

ΣΩΤΗΡΙΟΥ Δ. ΜΑΣΤΑΓΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΨΕΙΣ
ΣΤΟΝ 20^ο ΑΙΩΝΑ

ΤΟΜΟΣ ΟΓΔΩΟΣ

ΛΙΤΟΧΩΡΟ 2015

Υπεύθυνος Έκδοσης

ΣΩΤΗΡΙΟΣ Δ. ΜΑΣΤΑΓΚΑΣ

Κωνσταντινουπόλεως 26

602 00 Λιτόχωρο

Τηλ.: 23520-82606

69777-69050

E-mail: mastagas@yahoo.gr

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Πρόλογος..... 5

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

2. Οι παραθερίζοντες. Το καλοκαίρι του 1928
στο Λιτόχωρο 9
3. Μαθητικές εκδρομές. Από την εκδρομή
του Β΄ Γυμνασίου Θεσσαλονίκης στο μοναστήρι
του Αγίου Διονυσίου και το Λιτόχωρο στα 1929 13
4. Οι παραθερίζοντες. Το καλοκαίρι του 1932
στο Λιτόχωρο 23
5. Το Λιτόχωρο στα 1932. Πρόοδος, ανάπτυξη
και δυσκολίες 28
6. Με τους παραθεριστές και τον τουρισμό
στο Λιτόχωρο το 1934 33
7. Λιτόχωρο 1934. Ανάγκες και προτάσεις 38
8. Λιτόχωρο 1935. Παραθεριστές, προβλήματα
και ελλείψεις και το καθήκον της κοινοτικής αρχής..... 46
9. Περιηγητική κίνηση. Στο Λιτόχωρο
με τους φυσιολάτρες της Κατερίνης στα 1935 53
10. Με τους παραθεριστές. Το καλοκαίρι του 1936
στο Λιτόχωρο 57
11. Με τους παραθεριστές. Το καλοκαίρι του 1937
στο Λιτόχωρο 71
12. Με τους παραθεριστές. Το καλοκαίρι του 1938
στο Λιτόχωρο 80
13. Ήθη, έθιμα και παραδόσεις. Πινελιές λιτοχωρίτικης
ζωής τον χειμώνα και το Δωδεκαήμερο του 1936-1937..... 86

14. Το καλοκαίρι του 1939 στην Πλάκα Λιτοχώρου	95
15. Το γραφικό θέρετρο. Σελίδες της μυθολογίας στα 1939.....	97

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

16. Εθνικές εορτές. Ο εορτασμός της 25ης Μαρτίου 1821 στο Λιτόχωρο.....	103
17. Μνήμες και παραστάσεις από τις σχολικές, θρησκευτικές και εθνικές εορτές και εκδηλώσεις του παρελθόντος.....	113
18. Αστυνομικά σημειώματα. Το αστυνομικό δελτίο στο Λιτόχωρο της μεσοπολεμικής περιόδου, μέσα από τις ανταποκρίσεις των εφημερίδων.....	137
19. Λίγα λόγια για πρόσωπα και εκδηλώσεις της κοινωνίας μιας άλλης εποχής	155
20. Εικόνες από την κωμόπολη του Λιτοχώρου κατά την περίοδο του μεσοπολέμου, όπως προ- κύπτουν από τις ανταποκρίσεις των εφημερίδων.....	164
21. Σχολικά. Ειδήσεις για τις σχολικές εκδρομές από το 1927 μέχρι το 1939	177
22. Εκπαιδευτικά. Ανέκδοτα περί δασκάλων και σχολείων κείμενα εξ εφημερίδων του 20ου αιώνα	187
23. Λίγες ειδήσεις για κοινωνικά θέματα από εφημερίδες (1954-1964)	199
24. Πολιτιστικά. Με τον Μορφωτικό Σύλλογο Νέων Λιτοχώρου από το 1936 μέχρι το 1938.....	208
25. Γαίες, τίτλοι και ιδιοκτησίες. Τα κτήματα της Μονής Κανάλων και το Λιτόχωρο.....	220

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΤΑ «ΧΡΟΝΙΚΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ» είναι επιφορτισμένα με τον εντοπισμό, την απόκτηση και την ανάδειξη ιστορικών τεκμηρίων που συμβάλλουν στην καταγραφή της ιστορίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου.

Βασικός στόχος του παρόντος όγδου τόμου είναι η δημιουργική αξιοποίηση του τεράστιου όγκου πληροφοριών των παλαιότυπων εφημερίδων, που μέχρι σήμερα παραμένει σχεδόν ανεκμετάλλευτος, και η διάθεσή του στο ευρύ αναγνωστικό κοινό. Δεδομένου ότι οι εφημερίδες αποτελούν σημαντική πηγή πληροφόρησης για την κοινωνική, κοινοτική, πολιτιστική και κάθε είδους εξέλιξη, το παρόν βιβλίο επιχειρεί να αναδείξει το παρελθόν του Λιτοχώρου, προσεγγίζοντας σχετικά θέματα, καλύπτοντας μ' αυτόν τον τρόπο το κενό που υπάρχει στην ιστοριογραφία της κωμόπολης.

Οι εφημερίδες αποτελούσαν κατά τον 20ο αιώνα καθημερινή βασική πηγή πληροφόρησης για την τοπική κοινωνία. Συνέβαλαν ουσιαστικά στην ενημέρωση του πολίτη. Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι δεν υπάρχει άλλη πηγή πληροφόρησης, που να καταγράφει τα στάδια εξέλιξης της λιτοχωρίτικης κοινωνίας σε καθημερινή βάση, όπως η εφημερίδα.

Η συγκέντρωση, χρήση και μελέτη του υλικού του παρόντος βιβλίου, ως πρωτογενούς και πολυδιάστατης πηγής, αποτέλεσε χρονοβόρα και περίπλοκη διαδικασία. Απαίτησε, στις περισσότερες περιπτώσεις, την

αφιέρωση ημερών, εβδομάδων ή και μηνών, σε περιορισμένους χώρους αρχείων και πολύ συχνά σε άβολα μέρη, στα οποία φυλάσσεται το υλικό. Δαπανήθηκε χρόνος για την επίσκεψη στους χώρους φύλαξης της εφημερίδας και επιβαρύνθηκε ο οικονομικός προϋπολογισμός, προκειμένου να βρεθεί υλικό και πληροφορίες. Ας λεχθεί, επίσης, ότι δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που κρίθηκε ότι τα περιεχόμενα δεν είναι τόσο χρήσιμα, με αποτέλεσμα η όλη προσπάθεια να αποφέρει μόνον απώλεια σε χρόνο και την... απογοήτευση.

ΤΑ «ΧΡΟΝΙΚΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ» εκδίδονται με απώτερο στόχο την ανάδειξη της ιστορίας του Λιτοχώρου. Να αναπτύξουν το ενδιαφέρον των κατοίκων για την ιστορική γνώση, τον πολιτισμό και τις παραδόσεις.

Τα θέματα στηρίζονται σε πηγές που έχουν επαρκώς και συστηματικά μελετηθεί, προσθέτουν ορισμένες ψηφίδες στο πολιτιστικό μωσαϊκό και διαφωτίζουν κομβικά σημεία της λιτοχωρίτικης ιστορίας και παράδοσης.

Αυτός, άλλωστε, υπήρξε και ο σκοπός του παρόντος βιβλίου.

Λιτόχωρο, Φεβρουάριος 2015

Σωτήριος Δ. Μασταγκάς

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΠΑΡΑΘΕΡΙΖΟΝΤΕΣ

Το καλοκαίρι του 1928 στο Λιτόχωρο

Με μια μοναδική παραθεριστική παράδοση το Λιτόχωρο, ήδη από τη δεκαετία του '20, φρόντισε για την τουριστική του αξιοποίηση, για την άνετη διαμονή των παραθεριστών, για τον ηλεκτροφωτισμό, για σπίτια καθαρά και άφθονο, καθαρό νερό, για προσιτές τιμές, για καλό συγκοινωνιακό δίκτυο και πάνω από όλα για την ευγενική προθυμία των Λιτοχωριτών. Ως ιδεώδης τόπος θερινής διαμονής συνδυάζει τον επιβλητικό ορεινό όγκο του Ολύμπου με την κρυσταλλένια θάλασσα του Θερμαϊκού, μέσα στις τόσες φυσικές καλλονές που το πλαισιώνουν και διευκολύνουν την άνετη παραθέριση.

Οι ανταποκρίσεις που ακολουθούν δημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες της Θεσσαλονίκης το καλοκαίρι του 1928 και είναι αντιπροσωπευτικές. Αναδημοσιεύονται χωρίς καμμία περικοπή.

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Οι θαυμασταί του Λιτοχώρου ήρχισαν αθρόως να συρρέουν, όπως απολαύσουν την δροσεράν αύραν του Ολύμπου. Εκτός των άλλων έργων, τα οποία εδημιούργησεν η Κοινότης Λιτοχώρου, είναι και η ανακαίνισις και δενδροφύτευσις του «Χοροστασίου», όπου υπό την παχείαν σκιάν του γηραιού πλατάνου ήνοιξε τας πύλας του καφεζυθεστιατορίου ο «Πλάτανος» του κ. Γεωργίου Πιτσιάβα, όπου δύναται τις να εύρη άφθαστον καθαριότητα και περιποίησιν. Είμεθα βέβαιοι ότι οι

μέλλοντες να παραθερίσωσιν εις Λιτόχωρον θα μείνουν και ευχαριστημένοι.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΚΥΦΑΛΙΔΑΣ
(ΦΩΣ 27-6-1928)

**ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ
ΠΑΡΑΘΕΡΙΖΟΝΤΕΣ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Εδώ εις μίαν άκρην της Μακεδονικής γης ευρίσκεται η ωραία κωμόπολις Λιτόχωρον, όπου κατ' έτος συρρέουσι πολλοί παραθερισταί. Η αύρα του Θερμαϊκού δροσίζει και τα πυκνοφυτευμένα πεύκα του Ολύμπου σκορπούν τον δροσερόν άνεμον εκεί που τα υπέροχα νερά του Ολύμπου διαυγέστατα τρέχουν ακαταπαύστως. Ήνοιξαν Καφεζυθεστιάτοριον και Ξενοδοχείον ύπνου υπό την διεύθυνσιν του κ. Γεωργίου Ζήσκα. Οι μέλλοντες να παραθερίσουν εις Λιτόχωρον και να ενοικιάσουν δωμάτια ας αποτανθούν προς την Διεύθυνσιν του Ξενοδοχείου.

ΕΝΙΠΕΥΣ
(ΦΩΣ 9-7-1928)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Εάν θέλει εφέτος να παραθερίση, αναμφιβόλως πρέπει να εκλέξη, μεταξύ των τόσων εξοχών που περιστοιχίζουν την Μακεδονικήν πρωτεύουσαν, το Λιτόχωρον, όπου μακράν των πολυθορύβων κέντρων ο νους ησυχάζει από τας καθημερινάς ασχολίας! Εφέτος αρκεταί οικογένειαι ήλθον να αναπνεύσουν τον καθαρόν των αέρα υπό τους πρόποδας του Ολύμπου και αληθώς είναι κάτι τι το μαγευτικόν να παραθερίζη τις εις τόσον έξοχα τοπεία.

Χάρις εις την καλήν διάθεσιν της Κοινότητος, ήτις δεν εφείσθη εξόδων, και την γενναιοδωρίαν ενίων Λιτοχωριτών, περιωρίσθη ο περίξ του πλατάνου χώρος, όπου το Χοροστάσιον, ήνοιξε δε τας πύλας του υπό την διεύθυνσιν του κ. Γεωργίου Πετσάβα Ζυθεστιάτοριον. Διακρίνεται εκ καθαριότητος και περιποιήσεως, οι δε παραθερίζοντες περνούν ευχάριστα τας ώρας των υπό την σκιάν αιωνοβίου πλατάνου, απολαμβάνοντες εκείθεν συγχρόνως τα δάση του Ολύμπου

και την απέραντον θαλασσινήν έκτασιν! Αναμφιβόλως θα μένωσιν ευχαριστημένοι αι οικογένειαι αίτινες παραθερίζουν εις Λιτόχωρον υφ' όλας τας επόψεις, αναχωρούσαι δε θα κομίσωσιν τας καλλιτέρας των εντυπώσεων, κατενθουσιασμένοι τόσον από τα μαγευτικά τοπεία που περιστοιχίζουν το πράσινο αυτό χωριό, όσον και από τας περιποιήσεις των Λιτοχωριτών.

ΠΑΡΑΘΕΡΙΖΩΝ

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 25-7-1928)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Εδόθη την παρελθούσαν Κυριακήν εσπέρας εις το εξοχικόν κέντρον «Χοροστάσιον» μεγάλη οικογενειακή χοροεσπερίς. Ο διάκοσμος του χώρου ήτο πλουσιώτατος και φαντασμαγορικώτατος, προσδώσας την ωραιωτέραν αίγλην και ωραιοαισθησίαν καθ' όλην την γραμμήν.

Μεγάλοι κλάδοι μύρτων και αγριοκηπαρίων και κέδρων εστόλιζον κατά μήκος του περιφράκτου τας κιγκλίδας και χλοάζουσαι αφίδες ανθέων υπερεκόσμου τον χώρο του χορού. Επαιάνιζε μουσική Τζάζ-μπάντ, Βιολί Δάξολον κ.λ.π.

Παρέστη ο εκλεκτότερος κόσμος. Εχορευθήσαν κατά προτίμησιν υπό τα ραγδαία χειροκροτήματα οι αθάνατοι Ελληνικοί χοροί, οι οποίοι διέπρεψαν υπό τους κ.κ. Αγαμέμνονα Λιόλιον και Ιάκωβον Μπουρλάν υφασματέμπορον εκ Κολυνδρού, Δ/δας Σεβαστή Αδαμαντίδου, Διονυσία και Άννα Βλαχοπούλου, Ελένη Χαμποπούλου, τον κ. Δημήτριον Κουτσιμανήν, τον κ. Γεώργιον Γιαννουλόπουλον και πολλούς, ών τα ονόματα μας διαφεύγουν.

Κατόπιν εχορευθήσαν διάφοροι ευρωπαϊκοί χοροί, εις το ταγκό διεκρίθησαν οι κ.κ. Αγαμέμνων Λιόλιος, Ιάκωβος Μπουρλάς, η Δ/νίς Σεβαστή Αδαμαντίδου και άλλοι καταχειροκροτηθέντες υπό πολλών.

Διεκρίναμεν τους κ.κ. Κων/νον Ζωγράφον ιατρόν μετά της κυρίας του, τον φοιτητήν του Γυμνασίου κ. Περικλήν Αϊδονόπουλον μετά της οικογενείας του, την Δ/δα Σταματίαν Φούντου, τον διδάσκαλον κ. Αξασίδην, την οικογένειαν του κ.

Ευαγγέλου Γκουνέση και πλείστους άλλους, ων τα ονόματα μας διαφεύγουν.

Είμεθα βέβαιοι ότι οι παραθερίζοντες εις Λιτόχωρον θα μείνουν ευχαριστημένοι.

Παραθερίζουσα
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 29-7-1928)

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Από την εκδρομή του Β' Γυμνασίου Θεσσαλονίκης
στο Μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου
και στο Λιτόχωρο στα 1929

(Οι μαθητικές εκδρομές μπορεί να είναι ένα ευχάριστο διάλειμμα πριν από τις εξετάσεις, αλλά αργότερα μένουν ως μια γλυκιά ανάμνηση στις σκέψεις των μαθητών για όλη τους τη ζωή. Οι εκδρομές αυτές πραγματοποιούνται πριν ή μετά το Πάσχα, κατά τη λήξη της σχολικής χρονιάς, έχουν ταυτόχρονα εκπαιδευτικό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα, γίνονται από τα συμβούλια των σχολικών μονάδων σε συνεργασία με τους καθηγητές και οι μαθητές έχουν την ευκαιρία, εκτός από το εκπαιδευτικό κομμάτι της εκδρομής, να γνωρίσουν και απολαύσουν την κοινωνική ζωή του τόπου και να διασκεδάσουν.

Από τις 19 μέχρι 22 Μαΐου 1929 το Β' Γυμνάσιο της Θεσσαλονίκης πραγματοποίησε την καθιερωμένη ετήσια εκδρομή του στην Κατερίνη, αρχαίο Δίον, Σκάλα (Μετόχι) και μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου στον Όλυμπο και Λιτόχωρο. Τις εντυπώσεις τους οι μαθητές τις δημοσίευσαν στην εφημερίδα ΦΩΣ, σε συνέχειες στις 24, 25, 26 και 28 Μαΐου 1929, με τίτλους «Μαθητικά εκδρομαί. Αι ανασκαφαί του Δίου. Οι μαθηταί του Β' Γυμνασίου εις Κατερίνην και Όλυμπον - Εις

την μονήν του Αγίου Διονυσίου. Η γραφική ανάβασις του Ολύμπου. Το ιστορικόν της μονής. Τα θαύματα του Αγίου Διονυσίου. Η κάθοδος προς Λιτόχωρον-Εἰς το Λιτόχωρον. Οι μαθηταὶ δίδουν και συναυλίας. Ένας ματς Β΄ Γυμνασίου - ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. Η επιστροφή εις την Θεσσαλονίκην». Η περιγραφή που ακολουθεί αναφέρεται μόνο στο μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου και το Λιτόχωρο. Το αναντίρρητο συμπέρασμα που εξάγεται από την ανάγνωση του κειμένου είναι ότι το Λιτόχωρο με τον οικολογικό παράδεισο του Ολύμπου, τις τόσες φυσικές ομορφιές, τον Άγιο Διονύσιο, την ιστορία και την παράδοσή του, μπορεί να αποτελέσει «Σχολεῖο» για εκπαιδευτικές εκδρομές και υπ' αυτή την έννοια «κριτήριον δυνατό» για προσέλκυση σχολικῶν εκδρομῶν.)

Επέρασαν και οι μέρες της εκδρομῆς σαν κάθε τι που περνά και μας αφήνει θαμπές εικόνες στην φαντασία μας για να μας φέρνει πάντα συγκινητικές αναμνήσεις. Κάτω από την υψηλότερη κορυφή του Ολύμπου και τις καταπράσινες πλαγιές από πεύκα βρίσκεται το ιερόν Δίον, όπου πρότινος καιρού ήρχισε να ηχή η σκαπάνη του αρχαιολόγου καθηγητού του Πανεπιστημίου Θεσ/κης κ. Σωτηριάδου. Εκεί εξέδραμε το Β΄ Γυμνάσιον.

Της εκδρομῆς μετέσχον ο Γυμνασιάρχης κ. Μικρού μετά της κυρίας του, η καλλιτέχνις κ. Σήφακα, η Δ/νίς Τάλλιου, οι καθηγηταὶ κ.κ. Κώνστας και Βαλαούρης και 120 περίπου μαθηταὶ. Η εκκίνησις εγένετο την πρωίαν του Σαββάτου 19^{ην} Μαΐου με κατεύθυνσιν εις Κατερίνην, όπου και θα εγένετο ο πρώτος σταθμός.

Διασχίζουμε γοργά-γοργά την εκτεταμένη πεδιάδα έχοντες αριστερά μας τον Θερμαϊκόν, δεξιά τις καταπράσινες καλλιεργημένες εκτάσεις, τους ολόλευκους συνοικισμούς που

κολυμπούν στην πρασινάδα και τις χλωροσιές. Πέρα βαθιά στο βάθος τις κατάλευκες κορυφές του Ολύμπου, που φαίνονται σαν να εγγίζουν τον ουρανό και πίσω μας την αγαπημένη Θεσ/νίκη με τις τόσες της χάρες, που λίγο αρχίζουν να φεύγουν, ενώ διακρίνουμε θαμπά μονάχα τας καπνοδόχους των εργοστασίων της. Διερχόμεθα από τους σταθμούς Τέκελι του Αξιού με την μεγαλοπρεπή γέφυρά του.

Φθάνουμε στο Πλατύ. Εδώ τα σιτάρια και κριθάρια κυματίζουν και με το πιο ελαφρό αεράκι. Προχωρούμε και φθάνουμε στην Μεθώνη. Είναι ένα γραφικώτατο χωριό. Οι κάτοικοί του κάνουν τον περίπατό τους στον ρυμοτομημένο δρόμο κρατώντας τριαντάφυλλα (τα άνθη βέβαια της εποχής) και ερωτούν από πού ερχόμαστε, που πηγαίνουμε, ποιοί είμαστε και προθυμοποιούνται να μας εξυπηρετήσουν σε κάθε πληροφορία που τους ζητάμε. Δεξιά μας έχουμε βουνά κατάφυτα από πτυλιές και βελανιδιές, αριστερά την αργυρή θάλασσα. Προχωρούμε και φθάνουμε στο σταθμό της Κατερίνης! Στον προορισμό. [...]

Εις τας 5 ½ το πρωί ανεχωρήσαμε από την φιλόξενον και λαμπράν πόλιν κατευθυνόμενοι προς την μαγευτικήν τοποθεσίαν Δίον αποκομίζοντες τας καλύτερας μας συγκινήσεις εκ της φιλοξενείας και υποδοχής της οποίας ετύχομεν υπό των μαθητών και όλων των κατοίκων της πόλεως. [...]

Ενώ το Δίον το αφίνομε με την ελπίδα πως γρήγορα θα μας δοθή η ευκαιρία να πηγαίνουμε να προσκυνήσουμε ευλαβικά τα πολύτιμα ευρήματα των ανασκαφών γιορτάζοντες το γεγονός, πηγαίνουμε για το Μετόχι του Αγίου Διονυσίου, γνωστό υπό το όνομα Σκάλα. Προηγούνται τρεις χωροφύλακες ένοπλοι τους οποίους έστειλεν ο Διοικητής για οδηγούς δήθεν, αλλά για να είμεθα ειλικρινείς για φύλαξι, γιατί ο δρόμος μας δεν είναι τόσον ρόδινος και ασφαλής. Περιπατούμε και ο δρόμος μας φαίνεται ατελείωτος, είναι ανηφορικός και ανώμαλος. Παρηγορούμεθα όμως μόνοι μας ότι θα καλοπεράσουμε στο Μετόχι. Ύστερα από πορεία τεσσάρων ωρών εφθάσαμε στη Σκάλα, στην ιερά κατοικία των μοναχών.

Τώρα κάθε τάξις τοποθετείται σε ιδιαίτερο δωμάτιο «κελί», όπως λέγεται, γιατί το βράδυ θα κοιμόμαστε εκεί. Και μια που καλοτοποθετηθήκαμε κατεβήκαμε στην αυλή. Παρέες-παρέες τώρα προχωρούμε για να θαυμάσουμε τοπεία που μονάχα χρωστήρ ζωγράφου θα μπορούσε να απεικονίση. Το ιερό βουνό, ο Όλυμπος, ρίχνει την κουρασμένη του ματιά θριαμβευτικά μακρυνά κάτω στο πέλαγος το ατελείωτο και σε μας ένα ρίγος περνάει ιερό. Η σκέψη φτερωτή πάει σε άλλα χρόνια που η ζωή σπαρταρούσε, ενώ τώρα εδώ μαραίνεται μέσα στην αγιότητα μιας πίστεως. Το ασημένιο φως του φεγγαριού πλημμυρίζει και μια καταπράσινη βλάστησι μανιασμένη ξεπετιέται από το κορμί που το τράχυναν αι λύπες του βουνού. Άνθη φυτρώνουν γύρω μας πολύχρωμα μεθυστικά σαν ώμορφες κυρίες σε έναν κατάφυτο δρόμο μιας πολυθόρυβης πόλεως. Άνθη ωχρά σαν τα μαργαριτάρια στο φως του φεγγαριού, άνθη άλικά σαν χείλη ενός εφήβου σε ένα συμπόσιο αρχαϊκό, άνθη πένθιμα σαν την ψυχή του μοναχού, που μυστικά προσεύχεται και σφύγγει την ζώνη του για να αφανίση την ωμορφιά και την χαρά. Ξεθωριασμένες βρύσες με τα πολυτρίχια πάντα μουρμουρίζουν με κατάνυξι και τα φανταστικά αρνιά που φαντασθήκαμε ψηνόμενα, αντικαταστάθηκαν με τα φτωχικά φαγητά του πεζοπόρου. Η βραδυά αυτή θα μας μείνη αλησμόνητος. Τραγούδια, χοροί, κιθάρες, βιολιά γέμισαν την ήσυχη και άγια εκείνη ατμόσφαιρα που έμοιαζε με θεία δοξολογία. Ύστερα από λίγο όλοι βρισκόμασταν κάτω από τις κουβέρτες μας περιμένοντες να φύγη ο καθηγητής μας. «Παιδιά αύριο πρωί στις 3.30 να είσθε έτοιμοι. Καλή νύχτα». Αυτή ήταν η τελευταία διαταγή, παραγγελία, παραίνεσις, όπως θέλεις πέστην, του καθηγητού μας.

Τώρα αρχίζει το γλέντι με το σύνθημα που είχαμε: «Γράμμα». Μια ομάς τελειοφοίτων, η οποία είχε τοποθετηθή σ' ένα κελί χωρίς τζάμια και με θύραν κατατροπημένην, προβλέπουσα ότι ο ύπνος λόγω του ψύχους θα τους έβλαπτε παρά θα τους ανακούφιζε, αποφασίζουν να αγρυπνήσουν καθ' όλην την νύχτα και να αρχίσουν πόλεμον με τους άλλους που

ήσαν ξαπλωμένοι στην σάλα, γιατί τα κελιά ήσαν στενόχωρα. Και πράγματι το γλέντι αρχίζει, οι ακροβολισμοί κατ' αρχάς τίθενται εις ενέργειαν.

Μια ομάς κουκουλομένων συναδέλφων επιτίθεται, τους ξεσκεπάζουν, τους πετούν τις κουβέρτες, τους τραβούν από τα πόδια, τους κάμνουν κι αυτούς να σηκωθούν, να αμυνθούν και τέλος να απομακρύνουν τους επιδρομείς. Η σάλα έχει μεταβληθή σε πεδίο μάχης. Οι 30 σηκωθέντες επιτίθενται και αυτοί κατά των επιδρομέων, τους τραβούν τις παρμένες κουβέρτες και τους τινάζουν κάλτσες, σακκίδια και οτιδήποτε άλλο μπορούσαν να εύρουν στο σκοτάδι.

Μερικά βήματα ανερχομένων ανθρώπων ακούγονται και δύο-τρία «σιούτ-σιούτ» επιβάλλουν σιωπήν σε όλους και όλοι προσποιούνται τον κοιμισμένον. Απλούστατα μας μυρίστηκε ο καθηγητής κ. Κώνστας. Επικρατεί απόλυτος ησυχία, αλλά μόλις ο καθηγητής απομακρύνεται για να επισκεφθή άλλους κοιτώνας αρχίσαμε, όπως ήτο φυσικόν, πάλι τα ίδια. Τότε αγανακτησμένος και θυμωμένος άρχισε να κάμνη παρατηρήσεις για τους ταραξιάς. Αλλά μήπως ήταν ένας; Τέλος, πότε ξημέρωσε δεν καταλάβαμε.

Η ώρα είναι 3.50' και περί τους 40 μαθηταί είμεθα συγκεντρωμένοι εις την αυλήν. Ένα πρόχειρο συσσίτιο και, υπό την αρχηγίαν του καθηγητού των φυσικών κ. Κώνστα και τη συνοδεία των τριών χωροφυλάκων, ξεκινήσαμε από το μετόχι της μονής του Αγίου Δονουσίου, γνωστό εις τους εντοπίους υπό το όνομα «Σκάλα». Μετά κουραστικήν πορείαν 3 ½ ολοκλήρων ωρών, φθάσαμε εις την μονήν του Αγίου Διονυσίου, η οποία κείται εις μίαν χαράδραν ύψους 850 μέτρων από της θαλάσσης.

Επειδή η πορεία αυτή συνετέλεσεν να γνωρίσωμεν και επισκεφθώμεν μέρη άξια ιδιαιτέρας προσοχής, κρίνω ουχί άσκοπον να τα περιγράψω. Και κατ' αρχήν εις απόστασιν τριών τετάρτων της ώρας από το Μετόχι συνηντήσαμε βρύσην γνωστήν υπό το όνομα «Σταυρός», της οποίας το διαυγέστατο και παγωμένο νερό δίδει νέας δυνάμεις εις τον οδοιπόρον

δια να φθάση εις την υψηλότεραν κορυφήν του όρους. Μετά ανάπαυσιν 10 λεπτών ξεκινήσαμε και πάλιν δια να εξακολουθήσωμεν την ανάβασίν μας, η οποία τώρα καθίστατο πλέον κουραστική. Έπειτα από πορείαν μιάς ώρας από την τοποθεσίαν «Σταυρός» εφθάσαμε εις άλλην την οποίαν οι εντόπιοι ονομάζουν «Κυριακούς ή Ραχήλ».

Εδώ κατά την παράδοσιν, την αδελφή του Κυριακήν ο Άγιος Διονύσιος εμαρμάρωσε, διότι αυτή επήγγαινε να τον αποτρέψη από του να γίνη μοναχός. Από το άλλο μέρος χαίνει βάραθρον, το οποίον προκαλεί τον ίλιγγον εις τον παρατηρούντα αυτό.

Εις το μέρος αυτό καθήσαμε περίπου 15 λεπτά και απολαύσαμε τη μεγαλοπρεπή θέα της δημιουργικότητος της φύσεως. Έστερα από αρκετήν πορείαν εφθάσαμε εις την μονήν, η οποία κείται εις την Β.Α. διακλάδωσιν του Μακεδονικού Ολύμπου την προς το Λιτόχωρον αποβλέπουσαν πλευράν, εις φάραγγα και εις σημείον ύψους 815 μέτρων. Την φάραγγα διαρρέει ο Ενιπεύς, την δε μονήν περιβάλλουν απότομοι κατάφυτοι κλυτύες, αίτινες εξακολουθούν ολονέν ανυψούμενοι της συνενώσεως αυτών κατά την τοποθεσίαν την λεγομένην «Πόρταν», όπου και η υψηλότερη κορυφή του Ολύμπου. Πιθανώτατα η μονή ιδρύθη κατά τον 15^{ον} αιώνα. Αν και ελάχιστα γνωρίζομεν, διότι αφ' ενός μεν πυρκαϊά κατέστρεψε πολλά έγγραφα, αφ' ετέρου οι μοναχοί κατά την επανάστασιν του 1878 εξηφάνισαν και πολλά τοιούτα.

Κατά τινάς πληροφορίας, η μονή ιδρύθη επί Πατριάρχου Ιερεμίου του Α' (1522-1545) επί Σουλτάν Σελήμ. Η πυρπόλησις πρέπει να τεθή μεταξύ των ετών 1820 και 1850. Κατά την Ελληνικήν επανάστασιν κατελήφθη μετά τριήμερον μάχην υπό Τουρκαλβανών υπό την αρχηγίαν του Βελή Πασσά, υιού του Πασσά της Ηπείρου, οίτινες λεηλάτησαν την μονήν λαβόντες και τα εν τω ταμείω της μονής ευρεθέντα 5000 πουργία, ήτοι 230.000 γρόσια και επυρπόλησαν αυτήν. Ο τότε ηγούμενος Μεθόδιος Παλούρας με 12 άλλους πατέρας ωδηγήθησαν εις Λάρισσαν ένθα και απηγχονίσθησαν. Το 1836 ανεκαινίσθη και

πάλιν. Η μονή κλεισμένη μέσα στους τοίχους της κάμνει εντύπωσιν μεσαιωνικού Πύργου ισχυρώς οχυρωμένου.

Η βαρεία θύρα της μονής άνοιξε όταν φθάσαμε εκεί και οι σεβάσμιοι καλόγηροι μας εδέχθησαν προθύμως. Μας ωδήγησαν αμέσως εις τους ξενώνας δια να ξεκουραστούμε, ενώ για αναψυκτικά μας προσφέρουν καφέ.

Μετά ολιγόλεπτον ανάπαυσιν επεσκέφθημεν την εκκλησίαν, η οποία είνε κτίσμα του 16^{ου} αιώνος ρυθμού Βυζαντινού και της οποίας η σκέπη ήτο άλλοτε ολόκληρος εκ μολύβδου, ενώ τώρα δεν έχει παραμείνει παρά μόνον η σκέπη του αγίου βήματος και η των πτερύγων. Το εσωτερικόν αυτής δεν είνε και πολύ πλούσιον, είνε αρκετά ευρύχωρη και δύναται να περιλάβη 100 άτομα άνετως. Αφού ήχησε πένθιμα το σήμαντρον μέσα στην αιώνια εκείνη σιγή και εκάναμε τον εσπερινόν, εξήλθαμεν να φάμε κανένα αυγό που μας είχε εναπομείνει και τη μαύρη ξηρή κουραμάνα που άλλοτε δεν την βάζαμε καν στο στόμα έστω και αν μας την έδιδαν διά φάρμακο και την οποίαν τρώγουμε τώρα με ευχαρίστησι σαν το καλύτερο πασχαλινό τσουρέκι. Μετά το λιτό αυτό φαγητό ξεκουραστήκαμε διά να έχωμεν δυνάμεις, διά την επιστροφήν.

Προτού φύγομεν επεσκέφθημεν το μέρος, όπου ο Άγιος Διονύσιος αγίασε. Είνε ένα σπήλαιον εις απόστασιν ενός τετάρτου της ώρας από της μονής, του οποίου ως σκέπη είνε ένας βράχος παμμέγιστος εξέχων του στομίου του σπηλαίου, σχεδόν αιωρούμενος, και ο οποίος νομίζει κανείς ότι από στιγμής εις στιγμήν πρόκειται να πέση. Αριστερά του στομίου του σπηλαίου είνε ένα εκκλησάκι, το οποίον κατά την παράδοσιν έκτισε αυτός ο Άγιος. Αριστερά της εκκλησίας αυτής είνε μία καλύβη, η οποία εχρησίμευε ως σκήτη του Αγίου. Εντός αυτής υπάρχουν μία σανίδα, όπου ο Άγιος εκοιμάτο και μία κασέλα, την οποίαν δεν εξακρίβωσα εις τι την μετεχειρίζετο. Πλησίον της σκήτης περνάει ρέμα· αυτό οι εντόπιοι ονομάζουν αγιονέρι. Είνε το νερό που βγήκε, όταν ο Άγιος κτύπησε την πέτραν με την ράβδον του (κατά την παράδοσιν).

Κάποιος από την μονήν μας είπε τα εξής ολίγα όσον αφορά τον βίον του Αγίου. Ο Άγιος δεν έκτισε πρώτον την εκκλησίαν του σπηλαιίου, αλλά ήρχισε να κτίζη μίαν άλλην εις τινά κορυφήν του Ολύμπου κειμένην απέναντι της μονής και ονομαζομένην «Παλαιομονάστηρο». Οι χωρικοί των μερών αυτών τον πρόδωσαν εις τους Τούρκους, οι οποίοι και τον κατεδίωξαν. Ο Άγιος κατέφυγε εις το χωρίον του Βόλου Πλάτανον. Μετά την καταδίωξίν του συνέβη μεγάλη ανομβρία και τα σπαρτά των πέριξ χωρίων του Ολύμπου κατεστράφησαν. Οι χωρικοί απελπισθέντες και νομίζοντες ότι πληρώνεται η αμαρτία των την οποίαν διέπραξαν, ανεκάλεσαν αυτόν. Ο Άγιος επανήλθε και edιάλεξε ως μέρος δια να ασκητεύση την σπηλιά την οποία ανωτέρω ανέφερα. Αυτά εν ολίγοις μας είπε ο χωρικός.

Έπειτα, αφού φωτογραφήσαμεν πολλάς θελκτικάς τοποθεσίας του Ολύμπου ξεκινήσαμεν και πάλιν, ίνα μεταβώμεν εις το Λιτόχωρον, όπου ευρίσκετο από της μεσημβρίας η ετέρα ομάς υπό τον κ. Γυμνασιάρχη, αφήνοντες τον δοξασμένον Όλυμπον, την δοξασμένην κατοικίαν των θεών, ενώ ημείς οι θνητοί κατερχόμεθα.

Πέρα μακρυνά φαίνεται το Λιτόχωρο. Ο ήλιος ρίχνει τις στερνές του αχτίδες χαιρετώντας την Κυβέλη, την μητέρα των θεών Γη. Στις ψηλές κορυφές των βουνών λάμπουν οι τελευταίες λάμπεις του λυκόφωτος και τα μαύρα έλατα, απλώνοντας τους κλάδους των, στο φύσημα τ' αγέρα σκοτεινιάζουν. Τώρα πια βρισκόμαστε πολύ σιμά στο χωριό. Τα παιδιά του Λιτοχώρου που από μακρυνά μας είδαν, έτρεξαν να μας προϋπαντήσουν. Οι δικοί μας που βρίσκονται πάνω στο ύψωμα χαιρετούσαν με τα μανδύλια τους εμάς τους αλпинιστάς. Τώρα φθάσαμε μέσα στο χωριό. Οι φιλόξενοι κάτοικοι μας υποδέχονται εγκαρδιώτατα. Κατ' αρχάς σταθμεύουμε εις το Γυμναστήριό τους, γιατί θα παίζαν οι ολίγοι δικοί μας ανακατεμένοι με την εκεί ομάδα. Έστερα από λίγο βρισκόμαστε στο Ημιγυμνάσιο για ν' αφίσωμε τις αποσκευές. Μετά απ' την τακτοποίησι μαζευθήκαμε στην αυλή του σχολείου για να μοι-

ραστούμε στα σπίτια των φιλόξενων κατοίκων που πρόθυμοι ζητήσανε να μας φιλοξενήσουν. Κι εδώ, όπως και εις την Κατερίνη, το βράδυ το Γυμνάσιό μας προσπάθησε με τις μικρές του δυνάμεις να ευχαριστήσει το φιλόμουσο κοινό του Λιτοχώρου. Έδωσε συναυλία στην αίθουσα του κεντρικού καφενείου «Καλλιθέα». Παρευρέθησαν όλαι αι αρχαί της κωμοπόλεως, οι καθηγηταί του Ημιγυμνασίου και του Δημοτικού σχολείου. Επίσης, και οι μαθηταί του Λιτοχώρου και του Γυμνασίου μας και οι φιλόξενοι κάτοικοι.

Η αίθουσα είχε γεμίσει. Η ορχήστρα απετελείτο από τους κ.κ. Α. Ζαρούκαν (Α' βιολί), Ι. Βασιλειάδην (Α'-Β' βιολί), Α. Παπαγιαννόπουλον (Β' βιολί), Α. Ζηγρομαλλίδην (φλάουτο), Α. Κομλήν, Γ. Οικονόμου, Διδασκάλου, Στανόπουλον (κιθάρες) υπό την μαεστρίαν του κ. Α. Σεφερτζή. Το πρόγραμμα που εξετελέσθη ήτο όντως εξαιρετικόν.

Η ορχήστρα εις όλα τα τεμάχια κατεχειροκροτήθη. Προς το τέλος της συναυλίας ο κ. Αλεξίου, δημοδιδάσκαλος και ποιητής, απηύθυνε σε μας το κάτω εμπνευσμένο τετράστιχο:

*«Τέτοια στιγμή που πλάκωσε το γέλιο πά στο κλάμα,
μη το ξεχάστε φίλοι μου, μη το ξεχάστε μη,
όπ' οι ψυχές μας ζήσανε σαν αδελφές αντάμα,
κρατήστε μια ενθύμησι κι ας είνε και χλωμή...»*

Ο κ. Αλεξίου κατεχειροκροτήθη κι έτσι, αφού άφισε τις καλλίτερες εντυπώσεις, η συναυλία μας τελείωσε.

Είνε η ώρα 6 το πρωί και όλοι είμεθα συγκεντρωμένοι στο Ημιγυμνάσιο. Πρόκειται να φύγουμε. Κατά παράκλησιν όμως του κ. προέδρου του εκεί σωματείου «Απόλλων» δεχόμεθα να κάνουμε ένα ματς. Οι ένδεκα νεαροί μας τώρα βρίσκονται στο Γυμναστήριο. Ύστερα από τις σχετικές εκδηλώσεις η σφυρίχτρα του διαιτητού κ. Π. Σταθόπουλου δίδει την έναρξιν του αγώνος. Η σφαίρα υπακούει περισσότερον στα πόδια των δικών μας και εις μίαν ωραίαν κάθοδον των μαχητών μας σημειούται φάουλ. Σουτάρεται υπό του Αθηνασίου και έτσι έχουμε το πρώτο τέρμα. Συνδυάζουν για λίγο οι αντίπαλοι γρήγορο και ορμητικό παιχνίδι αλλά σταματούν

μπροστά στην άθραυστο άμυνά μας. Τέλος, το πρώτο ημι-χρόνιο έληξε για να ξαναρχίσει το δεύτερο.

Τώρα το παιχνίδι είναι μοιρασμένο. Δεν παρέρχονται όμως 10 λεπτά και οι δικοί μας έχουνε και το δεύτερο τέρμα. Το παιχνίδι τώρα πήρε άλλη τροπή. Αγανακτισμένοι οι μαχητές του «Απόλλωνα» σημειώνουν δύο (2) τέρματα μέσα σε πέντε λεπτά. Τούτο όμως δεν έκανε τους δικούς μας λεοντιδείς ν' απογοητευθούν. Απεναντίας γίνονται πιο τεχνικοί και σβέλτοι. Και έτσι σε 5 λεπτά πριν τελειώσει το ημιχρόνιο έχουμε το 3 (τρίτο) και το τελευταίο τέρμα. Έτσι ο αγώνας τελείωσε με νικήτρια την ομάδα μας (3-2).

Τώρα είμαστε πάνω στο λεωφορείο έτοιμοι για το σταθμό. Ύστερα από μια αλησμόνητη μέρα αποφασίζουμε να αποχωρισθούμε από τους τόσο αγαπητούς ανθρώπους. Τους ευχαριστούμε για τη μεγάλη τους θυσία που κάνανε για μας, ζητωκραυγάζουμε για το χωριό τους και φεύγουμε με τες πιο συγκινητικές εκδηλώσεις. Μόλις τα δάκρυα συγκρατούνται, αλλά σε λίγο βρισκόμαστε στην σκληρή πραγματικότητα, μακριά από τους αγαπητούς αυτούς ανθρώπους.

Τώρα στο σταθμό στολίζουμε τα βαγόνια που θα μας πήγαιναν στους δικούς μας που τους είχαμε και μας είχαν επιθυμήσει. Τα βαγόνια είχαν κυριολεκτικά μεταμορφωθεί. Γράμματα, σκίτσα, κλαδιά, λουλούδια είχαν μεταβάλει αυτά τα άψυχα σε κάτι το ωραίο, το όμορφο. Απ' την ωραία αυτή ασχολία μας έκοψε η δαιμονισμένη και άγρια φωνή της μηχανής που ερχότανε να μας πάρη, να μας απομακρύνη από μέρη που τόσες και τόσες στιγμές αξέχαστες περάσαμε. Η καμπάνα του σταθμού δίδει το σημείο της αναχωρήσεως. Τώρα φεύγουμε για το δικό μας τόπο.

Ομολογούμε ότι κι αν περάσουν ακόμη και χρόνια πολλά, το πέπλο της λήθης είναι αδύνατο να σβύση τίποτε απ' τη μνήμη μας, αλλά και οι παραμικρότερες λεπτομέρειες θα είναι βαθειά χαραγμένες μέσα μας, απ' αυτή την εκδρομή που έκανε το Γυμνάσιό μας.

ΟΙ ΠΑΡΑΘΕΡΙΖΟΝΤΕΣ

Το καλοκαίρι του 1932 στο Λιτόχωρο

(Το Λιτόχωρο είναι ένα γραφικό χωριό κτισμένο στους πρόποδες του Ολύμπου, με υπέροχο καλοκαιρινό κλίμα και με μεγάλη ποικιλία αποδράσεων, απολαύσεων και διεξόδων. Γραφικότατο, με το δικό του προσωπικό χρώμα, πλαισιώνεται από τις πανέμορφες ακτές και παραλίες του Θερμαϊκού και τον επιβλητικό και μεγαλοπρεπή όγκο του Ολύμπου. Ήδη από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, το Λιτόχωρο καθιερώθηκε ως παραθεριστικό κέντρο με την ήρεμη και καταπράσινη ατμόσφαιρά του και την περιοχή που συνδυάζει την τουριστική κίνηση, τις εύκολες εξορμήσεις, τις οικογενειακές διακοπές και τις δυνατότητες για διασκέδαση.

Τα κείμενα που ακολουθούν είναι δημοσιευμένα σε εφημερίδες της Θεσσαλονίκης. Το πρώτο στον ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ στις 26-6-1932 και το δεύτερο στο ΦΩΣ στις 8-9-1932.)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΩΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Ιούνιος.- Σιγά σιγά και αμέσως με τας θερινάς διακοπάς των σχολείων ήρχισεν η κίνησις των παραθεριστών, σημειωθείσα με την άφιξιν εκ Θεσσαλονίκης των πρώτων οικογενειών και την αναμενομένην αθρόαν τοιαύτην από της προσεχούς εβδομάδος, τόσον των τακτικώς παραθεριζουσών εις το Λιτόχωρον, όσον και των δια πρώτην φοράν

προτιθεμένων να παραθερίσωσι εις αυτό. Τηλεγραφήματα και επιστολαί προς τους συνήθως ενοικιάζοντας τα σπίτια των και η άφιξις πειθαρχικών συζύγων, εντεταλμένων εκ μέρους των τρυφερών ημίσεων εις την ανίχνευσιν, εξεύρεσιν και εξασφάλισιν καταλλήλου σπητιού, όλα αυτά παρέχουσι την βεβαιότητα ότι, παρά την κρίσιν και τας οικονομικάς οικογενειακάς δυσχερείας, και η εφετινή κίνησις των παραθεριστών δεν θα υστερήση διόλου από την των προηγουμένων ετών. Και τούτο διότι το Λιτόχωρον, εκτός της απολύτου καταλληλότητος του κλίματός του, συνδυάζει και το σύντομον της αποστάσεώς του από την Θεσσαλονίκη, την οικονομίαν των ναύλων, την μικτήν δια του σιδηροδρόμου και των βενζινοπλοίων συγκοινωνίαν αλλά και κυρίως την φθήνειαν του βίου.

Είναι αλήθεια ότι, λόγω ακριβώς του λαμπρού κλίματος του Λιτοχώρου, οι εντόπιοι μικροί και μεγάλοι, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων (και τούτων λόγω της φτώχειας και των κακών διαιτητικών συνθηκών) είναι υγιέστατοι, κυριολεκτικώς σιδερένιοι και δι' αυτόν τον λόγον αφηφούν κάθε κίνδυνον μόλυνσεως έξωθεν επερχόμενον, πιεζόμενοι εκ της ανάγκης της ενοικιάσεως των σπητιών των. Εφ' όσον όμως το Λιτόχωρον έχει ανάγκην των παραθεριστών, θα έπρεπε να δίδεται, όπως και εις όλα τα άλλα ανεξαιρέτως κέντρα παραθερισμού, κάποια προσοχή κατά την άφιξιν των παραθεριστών, να γίνεται μία ιατρική εξέτασις επιβλέψει της Κοινοτικής και Αστυνομικής αρχής και εις περίπτωσιν καθ' ην ήθελε διαγνωσθή ανοικτή φυματίωσις, να υποδεικνύεται η εν υπαίθρω εν σκηναίς διαμονή εις ωρισμένον μέρος, από τα τόσα υπάρχοντα και να απαγορεύεται η εγκατάστασις εντός της κωμοπόλεως και η περιαγωγή του μολύσματος από του δωματίου εις τον δρόμον, τα καφενεία, εστιατόρια κλπ.

Η Κοινοτική αρχή εν συνεννοήσει μετά της Αστυνομικής τοιαύτης, έχουν καθήκον να μελετήσωσι σοβαρώς το ζήτημα αυτό και να λάβωσι τας αποφάσεις των και τα ενδεικνύμενα μέτρα το ταχύτερον, διότι άλλως τε αυτό υπαγορεύει και το καλώς εννοούμενον συμφέρον του Λιτοχώρου. Η ιδέα ότι εις

το Λιτόχωρον είναι επιτετραμμένη η ανεξέλεγκτος είσοδος και κυκλοφορία της φυματιώσεως, κάνει διστακτικές πολλές πλείστας οικογενείας παραθεριζούσας συνήθως ή προτιθεμένες να παραθερίσωσι εις το Λιτόχωρον.

Απόδειξιν του βασίμου των ισχυρισμών μας θα δώση πολύ εύκολα το αποτέλεσμα που θα προέλθη, έπειτα από ένα διά του Τύπου ανακοινωθέν της Κοινότητος, δι' ού θα τακτοποιήται οριστικώς το ζήτημα του αποκλεισμού εκ των σπιτιών της κωμοπόλεως των φυματικών.

Όσοι έμειναν ή επέρασαν από το Λιτόχωρο, ασφαλώς θα ομολογούν ότι εις την ωραίαν αυτήν κωμόπολιν και ιδίως εις τα σπήτια της, έχει εγκαταστήση τον θρόνον της η καθαριότης. Η ιδεώδης, η απαραμίλλος καθαριότης των σπητιών του Λιτοχώρου, όχι μόνον δεν συναντάται σε κανένα άλλο κέντρον παραθερισμού, αλλ' ουδέ καν μπορεί να υπάρξη σύγκρισις. Τα σπήτια του Λιτοχώρου λάμπουν από καθαριότητα και λούζονται από τον πρωϊνό ήλιο και το φως. Σ' όλα τα σπήτια ανεξαιρέτως σχεδόν τα δωμάτια του ύπνου είναι ανατολικά και μεσημβρινά.

Οι δρόμοι καθαροί, αρκετά καθαροί είναι δυνατόν, καθώς και οι περίβολοι των διαφόρων κέντρων και οι ανοικτοί του περιπάτου χώροι. Θα μπορούσε να δώση κανείς τον χαρακτηρισμόν του αμέπτου, με την επιφύλαξιν όμως ότι η Κοινοτική και Αστυνομική αρχή θα φροντίσουν:

1) Να ξεπλένεται καθ' εσπέραν δι' αρκετού ύδατος, εκ του επί τόπου αφθόνου υπάρχοντος, ο χώρος πωλήσεως ιχθύων.

2) Να απαγορευθή το πέταγμα σκουπιδιών εις τον μεταξύ του καφενείου Βούρου και της εκκλησίας χώρον.

3) Να εκκαθαρισθή ο όπισθεν του ξενοδοχείου χώρος και να διαρρυθμισθή καταλλήλως η δι' αυτού διοχέτευσις των ακαθάρτων υδάτων.

Μέχρι τινός το Ταχυδρομείον εκομίζετο εκ του Σταθμού δι' αυτοκινήτου και συνέπιπτε να διανεμούνται αι εφημερίδες τουλάχιστον προ μεσημβρίας ενωρίς, αι δε επιστολαί

ενωρίτατα επίσης. Αφ' ότου όμως το κράτος απεφάσισε να κάμει οικονομίας, ήρchiσε από το Λιτόχωρο και ενώ θα μπορούσε με 800 δραχμάς μηνιαίως να μεταφέρεται το ταχυδρομείον ταχέως και ασφαλώς δι' αυτοκινήτου, μεταφέρεται ήδη λόγω οικονομιών και δι' αχαμνόοντος και επειδή πάντοτε συμπίπτει να περιέχη τον πειρασμόν υπό μορφήν δολλαρίων εγκλείστως των εξ Αμερικής επιστολών, δεν αποκλείεται η περίπτωση να δημιουργήση και κανέναν κακόν άνθρωπον. Εκτός όμως αυτού ζημιώνει τεραστίως και τας εφημερίδας, οι οποίαι εγένοντο πριν ανάρπαστοι υπό των αναγνωστών οι οποίοι ανέμεναν την άφιξιν των αυτοκινήτων δια να πάρουν την εφημερίδα των και να πάνε κατόπιν στα σπήτια τους διά το μεσημέρι, ενώ τώρα καθένας δεν μπορεί να κατέβη να πάρη την εφημερίδα του στις 2, αλλά κατερχόμενος το απόγευμα μαθαίνει τα νέα του από τα διαβασμένα από τους άλλους εν τω μεταξύ φύλλα.

Ο ΠΑΡΑΘΕΡΙΖΩΝ

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ Η ΚΙΝΗΣΙΣ

ΛΙΤΟΧΩΡΟ, Σεπτέμβριος.- Μια δροσούλα ανάλαφρη, ξεκουραστική σε κτυπάει μόλις πρωτομπείς στο Λιτόχωρο, στην καταπράσινη αυτήν όαση, που προκλητικά ξεδιπλώνει την υπέροχη φυσική της καλλονή, προφυλαγμένην στοργικά και αγκαλιασμένην σ' ένα παναρμόνιο σύμπλεγμα, απ' την επιβλητική σιλουέττα του θρυλικού Γέρω-Όλυμπου. Εδώ ξαναβλέπεις αυτούσιες εικόνες των ειδυλλιακών προτιμήσεων του Λύτρα. Και όπως είναι φυσικό, η σαγήνη αυτή της φυσικής ομορφιάς προσείλκυσε κόσμο άφθονο, εκλεκτό που δρέπει άπληστα, λαίμαργα ίσως- για ένα χειμωνιάτικο αποταμίευμα- ζείδωρην αύρα. Χωρίς να καταβάλωμε επιτηδευμένη προσπάθεια διακρίναμε τας οικογενείας Σκουρή, Βασιλείου, Θεοδοσιάδου, Αλεξανδροπούλου, Μοσχοβίτου, Χ' Βαλάση, Φωκίτου, Βλαχοπούλου, Ιωσηφίδου, Βαλάση, Τσώτη, Καραποστόλου, Βαρουσιάδου, Φούντου, τας δεσποινίδας: Ρένα Σκουρή, Φρόσω Βασιλείου, Μ. Βαλτατζή, Ερεφίλη Σακελλαρίου, Άννα Βλαχοπού-

λου, Τσώτη Κ., Φούντου Κ., Νίτσα Βούρβουλη, αδελφάς Βαρουσιάδου, Αϊδινοπούλου Α., και οι κύριοι: Τάκης Σκουρής, Ιωάννης Βασιλείου, Αϊδινόπουλος Μ., Βασιλείου Γεώργιος, Βλαχόπουλος, Ευάγγελος Καλακάνης, Χουζούρης Γεώργιος, Ολύμπιος Παύλος, Κουτσιμανής Δημήτριος, Μπουσουλέγκας Σ.

ΠΑΝΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΑΔΗΣ

ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ ΣΤΑ 1932 ΠΡΟΟΔΟΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

(Το κείμενο που αναδημοσιεύεται πιο κάτω είναι αρχικά καταχωρημένο στην εφημερίδα ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ της Θεσσαλονίκης, στις 12 Ιουνίου 1932. Έχει τίτλο «Το Λιτόχωρον. Η ωραιότερα θερινή διαμονή» και υπότιτλους «Αι θεριναί εξοχαί μας. Άφθονα τρόφιμα και όλαι αι αναπαύσεις δια τους παραθερίζοντας. Η παντοειδώς ακμάσασα και ήδη φθίνουσα κωμόπολις. Η εγκατάλειψις και αστοργία του κράτους. Αι προεκλογικαί υποσχέσεις. Η οδός Λιτοχώρου-Σταθμού και τα αναθέματα του κυρίου Δίγκα. Ας κινηθή το Γραφείον Τουρισμού». Δεν αναφέρεται ο συντάκτης του άρθρου.

Για την περίοδο 1928-1932, ο σχεδιασμός, η δρομολόγηση και η ολοκλήρωση μερικών χρήσιμων δημοτικών και δημοσίων έργων, θα ωθούσαν το Λιτόχωρο στην ανάπτυξη και την ευημερία. Την τετραετία αυτή πρωθυπουργός της Ελλάδας ήταν ο Ελευθέριος Βενιζέλος και το οικονομικό του πρόγραμμα είχε στόχο την οικονομική ανασυγκρότηση της χώρας. Δυστυχώς, η διεθνής οικονομική κρίση (1929-1932) δεν επέτρεψε να γίνουν πραγματικότητα, ήδη από το 1930 άρχισαν να φαίνονται τα πρώτα σημάδια της κρίσης στην Ελλάδα και ειδικότερα στο Λιτόχωρο η κατάσταση επιδεινώθηκε

περαιτέρω λόγω της ανεργίας των ναυτικών. Οι αναφερόμενοι στο κείμενο Δημήτριος Δίγκας και Λεωνίδας Ιασωνίδης ήταν βουλευτές του κόμματος των Φιλελευθέρων, ενώ ο Γεώργιος Τατσόπουλος ήταν τη χρονιά εκείνη μεταβατικός Πρόεδρος της Κοινότητας Λιτόχωρου.)

Δυόμισυ ώρες με το τραίνο από την Θεσσαλονίκη, υψόμετρον 400 μέτρα περίπου. Εις τους πρόποδας του Ολύμπου και στη μαγευτικώτερη τοποθεσία του. Ένα τέταρτο της ώρας από την θάλασσαν. Κλίμα ήπιο, ξηρό. Δροσιά, νερό θαυμάσιο. Καθαριότης απaráμιλλος που δεν την φθάνει ουδεμία πόλις, κανένα χωριό της Μακεδονίας, υπερεπάρκεια και φθνήγεια τροφίμων. Εξοχικές τοποθεσίες πολλές. Κόσμος καλός και ευχάριστος. Σαν τι άλλο χρειάζεται για ν' ανακηρυχθή το Λιτόχωρο η ωραιότερη και από πάσης απόψεως καταλληλότερη θερινή διαμονή;

Όταν ο Χορτιάτης, ο Βάβδος, η Μηχανιώνα, η Νάουσσα, η Έδεσσα, θεωρούνται ως ευχάριστοι, κατάλληλοι και υγιεινά διαμοναί, τότε το Λιτόχωρο πρέπει να είναι παράδεισος κυριολεκτικώς. Για έναν άνθρωπον, ο οποίος εγύρισε και παρέμεινε εις όλα τα μέρη της Μακεδονίας τα οποία συγκεντρώνουν τους παραθερίζοντας, δεν μπορεί να υπάρξει δυσχέρεια προτιμήσεως. Αποφασίζει αδιστάκτως να παραθερίση στο Λιτόχωρο.

Τα σπήγτια καθαρά. Ιδεωδώς καθαρά και τα ενόικια οικονομικώτερα από κάθε άλλο μέρος. Κρέας, λαχανικά, γαλακτερά, πουλερικά, αυγά και φρούτα υπεραρκετά και ιδίως τα φάρια λαχταριστά της ώρας εν αφθονία καθημερινώς όλα φθηνά, φθηνώτερα από την Θεσ/νίκην.

Παρά ταύτα πείνα

Παρά ταύτα το Λιτόχωρο πεινά. Γι' αυτό και η φθνήγεια. Δεν υπάρχει ποιός να τ'αγοράση, διότι εδώ ο κοσμάκης τρέφεται και συντηρείται με τον καθαρό του Ολύμπου αέρα. Πό-

σοι και πόσοι κοιμούνται θεονήστικοι και πόσοι άλλοι τρομάζουν ν' αποφασίσουν αν πρέπει να χορτάσουν με 50 δράμια φωμιού καλαμποκίσσιου που το βουτούν σ' ένα φλυτζάνι ματινίτσας (ξυνόγαλου).

Κι εν τούτοις δεν έχουν περάση πολλά χρόνια που το Λιτόχωρο ήκμαζε και ήτο μία από τις ευδαιμονέστερες κωμοπόλεις της Μακεδονίας. Η αλματική όμως εξέλιξις των συγκοινωνιακών μέσων και η πρόοδος της ατμοπλοΐας, εξηνάγκασε τον εξ 80 και πλέον ιστιοφόρων στόλον του Λιτοχώρου να υποστείλη τας σημαίας του δια να κυριαρχήση έτσι η φτώχεια και η δυστυχία και ν' αδικηθή ένας κόσμος ευγενικός, καλοκάγαθος και νοικοκυρεμένος. Και σαν να μη έφθανε αυτό, για να σβύση το Λιτόχωρο ήλθεν επίκουρο της δυστυχίας και το Κράτος, το περίφημο τούτο Κράτος, που θα ήταν ίσως ευχαριστημένο να διαγράψη κι απ' το χάρτη το Λιτόχωρο, για να μη έχη την φροντίδα του.

Από πού ν' αρχίση κανείς και που να τελειώση.

Το κατόρθωμα του Βότση

Στα 1912, όταν ο μακαρίτης ο Βότσης ηθέλησε να εισέλθη με το τορπιλλοβόλο του για να ανατινάξη το «Φετίχ Μπουλέντ», εχρειάσθηκε για οδηγόν του σκάφους, στα δύσκολα νερά που έπρεπε να περάση, ένα Λιτοχωρινόν, ο οποίος εξετέλεσε με τόση επιτυχία το καθήκον του.

Λοιπόν, εις αυτόν τον άνθρωπον ενόμισε το Κράτος ότι δεν είχε, ούτε έχει καμμίαν υποχρέωσιν αμοιβής και τον αφήκε έτσι. Δεν τον θυμήθηκε ποτέ του, ούτε ησχολήθη με αυτόν, ούτε τον ηρώτησε πως περνά τώρα τα γεράματά του.

Ζηλευτή η εκπαίδευσις

Το Λιτόχωρο έχει 1100 σπήτια περίπου και δύο σχολεία. Οι Διευθυνταί κ.κ. Υετίων και Μπιτσικάρης και το διδασκαλικόν προσωπικόν εκ των κ.κ. Αξατζίδου, Βλαχοπούλου, Τζοβαΐρη και των διδασκαλισσών κας Βασιλείου και δος Λουκοβίτου κάνει τη δουλειά του θαυμάσια, τόσον καλά ώστε πολλοί εκ των ενωρίς παραθεριζόντων εκεί Θεσσαλονικέων να εκφράζονται ενθουσιωδώς, διότι τα παιδιά των μορφώνονται

πολύ καλύτερα και συστηματικώτερα και με μεγαλύτερο ενδιαφέρον στο Λιτόχωρο, παρά στη Θεσ/νίκη.

Τα οικήματα των σχολείων όμως σε κακή κατάσταση. Πλήρης κρατική εγκατάλειψις. Ούτε παράθυρα, ούτε τζάμια, ούτε θρανία. Το Β΄ Σχολείο μάλιστα μοιάζει σαν χάνι ετοιμόρροπο. Έγιναν και γίνονται τόσα και τόσα σχολεία εις όλη την Ελλάδα, αλλά μόλις το Κράτος έφθασε να σκεφθή για το Λιτόχωρο... εξηντλήθη η πίστωση. Και ξεύρετε γιατί; Διότι οι Λιτοχωρινοί είνε καλοκάγαθοι και δεν εξαντλείται η υπομονή τους, όταν σφίγγουν τα πράγματα και τους επισκέπτεται ο κ. Δίγκας ή ο κ. Ιασωνίδης, δια να τους υποσχεθούν φούρνους με καρβέλια, ως προεκλογικάς υποσχέσεις.

Αι υποσχέσεις του κ. Δίγκας

Πέρυσι, κατά την εποχήν των γερουσιαστικών εκλογών, ήρθεν ο κ. Δίγκας, αμ' έπος αμ' έργον να στρωθή ο δρόμος Λιτοχώρου-Σταθμού, μήκους 8 χιλιομέτρων κι έτσι οι Λιτοχωρινοί ήλπισαν ότι και ο δρόμος θα γίνη κι αυτοί θα βρουν δουλειά, εργαζόμενοι στην κατασκευή.

Ευρέθηκε κι ο εργολάβος που θ' ανελάμβανε δήθεν την κατασκευήν και άρχισαν αι εργασίαι με την συγκέντρωσιν σωρών πέτρας εις διάφορα σημεία μέσα στα ένθεν και εκείθεν του δρόμου ακαλλιέργητα χωράφια, κι έπειτα; Αι εκλογαί έγιναν κι επέτυχε το κόμμα. Κατά συνέπειαν, να σταματήση η κατασκευή του δρόμου, αφού δεν μας χρειάζεται κι εσταμάτησε δια να μείνουν ιστορικά μνημεία της αστοργίας και του ανήθικου κρατικού εμπαιγμού οι σωροί των λίθων του αναθέματος του κ. Δίγκας, οι οποίοι ίσως χρειασθούν μια ημέρα στα χέρια των Λιτοχωρινών για να σπάσουν και να συντρίψουν το κεφάλι του κάθε κ. Δίγκας, ο οποίος κοροϊδεύει αυθαδέστατα τη δυστυχία του ατυχούς αυτού κόσμου και του κάθε κ. Ιασωνίδου, που κουβαλήθηκε στο Λιτόχωρο για να μοιράση υποσχέσεις και να δώση για τα μαθητικά συσσίτια του Λιτοχώρου, που λειτουργούσαν και λειτουργούν συντηρούμενα με την φτώχεια και την κακομοιριά και με τον οβολόν της πενομένης Κοινότητος, μόνον 5000 δραχμάς.

Το καθήκον του Γραφείου Τουρισμού

Η Κοινότης, μ' ένα πρώτης τάξεως πρόεδρον, τον κ. Τατσόπουλον, έχει πραγματικόν προϋπολογισμόν 150.000 δραχμών περίπου, οι οποίες χρειάζονται για τον φωτισμόν της κωμοπόλεως και τα γενικά έξοδα της Κοινότητος, χωρίς να φθάνουν κι αυτές, εις τρόπον ώστε που και που να καλύπτηταις αμέσους ανάγκας η δανειακή πολιτική, καταφεύγουσα εις το ιδιαίτερον ταμείον του προέδρου κ. Τατσοπούλου.

Από το Κράτος τίποτε. Ουδ' αυτός ακόμη ο Τουρισμός δεν ηθέλησε ν' ασχοληθή με το Λιτόχωρο, από το οποίον περνούν εκατοντάδες ξένων περιηγητών δια ν' ανέλθουν εις τον Όλυμπον. Ο Τουρισμός ασχολείται με τα μπαίν-μιζτ της Μηχανιώνας και της Περαίας, ίσως διότι δεν ξεύρει ούτε που είναι, ούτε τι είναι το Λιτόχωρο.

Ο Σταθμός Χωροφυλακής με τον κάλλιστον ανθυπασπιστήν κ. Παναγιώτην Καλογήρου, από την σφαίραν του οποίου εφονεύθη ο Γιαγκούλας, μεριμνά δια την ασφάλεια με...δύο χωροφύλακας ασχολουμένους εις διαρκείας εκδρομάς ανά τα διάφορα χωριά, προς είσπραξιν και εκτέλεσιν εφοριακών ενταλμάτων. Η Διοίκησις Χωροφυλακής θα συμπληρώση την δύναμιν του Σταθμού μόνον αν αυξηθούν τα εντάλματα της Εφορίας.

Ο ιστορικός τηλεγραφητής

Τα Τ.Τ.Τ. εγκατεστημένα εις οίκημα ομοιάζον με περιστερέωνα, κάνουν τη δουλειά τους υποδειγματικώς. Προϊστάμενος ένας εξαιρετος υπάλληλος ο κ. Σ. Βάρφης, δηλαδή ο άλλοτε τηλεγραφητής Κορίνθου, ο οποίος κατά τους καταστρεπτικούς σεισμούς παρέμεινε μέχρι τελευταίας στιγμής εις το χειριστήριον εντός του ημικαταρρεύσαντος οικήματος του τηλεγραφείου.

Έπειτα λοιπόν από τόσα και τόσα καλά που συγκεντρώνει το Λιτόχωρο, δεν άξιζε κάποιας καλλιτέρας τύχης;

ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΣΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ ΤΟ 1934

(Οι πλάτες του είναι στεριωμένες στο θεϊκό βουνό του Ολύμπου, ενώ η θάλασσα του Θερμαϊκού κόλπου απλώνεται μπροστά του. Από τη μια μεριά το Λιτόχωρο το νανουρίζει ο Ενιπέας ποταμός κι από την άλλη συνεχίζονται οι πλαγιές του Ολύμπου. Κατά τη δεκαετία του '30 το Λιτόχωρο αποτελούσε ένα σπουδαίο παραθεριστικό κέντρο της Μακεδονίας, ιδιαίτερα γι' αυτούς που τους άρεσε να συνδυάζουν το βουνό με τη θάλασσα. Από 'κει, άλλωστε, ξεκινούν όσοι θέλουν να έχουν τη μοναδική εμπειρία μιας ανάβασης στον επιβλητικό Όλυμπο.

Τα άρθρα που ακολουθούν είναι δημοσιευμένα σε εφημερίδες της Θεσσαλονίκης το 1934 και αποτελούν μια θετική προσφορά στην υπόθεση του παραθερισμού και του τουρισμού της κωμόπολης.)

ΑΙ ΕΞΟΧΑΙ ΜΑΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ ΩΣ ΤΟΠΟΣ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΥ ΘΑ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΘΗ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Μάιος.- Είμαι ο πρώτος παραθεριστής εφέτος εις το Λιτόχωρον. Η κίνησις και αι προετοιμασίαι δια την υποδοχήν των παραθεριστών είναι ζωηρά εκ μέρους της Κοινότητος. Το νέον Κοινοτικόν Συμβούλιον με επί κεφαλής τον

εργατικόν Πρόεδρο κ. Απόστολον Λείνα μας υπόσχεται πολλά. Εις γενομένην συζήτησιν μοι ανακοίνωσε ότι εντός των ημερών θα τεθή εις λειτουργίαν και το εργοστάσιον του ηλεκτροφωτισμού, το οποίον πέρυσι δυστυχώς ευρίσκετο εν αργία.

Ως γνωστόν, λέγει, τα 80 επί τοις εκατόν των σπητιών του Λιτοχώρου προσφέρονται προς ενοικίασιν και έχουν πλήρη την ηλεκτρικήν των εγκατάστασιν, εις τρόπο ώστε να παρέχεται και φθηνό και άπλετον φως εις τους παραθεριστάς. Οι δρόμοι επίσης θα ηλεκτροφωτισθούν. Για το κλίμα, βέβαια, τα κρυσταλλένια νερά και τον καθαρό αέρα περιττόν να σας τα πούμε, αφού άλλως τε είσθε τακτικός παραθεριστής και ξεύρετε ή μάλλον βλέπετε πως η θεά φύσις εδώ δείχνει όλο το μεγαλείον της.

Το μοναδικόν μας ξενοδοχείον και τα εστιατόρια υπόσχονται να μη αφήσουν παραπονεμένους τους μπεκιάρηδες, αι τιμές των δε είναι τόσον λογικές, ώστε να συμφέρουν και στους οικογενειάρχας. Εξακολουθών ο κ. Πρόεδρος, λέγει ότι εκείνο το οποίον θα εξυπηρετήσει εφέτος και ημάς και τους κ.κ. παραθεριστάς είναι τα νέα δρομολόγια των Σιδηροδρόμων. Με αυτά ο εργαζόμενος εις Θεσσαλονίκην οικογενειάρχης θα δύναται να περνά τις Κυριακές του πλησίον της οικογενείας του, χωρίς να απουσιάζη από την εργασίαν ούτε το Σάββατον ούτε την Δευτέραν και με έκπτωσιν 50% επί της τιμής του εισιτηρίου.

Το μόνον που δυσχεραίνει τους μέλλοντας να μας επισκεφθούν είναι ο εφοδιασμός των διαπιστοποιητικών υγείας. Προκειμένου όμως να προστατεύσωμεν την υγείαν των πολλών, εφαρμόζομεν το ενοχλητικόν τούτο μέτρον.

Αφού συνεχάρην τον κ. Λείναν, τω ηυχθήην όπως εξακολουθήση την φιλότιμον δράσιν του επ' αγαθώ της ολότητος των συγχωριανών του.

ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΗΣ
(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 21-5-1934,
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 24-5-1934)

Ο ΒΟΡΕΙΟΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΑ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑ. ΤΑ ΒΟΥΝΑ ΜΑΣ. ΖΩΝΤΑΝΕΥΕΙ Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Υπάρχουν στην Μακεδονία μας αξιόλογα τουριστικά κέντρα; Αξίζει τον κόπον ένας ξένος που επισκέπτεται την Ελλάδα να θυσιάση και λίγες ημέρες στην Μακεδονία; Στα ερωτήματα αυτά η αρμοδία τουριστική υπηρεσία μας απαντά: Όχι μόνον υπάρχουν τοιαύτα κέντρα, αλλ' είνε και αξιόλογα.

Δυστυχώς όμως ταύτα δεν είνε προς το παρόν τόσον άρτια ώστε να ικανοποιήσουν πλήρως τον επισκέπτην. Ο τουρισμός ασχολείται ακόμη με τη διαμόρφωσιν αυτών και η εργασία του αυτή με όσην εντατικότητα και αν γίνεται, πάντοτε χωλαίνει και τούτο διότι τα μέσα που διαθέτει προς τούτο είνε πενιχρά. Ούτε χρήμα υπάρχει, ούτε και έμφυχον υλικόν δια να χρησιμοποιηθή δεόντως. Υπάρχει όμως η ελπίδα ότι τα τουριστικά μας κέντρα δεν θα βραδύνουν να καταστούν ικανά να προσελκύσουν τον ξένον. Τα οφέλη εκ της «βιομηχανίας» αυτής των ξένων τα αντιλαμβάνόμεθα όλοι μας.

Αλλά δια να συμβή τούτο, μας λέγει ο τουρισμός, χρειάζεται πλην της εργατικότητος της ιδικής μας και μια κρατική ενίσχυσις, κυρίως δε και κάποια μεγαλύτερα προθυμία των κατοίκων των διαφόρων τουριστικών κέντρων. Με τους συντελεστάς αυτούς θα ίδωμεν συντόμως την Μακεδονίαν να καταλαμβάνη εξέχουσαν θέσιν μέσα εις την τουριστικήν κίνησιν της χώρας μας.

Ο γηραιός Όλυμπος, το Άγιον Όρος και τα αξιοπρόσεκτα ιστορικά μνημεία της Μακεδονίας είνε αρκετά ικανά να προσελκύσουν τον ξένον. Αυτό όμως δεν αρκεί. Σήμερα ο ξένος έρχεται την μια ημέρα και φεύγει την άλλη. Γιατί αυτό; Απλούστατα διότι λείπουν τα οργανωμένα τουριστικά κέντρα με τις ανάλογες ανέσεις. Και ο τουρισμός σήμερα είνε οργανωσις κατ' εξοχήν. Ευτυχώς η ενταύθα τουριστική υπηρεσία έχει προχωρήση αρκετά εις το δύσκολον έργον της. Σε λίγον καιρόν η Μακεδονία θ' αριθμή κάλλιστα θέρετρα και κέντρα αναψυχής.

Εκτάσεις ολόκληρες που πριν από λίγα χρόνια ήσαν εστίαι ελονοσίας και κάθε μόλυνσεως, ήδη έχουν μεταβληθή εις θαλλερά αλσύλλια, χάσμα οφθαλμών, βορβορώδεις ακταί έχουν μεταμορφωθή εις θαυμάσιες πλαζ. [...]

Και προχωρούμεν τώρα εις το έργον μας.

Το πιο αγαπημένο χωριό που κάθε καλοκαίρι παραθερίζουν όχι μόνον Θεσσαλονικείς αλλά και πολλοί Βολιώται και Λαρισινοί είναι το Λιτόχωρον. Η συμπάθεια αυτή των παραθεριστών φθάνει μέχρι του σημείου να ενδιαφέρονται εξαιρετικώς για τούτο και να φροντίζουν ποικιλοτρόπως για την πρόοδόν του.

Το Λιτόχωρο απέχει από την Θεσσαλονίκην 4 ώρες, ευρίσκεται δε σε ύψος 360 μ. Τα πεύκα και τα πλατάνια το παισιώνουν με τέτοια χάρι που φαντάζει σαν ζωγραφιά καμωμένη από χέρι δυνατού και φημισμένου καλλιτέχνη. Τα κρουσταλένια νερά που κατεβαίνουν από τον Όλυμπο δροσίζουν ολόκληρο το χωριό.

Το Λιτόχωρο έχει ωραίες τοποθεσίες για εκδρομές, όπως τον Άγιον Ιωάννην, τους Αγίους Αποστόλους, τον Άγιον Αντώνιον, την παραλιακή Πλάκα και την περίφημη Σκάλα στους πρόποδας του Ολύμπου. [...]

Ιδού τώρα πως μπορεί να φθάση κανείς αυθημερόν στον Όλυμπο. Αναχώρησις αμαξοστοιχίας δια Λιτόχωρον εκ Θεσ/νίκης 6^η π.μ., άφιξις εις σταθμόν Λιτοχώρου 8.23. Εκ του σταθμού δι' αυτοκινήτων λεωφορείων δύναται ο επισκέπτης να φθάση εις το Μετόχι την 9^η π.μ. Εκ Μετοχίου, είτε πεζή, είτε δι' ημιόνων, εντός 2 ½ ωρών φθάνει εις το μοναστήριον του Αγίου Διονυσίου ύψ. 814 μ. Εις το μοναστήριον ο επισκέπτης θα λουσθή εις τα ύδατα του περιφήμου Ενιπέως, όπου κατά την μυθολογίαν ελούοντο οι θνητοί και μετεβάλλοντο εις ανανάτους, κατόπιν θα φάγη, θα αναπαυθή και την 3^η απογευματινήν δια της αυτής οδού και των ιδίων μέσων θα ευρίσκεται την 6.23 εις τον σταθμόν Λιτοχωρίου και την 9^η νυκτερινήν εις Θεσ/νίκην.

Και αυτά όταν θέλη να δαπανήση μίαν μόνον ημέραν. Τώρα, κατά το πρόγραμμα των δύο ημερών, δύναται ο επισκέπτης να ανέλθη μέχρι του Καταφυγίου του ορειβατικού υψ. 2100 και να διανυκτερεύση εκεί. Εις το καταφύγιον υπάρχουν 35 κρεβάτια με πλήρη εξάρτησιν, έπιπλα και νιπτήρες. Κατά δε το πρόγραμμα των τριών ημερών, μπορεί ο επισκέπτης να μείνη το πρώτο βράδυ εις το Καταφύγι, την δεύτερη ημέρα να επισκεφθή το περίφημο Σχολειό υψ. 2110, το Στεφάνι (Θρόνος Διός) υψ. 2914 και την μεγαλυτέραν κορυφήν του Ολύμπου, τον Μύτικα (Πάνθεον) υψ. 2917 μ. Την δεύτερη νύκτα θα παραμείνη εις το Καταφύγι και την τρίτην ημέραν θα επιστρέψη δια του γνωστού δρομολογίου εις Θεσσαλονίκην.

Εξ όλων των εκτεθέντων, μετά μεγάλης ευχαριστήσεως είδομεν ότι η τοπική επιτροπή τουρισμού έθεσε γερές βάσεις διά την εξέλιξιν και πρόοδον του τουρισμού εις την Βόρειον Ελλάδα. Αν ληφθή υπ' όψιν ότι κινείται και εργάζεται με αφαντάστως γλίσχρα μέσα, πρέπει να ομολογήση ο καθένας ότι εκείνο που έκαμε είναι σημαντικώτατον. Χρήμα δεν έχει δια να εργασθή, το έμφυχον υλικόν του είναι ελάχιστον, ευκολίαι δεν του παρέχονται ικαναί.

Το κράτος το οποίον γνωρίζει καλά την αξίαν και τα οφέλη εκ της βιομηχανίας κυρίως των ξένων, πρέπει να έλθη αρωγόν εις τον τουρισμόν δια ν' αποκτήση ούτος κάποιαν ελευθερίαν κινήσεως. Ακόμη και τα Επιμελητήρια και αι οργανώσεις και αι κοινότητες πρέπει να εγγράφουν εις τους προϋπολογισμούς των ένα μικρόν κονδύλιον δια τον τουρισμόν. Ημπορεί να συγκεντρωθή ούτω ένα ποσόν σημαντικόν το οποίον να χρησιμοποιηθή εξ ολοκλήρου δια την εκτέλεσιν των εν τω προγράμματι του τουρισμού διαλαμβανομένων. Η θέλησις και η εργατικότης των μελών της επιτροπής τουρισμού, που είναι ομολογουμένως αξιέπαινος, χωρίς την κρατικήν ενίσχυσιν δεν είναι αρκετή.

I. A. ΖΗΡΑΣ
(ΦΩΣ 1/7, 5/7, 10-7-1934)

ΛΙΤΟΧΩΡΟ 1934

Ανάγκες και προτάσεις

(Η κρίση της περιόδου 1929-1932, τόσο στον παγκόσμιο όσο και στον ελληνικό χώρο, ήταν μια κρίση με πρώτα και κύρια χαρακτηριστικά οικονομικά, μετά κοινωνικά και μετά βεβαίως πολιτικά. Μεταξύ 1930 και 1935 στην Ελλάδα οι πραγματικές αμοιβές και οι μισθοί μειώθηκαν αισθητά, τα εργατικά χέρια έγιναν φθηνά σε μεγάλο βαθμό, η ανεργία υπερδιπλασιάστηκε, οι τιμές ανέβηκαν, κοινωνική ασφάλιση δεν υπήρχε, ούτε επίδομα ανεργίας. Την κυβέρνηση των Φιλελευθέρων του Ελευθερίου Βενιζέλου διαδέχθηκε το 1933 το Λαϊκό Κόμμα με πρωθυπουργό τον Παναγή Τσαλδάρη.

Ήδη από το 1930 άρχισαν να φαίνονται στο Λιτόχωρο τα σημάδια της κρίσης, τα οποία σταδιακά επιδεινώθηκαν. Οι ναυτικοί αποτελούσαν την πολυπληθέστερη επαγγελματική τάξη. Πεντακόσιες περίπου οικογένειες δούλευαν και ζούσαν από τη θάλασσα, όμως η ανάπτυξη της ατμοπλοΐας, η συνεχής υποχώρηση και αντικατάσταση των ιστιοφόρων και το δυσμενές κλίμα λόγω της οικονομικής κρίσης, συνετέλεσαν στην παρακμή και σταδιακή καθοδική πορεία της λιτοχωρίτικης ναυτιλίας και κατά συνέπεια στην ανεργία των ναυτικών. Οι γεωργικές εκτάσεις του αγροκτήματος Βαρικού, εκτός από το γεγονός ότι βρίσκονταν στην κατοχή λίγων οικογενειών, δεν εξασφάλιζαν τη διαβίω-

ση των εργατών γης. Επιτακτική ήταν η ανάγκη διανομής ακαλλιέργητων γαιών. Επίσης, οι κάτοικοι του Λιτοχώρου είχαν βέβαιη την ελπίδα ότι η αποξήρανση του Έλους Βαρικού θα έλυσε οριστικά το πρόβλημα της κατανομής νέων γεωργικών εκτάσεων. Αλλά και ως παραθεριστικό κέντρο κατά τους θερινούς μήνες το Λιτόχωρο, είχε ανάγκη από τεχνικά και άλλα έργα που θα βελτίωναν την εικόνα του.

Τα κείμενα που ακολουθούν είναι δημοσιευμένα σε εφημερίδες της Θεσσαλονίκης και αναδεικνύουν τα προβλήματα του Λιτοχώρου το έτος 1934.)

**ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
ΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙ ΤΟΥ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ
ΟΙ ΑΚΤΗΜΟΝΕΣ, Η ΥΔΡΕΥΣΙΣ, ΤΑ ΠΕΡΙΞ ΕΛΗ,
ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΟΣ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, 30 Απριλίου.- Καθ' ην στιγμήν τόσαι καλαί διαθέσεις διέπουν την σημερινήν Κυβέρνησιν δια την βελτίωσιν της εγχωρίου παραγωγής αφ' ενός και την απορρόφησιν των αέργων εις έργα παραγωγικά και κοινωφελή αφ' ετέρου, δεν θεωρούμεν άσκοπον και ημείς οι Λιτοχωρίται να υπομνήσωμεν εις την Σεβαστήν Κυβέρνησιν ότι υπάρχει η καλή θέλησις όλων μας να εργασθώμεν και να συνεισφέρωμεν εις το ανορθωτικόν έργον της, αρκεί να τύχωμεν της δεούσης υποστηρίξεως.

Εις την Κοινότητα Λιτοχώρου υπάρχουν μεγάλαι εκτάσεις γης αχρησιμοποίητοι. Και όμως οι ακτήμονες ξεσηκώνονται, επαναστατούν για ν' αποκτήσουν έστω και πέντε στρέμματα γης, δια να δυνηθούν να συντηρήσουν τας οικογενείας των. Το Ήεροκάμπι λεγόμενον είνε μία έκτασις υπεραρκετή και δύναται να μεταβληθή εις εύφορον γην αρκεί να αρδευθή αύτη δια των αστειρευτών υδάτων Τοπόλιανης και Αγίου Διονυσίου. Δια της μεταφοράς των υδάτων τούτων, τα οποία δεν απέχουν παρά 6-8 χιλιόμετρα, εκτός του ότι δεν θα απαιτη-

θούν μεγάλοι δαπάναι, θα δοθή εκ παραλλήλου και εργασία εις τους ανέργους κατοίκους. Έχομεν την πεποίθησιν ότι το έργον τούτο θα δώση ζωήν και θα είνε η απαρχή, ούτως ειπείν, μιάς καλλιτέρας δι' ημάς αύριον. Κάμνοντες μίαν παρένθεσιν υπενθυμίζομεν ότι προ δεκαπενταετίας το Λιτόχωρον υδρεύετο ανεπαρκέστατα, οι φιλόπονοι όμως κάτοικοι αυτού δια προσωπικής εργασίας κατώρθωσαν να υπερυδρεύσουν την Κωμόπολιν με τα νερά της μιάς εκ των αναφερομένων πηγών. Δεν θέλομεν να είπωμεν ότι τούτ' αυτό δύναται να γίνη και δια την άρδευσιν του Ξηροκάμπου. Εκτός του ότι το έργον θα είνε ασυγκρίτως μεγαλύτερον εκείνου και αι τότε περιστάσεις ήσαν αλλοίαι των σημερινών. Σήμερον οι κάτοικοι αγωνίζονται μόνον για το ψωμί. Συνεπώς, άνευ της Κρατικής συνδρομής ουδέν δύναται να γίνη. Μία επιτοπία και επισταμένη μελέτη εκ μέρους του Κράτους επιβάλλεται.

Έτερον σπουδαίον και ζωτικόν ζήτημα είνε το της αποξηράνσεως των ελών του Βαρικού. Ο Βαρικός, μία ευφορώτατη κοιλάς, είνε κατά το ήμισυ κεκαλυμμένη υπό υδάτων, ευρίσκεται δε 2 ½ ώρας μακράν του Λιτοχώρου.

Τα εκ της αποξηράνσεως οφέλη θα είνε τεράστια. Πρώτον, διότι θα αποδοθούν εις την καλλιέργειαν μεγάλοι εκτάσεις γης και δεύτερον, θα λείψη το φοβερόν μαστίγιον η ελονοσία, ο εφιάλτης αυτός ο οποίος αναγκάζει τους γεωργούς να καταναλίσκουν πολύτιμον χρόνον (μετάβασις εις αγρούς 2 ½ ώρες και επανάκαμψις εις το Λιτόχωρον έτεροι 2 ½) τον οποίον θα μεταχειρίζονται μετά την αποξήρανσιν παραγωγικώς, εφ' όσον ο κίνδυνος θα λείψη. Άρα και η αποξήρανσις αύτη επιβάλλεται και μάλιστα να γίνη συντομώτατα, δεδομένου ότι η απόδοσις εις σίτον και δη σπόρου Μεντάνας είνε πλουσιωτάτη 1-400.

Έτερον ζήτημα. Χωρίς να θέλομεν να φανώμεν αχάριστοι απέναντι της νυν Κυβερνήσεως δια την προ ελαχίστου χρόνου απολλωτριωθείσαν έκτασιν Βαρικού της Μονής Αγίου Διονυσίου, είμεθα υποχρεωμένοι να επανέλθωμεν και να παρακαλέσωμεν τον κ. Πρωθυπουργόν, όστις προσωπικώς επενέβη

δια την υπέρ ημών ευνοϊκὴν λύσιν του ζητήματος, να επέμβη και αύθις και διατάξη την χορήγησιν του αναγκαίου δανείου δια την εξαγοράν του κτήματος, ίνα γίνη η οριστική κατανομή προ του Οκτωβρίου.

Ένα άλλο ζήτημα επίσης σπουδαίον, που απασχολεί την ναυτιλίαν μας, είνε το ζήτημα του λιμένος Λιτοχώρου. Από του φυσικού λιμένος της Σκιάθου μέχρι του τοιούτου του Ελευθεροχωρίου, μία απόστασις ἐξ 150 περίπου ναυτικών μιλίων στερείται λιμένος. Πλείστα ναυάγια γίνονται παρ' ὅλας τα προφυλάξεις. Επ' ευκαιρία της αποξηράνσεως του Βαρικού δεν θα ἦτο ἄσκοπον να μελετηθῆ και το ζήτημα τούτο, διότι συνδυάζεται, διότι αποτελεί, οὕτως ειπεῖν, μιάν συνέχειαν του ανωτέρω έργου. Ο εκ 50 ιστιοφόρων εμπορικὸς στόλος του Λιτοχώρου θα συνδράμη εις το ἔργον. Η ναυτιλία μας θα ανακουφισθῆ, η πατρίς θα παύση να θρηνή θύματα και τα προϊόντα μιᾶς ολοκλήρου Περιφερείας θα φορτώνονται εν ασφαλεία.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΛΤΕΚΗΣ

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 30-4-1934,
ΦΩΣ 3-5-1934)

**ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ
ΑΝΕΠΤΥΞΑΝ ΕΙΣ ΤΟΝ κ. ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΝ
ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ. ΕΙΣ ΤΑ ΠΛΕΙΣΤΑ ΤΟΥΤΩΝ
ΕΔΟΘΗΣΑΝ ΑΜΕΣΩΣ ΛΥΣΕΙΣ ΘΕΤΙΚΑΙ**

Χθές την πρωίαν ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως κ. Παναγής Τσαλδάρης παρέμεινε μέχρι της 10 π.μ. εις τα διαμερίσματα του ξενοδοχείου του, δεχθείς ωρισμένους μόνον πολιτευτάς φίλους του μετά των οποίων συνωμίλησε επί της εν Θεσσαλονίκη πολιτικής καταστάσεως.

Αι ακροάσεις

Ακολούθως ο κ. Πρωθυπουργός κατελθών εις την αίθουσαν του ξενοδοχείου εδέχθη εις ακρόασιν μέχρι της 11 π.μ. πλείστας επιτροπάς της πόλεως και του εσωτερικού, αι οποίαι τω επέδωκαν σωρείαν υπομνημάτων, αναπτύξασαι και προφορικώς τα αιτήματα και τας ανάγκας των.

Εκ Λιτοχώρου

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Απόστολος Λείνας και ο Δημήτριος Μήλιος και άλλοι, εις οίς παρεσχέθησαν διαβεβαιώσεις ότι άπαντα τα ζητήματα του Λιτοχώρου θα λυθούν αποτελεσματικώς εντός των ημερών. Η επιτροπή εξήτησε: 1^{ον}) Την αποξήρανσιν του έλους, 2^{ον}) Την επίσπευσιν της υπογραφής των συμβολαίων δια την χορήγησιν των απαλλοτριωθείσων γαιών της Μονής Αγίου Διονυσίου εις τους ακτήμονας, 3^{ον}) Την ανέγερσιν νέου σχολικού κτιρίου, 4^{ον}) Την κατασκευήν της οδού Λιτοχώρου- Σιδηροδρομικού Σταθμού.

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 29-5-1934)

ΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ

ΑΝΑΓΚΗ ΝΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΘΗ ΛΙΜΗΝ

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Σεπτέμβριος.- Είπομεν ότι εις το Βαρικό, εκτός των 1250 στρεμμάτων, άτινα ήδη παραχωρούνται στους ακτήμονας και μετά την αποξήρανσιν του Χελοποτάμου και το διάνοιγμα της κοίτης του, θα αποδοθούν στην καλλιέργειαν 12.800 ακόμη στρέμματα. Έχομεν λοιπόν με τ' ανωτέρω στρέμματα 13.050. Εκ των 8 χιλιάδων του Κόρακα δύνανται να καλλιεργηθούν 4-5 χιλιάδες περίπου, οπότε έχομεν στρέμματα 18 χιλιάδες και πλέον. Τα ιδιόκτητα ανέρχονται εις 10 χιλιάδες στρέμματα παρά την θέσιν Βαρικό. Ούτω δύνανται και οι ακτήμονες που βρίσκονται στο Λιτόχωρο να αποκατασταθούν και αι 250 οικογένειαι των Λιτοχωρινών Θεσσαλονίκης, αι οποίαι σύρονται ως ράκος στους δρόμους της, να εξασφαλίσουν ένα κομμάτι γης εδώ.

Οι κάτοικοι του Λιτοχώρου είναι κατά το πλείστον καλλιεργηταί της γης. Εκτός των ολίγων στρεμμάτων που σπείρουν σιτάρι, έχουν και αμπέλους εις τα υψώματα, όπου ευδοκιμούν. Η θέσις Κόρακα είνε κατάλληλος δι' αμπελοφυτείαν. Εδώ μπορεί να φυτευθή έκτασις 2 χιλιάδων στρεμμάτων περίπου, ώστε όλοι οι ακτήμονες νάχουν αυτό το είδος στο σπίτι τους.

Η απόστασις από Κατερίνης εις Λιτόχωρον είνε 25 χιλιόμετρα. Ο δρόμος αυτός βρίσκεται σε κακά χάλια, τον δε χειμώνα καθίσταται αδύνατος η συγκοινωνία δι' αυτοκινήτων. Επί τόσα έτη που εκυβέρνησαν οι φιλελεύθεροι, ένα χιλιόμετρο μόνον έχει επιστρωθή μεταξύ Χελοπόταμου και Βαρικού. Επιβάλλεται να κατασκευασθή ολόκληρος, διότι έτσι και την τουριστικήν κίνησιν θα ενισχύση και το εμπόριον θα διευκολύνη. Θα δώση δε και ζωηροτέραν όψιν τόσον στην κοινότητα, όσον και στην Κατερίνην, αφ' ου πολλοί παραθερίζοντες εδώ θα κατέρχωνται εκεί δι' αυτοκινήτων, ίνα διερχόμενοι από το Δίον, επισκέπτωνται τας αρχαιότητάς του και κατόπιν την πόλιν.

Ο δρόμος από Σιδηροδρομικού Σταθμού μέχρις εδώ είνε 7.800 μέτρα, δεν είνε όμως καλός. Έχει ριχθή πέτρα από ετών για την επισκευήν του, αλλά μένει πέτρα, όπως εις πολλά μέρη της Βορείου Ελλάδος. Η τελευταία βενιζελική τετραετία έσπειρε άπειρα θεμέλια και διήνοιξε... προσωρινούς δρόμους που κατεστράφησαν με την πρώτη βροχή, έτσι ώστε να πεταχθούν στους δρόμους τα εκατομμύρια του εργαζομένου λαού.

Το Λιτόχωρο έχει μέλλον ευοίωνον. Ως κέντρον παραθερισμού είνε μοναδικόν, γιατί όχι μόνον έχει επάνω του τον Όλυμπον, αλλά χρησιμεύει και ως πρώτος σταθμός των περιηγητών και των εντοπίων και ξένων ορειβατών.

Έχει τοποθεσίες σπάνιες και μοναδικές που θέλγουν τον επισκέπτην του. Έχει κόσμον ευγενή που κάμνει το πάν για να αναπτύξη την τουριστικήν του κίνησιν. Είναι όμως κατά το πλείστον πτωχοί. Δεν επαρκούν αι δικές τους δυνάμεις. Χρειάζεται ο Αυτόνομος Οργανισμός Τουρισμού να στρέψη κι εδώ την προσοχήν του. Έχει και η Μακεδονία και δη η περιφέρεια του Ολύμπου πολλά δικαιώματα και την αξίωσιν να τυγχάνη της μερίμνης και της προστασίας του, γιατί και τοποθεσίες σπάνιες έχει για παραθερισμόν και αρχαιότητας σπουδαίας, αλλά και φυσικάς καλλονάς, που μόνον στην Ελβετία βρίσκονται.

Το κοινοτικό συμβούλιον που αποτελείται από δραστηρίους και εργατικούς ανθρώπους, έχει όλον τον ζήλον να συμβάλη εις την προσπάθειαν και την επιθυμίαν των κατοίκων του. Προς το παρόν δεν έχει τα οικονομικά μέσα που απαιτούνται για μια μεγάλη προσπάθεια. Όταν, συν τω χρόνω, γίνουν όσα προαναφέραμε, θα βελτιωθούν τα οικονομικά του και τότε και οι δρόμοι θα γίνουν και εξωραϊστικά έργα στην κοινότητα. Οι παραθερισταί, που και τώρα ανέρχονται εις σεβαστόν αριθμόν οικογενειών, θα πολλαπλασιασθούν, διότι θα βρίσκουν άνεσιν περισσοτέραν, τρόφιμα εφθηνά και τα τοιαύτα. Αλλά και οι περιηγηταί θα προσελκύονται εις μεγάλον αριθμόν. Διά του τρόπου αυτού και το Λιτόχωρον θα προοδεύση περισσότερο και θα ευημερήση και η Κατερίνη θα αισθανθή μια ανακούφισι αφ' ού, εκτός των άλλων, θα το τροφοδοτή με τρόφιμα και άλλα είδη που παράγει.

Ο προϋπολογισμός της κοινότητος ανέρχεται εις 600 χιλιάδες δραχμάς. Από 15θήμερου, χάρις εις την φροντίδα και την θέλησιν του κοινοτικού συμβουλίου, το Λιτόχωρον έχει πάλιν τον ηλεκτροφωτισμόν του, όστις επί πολύν καιρόν είχε διακοπή.

Την όλην τουριστικήν κίνησιν, αλλά και την εμπορικήν εδώ, θα ενισχύση μεγάλως η κατασκευή ενός μικρού λιμανιού εις το στόμιον του Χελοποτάμου. Δι' αυτό δεν θα απαιτηθούν μεγάλα έξοδα. Όσον αφορά την πέτρα που θα χρειασθή δια την κατασκευήν του, όλοι οι πλοίαρχοι ιστιοφόρων προθύμως ανέλαβαν να την μεταφέρουν δωρεάν εις την θέσιν που θα γίνη τούτο, εν συνεννοήσει μετά της κοινότητος, η οποία και την χορηγεί επίσης δωρεάν.

Η ίδρυσις του λιμανιού θα διευκολύνη τα ιστοφόρα που μεταφέρουν ξυλεία από Τσάγεζι, Σκοτίναν, Παντελεήμονα, Πλαταμώνα κλπ. Από την Θεσσαλονίκη ως τον Πηγειό δεν υπάρχει λιμάνι και η ζωή των ναυτιλομένων ευρίσκεται εν κινδύνω. Κάθε χρόνο το Λιτόχωρο προσφέρει 3, 4 και 5 θαλασσοπούλια του θυσία στον... Ποσειδώνα. Τόσοι πνίγονται από τους θαλασσινούς κατοίκους του, όχι μακράν πολύ απ' εδώ.

Πολλές φορές, μέσα στην φουρτούνα οι Λιτοχωρίται βλέπουν μ' αγωνία τα καΐκια τους να παλαίουν με τα κύματα, τους καπεταναίους τους εις μάτην να ζητούν βοήθειαν ή κάπου καταφύγιον, που δεν υπάρχει.

Από τον Σιδηροδρομικόν Σταθμόν Λιτοχώρου μέχρι της θέσεως που θα γίνη το λιμάνι, είνε απόστασις 2 χιλιομέτρων. Από τα 200-250 καΐκια που είχεν άλλοτε το Λιτόχωρο, σήμερον έχει μόνον 40, εκ των οποίων τα 21 είνε πετρελαιοκίνητα από 80-250 τόννων. Τ' άλλα τα ιστιοφόρα είνε από 20-60 τόννων. Όταν γίνη και ο λιμήν της Βρωμερόσκαλας, ο αριθμός των θ' αυξηθή.

Υπάρχουν ακόμη μεταξύ των Λιτοχωρινών και περί τους 100 αλιείς, ψαρεύουν με δίκτυα, γρίπους, παραγάδια κλπ. Και η αλιεία όμως βρίσκεται εις μεσαιωνικήν κατάστασιν και όσοι ασχολούνται μ' αυτήν ακτήμονες δυστυχούν. Είνε δυνατόν ν' αναπτυχθή αυτή, άμα το κράτος βάλη το χέρι του. Δεν αρκεί μόνον η ιδιωτική πρωτοβουλία.

Κι έτσι το Λιτόχωρο, που φημίζεται για το έμψυχο και άψυχο υλικό του από πολύ πριν ή ο Βότσης με το τορπιλλοβόλον του τον Οκτώβριον του 1912, οδηγούμενος νύκτα και ακροθαλασσιά προς τον Θερμαϊκόν, από δύο τολμηρά θαλασσοπούλια του, τους Μιχαήλ Κουφόν και Νικόλαον Βλαχόπουλον, ανετίνασεν εις τον αέρα το τουρκικόν θωρηκτόν «Φετίχ Μπουλέν», προ της Θεσσαλονίκης, θ' αποβή άξιον της ιστορίας του και της θέσεώς του.

ΞΕΝΟΦΩΝ ΓΙΟΣΜΑΣ
(ΦΩΣ 8-9-1934)

ΛΙΤΟΧΩΡΟ 1935

Παραθεριστές, προβλήματα και ελλείψεις και το καθήκον της κοινοτικής αρχής

(Λιτόχωρο, δεκαετίες 1920 και 1930! Η θερινή διαμονή της μόδας, το όνειρο όσων ανέπνεαν το καλοκαίρι τη σκόνη της Θεσσαλονίκης και ψήνονταν από τον καύσωνα. Από τα μέσα Ιουνίου έως τα μέσα Σεπτεμβρίου, διέμεναν εκατοντάδες παραθεριστές, διεσπαρμένοι σε διάφορα σπίτια της κωμόπολης που τα νοίκιαζαν για ολόκληρο το καλοκαίρι. Το Λιτόχωρο έγινε η καλοκαιρινή διαμονή του ευκατάστατου κόσμου.

Όμως κατά το 1935, ο σκοπός να καταστεί το Λιτόχωρο πρότυπη θερινή διαμονή για να μπορεί το χωριό να ζει από τους ξένους, ήταν όνειρο που δεν έγινε πραγματικότητα. Οι ελλείψεις και το καθήκον ή η αδιαφορία της κοινοτικής αρχής καταγράφονται στις παρακάτω ανταποκρίσεις της εφημερίδας ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ της Θεσσαλονίκης με ημερομηνίες 15 και 25 Αυγούστου, 5 και 8 Σεπτεμβρίου 1935. Παρατίθενται χρονολογικά.)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΟΙ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΑΙ ΚΑΙ ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑΙ ΑΝΩΜΑΛΙΑΙ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Αύγουστος.- Όπως και τα άλλα χρόνια, έτσι και εφέτος, εις την μαγευτικήν κωμόπολιν του Λιτοχώρου πα-

ραθερίζουσι περί τας 150 οικογένειαι εκ Θεσσαλονίκης, Λαρίσης, Βερροίας και Κατερίνης.

Το Λιτόχωρον ευρισκόμενον εις τους πρόποδας του Ολύμπου, με τα ωραία δασοστόλιστα τοπεία του, και με τον θαυμάσιον ορίζοντα προς την θάλασσαν του Θερμαϊκού, θα συνεκέντρωνε όλον τον κόσμον των παραθεριζόντων αλλαχού, αν οι άρχοντες του Λιτοχώρου επεδίδοντο εις τον εξωραϊσμόν της Κωμοπόλεως και εις την εγκατάστασιν του ηλεκτροφωτισμού.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητος και οι περι αυτόν κοινοτικοί σύμβουλοι, αν είχαν επίγνωσιν της αποστολής των, δεν θα έφερον την ωραίαν μας Κωμόπολιν εις τα χάλια τα σημερινά.

Την περασμένην Κυριακήν συνήλθε το κοινοτικόν συμβούλιον εις συνεδρίασιν περί αποδόσεως λογαριασμού διά διαφοράς και ο κ. Πρόεδρος ενώπιον του κοινοτικού συμβουλίου και πολλών ακροατών ωμολόγησεν ότι εισέπραξε τα άνω ποσά και ευρίσκεται εις αδυναμίαν να τα καταθέση εις το Κοινοτικόν Ταμείον ως έσοδα κοινοτικά. Το κοινοτικόν συμβούλιον, καυτηριάσαν την τακτικήν του Προέδρου της Κοινότητος, εξέδωκε εις βάρος του την υπ' αριθμόν 35 απόφασιν της 4^{ης} Αυγούστου ε.ε. Αναμένομεν την ενέργειαν της Γενικής Διοικήσεως.

Εις την συνεδρίασιν ταύτην απέδωκε λογαριασμόν και ο αντιπρόεδρος της Κοινότητος κ. Θεοφάνης Παπαϊκονόμου, διότι προεδρεύων κατά την απόλυσιν του Προέδρου την εποχήν του κινήματος, εισέπραξε ποσόν χρημάτων. Το κοινοτικόν συμβούλιον δι' αποφάσεως του υπ' αριθμόν 35 εκφράζει έπαινον προς αυτόν διά την τακτικήν του και την αφοσίωσιν αυτού υπέρ των κοινοτικών συμφερόντων. Ημείς ως εκλογείς Λιτοχώρου εκφράζομεν την θλίψιν μας διά το κατάντημα της Κοινότητος, θεωρούντες υπεύθυνον την Γενικήν Διοίκησιν, η οποία ηδιαφόρησε τελείως διά τα ζητήματα του Λιτοχώρου. Το αλληλοφάγωμα των κοινοτικών αρχόντων εμάρανε την Κωμόπολιν του Λιτοχώρου.

Θα ασχοληθώμεν αργότερον με τον αριθμόν των οικογενειών των παραθεριζόντων και των εντυπώσεων αυτών διά το κλίμα του Λιτοχώρου και τι μέλλον έχει το Λιτόχωρον όταν κατορθώση η Κοινότης να εξωραΐση αυτό, ίνα ερχόμενος ο παραθεριστής ευρίσκη άνεσιν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΗΣΚΑΣ

τέως Πρόεδρος της Κοινότητος

**ΑΙ ΘΕΡΙΝΑΙ ΔΙΑΜΟΝΑΙ
ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ ΚΑΙ ΑΙ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΤΟΥ
ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Αύγουστος.- Ένα κέντρον παραθερισμού από τα εξαιρετικώτερα της Μακεδονίας, ένα τουριστικόν κέντρον από τα πλέον πολυσύχναστα, ως αποτελούν την αφετηρίαν της προς τον Όλυμπον αναβάσεως, έχει εγκαταλειφθή εις το έλεος του Θεού.

Ούτε η Κοινοτική αρχή Λιτοχώρου ούτε η Αστυνομική αλλ' ούτε και αι αρμόδιαι υπηρεσίαι της Γενικής Διοικήσεως ενδιαφέρθησαν μέχρι σήμερον διά την εξυπηρέτησιν του Λιτοχώρου, δια την παροχήν εις τους κατοίκους του των αγαθών τα οποία απολαμβάνωσιν οι κάτοικοι πολύ μικροτέρων κωμοπόλεων και χωρίων.

Οι Λιτοχωρινοί πληρώνουν σήμερον τας αμαρτίας μιάς κακής των ώρας, καθ' ην εξεδήλωσαν την ατυχή των θέλησιν εκλέγοντες Κοινοτικόν Συμβούλιον μη δυνάμενον ν' ανταποκριθῆ εις τας υποχρεώσεις τας οποίας δημιουργεί η εν γένει θέσις του Λιτοχώρου από πάσης απόψεως.

Δεύτερον σφάλμα η τελευταία ανταρσία κατά τας βουλευτικάς εκλογάς, καθ' ας οι Λιτοχωρινοί παρασυρθέντες υπό τινών επιτηδείων περί τα φαύλα ασχολουμένων, ετάχθησαν αντιμέτωποι του κυβερνητικού συνδυασμού.

Ταύτα πάντα εδημιούργησαν μίαν κατάστασιν ανυπόφορον διά τους κατοίκους του Λιτοχώρου και άκρως επιζημίαν δι' αυτούς, δεδομένου ότι αι 250 περίπου οικογένειαι παραθεριστών βλασφημούν την ώρα και τη στιγμή που αμετανόητοι από τα περυσινά χάλια, απεφάσισαν και εφέτος να

παραθερίσουν εις το Λιτόχωρον, οι δε διά τον Όλυμπον προοριζόμενοι ξένοι μένουν κατάπληκτοι προ της εντελούς ανυπαρξίας Κοινοτικής και Αστυνομικής μερίμνης αλλά και της κυβερνητικής αδιαφορίας. Το Λιτόχωρον έχει εργοστάσιον παραγωγής και πλήρες δίκτυον ηλεκτροφωτισμού, αλλά στερείται παντός φωτισμού και ως εκ τούτου οι νύκτες στο Λιτόχωρον είνε κόλασις και οι δρόμοι του αδιάβατοι λόγω του ότι η Κοινοτική αρχή δεν ενδιαφέρθη καθολοκληρίαν από πέρυσσι να φέρη εις πέρας τας υπό της Γενικής Διοικήσεως υποδειχθείσας ενεργείας και πράξεις δια την νόμιμον ανανέωσιν της συμβάσεως και λειτουργίας του εργοστασίου ηλεκτροφωτισμού.

Οι υπόνομοι, οι οχετοί και ρείθραι εις αθλίαν κατάστασιν, ανταξίαν προς την σύνθεσιν του Κοινοτικού Συμβουλίου. Όνοι, ημίονοι και χοίροι εις την πλατείαν ποτίζονται από τας κεντρικωτέρας βρύσεις, τα δε σκουπίδια και παν θνησιμαίον απορρίπτονται εις την ρεματιάν και εις τα εξής τρία κύρια σημεία: 1) Έμπροσθεν του Κοινοτικού και Αστυνομικού Καταστήματος, 2) έμπροσθεν της κεντρικωτέρας εκκλησίας παρά την πλατείαν και 3) παραπλεύρως του εξοχικού καφενείου και εστιατορίου, όπου καθ' εσπέραν συγκεντρώνονται οι παραθερισταί, παρά δε το τελευταίον τούτο εκβάλλει και μεγαλοπρεπής οχετός σκορπίζων την χάριν και την ευωδίαν της Κοινοτικής και Αστυνομικής μερίμνης.

Εξαίρεσιν αποτελούσι τα τρία κεντρικά καφενεία της πλατείας, τα οποία όμως δεν πολυσυχνάζονται από τας οικογενείας των παραθεριστών και τα οποία ομολογούμεν ότι διακρίνονται διά την άμεμπτον καθαριότητά των.

Τα κρεοπωλεία σφάζουν και πωλούν ανεξελέγκτως, εξαπατώντα τας οικογενείας των παραθεριστών, ων απουσιάζουν, ως είνε φυσικόν, κατά το πλείστον οι σύζυγοι, πατέρες κλπ. Η γίδα περνά δι' αρνί γάλακτος, ο τράγος διά ζυγούρι και ταύτα εις αθλίαν κατάστασιν, προξενούντα την φρίκην και δημιουργούντα αφορμάς εντερικών κλπ.

Αλλ' η Αστυνομική αρχή δεν ενδιαφέρεται δια τα φιλοπράγματα αυτά, αφού δεν ενδιαφέρεται η Κοινοτική αρχή, αφού αδιαφορούν οι Λιτοχωρινοί, αφού δεν διαμαρτύρονται αλλά εξακολουθούν τουναντίον να πηγαίνουν εις το Λιτόχωρον παραθερισταί. Αι αρμόδιαι όμως υπηρεσίαι της Γενικής Διοικήσεως είνε υποχρεωμένοι να λάβουν τα μέτρα των, διότι η εν Λιτοχώρω υφισταμένη σήμερα κατάστασις αποτελεί αίσχος το οποίον αντανακλά επί της ανωτάτης Διοικητικής Αρχής.

Δια το Κοινοτικόν Συμβούλιον έχουσι καταγγεληθή, τόσα και τόσα ακούονται και διαδίδονται, άλλα περισσότερα και σοβαρώτερα, τα οποία θα έπρεπε να κεντρίσωσι την προσοχήν της Γενικής Διοικήσεως, ίν' αποστείλη κατάλληλον εισηγητήν όστις να ενεργήση έλεγchon και ανάκρισιν με ασφαλές αποτέλεσμα την αποστολήν.

Οι καφεστιάτορες επιχειρηματίαι του ποδαριού διαθέτουσιν ως μοναδικήν των ιδιότητα την προσήλωσιν των προς πάσαν ακαθαρσίαν. Δοχεία και σκεύη βρωμερά, υλικά επικίνδυνα δια την υγείαν των γευομένων ταύτα, μυίγες και παντός είδους έντομα, αδιαφορία και ασυνειδησία εγκληματικών διευθυντών και υπαλλήλων, βρώμα, ακαθαρσία και δυσωδία είνε τα χαρακτηριστικά των κέντρων εις τα οποία συχναζούν ίδια οι παραθερισταί.

Και η Αστυνομική αρχή, η οποία με την συνδρομήν των δύο ιατρών του Λιτοχώρου θα ηδύνατο να συνετίση τους ασυνειδήτους αυτούς επιχειρηματίας ή να κλείση τα καταστήματά των, αδιαφορών κατά τρόπον δημιουργούντα την εντύπωσιν ότι οι αποτελούντες ταύτην δεν έζησαν υπό διαφορετικάς συνθήκας ούτε στο σπήτι των, εις τα σπήτια των, αν όχι εις την φυλακήν ενίων Κοινοτικών Συμβούλων. Θα έπρεπε ακόμη να διαταχθή ο Αστυνομικός Σταθμάρχης να εκτελή τα καθήκοντά του, να μη αδιαφορή δια την υγείαν των κατοίκων και παραθεριστών, αν δε τυχόν είνε ταύτα ακατανόητα πράγματα δι' αυτόν, τότε η Ανωτέρα Διοίκησις Χωροφυλακής να φροντί-

ση να τον στείλη κάπου αλλού, πάντως ούτε εις κωμόπολιν ἀλλ' ούτε και εις χωρίον ἀκόμη.

Μόνον εάν η Γενική Διοίκησης θελήση να λάβη τα ενδεικνυόμενα μέτρα, θα διορθωθή η κατάσταση, άλλως οι Λιτοχωρινοί μετά των παραθεριστών πρέπει απαραιτήτως να κατέλθουν εις συλλαλητήριον προς απομάκρυνσιν της Κοινοτικής και Αστυνομικής αρχής.

ΛΙΤΟΧΩΡΙΝΟΣ

**ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
ΜΙΑ ΑΝΑΚΡΙΒΕΙΑ**

Εις το φύλλον της 25^{ης} τρέχοντος εδημοσιεύθη εναντίον του Αστυνομικού Σταθμάρχου Λιτοχώρου, ότι αδιαφορεί δια την καθαριότητα. Τούτο είνε έργο της Κοινότητας. Εις το Σταθμόν της Χωροφυλακής Λιτοχώρου, ενώ πρέπει να υπάρχουν οκτώ χωροφύλακες, υπάρχουν μόνον δύο, ο εις ασχολούμενος εις τα περίχωρα. Το σώμα Χωροφυλακής πρέπει να σεμνώνεται, διότι έχει τοιούτους αξιωματικούς, οίτινες δεν γίνονται όργανα διαφόρων τζιορμπατζίδων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΗΣΚΑΣ

τέως Πρόεδρος της Κοινότητας

**ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΡΧΗ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Σεπτέμβριος.- Εις το φύλλον σας 25^{ης} παρελθόντος, εδημοσιεύθη ανταπόκρισις εκ Λιτοχώρου δι' ης ετίθεντο υπ' όψιν των αρμοδίων αι ελλείψεις του Λιτοχώρου ως τουριστικού και παραθεριστικού κέντρου και ετονίζετο η αδιαφορία και ακηδία της Κοινοτικής ίδια αρχής του Λιτοχώρου, αλλά και η μη επιμελής και αυστηρά παρέμβασις της Αστυνομικής αρχής.

Φαίνεται ότι ο αποστείλας την ανταπόκρισιν δεν κατώρθωσε ν' αντιληφθή ότι τα σφάλματα της Κοινοτικής αρχής δεν ήτο δυνατόν να τα πληρώση η Αστυνομική αρχή, της οποίας μάλιστα προΐσταται έν εκ των εκλεκτοτέρων και αφοσιωμένων εις το καθήκον αστυνομικών οργάνων, ο ανθυπασπιστής κ. Μασούρας, όστις επί κεφαλής ανεπαρκεστάτης δυνάμεως

2-3 χωροφυλάκων, είνε υποχρεωμένος να εκτελέση υπηρεσίας δι' ας θα εθεωρείτο ως επαρκής δύναμις 10 χωροφυλάκων τουλάχιστον.

Δια το ζήτημα της καθαριότητας διεξήγαγε αγώνα ολόκληρον με την αδρανούσαν Κοινοτικήν αρχήν, ως προς δε τας διατιμήσεις και την υπό των κρεοπωλών ιδία ασκουμένην εις βάρος των παραθεριστών τακτικήν, είνε γεγονός ότι η Αστυνομική αρχή έκαμεν ό,τι ήτο δυνατόν.

Το γεγονός εξ' όλης αυτής της ιστορίας είνε έν, ότι τουτέστιν η Κοινοτική αρχή ή μάλλον οι Κοινοτικοί Σύμβουλοι ευρίσκονται διηρημένοι εις δύο-τρεις μερίδας, ζωηρότατα μέχρις εξοντώσεως αντιμαχομένας, και συνεπώς ευρίσκεται εν αδυναμία να επιτελέση το καθήκον της και τον προορισμόν της και ως εκ τούτου έχει δημιουργηθή μία αφόρητος κατάστασις, η οποία δεν είναι δυνατόν παρά να έχη τον αντίκτυπόν της, ον υπέστη όλως αδίκως και η Αστυνομική αρχή, η οποία επλήρωσε τα σπασμένα της Κοινοτικής αδιαφορίας.

Ταύτα προς αποκατάστασιν των όσων εκ παρεξηγήσεως της δικαιοδοσίας της Αστυνομικής αρχής Λιτοχώρου εγράφησαν και προς άρσιν του γενομένου αδίκου εις βάρος ενός καλλίστου αξιωματικού, του ανθυπασπιστού κ. Μασούρα, του οποίου άλλως τε είνε γνωστόν η, δια την εν γένει ασφάλειαν, συμβολή και η επαινετή του δράσις κατά τας ταραχώδεις ημέρας του Μαρτίου.

Ο ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΗΣ

ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Στο Λιτόχωρο με τους φυσιολάτρες
της Κατερίνης στα 1935

(Το κείμενο που ακολουθεί είναι πρωτοδημοσιευμένο στην εφημερίδα ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ της Κατερίνης, στις 29-8-1935, με τον τίτλο: «Ορειβατικά. Ανάβασις στον Όλυμπο. Περιγραφή υπό ΣΤ. ΣΥΜ.» Ο συντάκτης του υπογράφει με τα αρχικά ΣΤ. ΣΥΜ.)

Την Κυριακή 11 Αυγούστου 1935 μια παρέα πέντε ατόμων από την Κατερίνη διανυκτέρευσε στο Λιτόχωρο, προκειμένου την επόμενη ημέρα να ανέβουν στον Όλυμπο. Τις εντυπώσεις τους από την παραμονή στο Λιτόχωρο τις κατέγραψαν σε ένα γλαφυρό και συγχρόνως ζωηρό κείμενο, το οποίο διακρίνεται για την παραστατικότητά του.)

Κυριακή 11 Αυγούστου, το απόγευμα φύγαμε για το Λιτόχωρο που θα μας χρησίμευε για σταθμό αφετηρίας.

Σαν φθάσαμε κεί, στην πλατεία του, το μόνο που μας κίνησε την προσοχή ήταν η μεγάλη, σχετικά, κίνηση και τούτο επειδή συγκεντρώνει πολλούς παραθεριστάς, περισσότερο όμως τα περιέργα βλέμματα που μας ρίχνανε και οι σιγανοκουβέντες τους.

Για να πούμε την αλήθεια, δεν καταλαβαίναμε εις τι οφείλονταν η περιέργεια και το σιγανομουρμούρισμά τους. Μας ειρωνεύονταν μήπως; Και θάχαν δίκαιο σ' αυτή την περίπτωση. Αλλά όχι, η στάση τους μας έδινε να καταλάβουμε το αντίθετο. Ε! Τότε θα μας μακάριζαν και θα μας θαύμαζαν. Ούτε αυτό όμως συνέβαινε και το καταλαβαίναμε και 'μείς,

διότι έτσι όπως είμασταν, σαν πρώτη φορά που επιχειρούσαμε ανάβαση σε βουνό, ήταν να μας βλέπατε και να μπίξετε τα κλάμματα: πέντε όλοι κι όλοι, αλλά αποτελούσαμε ένα μικρό σύνολο με τόση μεγάλη ανομοιομορφία, που θα μπορούσε να πη κανείς πως είμασταν όσα... σώματα τόσα χρώματα και βάλε ακόμα.

Δεν αργήσαμε όμως να νειώσουμε τα συναισθήματα που τους κυρίευσαν στο αντίκρουσμά μας. Την πρώτη θέση κατείχε η λύπη τους και κατά δεύτερο λόγο η κακομοιριά μας. Μας λυπούνταν ναι και μας κακομοιρίζαν διότι γι' αυτούς, αν και βρίσκονται στους πρόποδας και σχεδόν μέσα στα σύνορα του Ολυμπιακού κράτους του Δωδεκαθέου, όχι μόνο η ανάβαση στις ψηλότερες κορφές του Ολύμπου αλλά και η σκέψη ακόμα για ένα τέτοιο επιχείρημα τους τρομάζει, τους κόβει την αναπνοή, τους παραλύει τα γόνατα. Ακούσαμε τους λόγους των και τους τρομερούς κινδύνους που θα διατρέχαμε, αναβαίνοντας πάνω. Όλ' αυτά όμως απεδείχθησαν εκ των υστέρων κάτι περισσότερο από φανταστικά. Αφού μεταξύ των άλλων μας είπαν πως θα γίνουμε από τον αέρα και το κρύο μαύροι, όπως και οι στρατιώται του Μουσουλίνι στην Ερυθραία, ότι από τις κακουχίες και τις ταλαιπωρίες θα βλαστιμάμε την ώρα που ξεκινήσαμε και μόνο που δεν μας είπαν πως υπάρχει κίνδυνος να πέσουμε στον μεγάλο... καταρράκτη του Μύτικα ή ότι θα μας κόψει κανένα αεροπλάνο. Όλα αυτά σαν να μας κρύωσαν λιγάκι κι ακόμα το να μας περιεργάζονται σαν νάμασταν ξερακιανοί Άγγλοι περιηγηταί ή Βούλγαροι... Κομιτατζήδες, μας έφεραν σε αμηχανία τρανή.

Ευτυχώς που απ' τ' αδιέξοδο αυτό μας έβγαλε η γνωριμία με διάφορα ντόπια πρόσωπα, με τα οποία καθίσαμε στο καφενείο και έτσι βρήκαμε οπωσδήποτε τα νερά μας.

Ο καφετζής, ο μπάρμπα Χρίστος, λίαν περιποιητικός.

Θάταν όμως παράλειψη να μη σας τον σερβίρω, γιατί μπορεί καμμιά φορά να πάτε στο Λιτόχωρο και να σας χρειαστεί. Παλαισημερολογίτης απ' το άκρο πρωραίο νύχι του ποδαριού του ως την ψηλότερη τρίχα του κεφαλιού του, σβέλ-

τος και αεικίνητος παρ' όλα τα 55-60 χρόνια, περιποιητικός και γλυκομίλητος, μάτια σαν φωτοβολείς αυτοκινήτου πεταγμένα προς τα έξω, μύτη σαν καυτερή πιπεριά Καρατζόβας, που έχει φαγωθεί η βάση της και θάπεφτε ασφαλώς μέσα στο στόμα του, αν δεν την συγκρατούσε αποτελεσματικά το τεράστιο παλαιοημερολογίτικο μουστάκι του, που του χρησιμεύει και ως φράγμα για να συγκρατεί τους δύο καταρράκτας της.

Τι να πούμε όμως και για τον μπουφέ του; Φαίνεται πως στο Λιτόχωρο ο φεμινισμός έχει προοδέψει περισσότερο απ' όλες τις επαρχιακές πόλεις και κωμοπόλεις. Φαντασθήτε πως μπουφετζής του μπάρμπα Χρίστου είναι μια στρουμπουλή, ροδοκόκκινη και αφράτη κοπέλα 20 το πολύ 21 χρονώ, μπουκιά και σχόριο. Καταλαβαίνετε τώρα το «τρακ» που πάθαμε στο αντίκρουμά της και τα σχόλιά μας εις βάρος της.

Ήταν όμως η αφιλότιμη, κι αυτό τόχουμε παράπονο, πολύ κρύα και αμίλητη, όσπερ θηλυκός Μοσκιός. Δεν καταδέχτηκε ούτε μια ματιά να μας ρίξει η σκληρή, μ'όλο που πέντε ντουμπλέ καυτερά βλέμματα την αγκάλιζαν από παντού. Ας όψεται όμως η άπονη εν ημέραις... αφθονίας.

Έτσι είχαν τα μαντάτα, όταν αποφασίσαμε να κάνουμε και μια βόλτα στο πάρκο τους, για να πάρουμε λίγο αέρα. Είμασταν όμως γρουσουζήδες, γιατί μόλις πατήσαμε κει το ποδάρι μας ο Όλυμπος κατσούφιασε με μιάς και μια μπόρα ξέσπασε, που ανάγκασε τους σουλατσάροντας να εγκαταλείψουν το ύπαιθρο και να χωθούν μέσα στις καλύβες τους, με τόση βία, σαν να τους κυνηγούσαν τσέτες.

Αναγκαστικά τους ακολουθήσαμε και μεις, επειδή δεν είχαμε πουθενά χειρότερα, πήγαμε και στρατοπεδεύσαμε- που αλλού;- στου μπάρμπα Χρίστου με τον ωραίο μπουφέ.

Είχε αρχίσει να σουρουπώνει και με το λιγοστό φως μιάς λάμπας της εποχής του Διογένη, φαινόμεσταν σαν συνωμότες σε μυστική συνεδρίαση, που καταστρώναμε τα σχέδια πραξικοπηματικής επαναφοράς του πρώην ενοικιαστή και νυν απαρηγορήτου νοσταλγού του ελληνικού σβέρκου και του οποίου, σύμπτωσις κακή, η εικόνα επικρέμονταν πάνω στα κεφάλια μας

σαν λεπίδα καρμανιόλας, πάνω από κεφάλια μελλοθανάτων. Και είναι αλήθεια πως μοιάζαμε με μελλοθάνατους, γιατί βλέπαμε το βαρόμετρο των επαρχιών μας- τον Όλυμπο- διαρκώς να κατσουφιάζει, με πελώρια μολυβένια σύγνεφα, τεράστιες αστραπές να σουγλίζουν τις βουνοκορφές και τις χαράδρες του και τρανές- τρανές και πυκνές σταλαγματιές να χτυπούν πένθιμα εμβατήρια πάνω στα τζάμια του καταφυγίου μας.

- Πάει πειά, κρίμα, είπε ο απαισιόδοξος της πεντάδας μας. Δεν θα μπορέσουμε ν' ανεβούμε στον Όλυμπο.

- Δεν βαριέσαι καϊμένε, είπε άλλος, που προσπαθούσε να γελάσει και τον εαυτό του και τους άλλους, μπόρα είναι και θα περάσει.

Το πρωί θα ξυπνήσουμε και θάχουμε τον καλλίτερο καιρό. Στο κάτω της γραφής καθόμαστε εδώ τρεις μέρες και παραθερίζουμε. Φαγί τόσο έχουμε, δωμάτιο σπουδαίο βρήκαμε χάρις σε μια ωφέλιμη γνωριμία ενός της πεντάδας μας με τον προϊστάμενο του Ταχυδρομείου Λιτοχώρου, νερό άφθονο και κατακάθαρο, αέρας ζωογόνος και κόσμος πολύς, για να σκοτώνουμε την ώρα μας. Δεν μας μένει τίποτε άλλο παρά να πιάσουμε έναν που να ξέρει καλά τα του Ολύμπου και των κορυφών του και να του ζητήσουμε σχετικές πληροφορίες, να κατατοπισθούμε για καλά και γυρίζοντας ύστερ' από τρεις μέρες στην Κατερίνη να πούμε πως πήγαμε στον Όλυμπο και στις ψηλότερες ραχούλες του, αφού θα ξέρουμε πια όλες τις λεπτομέρειές των, όπως κάναν τόσοι άλλοι μπρος από μας.

- Κι αυτό καλό, εβεβαίωσαν οι άλλοι.

Εν τω μεταξύ ετοιμαστήκαμε για φαί, αφού πρώτα μας σέρβιρε λίγο «ντόπιο» ο μπάρμπα Χρίστος, με μεζέ πεπόνι... ολόπαχο κατ' αυτόν, αλλά σύμφωνα με την ετυμολογία του ουρανίσκου μας, εντελώς άνοστο σαν τους τρόπους και το φέρισιμο του... μπουφέ του.

Είχε βραδυάσει πια για καλά, όταν τελειώσαμε και αποσυρθήκαμε για ύπνο στο προσωρινό μας μέγαρο, ευχόμενοι με την καρδιά να μας κάνει την επαύριο καλό καιρό.

ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΕΣ

Το καλοκαίρι του 1936 στο Λιτόχωρο

(Ολόγιομο το γραφικό Λιτόχωρο έχει πολλά να προσφέρει στον επισκέπτη και τον παραθεριστή. Κτισμένο με μεράκι και αγάπη στους πανέμορφους πρόποδες του Ολύμπου, με το ξεχωριστό και φιλόξενο περιβάλλον του, αποτελεί τον ιδανικό τόπο για τις σύντομες ή πολυήμερες αποδράσεις των ανθρώπων των πόλεων. Κατά τη δεκαετία του 1930 ο παρθένος χώρος και οι αμόλυντες ομορφιές της λιτοχωρίτικης φύσης προσέλκυαν και περίμεναν τις οικογένειες των παραθεριστών, οι οποίες χάριζαν ζωντάνια και ζωή στην κωμόπολη μαζί με την οικονομική ευμάρεια.

Τα τέσσερα κείμενα που ακολουθούν αναφέρονται στο 1936 και είναι αρχικά δημοσιευμένα σε εφημερίδες της Θεσσαλονίκης. Παρατίθενται αυτούσια, με τις επικεφαλίδες τους.)

ΑΙ ΕΞΟΧΑΙ ΜΑΣ

ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ ΩΣ ΚΕΝΤΡΟΝ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΥ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Μάιος.- Όλυμπος μεγαλοπρεπής. Το όνομα το οποίον συμβολίζει το μεγαλείον και το ανώτερον πνεύμα της ακαταβλήτου ελληνικής φυλής. Όλυμπος το πανέμορφο βουνό, που πάνω στις καταπράσινες και πανύψηλες κορφές του στήσαν το θρόνο τους οι θεοί των αρχαίων προγόνων μας. Στους πρόποδας του δοξασμένου αυτού βουνού βρίσκεται το γραφικόν Λιτόχωρον. Υπερήφανον διότι έτυχε να κτισθή στα

πόδια ενός βουνού, που το εξύμνησαν όχι μόνον οι δικοί μας μεγάλοι και μικροί συγγραφείς αλλά και οι ξένοι τοιούτοι.

Λιτόχωρο, ένα ολόασπρο μαγευτικό χωριό, που τα σπιτάκια του είνε σκαρφαλωμένα σαν αγριοκάτσικα στις πευκοφυτευμένες βουνοπλαγιές του πανθέου. Βρίσκεται σε 400 μέτρα πάνω από τη θάλασσα και έχει το χάρισμα να συνδυάζη το πράσινο του βουνού με το γαλάζιο της θάλασσας, πράγμα το οποίο του προσδίδει μια ξεχωριστή ευμορφιά αλλά και ωφέλεια απ' το δροσερό απογευματινό αεράκι του. Το κλίμα ξηρότατο και υγιεινό, χάρις στις χιλιάδες των πεύκων και των ελάτων που το περιτριγυρίζουν, γεμίζοντάς το με άφθονο οξυγόνο.

Φυσικές καλλονές έχει τόσες πολλές, όπου για να μπορέση ο κάθε παραθεριστής να τις απολαύση, πρέπει να διαθέση το χρόνο της παραμονής του εις το Λιτόχωρον αποκλειστικώς και μόνον για εκδρομές. Τα νερά καθαρά, κρύα και χωνευτικά βγαίνουν από τις ατέλειωτες πηγές του γηραιού Ολύμπου. Τα σπίτια του καθαρώτατα. Αυτό ομολογείται από όλους τους ξένους. Η Λιτοχωρίτισσα νοικοκυρά προτιμά «να κόψη από το φωμί της» για να εξοικονομήση τα μέσα για τον καθαρισμό του σπιτιού της.

Η συγγκινωνία του πολύ καλή, εκτελείται από τρία καινούργη λεωφορεία και από δύο ταξί, εφέτος δε θα είνε ακόμη καλύτερα κατόπιν της επισκευής της οδού Σταθμού- Λιτοχώρου, διευκολύνουσα κατά πολύ τον παραθεριστικόν κόσμον. Ο ξένος εις το Λιτόχωρον δεν στερείται τίποτε. Όλα τα αναγκαιούντα εις αυτόν ευρίσκονται εν αφθονία και ιδίως τα φρέσκα ψάρια της Πλάκας.

Κάθε χρόνον το Λιτόχωρον κατακλύζεται από κόσμον εκ Θεσσαλονίκης, Λαρίσης, Κατερίνης, Βερροίας και λοιπών πόλεων της Μακεδονίας. Από τώρα έχει αρχίσει η ενοικίασις σπιτιών με πάρα πολύ φθηνά ενοίκια. Ο παραθεριστικός κόσμος μπορεί να περάση ευχάριστα τις ώρες του στο Λιτόχωρο λόγω των πολλών εξοχών. Το βραδάκι θα κάνει τον περίπατόν του εις το πευκοφυτευμένον πάρκον. Το Λιτόχωρον έχει καταστή ένα από τα καλύτερα θέρετρα της Μακεδονίας, διότι

τυγχάνει και ορμητήριοι όλων των ορειβατικών συλλόγων της Ελλάδος με την ανάβασιν εις τον Όλυμπον. Εφέτος θα επισκεφθούν τον Όλυμπον πλήθος περιηγητών και εκ του εσωτερικού και εκ του εξωτερικού. Επί πλέον δε κατά το πρώτον δεκαήμερον του Ιουνίου θα μας επισκεφθή και η Α.Β.Υ. ο διάδοχος Παύλος, όστις θα ανέλθη εις τας υψηλότερας κορυφάς του Ολύμπου, ακολουθούμενος από πλήθος θαυμαστών του ελληνικού βουνού.

Καθώς δε είμεθα εις θέσιν να γνωρίζωμεν, εις μίαν εκ των υψηλότερων κορυφών του Ολύμπου, τον «Θρόνον του Διός», θα λάβη χώραν το πρώτον παντουριστικόν συνέδριον, υπό την υψηλήν προστασίαν της Α.Β.Υ., κατά το οποίον θα τεθούν αι βάσεις μιάς καλύτερας και συστηματικώτερας τουριστικής πολιτικής και την οποίαν θα θέσουν υπ' όψιν της Κυβερνήσεως με την εφαρμογή της, καθ' ότι ο τουρισμός εις την Ελλάδα ευρίσκεται ακόμη εις τα σπάργανα, εν συγκρίσει με άλλα κράτη Ευρωπαϊκά και Βαλκανικά.

Εις πολλά κράτη και ξενοδοχεία ακόμη έχουν κτισθεί πάνω στις υψηλές κορυφές των ορέων. Τελειώνοντας δεν έχομεν τίποτε άλλο παρά να ευχηθούμεν όπως όλα αυτά πραγματοποιηθούν προς τιμήν του ελληνικού τουρισμού και του δοξασμένου μας εθνικού βουνού, το οποίον περισσότερον τιμούν οι ξένοι από ημάς τους Έλληνας.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 21-5-1936)

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥΣ
ΓΡΑΦΙΚΟ ΧΩΡΙΟ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΠΟΔΑΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ
Πληθώρα παραθεριστών το κατακλύζουν εφέτος.
Πως γλεντούν οι ξένοι στις υπέροχες αυτές εξοχές
ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ ΣΥΝΔΥΑΖΕΙ ΚΑΙ ΔΥΟ ΟΜΟΡΦΙΕΣ.
ΤΗ ΓΑΛΑΝΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΑΣΙΝΕΣ
ΒΟΥΝΟΠΛΑΓΙΕΣ ΤΟΥ

ΣΤΑΣ υπωρείας του Ολύμπου, σε λίγη απόστασι απ' την θάλασσα, βρίσκεται αμφιθεατρικά κτισμένο το Λιτόχωρο.

Άφθονα νερά, κρυσταλλόνερα, κατεβαίνουν απ' το ψηλό βουνό των αρχαίων θεών και ποτίζουν το γραφικό χωριό. Γι' αυτό και η βλάστησίς του είναι πλούσια. Δένδρα πολλά το κρύβουν κάτω από την ευεργετική τους σκιά. Τα σπίτια του- θάναι περίπου 1500- όλα καθαρά και περιποιημένα, σου δίνουν την εντύπωση ότι καταβάλλουν απεγνωσμένες προσπάθειες να σκαρφαλώσουν στην καταπράσινη πλαγιά του Ολύμπου. Τα δύο σχολεία του, που είνε αρκετά μεγάλα και ωραία κτίρια και οι τρεις εκκλησίες του, ξεχωρίζουν ανάμεσα στα άλλα, ως επί το πλείστον δίπατα σπίτια. Οι χωριανοί του Λιτοχώρου, άνθρωποι φιλόπονοι, φροντίζουν μ' αμέριστη αγάπη για το χωριό τους και κατορθώνουν να διατηρούν μια παραδειγματική καθαριότητα. Αξιέπαινος είναι επίσης ο πρόεδρος της κοινότητας κ. Απόστολος Λείνας και το κοινοτικό συμβούλιο για την μέχρι τούδε δράσι του.

Αλλ' εκείνο που καθιστά το Λιτόχωρο απαραμίλλο θέρετρο, είναι οι άφθονες και μαγευτικές εξοχές του. Απ' τον πολυτραγουδισμένο Όλυμπο με τις ψηλές κορφές του και με την άφθονη βλάστησί του, ως την απλαζωτή θάλασσα που απλώνει σε λίγη απόστασι τα ήρεμα νερά της, μπορεί να βρη κανείς έξοχα μέρη για εκδρομές. Οι Άγιοι Απόστολοι, οι Μύλοι, ο Άγιος Διονύσιος, η Πλάκα κ.α. μέρη συγκεντρώνουν όλα τα θέληγητρα μιάς ιδανικής εξοχής.

Γι' αυτό, νομίζουμε ότι δεν είχε άδικο ο Διάδοχος της Ελλάδος, όταν, αφού επισκέφθηκε το Λιτόχωρο, είπε, ότι είναι η «ιδεώδης εξοχή»...

Για όλ' αυτά το Λιτόχωρο συγκεντρώνει πολυάριθμους παραθεριστάς. Εφέτος μάλιστα πληθώρα παραθεριστών το κατακλύζει: σχεδόν όλα τα σπίτια- που καθώς είδαμε δεν είναι λίγα- έχουν ενοικιαστεί. Και οι πολυάριθμοι αυτοί παραθερισταί το πρωί κάνουν το μπάνιο τους στην Πλάκα, που βρίσκεται σε λίγη απόστασι απ' το χωριό. Τ' απόγευμα ξεχνώνονται στις άφθονες και μαγευτικές εξοχές, όπου ξεκουράζεται το μάτι ατενίζοντας το πράσινο και το βράδυ μαζεύο-

νται στο καφενείο, όπου το βουϊτό τους ανακατεύεται με το παθητικό τραγούδι κάποιου γραμμοφώνου.

Οι νέοι του Λιτοχώρου- κι αξίζει κάθε έπαινος για τα φιλοπρόοδα αυτά παιδιά- ίδρυσαν τελευταίως τον Μ.Σ.Ν.Λ. (Μορφωτικός Σύλλογος Νέων Λιτοχώρου). Σκοπός του είναι η φροντίδα για την πνευματική ανάπτυξη εν γένει των Νέων Λιτοχώρου και για τον εξωραϊσμό του χωριού. Κι η μέχρι σήμερα δράσις του είναι αρκετά ικανοποιητική. Αυτές τις ημέρες μάλιστα ο Μ.Σ.Ν.Λ. έδωσε μια ωραία γιορτή που δεν πρέπει να διαφύγη την προσοχή μας.

Η γιορτή άρχισε μ' ένα ελληνικό χορό που τον έσυρε με εξαιρετική χάρη ο κ. Βλαχόπουλος, πρόεδρος του συλλόγου. Κατόπι έπαιξε βιολί ο μικρός Ζαχόπουλος. Ο κόσμος εθαύμασε τον επταετή αυτόν βιολιστή, ο οποίος, σημειωτέον, είναι τυφλός. Παρ' όλη όμως την τυφλότητα και την ανηλικιότητά του, έπαιξε με θαυμαστή μαεστρία το «Δεν αξίζεις για μένα» και κατόπι ένα «Μάρς» του Μπετόβεν, το οποίον απέσπασε αυθόρμητα και διαχυτικότερα χειροκροτήματα του κοινού.

Μετά τον αόματο βιολιστή, απήγγειλαν με χαριτωμένη αφέλεια διάφορα ποιήματα μερικά παιδιά παραθεριστών.

Κατόπιν, υπό τους ήχους της μουσικής, επηκολούθησε χορός ευρωπαϊκός, που διήρκεσε αρκετή ώρα. Στον χορό διεκρίθησαν αι δίδες Βάσω Μισυρλόγλου, αδελφές Τσίτση, Στάνα, Ρίζου, Ε. Γεωργακοπούλου, οι αδελφές Συμεωνίδου, η δις Κούνιο, οι αδελφές Κατσιγιάννη κ.α. Καθώς και οι κ.κ. Γ. Χριστοδουλίδης, Τ. Δανεξόπουλος, Χατζηασλάνης, Γ. Μισυρλόγλου, Τ. Γεωργακόπουλος, Ιωαννάς και πολλαί άλλαι δίδες και κύριοι των οποίων τα ονόματα μας διαφεύγουν.

Η γιορτή τελείωσε με την κλήρωσιν του λαχείου, στην οποία πρέπει να ομολογήσουμε, παρατηρήθηκε κάποια αταξία. Η διοργανωτική επιτροπή έπρεπε να φροντίση ώστε η κλήρωσις να διεξαχθή με περισσότερη τάξη και ησυχία. Ας είναι όμως, το γεγονός αυτό μόνο δεν είναι ικανό να μετριάση την επιτυχία της ωραίας γιορτής. Γι' αυτό ο πρόεδρος κ. Βλαχόπουλος, η διοργανωτική επιτροπή, καθώς και όλα τα μέλη

του καλού αυτού συλλόγου είναι άξιοι συγχαρητηρίων. Και τους παρακαλούμε να τα δεχθούν.

Μ. Π. ΚΟΥΤΙΑΣ
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 13-8-1936)

ΑΙ ΕΞΟΧΑΙ ΜΑΣ
ΣΤΟ ΔΡΟΣΟΛΟΥΣΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ
ΦΥΣΙΚΑΙ ΚΑΛΛΟΝΑΙ. ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΑΙ

ΛΙΤΟΧΩΡΟ, Αύγουστος.- Στο περήφανο χωριό της θεάς Λητούς, εάν θελήσωμε να το ορθογραφήσωμε (με η το Λι), που καμαρωτό στέκει πάνω στις καταπράσινες και δροσερές πευκοφυτευμένες βουνοπλαγιές του δοξασμένου Ολύμπου, όπως πάντοτε έτσι και φέτος, έχει συγκεντρώσει τον περισσότερον παραθεριστικόν κόσμον από όλην την Μακεδονίαν. Τούτο το μαρτυρούν αι 200 και πλέον οικογένειαι, όπου βρίσκονται στο γραφικόν μας Λιτόχωρον. Το Λιτόχωρον ουδέποτε θα μπορέση να το συναγωνισθή άλλο παραθεριστικό κέντρο, διότι κατέχει πρώτην θέσιν σ' απaráμιλλες και πολυάριθμες φυσικές καλλονές και διότι, ως εκ της θέσεώς του, τυγχάνει το ορμητήριον για τον Όλυμπον όλων των θαυμαστών δικών μας και ξένων του θρυλλικού ελληνικού βουνού.

Τι να εξυμνήση κανείς από το Λιτόχωρο και τι ν' αφήση; Το υγιεινότατον ξηρόν του κλίμα, τον συνδυασμό του βουνού και της θάλασσας με τον δροσερώτατο απογευματινό του «μπάτη» γεμάτο ιώδιο, το ανάλαφρο και χαϊδευτικό βραδυνό αεράκι του «νεφεληγερέτη», τα κρυσταλλένια κρύα και χωνευτικά νερά του, τα οποία με αφθονίαν πηγάζουν από τες αστείρευτες σαρανταδυό βρυσούλες του «συνωφρωμένου» Ολύμπου, τις πολλές και κοντινές εξοχές του, όπως είναι η πλαζ της Πλάκας με τα συναρπαστικά της ακρογιαλία, το μετόχι του «Αγίου Διονυσίου», η «Παναγία», η «Αγία Παρασκευή», οι γεμάτοι θέα «Άγιοι Απόστολοι», ο «Αϊ Γιάννης» με τα πανύψηλα και γερασμένα ελάτια του και με το παγωμένο νερό της «Κλεφτόβρυσης» και τόσα άλλα.

Σ' όλες αυτές τες εξοχές ξεχύνονται οι παραθερισταί με το σκάσιμο της χαραυγής για να αποθαυμάσουν όλην την ωραιότητα της φύσεως που αφειδώς εδώ ο Πλάστης σκόρπισε για να δείξει στα ασθενικά του πλάσματα όλην την δύναμί του και την μεγαλοπρέπειάν του. Αργά το βράδυ επιστρέφουν χαρούμενοι, ζωηροί, ροδοκόκκινοι, γεμάτοι ζωή και σφρίγος από το μαγευτικό μας βουνό, που άφθονα μοιράζει σ' όσους το επισκεφθούν! Ο κάθε επισκέπτης στο Λιτόχωρο δεν ευχαριστείται μέσα στη φυσική του χάρι, αλλά έχει και την οπωσδήποτε απαραίτητο κοσμική του κίνησιν. Και έτσι, ενώ όλην την ημέραν βρίσκεται σκαρφαλωμένος πάνω στα «κατσάβραχα» του Ολύμπου, το βραδάκι περνά τις ώρες του στα δύο όμορφα εξοχικά του καφενεία, του Δ. Καλαϊτζή και του Ν. Φωτιάδου, χορεύοντας πάνω στην πίστα ένα λικνιστό βαλς ή ένα παθητικό ταγκό υπό τους ήχους ενός γραμμοφώνου, ενώ λίγο πιο πέρα αγναντεύει τον Όλυμπον με τις δαντελωτές του και γυμνές κορυφές που επιβλητικά υψώνονται πάνω απ' το κεφάλι του. Αυτή η παράξενη αντίθεσις κάμνει τον ξένον να υπεραγαπά το Λιτόχωρον, διότι, καλό μεν είναι το βουνό, αλλά επίσης καλή είναι και λίγη ζωή με χαριτωμένες δεσποινίδες να στροβιλίζονται πάνω στην πίστα του χορού. Οι παραθερισταί, λοιπόν, βρίσκουν στην κωμόπολιν μας ό,τι κι αν θελήσουν από τη ζωή των πόλεων. Μεγάλη κίνησις παρατηρείται κατά τας Κυριακάς από τους πολλούς εκδρομείς της Θεσσαλονίκης, που δεν αφήνουν ούτε μια γωνιά άδεια.

Εν αφθονία επίσης βρίσκονται τα τρόφιμα και φθηνά μάλιστα, κρέατα, ψάρια φρέσκα της «Πλάκας», λαχανικά, φρούτα. Η συγκοινωνία μας είναι πολύ καλή και διευκολύνει πολύ τον παραθεριστικόν κόσμον.

Φέτος έγινε και δρόμος πρωτοβουλία της Κοινότητος και της συνεργατικής αυτοκινήτων κατ' ευθείαν για την πλαζ της Πλάκας, όπου όλοι οι ξένοι παίρνουν το μπάνιο τους στα καθάρια και καταγάλανα νερά της θάλασσας και όλη την ημέρα αναπαύονται κάτω από τα πολύσκια πλατάνια. Μια ιδιαίζουσα ομορφιά δίδει στο Λιτόχωρον και το ωραίον μας πυκνοφυ-

τευμένον «Ολύμπιον πάρκ», στην είσοδό του, το οποίον κάθε βράδυ είναι πλημμυρισμένο από κομφοντυμένους κυρίους δικούς μας και ξένους και από χαριτωμένες κυρίες και δεσποινίδες.

Για την ευγένεια, φιλοξενίαν και την καθαριότητα των Λιτοχωρινών δεν θα ομιλήσω. Επαφίεμαι να τας διαπιστώση ένας ξένος, όστις φυσικά θα είναι και αυστηρότερος κριτής. Νομίζω όμως ότι αρκετά έχω γράψει για τα καλά της Κοινότητός μας και ότι ο παραθεριστικός κόσμος είναι καθ' όλα ευχαριστημένος. Πλην όμως οφείλω να είπω και μερικές αλήθειες τις οποίες πρέπει να προσέξουν περισσότερο οι αξιότιμοι κοινοτικοί μας άρχοντες. Δυο είναι οι περισσότερον σοβαρώτερες ελλείψεις της κοινότητός μας: 1) Του υδραγωγείου και 2) του ηλεκτροφωτισμού της κωμόπολεώς μας. Ως προς το πρώτον ηγέρθησαν πλείστα όσα παράπονα- και δικαίως- εκ μέρους των παραθεριστών, δια την ακαταστασίαν του υδραγωγείου. Επί του σπουδαίου αυτού ζητήματος επιστώμεν την προσοχήν του κ. Προέδρου της Κοινότητος, του κοινοτικού ιατρού και του κ. Αστυνομικού Σταθμάρχου.

Το ζήτημα του ηλεκτροφωτισμού ας το λύσουν με οποιανδήποτε λύσιν έστω και με μικράν θυσίαν της Κοινότητος, εφ' όσον αι μηχανές υπάρχουν. Τις ο λόγος να παρουσιάζη το ελεεινόν αυτό θέαμα το Λιτόχωρον, να τσακίζεται ο κόσμος και ιδίως ο ξένος πάνω στις πέτρες; Ημείς έχομεν την ελπίδα ότι θα ηλεκτροφωτισθή και πάλιν, αρκεί να υπάρχη ολίγη καλή θέλησις και ενεργητικότης και θετική εργασία εκ μέρους των κοινοτικών μας αρχών, ώστε η Κοινότης μας να καταστή τελεία από πάσης απόψεως.

Φοβούμαι όμως μήπως η φωνή μου είνε φωνή βοώντος εν τη ερήμω. Διότι δεν θα κάμη καμμίαν αίσθησιν εις το κοινοτικόν μας συμβούλιον, αφού τα ανέχονται οι Λιτοχωρίτες.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 18-8-1936)

**ΤΑ ΜΑΓΕΥΤΙΚΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΡΕΤΡΑ
ΑΙ ΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ**

Οι εξοχές γύρω στο Λιτόχωρο

Εντυπώσεις και σκέψεις

[...]. Το να κάμη κανείς μια εκδρομή με τους κρατικούς ελληνικούς σιδηροδρόμους δεν είναι και τόσο δύσκολο πράγμα σήμερα. Τοπικαί, τακτικά, ταχεία, εκδρομικάί αμαξοστοιχίαί διασχίζουν προς όλας τας διευθύνσεις την χώρα ακτινωτά από τα αστικά κέντρα προς την ζωογόνο ύπαιθρο. [...]

Τώρα ο καματερός σιδηρόδρομος μας φέρνει στο σταθμό του θρυλικού Λιτοχώρου. Ο σταθμός είναι κάμποσα χιλιόμετρα μακριά από το χωριό. Αυτό όμως δεν μας τρομάζει και ας μη τρομάξη και κανένα από σας ποτέ, τουλάχιστον όσο διαρκεί το καλοκαίρι. Σε κάθε άφιξη του τραίνου αντιστοιχεί και αναχώρηση λεωφορείου, το οποίον είνε υποχρεωμένο ή να επιστρέψη ή να στείλη μικρότερο αμάξι, αν στον σταθμό έμεινε έστω και ένας μόνο ταξιδιώτης για το Λιτόχωρο.

Συγκοινωνία πλήρης, λοιπόν. Σπάνιο σε άλλα χώρια μας και η ακρίβειά της δεν ξεύρω να υφίσταται πουθενά αλλού. Σιδηροδρομική συγκοινωνία επίσης πλήρης. Δύο-τρεις και τις Κυριακές τέσσαρες φορές την ημέρα το τρένο φθάνει από την Θεσσαλονίκη, την Αθήνα και την Λάρισα.

Σαν φθάσετε στο Λιτόχωρο ευρίσκεσθε προ ενός διλήμματος δυσκόλου. Πώς να χαρακτηρίσετε το χωριό: όμορφο ή άσχημο; Τάχει και τα δυο μαζί τόσο ανακατεμένα, τόσο μπερδεμένα, τόσο ενωμένα, κατά την έννοιαν που δίδουν στην χημεία, ώστε αδυνατείτε να πήτε αμέσως την καθαρή γνώμη σας. Εγώ δεν έκαμα εξαίρεση του κανόνα. Σαν πέρασα τα Κατούνια, τον Αη Νικόλα και από δίπλα από το καμπαναριό του, έστριψα προς την μοναδική πλατεία του και κατέβηκα απ' το λεωφορείο, στάθηκα σαστισμένος. Γύρω μου, κοντά μου είχα σπίτια ρημάδια και σπίτια καλοστεκούμενα, πλατεία ίσια και δρόμους στενούς, στραβούς, χαλασμένους, βρωμιά στη βρύση και κρύο τρεχάμενο νερό. Μαύρα και άσπρα. Άσχημα και όμορφα.

Παρά πέρα μου, φάτσα μπροστά μου, στύλωνε το ατράνταχτο επί αιώνες κορμί του ο γέρω Όλυμπος του αρχαίου και νέου Δωδεκάθεου, δασύς, με όλες τις αποχρώσεις, τις πιο ασύληπτες του πρασίνου και του σταχτιού. Πλάγια μου τα κράσπεδά του με τα ίδια σε παραλλαγές εντονότερες χρώματα. Και πίσω η θάλασσα του Αιγαίου, ολογάλανη, χωρίς καμμιιά αχλύδα. Διέκρινα βαθειά στα πλατειά της τα γοργοτάξιδα καραβάκια, τους απογόνους του '70 και του '21 και του '12 να αρμενίζουν επάνω ή κάτω και τους αθέμιτους συναγωνιστές τους, που τα καταστρέφουν μέρα με την μέρα και περισσότερο, τα ατμόπλοια.

Κακά και καλά συναισθήματα πλημμύριζαν την καρδιά μου και ώρα πολλή έμενα αναποφάσιτος για τον χαρακτηρισμό του μέρους. Να το πω άσχημο; Με εμπόδιζε η φύση. Να το πω όμορφο, με εμπόδιζαν οι διάφορες ατέλειες, ακαταστασίες, αβελτηρίες. Για νάμαι δίκαιος στην κρίση μου είπα:

- Αφήστε να το εξετάσω με το μάτι μου το χωριό περισσότερο, στις άλλες λεπτομέρειές του και ύστερα θα σας πω. Τώρα είμαι αμφίβουλος.

Μετά επισταμένη εξέταση έβγαλα το εξής συμπέρασμα:

- Ότι το Λιτόχωρο είναι ένα από τα καλύτερα χωριά προς παραθερισμόν της Ελλάδος μας. Έχει βέβαια αρκετά ελαττώματα ακόμη.

Λέγω ακόμη, γιατί ελπίζω πως οι κάτοικοί του και ο αξιότιμος κ. Πρόεδρος της Κοινότητας, που θα διαβάσουν τις γραμμές μου αυτές, θα θελήσουν να κάμουν ό,τι πρέπει και ό,τι είναι δυνατόν για να σηκωθούν απ' τη μέση τα ελαττώματα αυτά.

Οι γραμμές άλλωστε αυτές δεν γράφονται με διάθεση μεμφιμοιρίας ή απαισιοδοξίας ή κατηγορίας, όπως μπορεί κανείς να φαντασθή. Απ' εναντίας. Σκοπό έχουν να δείξουν στους αρμοδίους του χωριού, ότι αυτοί, ίσως από συνήθεια, αφού γεννήθηκαν και μένουν τόσα χρόνια σ' αυτό, δεν μπορούν εύκολα- εύκολα να διακρίνουν και επουλώσουν.

Πρώτο ουσιώδες ελάττωμα του Λιτοχώρου είναι η έλλειψις ηλεκτροφωτισμού. Ύστερα ακολουθούν οι δρόμοι, οι βρύσες, τα κέντρα, η έλλειψις ενός ανθρωπινού ξενοδοχείου, η έλλειψις ζωηράς κινήσεως πνευματικής.

- Φωτισμό είχε μου είπαν, άλλοτε. Εστοίχιζε όμως πολλά στον κάθε οικογενειάρχη- 30 δραχ. μηνιαίως η κάθε λάμπα, έκαιε δεν έκαιε- δεν μπορούσαν να πληρώσουν και έτσι ο εργολάβος πήρε των ομματιών του κι έφυγε.

Από τότε το σμαράγδι του Ολύμπου μένει ολοσκότεινο τη νύκτα. Ούτε δύο γκαζόλαμπες δεν στήθηκαν στους δρόμους και στις επικίνδυνες στροφές. Έτσι, κάθε ξένος που φθάνει για να μείνη στο χωριό, πρέπει μόλις σκοτεινιάση να αποσύρεται στο καλυβάκι του, αν δεν θέλει να τσακίση τα μούτρα του ή κανένα άλλο μέρος του σώματός του, πέφτοντας στο ανώμαλο γλυστερό καλντερίμι ή στα ντουβάρια που άλλοτε εξέχουν και άλλοτε γέρνουν σαν τον πύργο της Πίζας προς τα έξω, δαμασμένα από την πολυκαιρία.

Στα σπίτια το ίδιο σκοτάδι. Στα κέντρα μόλις βλέπεις τη μύτη σου. Κι όλα αυτά από κακό, κάκιστο υπολογισμό του συντελεστή που λέγεται φως, για την πρόοδο ενός θερέτρου.

Νερά τρεχάμενα υπάρχουν άφθονα. Ο λευκός δηλαδή άνθρακας αφθονεί και κυλά στον βρόντο σαν δεν γυρνά κανένα προϊστορικό μύλο. Ο κ. Πρόεδρος δεν θα παρίδη αναμφιβόλως και εφέτος το ελάττωμα αυτό του χωριού του.

Οι δρόμοι του χωριού είνε ή μάλλον ήταν καμωμένοι από πέτρες του βουνού τους. Χρόνια, άγνωστο πόσα, πατήθηκαν και στρογγύλεψαν. Κύλησε από πάνω τους το βροχόνερο, το χιονόνερο και ό,τι άλλο ήταν δυνατό και τις φάγωσαν, τις ξεριζώσαν, τις πήραν και παν μαζί τους. Έτσι τώρα το καλντερίμι αυτό μοιάζει με το στόμα γέρου ξεδοντιασμένο. Αλλού έχει ατόφιας, αλλού φαγωμένες κι αλλού λείπουν όλως διόλου οι πέτρες του. Λάκκοι πολλοί και επικίνδυνοι μέρα και νύκτα. Κατηφοριές παντού. Λίγη απροσεξία και το κακό συντελείται. Ξαπλώνεσθε και πληγώνεσθε.

Οι βρύσες τρέχουν αδιάκοπα πολύ και κρύο νερό. Το θείο δώρο δροσίζει πλούσιους και πτωχούς χωρίς διάκριση και ιδιοτέλεια. Γύρω τους όμως τα νερά, τα πρασινόμαυρα νερά, αποτελούν μικρά τέλματα- εστίες κάθε μείασηματος κι αρρώστειας.

Τα κέντρα εδώ στο Λιτόχωρο είναι υποτυπώδη, χωρίς ανάπαυση, χωρίς περιεχόμενο, χωρίς μουσική και φωτισμό ανάλογο. Μου είπαν πως του χρόνου θα τα ρυθμίσουν καλύτερα και έτσι θα έχουν κέντρα, άξια του ονόματος. Το εύχομαι προς το καλό τους προ πάντων.

Ξενοδοχεία; Εδώ μπερδευόμαστε. Έχει ένα. Μοιάζει περισσότερο πανσιόν οικογενειακό. Αν θελήσης να μείνης σαν περαστικός ένα δύο βράδια δεν υπάρχει θέσις. Θα χρειασθή, λοιπόν, άλλο ένα, με δέκα τουλάχιστον δωμάτια.

Πνευματική κίνηση το Λιτόχωρο απέκτησε μόνον με την ίδρυση του Μορφωτικού Συλλόγου των Νέων του, που τα εγκαίνιά του έγιναν το περασμένο καλοκαίρι. Του χρόνου θα κρίνουμε για την πρόοδό του που, όπως ελπίζουμε, θάναι αισθητή, γιατί τον διοικούν νέοι ολοζώντανοι.

Ύστερα από τα έξη ουσιώδη αυτά ελαττώματά του, το χωριό αυτό έχει μερικά ακόμη δευτερεύοντα, αυτά όμως τα παραλείπω, γιατί είναι από κείνα που η ατομική πρωτοβουλία, χωρίς υποδείξεις έξωθεν, διορθώνει παντού και πάντοτε. Παρά τα ελαττώματά του αυτά όμως το Λιτόχωρο είναι υπέροχο ως θέρετρο από τις άλλες επόψεις.

Δένδρα, βουνό, νερά, αέρας, ορίζων προς την θάλασσαν ευρύτατος, κοιλάδες, όλα μαζί αποτελούν το αποκορύφωμα της ανθρώπινης ευτυχίας. Δένδρα έχει από όλα τα οπωροφόρα και καλλωπιστικά θεριεμένα από το άφθονο νερό που ποτίζει αδιάκοπα και ευεργετικά τις ρίζες τους. Όπου και αν στρέψης, ένα βαθύ πράσινο αναπαύει το κουρασμένο μάτι σου. Πεύκα, δάφνες, βελανιδιές, συκιές, μηλιές, αχλαδιές, κ.α.π.

Το βουνό, ο Όλυμπος, από τούτη τη μεριά δείχνει όλο το άφθαστο σε μεγαλείο παράστημά του. Περισσότερο χαρούμενος από κάθε άλλο βουνό. Περισσότερο λεβέντης. Καθεαυτό

Έλλην. Κι αν καμμιά φορά συννεφιασμένος τρίζει τα δόντια του, ασφαλώς δεν το κάμνει από κακία. Το κάμνει, ίσως, για να υπενθυμίση στους έτοιμους να αμαρτήσουν ολιγόψυχους πως «υπάρχει δίκης οφθαλμός», που είτε Ζεύς λέγεται, είτε Παντοκράτωρ, δεν του αρέσουν οι παραβάσεις των εντολών του.

Τα νερά που κυλούν στα πλευρά και στα σπλάγχνα του είνε από τα πιο γάργαρα που είδα κι από τα πιο ελαφρά που γεύθηκα. Αν και μου παίξαν ένα άσχημο παιγνίδι, δεν τα κρατώ κακία. Στους 12 Αποστόλους μια μέρα με ρήμαξαν στην πείνα. Έφαγα. Ήπια. Ξαναέφαγα. Ξαναήπια. Αυτό ως το μεσημέρι. Χώνεψα αμέσως. Ύστερα όλα είχαν τελειώση! Τώρα; Τι να κάμω; Ξάπλωσα λιγάκι, μα το στομάχι μου διαμαρτυρόταν. Με σφυγμένη καρδιά κατρακύλισα στο χωριό για να ξαναφάγω. Αυτά είνε τα νερά του Λιτοχώρου. Τα πιο χωνευτικά που είδα στη ζωή μου.

Κι αυτό είνε το Λιτόχωρο, αν προστεθή πως και τα σπίτια του είνε τέλεια και πάμφθινα. Οι άνθρωποί του πολύ καθαροί και περιποιητικοί, σαν βέροι θαλασσινοί που είνε. Πώς να μη το προτιμήσετε για θερινή διαμονή; Πώς να παρίδη κανείς τη μαγεία των διαφόρων μαγευτικών τοποθεσιών του, που η θρησκευτική ευλάβεια των εντοπίων ωνόμασε με τα ονόματα των αγίων, όπως την Αγία Μαρίνα, την Αγία Παρασκευή, Άγιο Ιωάννη, Άγιο Διονύσιο ή την Πλάκα στην παραλία; Η καθεμία απ' αυτές είναι ένα κομμάτι του Παραδείσου στην γη. Όταν ο ήλιος το λούζει το πρωί και τ' απόγευμα και όταν ο ήλιος δύση πίσω από το θεόρατο Όλυμπο, πάλι το Λιτόχωρο λάμπει.

Δεν έχει ανάγκη από τεχνητές καλλονές. Ούτε και από την κατασκευή της κεφαλής του Διός που πρότειναν να γλύψουν στην κορυφή του Ολύμπου υποχρεωτικοί, Γερμανοί γλύπται. Η κεφαλή άλλωστε αυτή υπάρχει εκ φύσεως. Δεν ξεύρω αν και οι αρχαίοι ωραιοπαθείς και μυστικοπαθείς πρόγονοί μας Έλληνες την είχαν παρατηρήση. Σήμερα όμως όλοι οι Λιτοχωρινοί σας την δείχνουν. Σας φέρνουν να σταθήτε στο πάροκο

τους πλάι στα Κατούνια. Σας συνιστούν να στρέψετε την κεφαλή προς το βουνό, την ψηλότερη κορυφή του. Να γύρετε λίγο το κεφάλι δεξιά ή αριστερά και να κυττάξετε εντείνοντας την προσοχή σας προς τα εκεί λίγα λεπτά. Πραγματικά ξεχωρίζετε, προ πάντων αν συμβή να κυττάξετε την ώρα ακριβώς που ο ήλιος δύει, ένα κεφάλι ανθρώπινης μορφής, σχηματιζόμενο από τις ψηλότερες κορυφές του βουνού. Με χαρακτηριστικά αδρά, επιβλητικά, φαίνεται σαν να στρέφη προς τα ατέλειωτα ύψη. Είναι λέγουν, η απεικόνιση του θείου Δία, σε στάση ρεμβασμού. Διακρίνετε το ευρύ μέτωπο της παντογνώστριας μορφής του. Τις κόγχες των εκφραστικών ματιών του. Την ελαφρά καμπυλωτή ρίνα του. Το στόμα και το ισχυρό σαγόι του, που απολήγει σε μακρύ δασύ γένι. Τί, λοιπόν, θα προσέφερε η από ανθρώπινα αδύνατα χέρια γλυμμένη κεφαλή του Δία;

Η φύσις φρόντισε και γι' αυτό εδώ στο Λιτόχωρο.

Φ. ΣΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 5,9,10-10-1936)

ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΕΣ

Το καλοκαίρι του 1937 στο Λιτόχωρο

(Στο Λιτόχωρο υπήρχε από πολύ παλιά ορεινός τουρισμός, καθώς η κωμόπολη ήταν για δεκαετίες πασίγνωστο θέρετρο, ιδανικό εξ αιτίας του υγιεινού κλίματος, ιδιαίτερα για τις οικογένειες. Πολλοί παραθεριστές έρχονταν εδώ, ενοικιάζαν τα όμορφα πέτρινα σπιτάκια του χωριού και περνούσαν τα καλοκαίρια τους μέσα στη δροσιά, στα κρύα νερά και στο φυσικό περιβάλλον, ενισχύοντας σημαντικά την τοπική οικονομία.

Τα κείμενα που ακολουθούν είναι καταχωρισμένα σε εφημερίδες της Θεσσαλονίκης και αναφέρονται στο Λιτόχωρο ως παραθεριστικό κέντρο το 1937. Παρατίθενται με τους τίτλους τους.)

ΑΙ ΕΞΟΧΑΙ ΜΑΣ

Εις το Λιτόχωρον το θέρετρόν μας

Εξωραϊστικά έργα

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΛΙΤΟΧΩΡΟ, Ιούνιος.- Λιτόχωρο! Κατ' άλλους χωριό της θεάς Λητώσ (Λητόχωρον), κατ' άλλους χωριό λιτοδίαιτο και για μας Λιτόχωρο ο ιδεώδης τόπος παραθερισμού και ψυχικής ανάπαυλας, κάτω απ' την γαληνιαία μορφή του Διός. Βρίσκεται σε 400 μέτρα πάνω από τη θάλασσα, κάτω από τον αέναο ίσκιο του Ολύμπου. Δίπλα του αντικρύζει κανείς τη μεγάλη χαράδρα του βουνού που την διασχίζουν τα διαυγή και

κρυστάλλινα νερά του Ομηρικού Ενιπέως, στον οποίον κατά την μυθολογίαν ελούζοντο η Αφροδίτη και η ζηλότυπος Ήρα του συνοφρυωμένου Παντοκράτορος του Δωδεκάθεου. Τα ολόασπρα σπιτάκια χωμένα, όπως είνε στο αχόρταγο πράσινο, από μακρυά μοιάζουν σαν σκόρπια αρνάκια της Λαμπρής, που ξένοιαστα βόσκουν στο απέραντο λιβάδι και για προστάτη των έχουν τον «Νεφεληγερέτην» πάνω απ' τον απρόσιτο θρόνο του. Μια τέτοια περίπου εικόνα παρουσιάζει η ωραία κωμόπολις μας, παρατηρουμένη από την θάλασσα. Αλλά είνε ανάγκη να την εξετάσωμεν σήμερα σαν θέρετρο. Αν πράγματι συγκεντρώνη όλα εκείνα τα προσόντα, φυσικά και τεχνικά, που πρέπει να διακρίνουν έναν τόπο για πραγματικό παραθερισμό.

Είνε αλήθεια πως για να ευχαριστηθή ένας ξένος για ένα-δυό μήνες ξεκαλοκαιριάσματος σ' έναν τόπο, πρέπει πρώτα απ' όλα να βρή ένα μέρος που κατά το διάστημα της διαμονής του να μη βλέπη πάντα τις ίδιες εικόνες, τις ίδιες παραστάσεις, τον ίδιο φυσικό κόσμο. Γιατί αυτό το πράγμα προξενεί την ανία, το ανάγλιασμα, όπως λέει ο πολύς κόσμος.

Ύστερα από λίγες μέρες θα τον ακούσετε να λέγη: -Πού να πάη κανείς βρε αδελφέ στο ίδιο και πάλιν στο ίδιο μέρος; Βαρέθηκα. Αυτό ακριβώς το προνόμιο έχει το Λιτόχωρο απ' όλα τ' άλλα παραθεριστικά κέντρα της Μακεδονίας.

Ότι έχει από τη φύσι κάτι που είνε αδύνατον να του το αφαιρέσουν. Οργιάζει η φύσις στο Λιτόχωρο, είπε κάποιος φίλος μας Αθηναίος.

Ο κάθε παραθεριστής που έρχεται στο Λιτόχωρο, είνε αδύνατον να γνωρίση όλες τις φυσικές του καλλονές, όλες τις ωραιότητες, όλα τα στολίδια που αφειδώς του χάρισε ο πλάστης. Όσον δε εκδρομομανής και αν είνε κανείς, φεύγοντας θα του μείνη κάποιο άγνωστον μέρος. Γι' αυτό και θα ακούσετε να λέγη την στιγμή της αναχωρήσεώς του με ενθουσιασμό:

- Θαρθώ και του χρόνου για να γνωρίσω καλύτερα το Ολύμπιον χωριό σας.

Αυτά που γράφομεν δεν είνε υπερβολές. Έχομε οικογένειες και ιδίως από την Θεσσαλονίκη, που τα παιδιά τους μεγάλωσαν στο Λιτόχωρον, παραθερίζοντας συνέχεια επί 10 και 15 χρόνια, χωρίς ν' αλλάξουν έστω και μια φορά τόπο του παραθερισμού των. Αυτό το χάρισμα έχει η καλή μας κοινότης, γι' αυτό και συγκεντρώνει κάθε χρόνο τον περισσότερο παραθεριστικό κόσμο, τους περισσότερους εκδρομείς και πολλούς επισκέπτας του Ολύμπου, δεδομένου ότι είνε η αφετηρία όλων των επισκεπτών, ιδικών μας και ξένων. Αλλά μήπως είνε μόνον οι αναρίθμητες εξοχές του που του δίδουν κάποια ιδιαίτερα προτίμησι, όχι βέβαια. Κρατεί τα σκήπτρα και σε κοσμική κίνησι. Τα καθαρά του σπίτια σαγηνεύουν κάθε ξένο. Με λίγα λόγια παρέχει στον επισκέπτη κάθε δυνατή ευκολία και από απόψεως συγκοινωνίας και από απόψεως τροφίμων. Τα τελευταία, άφθονα κατά την θερινήν περίοδον, κατακλύζουν την αγοράν μας καθαρώτατα και προσιτά και στο πλέον καχεκτικό βαλάντιον. Ό,τι θελήσει κανείς στο Λιτόχωρο το βρίσκει. Θέλει εκδρομή και αναβάσεις στον Όλυμπο, έχει την φυσιολατρική ομάδα των νέων, στην οποία λαμβάνει μέρος κάθε ξένος. Θέλει να λάβη μέρος κάθε ξένος. Θέλει ακροθλασσιά, έχει την θεαματική πλαζ της «Πλάκας», με τα γαλανόλευκα και καθαρά νερά και το περιποιημένο καφεενεδάκι, που μπορεί κανείς να απολαύση τα φρεσκότατα ψάρια κάτω απ' τα αιωνόβια πλατάνια της μαγευτικής τοποθεσίας.

Μέχρι πέρυσι είχαμε μερικούς ελλείψεις από εξωραϊστικής απόψεως. Φέτος πλέον η θερινή σαιζόν βρίσκει το Λιτόχωρο με τέλειον ηλεκτροφωτισμόν περί τας αρχάς Αυγούστου, καθώς υπολογίζεται.

Επίσης, άριστον από πάσης απόψεως ανεγείρεται πυρετωδώς το ξενοδοχείον του κ. Ξενοφώντα Γκουλέμα. Οι δρόμοι έχουν επισκευασθή τελείως, κι έτσι η κωμόπολις μας παρουσιάζεται πανέτοιμη για να δεχθή και τους πλέον ιδιότροπους ξένους της. Καθώς είμεθα εις θέσιν να γνωρίζωμεν, μέχρι της στιγμής ενοικιάσθησαν περί τα 100 σπίτια και καθημερινώς ενοικιάζονται.

Από τας αρχάς δε του Ιουλίου θα παρουσιάση μεγάλην τουριστικήν κίνησιν, διότι θα επισκεφθούν τον Όλυμπον, όχι μόνον τα ορειβατικά τμήματα του Ε.Ο.Σ. αλλά και караβάνια ξένων περιηγητών, ορειβατών και διαφόρων επιστημόνων.

Ύστερα απ' όλα αυτά το Λιτόχωρον θα παρουσιάση μια ασυνήθη κίνησι. Γι' αυτό λοιπόν όσοι οι πιστοί προσέλθετε. Η θερινή σαιζόν άνοιξε.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 19-6-1937)

ΤΑ ΘΕΡΕΤΡΑ ΜΑΣ

Ας προσέξουν πολύ οι Λιτοχωρίται το ωραίο χωριό τους ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Ιούλιος.- Το Λιτόχωρο αναμφισβητήτως είναι ένα από τα γνωστότερα κέντρα παραθερισμού της Μακεδονίας, εις το οποίον καταφεύγουν πολλοί εκ Θεσσαλονίκης και εκ Λαρίσσης, εφ' όσον ευρίσκεται σχεδόν εις το μέσον των δύο αυτών πόλεων. Εις τους πρόποδας του Ολύμπου, όπως ευρίσκεται και βλέπον από τους ύψους του την κατέναντι θάλασσαν, δέχεται την αύραν αυτής και την δροσερότητα των ρευμάτων που κατέρχονται από την παλαιάν κατοικίαν των θεών. Από της απόψεως αυτής, το κλίμα του είνε εξαίρετον και η διαμονή εις αυτό κατά τους θερινάς μήνας ικανοποιητική.

Εφέτος το Λιτόχωρο σενεκέντρωσε εκατό περίπου οικογενείας εκ Θεσσαλονίκης και Λαρίσσης και είναι πιθανόν να αυξηθούν αύται κατά τον ερχόμενον Αύγουστον, εφ' όσον καθημερινώς καταφθάνουν και νέοι παραθερισταί.

Η απόλαυσις του Λιτοχώρου είναι τα υψηλότερα μέρη του, όπου και τα περίφημα μοναστήρια και εξωκκλήσια του, εις τα οποία οι παραθερισταί καταφεύγουν διημερεύοντες πολλάκις. Αυτά τα μοναστήρια διατηρούν την μαγείαν της βαρείας επιβολής του Ολύμπου, ο οποίος και τα σκιάζει, την δροσερότητα των πυκνών δένδρων των, τις κρύες βρύσες και το υπέροχον περιβάλλον της αγρίας φύσεως, μέσα εις την οποίαν ευρίσκονται. Εις το μέσον των διασχίζονται, από της κορυφής του

Ολύμπου μέχρι του χωριού, από το βαθύ ρεύμα που δημιουργεί ο Ενιπέυς, με τα ορμητικά και κατακάθαρα νερά του. Τα νερά αυτά χτυπούν εις στρογγυλούς βράχους και εις τους κορμούς των πλατάνων. Υπό την σκιάν αυτών των πλατάνων, οι παραθερισταί θαυμάζουν τα νερά του Ενιπέως, όταν περνούν εκεί τις ώρες των. Εις μικράν απόστασιν είναι οι μύλοι και επάνω σκορπισμένα τα κατσίκια κορφολογούν τα πουρνάρια και τα άλλα δενδράκια.

Τα απογεύματα οι περισσότεροι παραθερισταί κάμουν τον περίπατό των εις το χαμηλότερο μέρος του χωριού, ένα ισοπεδωμένο και πευκοφυτευμένο μέρος, το οποίον ονομάζεται «Κατούνια». Εκεί είναι ένα καφενείο, όπου συγκεντρώνονται όλοι τα απογεύματα, εκάστην Κυριακήν κατεβαίνουν εις τα «Κατούνια» και όλοι οι κάτοικοι του χωριού συν γυναιξί και τέκνοις αναμιγνυόμενοι με τους παραθεριστάς και έτσι παρουσιάζεται ένα θέαμα πανηγυρικών.

Πολλοί παραθερισταί με τα λεωφορεία του χωριού κατεβαίνουν στην παραλία της Πλάκας, όπου παίρνουν το μπάνιο των, ένα μπάνιο σε μια θάλασσα τόσο καθαρή, ώστε να μπορείς να μετράς τα χαλίκια του βυθού. Είναι ίσως μια από τις μαγευτικώτερες ακτές του Θερμαϊκού. Μόνον η διαδρομή με τα λεωφορεία είναι επίπονος και κουραστική λόγω της αθλιότητος του δρόμου.

Το Λιτόχωρο φαίνεται ότι δεν είχε κοινοτικούς άρχοντας που να έδειχναν ενδιαφέρον γι' αυτό. Έμεινε όπως ήταν σχεδόν, χωρίς εξωραϊστικά έργα και χωρίς να καλυφθούν, όπως πρέπει, οι βόθροι και τα άλλα ακάθαρτα νερά που τρέχουν στους δρόμους από πολλά σπήτια. Κανείς δεν εφρόντισε ώστε να μη φαίνωνται αυτά τα ακάθαρτα νερά. Εννοείται ότι δεν πολυσκοτίζει τους παραθεριστάς, διότι η υγεία του χωριού παραμένει αρίστη, λόγω του καλού κλίματός του. Οπωσδήποτε και από αισθητικής απόψεως θα έπρεπε να μην υπάρχουν τέτοιου είδους θεάματα εις ένα εξαιρετο παραθεριστικό κέντρο.

Τρόφιμα εις το Λιτόχωρο υπάρχουν άφθονα, προ παντός δε φρεσκότατα ψάρια. Υπάρχουν επίσης και φρούτα αρκετά.

Κατά τα άλλα αν και η Κοινότης ενδιαφερομένη, το Λιτόχωρον θα παραμείνη άριστον κέντρον παραθερισμού.

ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΗΣ
(ΦΩΣ 29-7-1937)

Μακεδονικά θέρετρα

ΛΙΤΟΧΩΡΟ, ΙΔΕΩΔΗΣ ΤΟΠΟΣ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΥ

Αι φυσικαί καλλοναί του

ΛΙΤΟΧΩΡΟ.- Από τον σταθμό ακόμη, μόλις κατέβη κανείς από το τραίνο, διακρίνει μακρυστά στις υπώρειες τού πιο επιβλητικού βουνού της Ελλάδος, του Ολύμπου, το ξακουσμένο Λιτόχωρο χωμένο μέσα σε πυκνή πρασινάδα αποτελούμενη από πανύψηλα δένδρα.

Κυριακή πρωί στο σταθμό του Λιτοχώρου. Ένα αυτοκίνητο μας φέρνει στο χωριό. Τα σπίτια αραδιαστά τόνα κοντά στ' άλλο, πολύ πυκνά, λάμπουν από καθαριότητα, λάμπουν και τα πρόσωπα των Λιτοχωριανών, που μας κυττάν, περισσότερο ίσως από τα σπίτια των.

Εκείνο, όμως, που πρέπει να θαυμάση ο ξένος στο Λιτόχωρο είναι οι φυσικές καλλονές. Ο Γέρο-Ολυμπος χάρισε άπειρες φυσικές καλλονές στο ωραίο αυτό χωριό της Μακεδονίας. Όπου κι αν πηγαίνη κανείς, θ' ακούση τ' αλαφροθρόϊσμα των πεύκων και θ' αντικρύση το πανύψηλο και επιβλητικό έλατο.

Ένα από τα καλλίτερα τοπεία, που είχα την ευτυχία ν' απολαύσω προχθές μαζί με αρκετούς παραθεριστάς εκ Θεσσαλονίκης, είναι ο Άγιος Γιάννης, τοποθεσία ανυπέροβλητη σε φυσικές καλλονές με πανύψηλα κι αιωνόβια έλατα και με κατακάθαρα και κρυσταλλένια νερά, παρμένα από τη χιλιοτραγουδημένη κλεφτόβρυση.

Δεν είδα ακόμη τις άλλες εξοχές του Λιτοχώρου, όπως μου είπαν οι χωριανοί και οι ξένοι, είνε υπέροχες. Οι Άγιοι Απόστολοι, η Σκάλα, η Πλάκα, ο Προφήτης Ηλίας και άλλες πολλές τοποθεσίες των οποίων τα ονόματα μου διαφεύγουν, συγκεντρώνουν καθημερινώς πολύν κόσμον, αποτραβηγμένο

στο ωραίο αυτό χωριό για να ξεκουρασθή κάπως από τη μονότονη και κουραστική ζωή των πόλεων.

Δίπλα όμως στις τόσες του χάρες το Λιτόχωρο έχει και ελλείψεις πολλές. Οι δρόμοι στενοί και ανώμαλοι, μόλις μπορεί κανείς να βαδίσει εν πλήρει μεσημβρία. Ο αριθμός των αυτοκινήτων είναι ελάχιστος και οι εκδρομείς είναι υποχρεωμένοι να περιμένουν ώρες για ν' ανεβούν στο χωριό. Η σπουδαιότερα όμως έλλειψις είναι ο ηλεκτροφωτισμός.

Αι ελλείψεις αυτές και ιδίως ο ηλεκτροφωτισμός, συνετέλεσαν πολύ εις την μη μεγάλην συρροήν ξένων κατά την εφετεινήν θερινήν σαιζόν, αι οικογένειαι κατήλθον εις τας διακοσίας από τας τριακοσίας και πλέον που παραθέριζον άλλοτε. Συν τω χρόνω ο αριθμός των οικογενειών κατέρχεται και έτσι φθίνει ένα θαυμάσιο παραθεριστικό κέντρο.

Από τα ονόματα των παραθεριζόντων συγκεντρώσαμε τα κάτωθι: Οικογένεια Δημητριάδη, Αρτεμιάδη, Μαυρογιάννη, Ιωαννίδη, Λάσκαρη, Κων/νίδη, Κοσμίδη, Σαγορίδου, Πρωτόγυρου, Χατζοπούλου, Λαγούμη, Αποστολίδου, Αναστασίου, Ποντίκα, Κοσματοπούλου, Χαλκιά, Πόδα, Πέτρου, Παντοπούλου, Γραμματικοπούλου, Παπαδοπούλου, Μπιμπλή, Γεωργοπούλου, Παυλίδου, Θεοφίλου, Τσιτσερίκα, Κόπτση, Κατσιγιάννη, Δουλγαρίδου, Σκηπιτάρη κλπ. Ζητούμε συγγνώμην από τους υπολοίπους, διότι μας ήτο αδύνατον να συγκρατήσωμε όλα τα ονόματα των παραθεριστών.

Ι.Σ.- Ν.Δ.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 20-8-1937)

Στα πόδια του Ολύμπου

Όμορφη κυλά η ζωή εις το Λιτόχωρο

Η πλαζ και το βουνό

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Αύγουστος.- Απ' όλες τις εξοχές περισσότερο προτιμούνται οι Άγιοι Απόστολοι. Το θαύμα των θαυμάτων, όπως ονομάσθηκε από κάποιους Θεσσαλονικείς εκδρομείς. Ένας απ' αυτούς συμπλήρωσε «εδώ παιδιά είναι κανείς να ζη ή να μη ζη». Τα νερά των Αγίων Αποστόλων είναι τό-

σον δροσερά εις τρόπον ώστε φθάνουν να ξεπερνούν και τες πιο δροσερές κοπέλες.

Κάτω απ' το παχύσκιο δάσος των Αγίων Αποστόλων αι ώρες είναι ευχάριστες στον κάθε επισκέπτη και δίνουν ζωή και σφρίγος, θείαν έμπνευσιν. Τέλος, χίλιες δυο εκδηλώσεις. Με τη σειρά έρχεται ο Άγιος Γιάννης. Το μικρό μοναστηράκι σκεπάζεται από πανύψηλα ελάτια που καμαρωτά στέκουν ολόρθα ατενίζοντας με περιφρόνηση τον κάθε θνητό στο διάβα του. Αγία Παρασκευή, τα δεύτερα «Καζάνια», εντευκτήριον των μυστικοπαθών και ερωτοκτυπημένων. Τους βλέπει κανείς να στέκουν πάνω στα κοτρόνια πότε σκεπτικούς και πότε γελαστούς. Εκτός όμως από τους λάτρως του βουνού, έχουμε και τους Ποσειδωνίους θιασώτας. Οι τελευταίοι αγκαζάρουν κάθε μέρα ένα λεωφορείο και τραβούν με πολύ «κέφι» για τη μαγική «πλαζ» της Πλάκας, όπου μεσ' τα γαλανόλευκα νερά παίρνουν το μπάνιο και μετά απ' αυτό ξεκουράζονται κάτω απ' τα γηρασμένα πλατάνια του ιστορικού πηγαδιού με το κρυστάλενο νερό και το καφενεδάκι του κ. Γκέκα. Έτσι ευχάριστα περνούν τες ώρες των οι παραθερισταί. Τα βραδάκια μαζεύονται στα εξοχικά του κ. Δ. Καλαϊτζή και του κ. Ν. Φασούλα.

Και τώρα ας έλθουμε στες Κυριακές, όπου με τους εκδρομείς το Λιτόχωρο παρουσιάζει τη μεγαλύτερη κίνηση. Το τι γίνεται είνε άλλο πράγμα απ' τα κύματα των φυσιολατρών της Θεσσαλονίκης που σαν πεινασμένοι από πράσινο χρώμα και καθαρό αγέρα καταλαμβάνουν το Λιτόχωρο. Κατεβαίνοντας απ' το αυτοκίνητο τους βλέπεις και σκορπίζουν στα γύρω υψώματα του χωριού και 'κεί παραδίδονται σ' ένα αδιάκοπο γλέντι και φαγοπότι, κατενθουσιασμένοι απ' την ωραιότητα της φύσεως, συνδυάζοντας μέσα στες κόρες των ματιών το πράσινο του βουνού και το γαλάζιο της θάλασσας. Κατά την επιστροφή των εκδρομέων για τον σιδηροδρομικό σταθμό λαμβάνουν χώρα κωμικοτραγικά επεισόδια. Τα λεωφορεία καταλαμβάνονται από τους πιο γερούς. Οι ευγενώς φερόμενοι και μη θέλοντες να τσαλακώσουν τα κοστουμάκια των, αι δε

δεσποινίδες τες ωραίες των αμφιέσεις, μένουν στο Λιτόχωρο για αμανέτι. Είναι να τους λυπήται κανείς. Στις επτά το βράδυ οι ωραίοι φυσιολάτραι μάς έχουν αφήσει, κι έτσι πάλι μένουμε εμείς και 'μείς, τουτέστιν οι Γκαβαρτιναίοι και αι 100 οικογένειες των παραθεριστών απ' τη Θεσσαλονίκη και τη Λάρισα. Αυτός ο κόσμος ξεχύνεται στο πευκοφυτευμένο «Ολύμπιον πάρκο». Εκεί μικροί και μεγάλοι, θηλυκοί και αρσενικοί βολτάροντες επιδεικνύουν τες πνευματικές των και σωματικές των ικανότητες. Ύστερα από τη βόλτα επακολουθεί ο Κυριακάτικος οικογενειακός χορός, κράμα μπούκλας και Λιτοχωρίτικου «τσιμπεριού», αρβύλας και κομφού σκαρπινιού. Βλέπετε έχουμε και τους ορειβάτας.

Εδώ πρέπει να πούμε ότι το υδραγωγείο του χωριού είναι χαλασμένο και είναι ανάγκη να διορθωθή, καθώς και να σκεπασθούν οι οχετοί των σπητιών.

Τελειώνοντες είμεθα υποχρεωμένοι να παραθέσωμε και μια μικρή ονομαστική κατάστασι των παραθεριστών, όσους απ' αυτούς προσπέσαν στην ακτίνα του φακού μας. Απ' τη Θεσσαλονίκη διακρίναμε τας οικογενείας του κ. Γ. Βουλγαράκη, του κ. Νικ. Παπατριανταφύλλου, του κ. Περικλή Αγγελοπούλου (δημοσιογράφου), επίσης τας οικογενείας Κούνιο και Μενελάου Μορτζάκη (πρωτοδίκου).

Απ' τη Λάρισα τες οικογένειες Ανθούλας Αναστασίου (μεγαλοκτηματίου), του κ. Αστερίου Δημητρακοπούλου, του κ. Απ. Κατσιλέρου (δικηγόρου), του κ. Πέτρου Κράχτη, του κ. Μάρκου Τσιμπάλη, του κ. Δημητρίου Ολυμπίου (συνταγματάρχου), του κ. Σ. Χατζηλαζάρου (συνταγματάρχου), του κ. Αθ. Αντωνοπούλου, του κ. Ιωάννου Χαλκιά (υφασματεμπόρου) και πολλούς άλλους.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 22-8-1937)

ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΕΣ

Το καλοκαίρι του 1938 στο Λιτόχωρο

(Χτισμένο στους πρόποδες του μυθικού Ολύμπου, το γραφικό Λιτόχωρο έγινε πολύ γνωστό στο ευρύ κοινό, προσφέροντας στον επισκέπτη τη φυσική ομορφιά, τα όμορφα σπίτια, ευχάριστη διαμονή και παραδοσιακό περιβάλλον. Μια ανάβαση στον Όλυμπο, ένα οδοιπορικό στο μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου, μια εκδρομή στα μαγευτικά εξωκλήσια, μια επίσκεψη στις καταπράσινες εξοχές καθώς και στις πεντακάθαρους παραλίες, είναι μερικές από τις προκλήσεις που προσελκύουν πλήθος παραθεριστών κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Τα κείμενα που ακολουθούν είναι δημοσιευμένα σε εφημερίδες της Θεσσαλονίκης το έτος 1938. Παρατίθενται με τις επικεφαλίδες τους.)

ΤΑ ΘΕΡΕΤΡΑ ΜΑΣ

Ζωηρωτέρα από κάθε άλλη χρονιά η παραθεριστική κίνησης στο Λιτόχωρον

ΠΩΣ ΠΕΡΝΑ Η ΖΩΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΑΓΕΥΤΙΚΗΝ ΚΩΜΟΠΟΛΙΝ

Δεν θαρρώ να βρίσκεται ακόμα άνθρωπος που να μην έχει γνωρίσει το Λιτόχωρον. Πλήθη παραθεριστών, κυνηγημένα από τη λαύρα του καλοκαιριού, σπεύδουν κάθε χρόνο για δύο τρεις μήνες να ξεκουράσουν τα κατάκοπα νεύρα των στο ειδυλλιακό μας χωριό. Το χωριό με τα καλοκομμένα σοκκάκια

και τα κατάλευκα και πεντακάθαρα σπίτια, με τ' άφθονα κρύα νερά και με τον ιδεώδη ηλεκτροφωτισμό που καλόγνωμη μοίρα εβοήθησε εφέτος να γίνη.

Κτισμένο στους πρόποδας του Ολύμπου, σε σχήμα αμφιθεατρικό κάτω από βαθύσκιωτα δένδρα, μοιάζει μ' ένα σύνολο πετραδιών ατίμητων, σε χρώμα των τολμηροτέρων αντιθέσεων, κεντημένων σε πανάκριβο πράσινο τάπητα, που θα δυσκολευόταν κι ο πιο μεγαλόπνευστος ζωγράφος να συλλάβη στη γόνιμη φαντασία του.

Ά! Οι εξοχές του! Ο Αϊ Γιάννης, που τα πανύψηλα έλατα τον πλημμυρίζουν ακόμα και το μεσημέρι μ' ένα μυστηριακό σκοτάδι, οι Άγιοι Απόστολοι με τα κρατσανά και γάργαρα νερά τους τα παγωμένα, η Παναγία και η Σκάλα, ακόμα και η Πλάκα πιο κάτω απ' το χωριό, με τη μοναδική αμμουδιά και τα δαντελένια ακρογιάλια που τ' απαλοχαιδεύει το κύμα τ' αλαφρό μιας θάλασσας, που σ' αυτό το προνομιούχο μέρος, λές κι έχει ξέχωρο ρυθμό και κίνησι. Ένα σωρό εξοχές που χαρίζουν στους επισκέπτας τη γοητεία και τη σαγήνη.

Θάπρεπε να περάσουν χίλιες ζωές σε μια μονάχα στιγμή, για να μπορέση ο ποιητής κι ο ζωγράφος ή ο περίπαθος τραγουδιστής να ζωγραφίση ή να τραγουδήση την καλλονή και τα θέλητρα του πολυδειράδος Ολύμπου.

Έχω μπροστά στα πόδια μου τη μεγάλη χαράδρα του Ενιπέως, με τα σκιαδερά πλατάνια και τα κρυσταλλένια νερά, μέσα στα οποία άλλοτε λούζονταν οι καλλίγραμμες νύμφες του ιερού όρους με τα θεία σώματα που θολώνουν τους απάθεστερους λογισμούς. Το Λιτόχωρο (το αρχαιότερα Πίμπλεια) είναι το απaráμιλλο κομφοτέχνημα δώδεκα μεγάλων καλλιτεχνών, των Ολυμπίων θεών, που έρριξαν σ' αυτό σπάταλα την ομορφιά και τη χάρι του απολύτως ωραίου. Θέλω να ξέρω αν αλλού της γης υπάρχει το ίδιο φαινόμενο της ανατολής του ηλίου, όπως εδώ, που αναδύεται από την ασημένια θάλασσα του Θερμαϊκού σαν ένα τεράστιο μπαλόκι πυρωμένο, σηκώνοντας λες ολόκληρους καταρράκτες από αστραφτερά νερά, για να δώση στα πλάσματα της γης τη ζωή και την κίνησι,

χαιρετώντας πρώτα απ' όλα τα υπέροχα παλάτια των εκπτώτων θεών. Αν τα δειλινά ξένων τόπων εγνώρισαν τη φαντασμαγορία των ιδικών μας δειλινών πούναι γεμάτα μυστήριο και έκσταση.

Και πάνω σ' όλα αυτά δύο αύρες, που ξεκινούν η κάθε μια κι από δικό της κόσμο, η θαλασσία κι η απόγειος, ο ατίθασσος μπάτης κι η απαλόγηχη πνοή του βουνού, πνίγουν κάθε μέρα σε καταρράκτες δροσιάς το ζηλεμμένο χωριό μας, το χωριό με τα ποιητικά στενορρύμια και τα καλοκομμένα σοκκάκια τα λιθόστρωτα.

Εφέτος η παραθεριστική κίνησης προβλέπεται να ξεπεράσει τα προηγούμενα έτη, γιατί, εκτός των άλλων πλεονεκτημάτων που παρουσιάζει το Λιτόχωρο, τα σπουδαιότερα είναι η λιθόστρωσις των κυριωτέρων αρτηριών του με επιμελημένη προσωπική εργασία, ώστε να μπορή ο κόσμος να κυκλοφορή ελεύθερα. Και ο ηλεκτροφωτισμός του, που αποτελούσε από ετών τώρα το όνειρον των κατοίκων. Σ' αυτό ακριβώς οφείλεται και το ότι πολλά σπίτια ενοικιάστηκαν για τη θερινή σαιζόν ακόμα από τας αρχάς Μαΐου. Αν δε εξακολουθήση με την ίδια ζωηρότητα η συρροή παραθεριστών, πολύ φοβούμαι ότι το Λιτόχωρον θα κηρυχθή κεκορεσμένον υπό των αρμοδίων, συνεπεία επιδρομής.

Στην πρόληψη μεταδόσεως μολυσματικών νόσων αποβλέπει και το αυστηρόν μέτρον της Κοινοτικής μας αρχής, της υγιεινής δηλαδή παρακολουθήσεως των προς παραθερισμόν ερχομένων υπό του Κοινοτικού ιατρού, του οποίου αι ιατρικαί βεβαιώσεις και μόνον θα λαμβάνωνται υπ' όψιν. Ας γνωρίζουν οι παραθερισταί ότι ερχόμενοι στο Λιτόχωρο δεν πρόκειται να συναντήσουν καμμία δυσκολία στην εύρεσιν σπιτιών για νοίκιασμα, γιατί κοντά στην παροιμιώδη καλωσύνη και ευγένεια των κατοίκων, τρεις ακούραστοι και συγκαταβατικοί μεσίται είναι πάντοτε έτοιμοι να παράσχουν τας υπηρεσίας των.

Το Λιτόχωρο με την πλουσία και την ταχεία αυτοκινητιστική συγκοινωνία, με τα καλοκομμένα σοκκάκια και τα πε-

ντακάθαρα σπίτια, έχει ακόμη ανοιχτές τις πύλες του για τους προτιθειμένους να παραθερίσουν.

ΛΙΤΟΧΩΡΙΝΟΣ
(ΦΩΣ 12-7-1938)

ΤΑ ΘΕΡΕΤΡΑ ΜΑΣ

**Το Λιτόχωρον εσημείωσεν εφέτος ρεκόρ εις κίνησιν
Πως κυλά εκεί η ζωή. Ποίοι παραθερίζουν**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Αύγουστος.- Λόγοι ανεξάρτητοι της θελήσεώς μας, μας έκαμαν να ξεχάσουμε για λίγον καιρό το Λιτόχωρο και την σκιαγραφίαν, όπως πάντα την εποχὴν αὐτήν, της κοσμικῆς παραθεριστικῆς και τουριστικῆς κινήσεως του παρολύμπιου αὐτοῦ χωριοῦ. Τὴν παράλειψι αὐτή θα προσπαθήσουμε σήμερα να τὴν αναπληρώσωμε περιγράφοντες σε βαθμὸ που μας επιτρέπει ἡ πτωχὴ πέννα μας.

Εφέτος το Λιτόχωρο πέρασε τα ὄρια κάθε ἄλλης χρονιάς. Πρῶτα σε ἀριθμὸ παραθεριστῶν. Κοιτάζουμε τὴν κατάστασιν του μεσίτου κ. Δ. Πιστικοῦ και βρήκαμε τον ουχὶ ευκαταφρόνητον ἀριθμὸν των 260 οικογενειῶν διαφόρου τύπου και προελεύσεως. Τούτο οφείλεται ου μόνον εις τα κυνικά καύματα του Αὐγούστου, ἀλλὰ και εις τὴν φήμην τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε το Λιτόχωρον ως τουριστικὸν και παραθεριστικὸν κέντρον, κατορθώσαν να ἐπισκιάσῃ ὅλα τ' ἄλλα θέρετρα τῆς Μακεδονίας και Θράκης. Το Λιτόχωρο δεν θα μπορέσῃ να το φθάσῃ κανένα κέντρον, διότι πρῶτον ἔχει τὰς φυσικὰς του καλλονὰς, τὴν ἀξίαν των ὁποίων κανεὶς δεν μπορεῖ ν' ἀμφισβητήσῃ, δεύτερον κατέχει τὰ κλειδιά για τον Ὀλυμπο, τρίτον με γοργὸ το βῆμα ἐξωραΐζεται καθημερινῶς και τέλος ἔχει φθηνὴν ζωὴν εις εἶδη πρῶτης ἀνάγκης. Να γιατί προτιμάται και ἐφτασε εφέτος να κοιμούνται οἱ συμπατριῶται «Γκαβαρντιναῖοι» στο ξενοδοχεῖον των ἀστέρων, για να χωρέσουν στα σπίτια οἱ καλοὶ μας παραθερισταί, με τους ὁποίους περνούμε μια ζωὴ χαρिसάμενη, ιδίως τώρα τον Αὐγούστον, με ἐκδρομὰς, διασκεδάσεις, τραγούδια και χορούς κάθε βράδου σὺς δύο καλο-

φτιαγμένες πίστες των κ.κ. Δ. Καλαϊτζή και Ν. Φωτιάδου, κοντά και κάτω απ' τον γαλήνιο Όλυμπο.

Αυτή είναι εν ολίγοις η ζωή την οποίαν περνά ο παραθεριστικός κόσμος της κωμοπόλεώς μας τα βράδια. Την ημέραν χάνεται στις κοντινές και πολλές εξοχές. Επί τη ευκαιρία των δύο ημερών των εορτών, το Λιτόχωρον κατελήφθη εξ απροόπτου υπό διακοσιών και πλέον ορειβατών εξ αμφοτέρων των φύλων των τμημάτων «Υπαίθριος Ζωή» και «Ορειβατικός» Θεσσαλονίκης, Βόλου, Λαρίσης, Αθηνών και Πειραιώς. Σκοπός των ομάδων ήτο η ανάβασις εις τας υψηλότερας κορυφάς του Ολύμπου, ήτοι Σχολειό, Μύτικα και Στεφάνη.

Ως επισφράγισμα της εφετεινής σαιζόν, ήλθεν ο τελευταίος επίσημος χορός της Ε.Ο.Ν., όστις έλαβε χώραν εις τον κοινοτικόν κήπον «Ολύμπια». Υπέροχη ήτο η διακόσμησης της πίστας, χάρις εις τας προσπαθείας τας οποίας κατέβαλε το επιτελείον της Ε.Ο.Ν. και ιδίως οι επιτελείς ομαδάρχαι κ.κ. Τάκης Κατσιαμάκας και Μιχ. Καρακίτσιος. Την χοροεσπερίδα ετίμησεν ολόκληρος η κοινωνία της κωμοπόλεώς μας και ο παραθεριστικός κόσμος.

Εις την επιτυχίαν του χορού μεγάλως συνέβαλεν η μουσική του Παπαφείου Ορφανοτροφείου, καθώς και ο δωρεάν ηλεκτροφωτισμός εκ μέρους της υδροηλεκτρικής εταιρείας του κ. Καραθανάση.

Αξίζει να επαινεθή και η χειρονομία της κυρίας Μαρίκας Μπαρμπούτη (εκ Θεσσαλονίκης), ήτις το βράδυ εκείνο παρέθεσε δείπνον εις τα 35 ορφανά παιδάκια της μουσικής του Παπαφείου. Επεφορτίσθημεν εκ μέρους της Ε.Ο.Ν. Λιτοχώρου όπως προς τους ανωτέρω εκφράσωμεν δημοσία τας πλέον θερμάς ευχαριστίας δια τας υπηρεσίας τας οποίας προσέφερον δια την επιτυχίαν του έργου της Ε.Ο.Ν. Απαραίτητον να σημειώσωμεν όσους εκ των παρευρεθέντων προσέπεσαν εις την οπτικήν ακτίνα του Ολυμπίου. Ο πρόεδρος της κοινότητος κ. Ευαγ. Μπιτσκάρης μετά της κυρίας του, ο αστυνομικός σταθμάρχης Λιτοχώρου κ. Λιανόπουλος μετά της κυρίας του, τα μέλη της κοινοτικής επιτροπής, ήτοι οι κ.κ. Δ. Τρια-

νταφύλλου, Γ. Τατσιοπούλος, Κ. Τσιφοδήμος μετά των κυριών των, αι οικογένειαι Χουζούρη, Φούντου, Ολυμπίου (ιατρού), Κολωνιάρη, Ν. Γιαννουλοπούλου, Γρηγ. Βλαχοπούλου (τετράρχου της Ε.Ο.Ν.), Πιστικού και Ζήση Δημούτσικου. Ο κ. και η κ. Τζοβαίρη. Εκ Θεσσαλονίκης αι οικογένειαι κ.κ. Κώστα Μπαρμπούτη, Κυπραίου Ιωάννου, Καρσοπούλου, Τορόση, Ζησιάδη, Χατζηπαρασκευά, Μετάκη, ο ιατρός κ. Παπαχρήστου μετά της μνηστής του δεσποινίδος Μαρίκας Δίκα, ο κ. Ν. Γιανέζης μετά των διδων Παρασκευής και Βούλας Καρπώνη, αι διδες Αδαμαντίδου, Ζιζικά Ιωάν., Εύρω Κυπραίου, Αναστασία Πέτρου, αι αδελφαί Κόπτση, Φρίνη Γκουλέμα, οι κ.κ. Ιωάν. Τσιμούρας, Αθαν. Κούλας, Νικ. Στυλιανόπουλος, αδελφοί Φραγκόπουλοι, Ιωάν. Πιτσιάβας και Αθην. Μπότσογλου (εκ Κατερίνης). Οι κ.κ. επιτελείς της Ε.Ο.Ν. κ.κ. Δημ. Γεωργουλής, Νικ. Μπαλανίκας, Τάκης Κατσιαμάκας, Αχιλ. Πειστικός, Μιχ. Γεωργουλής χημικός, Ιωάν. Πατσιαρίκας (λοχίτης) μετά της μνηστής του Μαρίκας Καλτέκη και της διδος αδελφής του Λίζας, αι διδες Γεωργία Κρανιώτη και Κατίνα Ελευθερίου και πολλοί άλλοι ων ουκ έστιν αριθμός.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 23-8-1938)

ΗΘΗ, ΕΘΙΜΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Πινελιές λιτοχωρίτικης ζωής τον χειμώνα και το Δωδεκάημερο του 1936-37

(Ο Λιτοχωρίτης Ευάγγελος Γιαννουλόπουλος με το ψευδώνυμο Λάκης Ολύμπιος αρθρογράφησε στις εφημερίδες της Θεσσαλονίκης για σχεδόν όλα τα θέματα της κωμόπολης, ήτοι κοινωνικά, πολιτιστικά, θρησκευτικά, λαογραφικά, ακόμη και πολιτικά. Η γραφή του διακρίνεται για την απλότητα, παραστατικότητα και γραφικότητα, πάντοτε με απέραντη αγάπη για τη γενέτειρα χώρα το Λιτόχωρο. Τα δύο άρθρα που ακολουθούν είναι λίαν αποκαλυπτικά. Αναντίρρητα, με την πένα του ο Λάκης Ολύμπιος τίμησε τον τοπικό πολιτισμό.)

Η ΓΡΑΦΙΚΗ ΚΩΜΟΠΟΛΙΣ **ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΟ**

**Προοδευτικά κέντρα – Νυχτέρια στο καθάρισμα
του καλαμποκιού – Χειμερινές φυσικές ομορφιές**

ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ

ΛΙΤΟΧΩΡΟ, Σεπτέμβριος (του τακτικού συνεργάτου μας).
– Τι να γράψω κανείς για το χειμωνιάτικο Λιτόχωρο, που τίποτε ίσως δε μας παρουσιάζει εν αντιθέσει με το παραθεριστικό, καλοκαιριάτικο και δροσόλουστο τοιοῦτο; Αλλά πάλι, για να μη νομίσουν οι καλοί μας ξένοι και ιδίως οι Θεσσαλονικείς πως μόνον αυτοί κάθε καλοκαίρι μας χαρίζουν την

κίνησιν, και την οπωσδήποτε πολύβοη ζωή, είμεθα αναγκασμένοι να περιγράψουμε με την αδύνατή μας πένα τη χειμωνιάτικη ζωή των Λιτοχωριανών. Ίσως αυτή να μην έχει τόσες πολλές χάρες όπως η θερινή, πάντως όμως μας χαρίζει λίγο πολύ τις χαρές της, και μάλιστα τέτοιες που μπορεί να δοκιμάση κανείς όταν βρίσκεται κοντά και κάτω απ' τις χιονοσκεπασμένες κορυφές του ιστορικού μας Ολύμπου. Ο Όλυμπος χιονισμένος παρουσιάζει ένα αξιοθαύμαστο και αξιοζήλευτο μεγαλείο. Αι δενδροφυτευμένες πλαγιές του μοιάζουν σαν πελώριοι πολυέλαιοι ασπρολαμπαδοφωτισμένοι. Θαρρεί κανείς πως θέλουν να φανερώσουν τη βαριά λύπη γι' αυτούς για τον αδυσώπητο και δρυμή χειμώνα π' άρχισε να τες επισκέπτεται.

Όσο όμως κι' αν απειλούν οι δώδεκα θεοί των Αρχαίων με επικεφαλής τον κατσουφιασμένο και συνοφρισμένο Δία, οι «Γκαβαρδιναίοι» του Λιτοχώρου δεν τρομάζουν απ' τις φοβέρες των και προσπαθούν με κάθε τρόπο να ποικίλουν σε ευθυμία και χάρι τη χειμωνιάτικη ζωή. Μόλις το βραδάκι σχολάσουν απ' τις δουλειές των, θα τους δήτε συγκεντρωμένους στα καλά περιποιημένα των καφενιδάκια, ακόμη δε και εις την «εσχάτως λειτουργήσασαν ταβέρναν του κ. Ν. Φωτιάδου». Άλλους θα δήτε να ουζάρουν με τους σκανδαλιστούς εις την όσφρυσι εκλεκτούς μεζέδες, άλλους πάλι να κτυπούν τα πούλια τους μέχρι σπασίματος (και αυτοί είναι οι συνεχώς χάνοντες), πάνω στο στενό τάβλι, άλλους πάλι να σιγοτραγουδούν κάποιο παληό τραγούδι με τη φτωχή τους κιθαρίτσα - οι τελευταίοι περιμένουν ίσως να νυχτώση καλά για να κάμουν την απαραίτητη «τσάρκα τους» κάτω από κάνα μισόγυρτο παράθυρο, είναι με άλλους λόγους οι τελευταίοι, τα νυχτοπούλια του καλντεριμοστρωμένου Λιτοχώρου.

Τα προοδευτικά κέντρα του Λιτοχώρου είναι πολλά. Θάναυτοι σωστή όμως παράλειψις αν δεν ανέφερα και την κατάλληλο για την πρόοδον και μόρφωσιν των συμπατριωτών μου ταβέρναν του κ. Ν. Φαταούλα, που όσοι Λιτοχωρίται μπουν μέσα να την δοκιμάσουν τα τρων ούλα, απαραίτητον για τον πολιτισμόν του Λιτοχώρου.

Στην ταβέρνα αυτή οι Λιτοχωρίτες βρίσκουν όλα τα μέσα ή εφόδια που θα τους κάνουν να ξεχάσουν έστω και για λίγες ώρες τις στεναχώριες των, τις αποτυχίες και τα βάσανα. Εκεί κάθε βράδυ θύουν συνεχώς με κεχριμπαρένιο ποτό του θεού Βάχχου (τη ρετσίνα) και το λεγόμενο δάκρυ της Παναγίας ρακί που βρίσκεται άφθονο ακόμα στο Λιτόχωρο από την περυσινή του πλούσια εσοδεία. Έτσι με άλλους λόγους σκοτώνουν τες ώρες των οι Λιτοχωρίτες μικροί και μεγάλοι, νέοι και γέροι.

Αλλ' ας δούμε τώρα με τη σειρά, πως περνάν, πως ζουν, πως χαίρονται αι ωραίες μας Λιτοχωρίτισσες. Τώρα το χειμώνα μοιάζουν σαν Τουρκάλες της προκεμαλικής Τουρκίας.

Βέβαια δεν είναι κλεισμένες μεσ' τα χαρέμια. Κάθε άλλο. Αλλά κάτι παραπλήσιον παθαίνουν, κλεισμένες μεσ' τους τέσσαρες τοίχους του σπιτιού των αναγκαστικώς. Που να πάνε; Στο καφενείο; στην ταβέρνα; στο ζαχαροπλαστείο; ή στο σινεμά; Απαγορεύεται αυστηρά η μετάβασις στα πρώτα και λείπει το τελευταίο. Εγώ τες προτρέπω να δώσουν χείρα συνδιαλλαγής και να συνεργασθούν στενώς με τ' αγόρια στο «Μορφωτικό Σύλλογο». Τώρα ασχολούνται άλλες με το καθάρισμα και με το πλύσιμο, άλλες με το πλέξιμο, άλλες με τον αργαλειό, άλλες ... με την ανάγνωσι ρομάντζων (αυτές είναι οι διανοούμενες της κωμοπόλεως). Μερικές ασχολούνται με τις καλτσομηχανές. Αυτές αποτελούν την υποτυπώδη βιομηχανίαν του Λιτοχώρου.

Η μόνη περίοδος του χειμώνας που μπορούμε να πούμε ότι περνούν κάπως διασκεδαστικά τα κορίτσια μας, είναι η περίοδος του ξεφλουδίσματος του καλαμποκιού κατά τα λεγόμενα «νυχτέρια». Στα νυχτέρια θα δήτε «λουϊούν του λουϊούν» κατά το Λιτοχωρίτικο γλωσσικό ιδίωμα, αντιπροσώπους του ωραίου φύλου. Στις συγκεντρώσεις θ' ακούστε μόνον γέλια και τραγούδια, χωρίς να λείπη από το πρόγραμμά των και το κουτσομπολιό, από το οποίον περνά όλο το Λιτόχωρο και οι κάτοικοί του. Επειδή δε στα τοιούτου είδους νυχτέρια πλεονάζουν τα κορίτσια, στόχος της όλης αυτής θαλασ-

σοταραχής είνε οι νέοι Λιτοχωρίτες. Πολλές τούς περνούν γενεές δεκατέσσερες!

Το μόνον εξοχικόν που δεν θέλει να νοιώση ότι πέρασε ο καιρός του ήτο τού κ. Δ. Καλαϊτζή. Ο ιδιοκτήτης του έχει τέτοιο κουράγιο που βάζει το φτωχικό του γραμμόφωνο να γρατζουνίζει πάντοτε σε ξεθωριασμένες πλάκες απ' την πολυκαιρία, κι' αυτός καθισμένος σε μια άκρη του καταστήματός του ασχολείται εις την ανάγνωσι ενός ιστορικού βιβλίου. Έτσι μια μέρα άθελά μας τον συλλάβαμε επ' αυτοφώρω.

Δεν απομένει τίποτε άλλο για το πολυθρύλητον Λιτόχωρο, παρά το γενικό ραντεβού των δύο φύλων κάθε οκταήμερον και μάλιστα καιρού επιτρέποντος και Διός ευδοκούντος στο ωραίο μας πάρκο. Μεταξύ περιπατητών και περιπατητριών παίζεται μια ευχάριστος κωμωδία, το κρυφτούλι. Μετά την συνηθισμένη βόλτα, απαξάπαντες οι Λιτοχωρίτες κατευθύνονται εις τα ίδια για να ξαναρχίσουν το παληό βιολί της μονότονης και άχαρης χειμωνιάτικης ζωής, περιμένοντας με το καλό να περάση η εβδομάδα, για να ξανάβγουν πάλι σαν τα μυρμήγκια από τις φωληές των.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 13-12-1936)

ΣΤΗΝ ΠΛΑΓΙΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

**Πως επέρασαν αι ημέραι των εορτών – Ωραία ήθη
και έθιμα - Η κατάδυσις του Σταυρού και οι Γιάννηδες
Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΝΕΩΝ**

Εντυπώσεις του ανταποκριτού μας

ΛΙΤΟΧΩΡΟ, Ιανουάριος.-Πιάνουμε και πάλι την πένα ύστερα από δεκαπέντε μέρες καθησιό, γλέντι και ξενιασιά που μας χάρισαν αι γιορτάσιμες και άγιες αυτές μέρες. Πραγματικά γιορτάσιμες, αφού και ο καιρός ήτο τόσον χαρούμενος και γελαστός σαν τη χάρι και το γέλιο που φέρνουν τέτοιες καλές χριστιανικές μέρες. Μπορούμε να πούμε πως το αθάνα-

το βουνό, ο θείος Όλυμπος με τις χιονοστολισμένες κορυφές του, ήταν τόσο ξεκάθαρος και γυαλιστερός που ούτε κατά τις καλοκαιριάτικες μέρες δεν τον βλέπει κανείς τόσο αιθίο. Ίσως να του το επέβαλε κάποια ανώτερη δύναμι ν' αποβάλλη το βουρλωμένο ύφος και να σηκώσει τα φρύδια του ψηλά ως τρόπον ώστε για πρώτη φορά να δούμε τόσο ήσυχο και καλοκάγαθο το πάντοτε συννεφιασμένο και απειλητικό δωδεκάθεο. Και το φυσικό περιβάλλον συνετέλεσεν εις το να δοκιμάσουμε καλύτερα από κάθε άλλο χρόνο τις άγιες αυτές μέρες και να αισθανθούμε καλά ότι πράγματι είχαμε Χριστούγεννα, Άϊ Βασίλη, Θεοφάνεια.

Θα προσπαθήσουμε μέσα σε λίγες γραμμές να σκιαγραφήσουμε όλο αυτό το γιορτάσιμο δεκαπενθήμερο, ανάλογα με τας δυνάμεις μας και το επαρχιακό και υπαίθριο αλλά πλούσιο σε χάρι και χριστιανοσύνη περιβάλλον. Όλες αυτές τις μέρες στο Λιτόχωρο μαζεύτηκαν σχεδόν όλα τα ξενιτεμένα πουλιά που βρίσκονταν έξω απ' την στενή ακτίνα του χωριού μας, δηλαδή ναυτικοί, εργάτες, μικροϋπάλληλοι, μαθητόκοσμος κ.λ.π.

Απ' όλον αυτόν τον κόσμο γέμισαν τα καφενεία, οι μικρές μας πλατείες και όλα τα στενοσόκακα, και έτσι η κωμόπολις μας άλλαξε την συνηθισμένη της όψη και φόρεσε μια άλλη, την γιορτάσιμη. Παραμονή Χριστουγέννων, από πολύ νύχτα οι καμπάνες άρχισαν να χτυπούν προσκαλούσαι τους πιστούς στες εκκλησίες. Τα μικρά παιδιά έψαλαν τα κάλανδα. Ο κόσμος ύστερα από λίγο ξεχύμισε στη μικρή αγορά μας για να εφοδιασθή με τα σχετικά τρόφιμα για τη μεγάλη γιορτή της Γεννήσεως του Σωτήρος, ενώ οι επικεφαλής των κατηχητικών σχολείων καλοί μας ιερείς γυρίζουν τα σπίτια με μικρούς μαθητάς ψάλλοντες χριστουγεννιάτικα τραγούδια και προτρέποντες τους Λιτοχωρίτας να ενισχύσουν τον έρανον για τα άπορα μαθητάκια.

Ημέρα Χριστουγέννων ο κόσμος πηγαίνει απ' τον Άϊ-Νικόλα στον Άϊ-Δημήτρι. «Χρόνια πολλά» και «Καλά Χριστούγεννα» ακούει κανείς τους χριστιανούς να λένε και βιαστικοί

τραβούν για τα σπίτια τους όπου τους περιμένει η ζεστή σούπα και η βραστή κόττα κατά το έθιμο για το πρωινό γεύμα, ως το πούμε, γιατί υπάρχει συνήθεια να τρώνε μετά την απόλυση της εκκλησίας. Το απόγευμα της πρώτης ημέρας ο κόσμος και ιδίως ο παιδοκοριτσόκοσμος, έχει συγκεντρωθή στα λεγόμενα νυφοπάζαρα, απ' όπου θα κάνουν την εμφάνισι οι καλές μας νυφούλες.

Τρεις γάμοι αν αγαπάτε τα Χριστούγεννα. Απ' όλους ξεχωρίζει ο γάμος του Γεροδημήτρη Κρασιώτη που πάντρεψε τον μικρότερό του γιό και στον οποίον παρευρεθήκαμε και μεις και πηδήσαμε, χωρίς να το θέλουμε, τα μανδήλια μασαλλίζοντας το συνηθισμένο στοιχάκι «να ζήσουν, ν' ασπρίσουν, να γεράσουν, ως τον Όλυμπο να φτάσουν (στην ηλικία)». Κυριακή, Τρίτη ημέρα Χριστουγέννων, άλλοι τρεις. Κρατείστε λογαριασμό. Απ' αυτούς πάλι ιδιαιτέραν αίσθησιν έκαμε στον κόσμο ο γάμος του κυρ Τζίντζα με τον πλούτον του. Η νύφη σωστή κούκλα, ο δε γαμβρός ένα γερό παιδί της θάλασσας.

Όσον αφορά το ζήτημα των γάμων για να είμαι ειλικρινής λέγω τούτο. Ότι σ' όλο αυτό το διάστημα των εορτών έχουν γίνει περί τους 15, αν δεν με απατά η μνήμη – γιατί μου ήταν αδύνατο να κρατήσω σωστό λογαριασμό. Ίσως να μου ξέφυγε και κανείς.

Μόνον αρραβωνιάσματα δεν είχαμε, εν αντιθέσει με άλλα χρόνια. Και όλη αυτή η πληθώρα των γάμων ήλθε σαν βόμβα να σκάση σε κάποιο καλό μου φίλο και συνεργάτη στο Μορφωτικό Ήρ... φανατικό διώκτη του μυστηρίου του γάμου και προπαγανδιστή για να ιδρυθή στο Λιτόχωρο «Σύλλογος Αγάμων». Ημείς τουλάχιστον, σαν καλοί φίλοι που είμεθα, του συνιστούμε να παραιτηθή της ιδέας αυτής, διότι κινδυνεύει απ' τον θηλυκόκοσμο που εις το άκουσμα της σκοτεινής αυτής ιδέας εξεμάνησαν κυριολεκτικώς και παρ' ολίγον να εφαρμόσουν κατ' αυτού τον νόμον του Λύντς, εάν δεν επενέβαινε η αστυνομική αρχή της κωμοπόλεώς μας. Είνε καιρός όμως ν' αφήσωμε τον άγαμον αυτόν ήσυχον και να έλθωμε στο θέμα μας στην παραμονή της Πρωτοχρονιάς.

Το 1936 έπνεε τα λoίσθια. Τα προμηνύματα του καινούργιου χρόνου άρχιζαν να έρχονται. Αν έρριχνε κανείς μια ματιά στο διπλανό μας φούρνο, θα έβλεπε τις βασιλόπητες εις παράταξιν και απ' αυτές κάτι μπορούσε να συμπεράνη... Φτωχές και πλούσιες, πάντως όμως βασιλόπητες, γιατί η κάθε καλή νοικοκυρά φρόντισε να μη της λείψη έστω και λίγο κατώτερη και αν είναι. Οι μικροί με τα φαναράκια έψαλλαν:

*Άγιος Βασίλης έρχεται
και δεν μας καταδέχεται
από την Καισαρεία
σ' ει σ' αρχόντισσα κυρία...!*

Αργά το βράδυ της παραμονής έκαμε την εμφάνιση η μανδολινάτα του Μορφωτικού Συλλόγου Νέων με μια καλοφτιαγμένη εκκλησιά, παίζοντας το πρωτοχρονιάτικο τραγούδι. Επί κεφαλής οι εκπρόσωποι του διοικητικού συμβουλίου ήρχοντο στον κόσμο «καλή χρονιά». Ήμερώματα του Αγίου Βασιλείου και πολύ νύκτα παρήλασαν απ' τους δρόμους ωπλισμένοι σαν αστακοί από κουδούνια οι λεγόμενοι «Γκουντουνάδες», κραδαίνοντες μεγάλες και κατασκουριασμένες σπάθες τραγουδώντας το «Άι Βασίλης έρχεται, Γινάρης ξημερώνει».

Αυτό το έθιμο σώζεται ως φαίνεται απ' τες Διονυσιακές εορτές των αρχαίων και παρατηρείται εις όλα τα χωριά της επαρχίας Κατερίνης, μη εξαιρουμένης και της τελευταίας. Καλύτερη όμως απ' όλες τις γιορτές και θεαματικώτερη τουλάχιστον για το Λιτόχωρον ήτο η εορτή της καταδύσεως του Τιμίου Σταυρού κατά την ημέραν των Θεοφανείων. Μετά την τέλεσιν της λειτουργίας και εις τους δύο ενοριακούς ναούς, ο κόσμος όλος συγκεντρώθηκε στη κεντρική πλατεία, έξωθεν του εξοχικού καφενείου Δ. Βούρου και εις τα γύρω υψώματα του ομηρικού Ενιπέως ποταμού για να παρακολουθήση την πομπήν. Ώρα 11 π.μ. οι καμπάνες των εκκλησιών ηχούν χαρμoσύνης. Η πόλις κατηθύνθη στα νερά της δεξαμενής του Ενιπέως, στολισμένης με πλεξάρια και μικράς κυανολεύκους και εικόνas διαφόρων αγίων. Προηγούντο περί τα είκοσι πα-

νύφηλα λάβαρα, κατόπιν αυτών τα εξαπτέρυγα και των δύο εκκλησιών καθώς και μεγάλες εικόνες, ηκολούθουν οι ιεροφάλται Δ. Δότσιος, Ιωάν. Καλιακούδας, Γρ. Βλαχόπουλος και Μ. Μόσχοβας και τέλος ήρχετο ο πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. Κωνσταντίνος Τσιτσιρίκος και ο αιδεσιμώτατος κ. Βλαχόπουλος και ηκολούθει το πλήθος Χριστιανών φαλλόντων το «Κύριε ελέησον».

Το όλον θέαμα ήτο μεγαλοπρεπέστατον. Όλα τα μέρη, ακόμη και οι γηραιοί πλάτανοι είχαν καταληφθεί από παιδιά σκαρφαλωμενα σαν αίλουροι πάνω στα ξεκλόναρά των. Επίσης, όλα τα γύρω υψώματα ήσαν κατάμεστα από πανηγυριστάς ντυμένους με ποικιλίαν χρωμάτων. Έμοιαζαν σαν ένα πελώριο αμφιθέατρο.

Ήδη είχαν φθάσει εις την επί τούτου στηθείσαν εξέδραν της δεξαμενής και μετά τον νενομισμένον αγιασμόν ερρίφθη ο Τίμιος Σταυρός, μέσα στη γεμάτη από κρύα νερά δεξαμενή του ποταμού. Ταυτοχρόνως υπέρ 100 νέοι έπεσαν σα γεράκια για να τον αρπάξουν. Τον άρπαξε το ναυτάκι ο Τάκης Σταμούλης.

Μετά το τέλος της εορτής ο κόσμος συνεκεντρώθη εις την κεντρικήν πλατείαν Ελευθερίας και εζητωκραύγασεν υπέρ του έθνους και της Α.Μ. του Βασιλέως και ακολούθως αλληλοηυχήθησαν «χρόνια πολλά». Την ημέραν των Θεοφανείων διενεργήθη και έρανος υπέρ του Ερυθρού Σταυρού. Διεκρίναμε το γκρουπ Γρηγ. Γκούρβα μετά της δ/δος Αθηνάς Παπακωνσταντίνου και Ιωάννου Λογοθέτου μετά των δ/δων Μαρίας Γκουντέλια και Β. Χουζούρη. Το βράδυ δόθηκε οικογενειακός χορός από τον Μορφωτικόν Σύλλογον Νέων Λιτοχώρου εις την καταλλήλως διακοσμηθείσαν αίθουσαν του καφεζυθεστιατορίου «Πίμπλεια» του Δ. Βούρου για την ενίσχυσιν του Ταμείου του. Εις όσους και όσες παρευρέθησαν το καλό Σωματείο τους χάρισε μια χαριτωμένη βραδυά.

Την επαύριον τραβήξαμε για τους Γιάννηδες που στην κωμόπολί μας είνε τόσοι πολλοί, ώστε ένα ρητό λέγει «όπου θα ιδής μια σκιά εκεί και ένας Γιάννης». Έτσι μπορούμε να

πούμε πως πέρασαν κάπως ευχάριστα όλες αυτές οι γιορτιάτικες μέρες, ελπίζοντας πως το 1937 θα είναι και για τον συνεργάτην του «Φωτός» και για τους συμπαθείς του Λιτοχωρίτες πιο ευτυχισμένο και πλούσιο σε γεωργική παραγωγή και σε κάθε επιχείρησιν.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 15-1-1937)

ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΤΟΥ 1939 ΣΤΗΝ ΠΛΑΚΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ

(Με τον τίτλο «*ΤΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΘΕΡΕΤΡΑ. ΤΟ ΛΗΤΟΧΩΡΟΝ ΚΑΙ Η ΠΛΑΚΑ. ΜΙΑ ΜΑΓΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΛΙΑ*», είναι αρχικά δημοσιευμένο το άρθρο που ακολουθεί στην εφημερίδα ΦΩΣ της Θεσσαλονίκης, στις 22-6-1939. Συντάκτης είναι ο Λάκης Ολύμπιος, ψευδώνυμο του Ευάγγελου Γιαννουλόπουλου. Το κείμενο συνοδεύει μια πολύ ωραία φωτογραφία, στην οποία η λεζάντα αναγράφει: «*Ομάς νέων του Λητοχώρου εις την πλαζ της Πλάκας*».)

ΛΗΤΟΧΩΡΟΝ.-Είναι αλήθεια ότι οι περισσότεροι από τους νεοέλληνες δεν ε γνώρισαν, αλλά και ούτε ηθέλησαν να γνωρίσουν γενικά το ελληνικόν τοπίον, για να ιδούν από κοντά τι περικλείει ο τόπος μας από απόψεως φυσικών καλλογών. Μόλις τελευταίως κατεβλήθη κάποια προσπάθεια δια τον τουρισμόν και δια την βιομηχανίαν των ξένων, εκ μέρους του Υφυπουργείου Τουρισμού πρώτον, κατά δεύτερον δε λόγον εκ μέρους των εκδρομικών συλλόγων. Αλλά οι τελευταίοι δεν έχουν εις το ενεργητικόν των πολυσχιδή δράσιν, ως θα ώφειλον ίσως. Ας αφίσωμεν εις τους αρμοδίους να ενδιαφερθούν δια τας γενικότητας και ας περιορισθώμεν εις τον τουρισμόν του τόπου μας.

Η Πλάκα του Λητοχώρου είναι ένα από τα γραφικώτερα ελληνικά ακρογιαλία. Η παραλία της Πλάκας απέχει μία περίπου ώρα πεζή από το Λητόχωρον και με το αυτοκίνητον μόλις δέκα λεπτά. Είναι όμως και στάσις των τακτικών αμαξοστοι-

χιών Αθηνών-Λάρισας-Θεσσαλονίκης και των εκδρομικών τραί-νων, γεγονός διευκολύνον την τουριστική εκμετάλλευσιν της ωραίας αυτής ακρογιαλιάς. Όποιος για πρώτη φορά γνωρίση το ακρογιάλι της Πλάκας, ευθύς αμέσως θα πεισθή δια τα εξαιρετικά προσόντα του, τα οποία το καθιστούν μίαν αξιό-λογον πλαζ.

Γύρω εκεί και τα αιωνόβια πλατάνια με το ιστορικό πη-γάδι, από όπου βγαίνει το αθάνατο νέκταρ των Ολυμπίων θε-αινών και θεών. Γιατί, όπως λένε οι παππούδες μας, το πη-γάδι αυτό κρατάει φλέβα απ' τον Έλυμπον. Η Πλάκα έχει και το καφενείον της. Για τους καλοφαγάδες υπάρχουν τα νοστι-μώτατα και φρεσκότατα ψάρια της Πλάκας, που τα βγάζουν οι φιλότιμοι Λητοχωρίτες ψαράδες, μεταχειριζόμενοι όλα τα μέσα της ψαροσύνης, απ' το αρχαίο παραγάδι έως το συγχρο-νισμένο νταϊλιάνι. Και μία παράλειψις για τους ρομαντικούς: Η ακρογιαλιά αυτή έχει τις λεγόμενες πλάκες (βράχια) –εξ ου και η τοποθεσία Πλάκα- απόπου οι τυχόν επισκέπται της θ' άκούσουν και θα ιδούν έναν πτωχό ψαρά, που ρίχνοντας το πεζόβολο, θα τους θυμίξη τον στίχο ενός τραγουδιού:

*Στο περιγιάλι ένας ψαράς
πεζοβολά και λέγει
δυό μάτια μαύρα π' αγαπά.*

Δεν θα εξυμνήσω περισσότερον την Πλάκα. Θα μοι επι-τραπή όμως με την ευκαιρία αυτή να κάμω έκκλησιν στα του-ριστικά και φυσιολατρικά αισθήματα των μελών των εκδρο-μικών συλλόγων της Θεσσαλονίκης, για να επισκεφθούν έστω και για μια φορά την ιστορική Πλάκα, απ' όπου πέρασε ο αείμνηστος και ηρωικός εκείνος ναυτικός ο Βότσης, και με τη βοήθεια των δύο Λητοχωρινών θαλασσολύκων, έθεσε μπουρ-λότο στο τουρκικό Φετχί Μπουλέντ. Θα μείνουν ευχαριστημέ-νοι και ενθουσιασμένοι από τα τόσα πλεονεκτήματα που της εχάρισεν η φύσις.

ΤΟ ΓΡΑΦΙΚΟ ΘΕΡΕΤΡΟ

Σελίδες της μυθολογίας στα 1939

(Στην εφημερίδα ΦΩΣ της Θεσσαλονίκης είναι δημοσιευμένα αρκετά κείμενα περιηγητικά, φυσιολατρικά, εκδρομικά και περιγραφικά, τα οποία μας δίνουν ικανοποιητικές πληροφορίες για το Λιτόχωρο, τον Όλυμπο και την περιοχή τους. Το άρθρο που ακολουθεί είναι καταχωρισμένο στο φύλλο της 14^{ης}-6-1939 με τίτλο «Το γραφικόν θέρετρόν μας. ΛΗΤΟΧΩΡΟΝ, ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΤΗΣ ΛΗΤΟΥΣ. Εκεί κοντά, στην όχθιν του Ενιπέως ο Ζεύς συνηγάτο με την ωραίαν θεάν. ΟΧΙ ΛΟΙΠΟΝ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Μία φωτεινή σελίς της Μυθολογίας». Ο συντάκτης του υπογράφει με τα αρχικά «Έν-Έφ». Υπάρχει και μια σπάνια φωτογραφία με το σπήλαιο του Αγίου Διονυσίου.)

Λιτόχωρο...

Γεννήθηκε ένα ζήτημα: Πώς πρέπει να γράφεται το όνομα της δροσόλουστης μακεδονικής κωμοπόλεως; Με **ιώτα**, με **η** ή με **ύψηλον**;

Θα μπορούσαμε ν' αντιπαρέλθουμε το ορθογραφικό μέρος, αν το πρώτο συνθετικό δεν έπαιζε σπουδαίο ρόλο για την ιστορική προέλευση του ονόματος.

Γράφουν πολλοί: Λιτόχωρο. Και δικαιολογούν την γραφή αυτή από το γεγονός ότι αχαμνό είναι το γύρω έδαφος, πετρώδες και άγονο. Γη λιτή λοιπόν, απ' την οποία δεν μπορεί να περιμένη κανένας και πολλά πράγματα. Έτσι δικαιολογη-

μένα θα έπρεπε να γράφεται με ιώτα. Μα το πράγμα δεν είναι απόλυτα ακριβές. Γιατί δεν είναι δα και τέτοιος ξηρότοπος το Λητόχωρο για να δικαιολογή μια τέτοια αντίληψη για την γραφή του.

Άλλοι πάλιν γράφουν: Λυτόχωρο. Και η γραφή τούτη μπορεί να θεωρηθή κάπως ακριβέστερη. Το Λητόχωρο ήταν κεφαλοχώρι. Χωριό λυτό δηλαδή. Όχι δεσμευμένο, σκλάβο σε τσιφλικάδες. Όπως υπάρχουν χωριά με πρώτο συνθετικό το ελεύθερο – ίδε Ελευθεροχώρι – έτσι μπορεί πολύ καλά να χρησιμοποιήθηκε το λυτό, αδέσμευτο για την σύνθεση του ονόματος του Λητοχώρου.

Αλλά να όμως που υπάρχει και μια τρίτη γραφή, αυτή που προτιμούμε για λόγους που θα εξηγήσουμε παρακάτω.

Λητόχωρο.

-Γιατί;

Ο θρύλος έχει τον λόγο.

Μέσα στο βραχώδες φαράγγι που ανοίγεται στα κράσπεδα του χωριού, κυλά θορυβωδέστατος και ορμητικός ο Ενιπέας, ο Βύθος των Λητοχωρινών, κατεβαίνοντας απ' τον Όλυμπο, που οι κορυφές του οι χιονόσκεπες και οι δασώδεις πλαγιές του διακρίνονται ανάμεσα απ' το άνοιγμα της Γκόλνας και της Ζηλινιάς.

Ο καθηγητής κ. Σωτηριάδης, που όπως είναι γνωστόν έκαιμεν επιτυχεστάτες ανασκαφές στο Δίο, όχι και πολύ μακριά απ' το Λητόχωρο, έδωσε το πρεπούμενο, αρχαϊκό όνομα στον Βύθο, αποκαλώντας τον Ενιπέα. Ο θρύλος θέλει ότι στο ποτάμι αυτό λούονταν οι Νύμφες των δασών και η θεά Λητώ, μια, κι αυτή, ευνοούμενη του Σουλτάνου των ολυπίων θεών, του Δία.

Ο πατήρ των θεών και των ανθρώπων, παρά τα χρονάκια που τον βάραιναν, όχι μόνον δεν αισθανόταν κανένα ερωτικό κάματο, αλλά τουναντίον. Δίνοντας το μερτικό των συζυγικών του περιποιήσεων στην αδυσώπητη Ήρα, περιποιούνταν με αποτελέσματα ένα πλήθος Θεαινών, Νυμφών και κοινών θνητών. Πολύ φυσικό ήταν να μη ξεφύγη απ' το αέτειο μάτι

του το γεγονός ότι εκεί κάτω, δυο βήματα πέρα από τον θρόνο του, μια ανθοδέσμη ωραίων Νυμφών και μια θεά εξαιρέτου ευμορφιάς έπαιρναν το μπάνιο τους κάθε μέρα. Τα έμπλεξε λοιπόν με την Λητώ. Οι αρχαίοι, που ήσαν καλά πληροφορημένοι για τα ξεπορτίσματα του Διός, εφρόντισαν να στεγάσουν τους υπαιθρίους έρωτάς του και έκτισαν εκεί, εις τας όχθας του Ενιπέα, ναόν περιλαμπρον προς τιμήν της Θεάς Λητούς. Το χωριό, που βρισκόταν εκεί κοντά πήρε το όνομά του απ' τη Θεά: Λητόχωρο.

Είναι φυσικό να προτιμούμε την γραφή αυτή. Είναι σύμφωνος με τον θρύλο και την ιστορία.

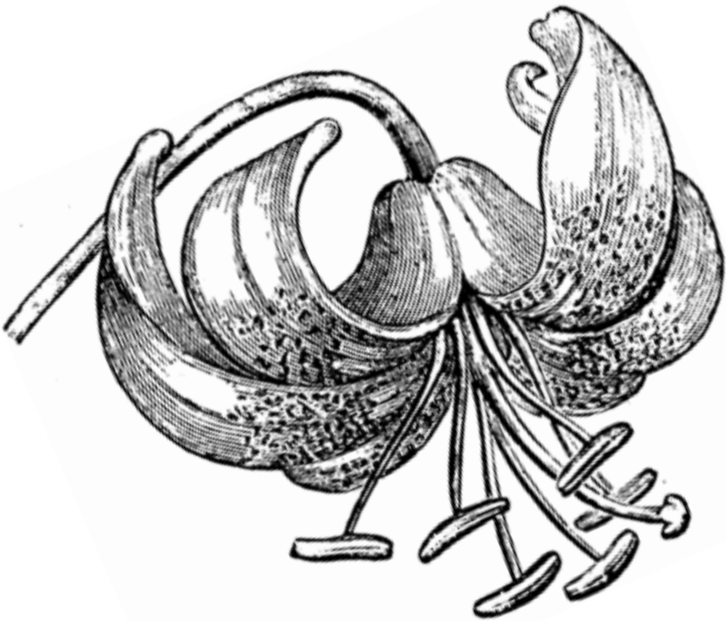
Το Λητόχωρο είναι σήμερα ένα κέντρον παραθερισμού, από τα καλύτερα. Πέρισυ είχαν φιλοξενηθή στο Λητόχωρο τετρακόσιες οικογένειες. Για φέτος υπολογίζεται πως θα είναι περισσότερες. Χάρις στο ωραίο τουριστικό ξενοδοχείο, στην αφθονία των κατακάθαρων σπιτιών και προ παντός στην ευχέρεια προμήθειας τροφίμων, οι παραθερισταί μπορούν να περάσουν άνετα εκεί απολαμβάνοντες ένα υπέροχο θέαμα του βουνού και της θάλασσας και τις δροσερώτατες εξοχές.

Το Λητόχωρο, που κατοικείται από έναν κόσμο φιλόξενο και προηγμένο, δεν είναι παράδοξο πως, παρά τις ωρισμένες του ελλείψεις τραβά κόσμο παραθεριστών, περισσότερο από κάθε άλλο Μακεδονικό θέρετρο. Η γειτνιάσίς του με τον Όλυμπο δεν παίζει μικρό ρόλο σ' αυτό.

Δεν είναι όμως μόνον οι Έλληνες, που πηγαίνουν εκεί. Οι ξένοι επισκέπται είναι πολλοί και οι ορειβάται όλης της γης θεωρούν υποχρέωσή τους να κάνουν μια άνοδο στον Όλυμπο. Έτσι το Λητόχωρο είναι «πουάν ντε ντεπάρ» για όλους εκείνους που θέλουν να χαρούν το Ελληνικό δάσος, το Ελληνικό βουνό και ένας σταθμός για τους παραθεριστάς, που θέλουν περιπέτεια και άνεση ταυτοχρόνως.

Έν-Έφ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

Ο εορτασμός της 25^{ης} Μαρτίου 1821

στο Λιτόχωρο

Η 25^η Μαρτίου είναι η μία από τις δύο εθνικές εορτές μας. Την ημέρα αυτή τιμούμε τους ήρωες της επανάστασης του 1821, τους ήρωες αυτούς που έδωσαν τη ζωή τους, ώστε η πατρίδα μας να είναι μια ελεύθερη χώρα. Ο απανταχού Ελληνισμός εορτάζει και πανηγυρίζει μαζί με τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και την ανάσταση του Γένους, την επέτειο της έναρξης της ελληνικής επανάστασης, που έφερε την απελευθέρωσή μας από τη σκλαβιά και τον τουρκικό ζυγό, ύστερα από μια περίοδο τεσσάρων αιώνων.

Στο Λιτόχωρο με λαμπρότητα πραγματοποιούνται κάθε χρόνο οι εκδηλώσεις για τον εορτασμό της εθνικής επετείου της 25^{ης} Μαρτίου. Η παρουσία και η συμμετοχή πλήθους Λιτοχωριτών στην εορτή, είναι η απόδειξη της πίστης στην υπέρτατη αξία, σπουδαιότητα και σημασία της ελευθερίας. Είναι το έντονο βίωμα από τη γενιά των Ελλήνων του αξιοθαύμαστου αυτού συναισθήματος, που είναι ιστορικά άσβηστα γραμμένο.

Οι παρακάτω περιγραφές είναι των ετών 1923, 1926, 1927, 1931, 1936, 1937, 1938 και 1953. Παρατίθενται χρονολογικά, χωρίς καμμία περικοπή.

ΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΙ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ 29.- Την Κυριακήν μετά την θείαν λειτουργίαν, πάνδημος ετελέσθη η δοξολογία επί τη Εθνική εορτή εν τω ιερώ ναώ του Αγίου Νικολάου, καθ' ην καταλλήλως ωμίλησαν ο Διευθυντής του Ημιγυμνασίου κ. Ιωάννης Ευαγγελίδης, ο κ. Κωστής Ζωγράφος ιατρός και ο Θεοχάρης Λογοθέτης, Διευθυντής της Δημοτικής Σχολής, εξάραντες όλοι τας αρετάς των ευκλεών ημών πατέρων, δι' ων έχομεν πατρίδα ελευθέραν.
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 3-4-1923)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ 25^{ης} ΜΑΡΤΙΟΥ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ- Μετά πάσης μεγαλοπρεπείας εωρτάσθη εφέτος ενταύθα η εθνική εορτή της 25 Μαρτίου. Από πρωίας πλήθος κόσμου είχε συγκεντρωθή εις τον κεντρικόν ναόν του αγίου Νικολάου. Περί την 10 π.μ. προσέρχονται αι πολιτικά και στρατιωτικά αρχαί, οι μαθηταί και μαθήτριάι μετά των διδασκόντων και άλλοι πολλοί. Η δοξολογία εψάλη κατανυκτικώτατα υπό του δεξιού χορού εις τετραφωνίαν. Ωραίον λόγον απήγγειλε ο διευθυντής του Ημιγυμνασίου, μεθ' ό οι μαθηταί και μαθήτριάι παρατεταγμένοι εις στοίχους έψαλλον ωραία εμβρατήρια κάτωθεν του Κοινοτικού Καταστήματος. Εις το τέλος της τελετής προσεφέρθησαν υπό της Κοινότητος λουκούμια εις τους μαθητάς και μαθητριάς.

Την 3 μ.μ. της 25^{ης} τρέχοντος, εδόθη η προαγγελθείσα μαθητική παράστασις υπέρ της Αεροπορικής Αμύνης. Μία απλή κωδωνοκρουσία μας αναγγέλλει την έναρξιν της παραστάσεως και μετά προθυμίας ερχόμεθα εις το μεγαλοπρεπές σχολικόν κτίριον. Ευρισκόμεθα ήδη προ της ευρείας αιθούσης του, ήτις φιλοκάλως έχει διακοσμηθή τη ευγενεί φροντίδι των δίδων διδασκαλισσών και διδασκάλων.

Αίρεται η αυλαία και γνωρίζομεν ότι ευρισκόμεθα προ της ωραίας κωμωδίας του «Φιάκα», ην φιλοτίμως ανέλαβον να παίξωσιν οι μαθηταί του Ημιγυμνασίου, του αρρεναγωγείου και του σχολείου θηλέων. Ο Αχιλλεύς Πειστικός, μαθητής του Ημιγυμνασίου, ως Βαρώνος υπήρξεν έξοχος, η δνίς Βασιλεία

Πειστικού ωραιότατα έπαιξε τον ρόλον τής Ευανθίας. Αμίμητος υπήρξεν ο υπηρέτης Γιάννης, τον οποίον υπεκρίθη ο μαθητής του σχολείου αρρένων Τσάλης, καταχειροκροτηθείς επανειλημμένως. Αλλά και η δνίς Ευαγγελία Γκουντέλια εις τον ρόλον της θείας (;) ήτο εξαισία. Τον Καζαμίαν υπεδύθη λαμπρότατα ο Νικόλαος Ελευθερίου. Η παράστασις αύτη υπήρξεν λίαν επιτυχής και μας εχάρισεν αρκετάς ευχαρίστους στιγμάς.

Θεωρούμεν καθήκον και δημοσία να συγχαρώμεν τον διευθυντήν του σχολείου αρρένων κ. Π. Υετίωνα δια την ευγενή και ενδελεχή εργασίαν ην κατέβαλε, δια να διδάξη τους μαθητάς την ως άνω κωμωδίαν. Επίσης, συγχαίρομεν και το λοιπόν προσωπικόν αμφοτέρων των σχολείων δια τας προσπαθείας των υπέρ της καλής διεξαγωγής της παραστάσεως, ως και τα ωραία άσματα, τα οποία εδίδαξεν εις τους μαθητάς και μαθητριάς και τα οποία εποίκιλλαν την παράστασιν κατά τα διαλείμματα.

Μεταξύ των παρευρεθέντων διεκρίναμεν τον πρόεδρον της Κοινότητος μετά της κυρίας του, τον αστυνομικόν σταθμάρχην, τον δασονόμον μετά της κυρίας του και πλήθος άλλου εκλεκτού κόσμου.

Το συναχθέν ποσόν, το οποίον ως πληροφορούμεθα είχε αρκετά σεβαστόν (δεν ηδυνήθημεν να εξακριβώσωμεν τον αριθμόν του) διετέθη αποκλειστικώς δια την Αεροπορικήν Άμυναν και θα σταλή εις τον προς όν όρον.

ΦΑΩΝ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 31-3-1926)

ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Μετά πάσης επισημότητος διεξήχθη και ενταύθα η εθνική εορτή της 25^{ης} Μαρτίου. Μεγάλην αίγλην προσέδωσαν εις την εορτήν οι μαθηταί και μαθήτριάι των σχολείων μας. Εις την δοξολογίαν προσήλθον αι πολιτικάι και στρατιωτικάι αρχαί, οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι ενταύθα περιπιδημούντες δικηγόροι Κατερίνης κ.κ. Δ. Τσαλόπουλος και Στ. Βαρδάκας και άλλοι πολλοί. Λόγον κατάλληλον τη περιστάσει εξεφώνησε ο καθηγητής του Ημιγυμνασίου μας κ. Δημ. Ποιμενίδης, μεθ' όν η μικρά μαθήτρια Παρ. Χραπανά απήγγειλε

ωραιότατον ποιηματάκι.

Επίσης, ωραιότατον ποιηματάκι απήγγειλε έμπροσθεν του Δημαρχείου η χαριτωμένη μαθητριά σου Αλίχη Χατζοπούλου.

Χάρης εις την προθυμίαν των διδασκαλισσών μας, των εντοπίων δεσποινίδων μας, ως και των Κοινοτικών μας αρχών, ο έρανος της 25^{ης} Μαρτίου διενεργήθη μετά πάσης τάξεως και επιτυχίας.

Την διανομήν των ανθυλλίων ανέλαβον αι δίδες Βασιλική Ιακώβου, Σοφία Ελευθεριάδου και Σ. Λουκουβίνου διδασκάλισσαι, εκ των εντοπίων Στ. Φούντου, Αϊδινόπουλου, Βλαχοπούλου, Ρόκα, Ανδριά, Γκουντέλια και άλλαι.

ΦΑΩΝ

(ΦΩΣ 28-3-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Με πάσαν επισημότητα εωρτάσθη και εφέτος η επέτειος της εθνικής ημών Παλιγγενεσίας.

Μετά την δοξολογίαν, εις την οποίαν παρέστησαν άπασαι αι πολιτικά και στρατιωτικά αρχαί, εγένετο συγκέντρωσις εις την πλατείαν Ελευθερίας, όπου παρετάχθησαν οι μαθηταί και μαθήτριά. Μετά την απαγγελίαν διαφόρων ποιημάτων, εξεφώνησε τον πανηγυρικόν της ημέρας ο Πρόεδρος της Κοινότητος κ. Γεώργιος Ζήσκας, εξάρας τον ηρωισμόν και την αυτοθυσίαν των προγόνων μας, δια να μας παραδώσουν πατρίδα ελευθέραν.

Ο ύμνος της ελευθερίας επεσφράγισε την ωραίαν τελετήν. Επηκολούθησε δεξίωσις εις το καφενείον του κ. Χρήστου Κουτσιμανή.

Την εσπέραν εδόθη θεατρική παράστασις υπό μαθητών του Α' και Β' Δημοτικού Σχολείου. Παρεστάθη με πολλήν επιτυχίαν το δράμα «Η εθνική μας εορτή» και η κωμωδία «Το λουστράκι» και άλλα. Τους σχόντας την πρωτοβουλίαν της οργανώσεως της παραστάσεως συγχαίρομεν δημοσίαι.

ΘΕΑΤΗΣ

(ΦΩΣ 3-4-1931)

ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Με εξαιρετικήν μεγαλοπρέπειαν εωρτάσθη η εθνική εορτή εις την κωμόπολιν μας.

Η θεία λειτουργία εγένετο εις τον μητροπολιτικόν ναόν του αγίου Νικολάου. Παρέστη εις αυτήν ο πρόεδρος της Κοινότητος κ. Απόστολος Λείνας μεθ' ολοκλήρου του κοινοτικού συμβουλίου, ο αστυνομικός σταθμάρχης Λιτοχώρου κ. Λιανόπουλος μετά των οπλιτών του αστυνομικού τμήματος, τα δύο δημοτικά σχολεία με επικεφαλής το προσωπικόν και πλήθος κόσμου. Η δοξολογία ήρχισεν την 10.30' χοροστατούντος του πανοσιωτάτου αρχιμανδρίτου κ. Κων/ντίνου Τσιτσιρίκου. Τον πανηγυρικόν της ημέρας εξεφώνησεν ο διευθυντής του Β' Δημοτικού σχολείου κ. Δημήτριος Αξατσίδης. Μετά την απόλυσιν της εκκλησίας, όλος ο κόσμος ξεχύθη εις την κεντρικήν πλατείαν, όπου ωμίλησε εκ μέρους της Κοινότητος ο κ. Γεώργιος Ζήσκας. Κατόπιν οι μαθηταί των σχολείων έψαλλον διάφορα πατριωτικά τραγούδια και δύο ωραίας απαγγελίας απευθυνομένας προς την γαλανόλευκον, από τας μαθητριάς Φέρλια και Μπύρου. Τέλος, ο εθνικός ύμνος.

Μετά το πέρας της εορτής επηκολούθησε δεξίωσις εις το καφενείον του Χρήστου Κουτσιμανή εκ μέρους της Κοινότητος, όπου προσεφέρθησαν αναψυκτικά. Έτσι, επέρασεν η εθνική ημέρα της παλιγγενεσίας εις το Λιτόχωρον, κάνοντάς μας για μια άλλην φοράν να θυμηθούμε τας πράξεις των ημιθέων του 1821 της ελληνικής επαναστάσεως.

(ΦΩΣ 31-3-1936)

Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΟΡΤΑΖΟΥΣΑ ΤΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Απρίλιος.- Μετά πολλής επισημότητος εωρτάσθη εφέτος η επέτειος της Εθνικής εορτής εις την Κωμόπολιν μας. Όλος ο πληθυσμός της Κωμοπόλεως μας εξεχύθη και επλημμύρισε τας οδούς, οπόθεν θα παρήλαυναν αι ομοιόμορφως ενδεδυμένοι μαθηταί και μαθήτριάι των Δημοτικών σχολείων.

Πράγματι, περί την 10.30' ακούονται αι σάλπιγγες και τα τύμπανα αγγέλοντα όχι μόνον την προσέλευσιν των μαθητών, αλλά και το χαρμόσυνον της ημέρας.

Παρήλασαν δια του κεντρικού δρόμου με πολλήν λεβεντιά και μεγαλοπρέπειαν κατευθυνθέντες προς τον κεντρικόν Ναόν, ένθα θα ετελείτο πάνδημος δοξολογία, βαστάζοντες μικρές σημαιούλες. Το προσωπικόν αμφοτέρων των σχολείων ήτο επί κεφαλής της παρατάξεως.

Εις την δοξολογίαν παρέστησαν αι Κοινοτικάί, αι Αστυνομικάί και δημόσιαι αρχαί και άπαντες οι κάτοικοι του Λιτοχώρου.

Εμπνευσμένον πανηγυρικόν εξεφώνησεν ο κ. Δημήτριος Αξατσίδης, διευθυντής του Β' σχολείου, κατενθουσιάσας τους πάντας.

Μετά το τέλος της δοξολογίας, το Κοινοτικόν Συμβούλιον εδεξιώθη εις το επί τούτω ευτρεπισθέν καφενείον του κ. Κουτσιμανή τας ως άνω αρχάς και δημότας.

Κατά την δεξίωσιν, από του εξώστου εξεφώνησεν επίσης έτερον πανηγυρικόν και ο κ. Γεώργιος Ζήσκας, ο ανεξάντλητος ούτος μαχητής.

Τέλος, προσεφέρθησαν αναψυκτικά εκ μέρους της Κοινότητος και έληξεν ούτω η ωραία αύτη Εορτή.

Ο ΛΙΤΟΧΩΡΙΤΗΣ

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 2-4-1936)

ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Μάρτιος.- Η 25^η Μαρτίου βρήκε το Λιτόχωρο μέσα σ' ένα άπλετο γαλανόλευκο φως. Και αυτή η φύσις συμμερίστηκε τη χαρά μας για την εθνική μας γιορτή, προσδίδοντας έτσι μεγαλύτερη αίγλη στο γιορτάσιμο και εθνικό περιβάλλον της ωραίας μας κωμοπόλεως με τας κυανολεύκους, τα εθνικά αυτά σύμβολα της πατρίδος μας, της θρησκείας μας, της οικογένειάς μας, της ελευθερίας μας. Σε ωραιότητα και κάλλος δεν υστέρησε ούτε και ο θεός Όλυμπος, που με το σκάσιμο της χαραυγής πέταξε μακρυσά την

κατσούφια του και τη συνεχή φοβέρα του και φάνηκε έτσι όλη η λαμπρότητα και το μεγαλείο του εθνικού βουνού με τις σαρανταδυό κορφές και τις εξηνταδυό βρυσούλες και με τα πολλά λημέρια του που στέγασαν χιλιάδες αρματωλούς και κλέφτες αγωνιζομένους για την απόκτησιν της ελευθερίας του γένους μας.

Μια τέτοια εικόνα παρουσίαζε το Λιτόχωρο το πρωί της 25^{ης} Μαρτίου. Κόσμος πολύς και χαρούμενος είχε κατακλύσει την κεντρική πλατεία για να παρακολουθήσει την τελετή της εθνικής μας γιορτής. Στις 10.30' ακριβώς ήρχισεν η δοξολογία εις τον Μητροπολιτικόν ναόν του Αγίου Νικολάου, χοροστατούντος του Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου κ. Κωνσταντίνου Τσιτσιρίκου.

Εις την δοξολογίαν παρέστησαν ο αστυνομικός σταθμάρχης Λιτοχώρου κ. Β. Χιωτέλης, ο πρόεδρος της Κοινότητας κ. Απόστολος Λέινας μεθ' ολοκλήρου του κοινοτικού συμβουλίου, το διοικητικόν συμβούλιον των Παλαιών Πολεμιστών, οι πρόεδροι των γεωργικών, πιστωτικών και αποκαταστάσεως Συνεταιρισμών, ολόκληρον το διοικητικόν συμβούλιον του Μορφωτικού Συλλόγου Νέων Λιτοχώρου με επί κεφαλής τον πρόεδρον αυτού Ευάγγελον Γιαννουλόπουλον, τα Δημοτικά σχολεία έχοντα επί κεφαλής το διδακτικόν προσωπικόν καθώς και πλήθος κόσμου. Τον πανηγυρικόν της ημέρας εξεφώνησεν ο δημοδιδάσκαλος κ. Γρηγόριος Βλαχόπουλος εξάρας την σημασίαν της 25^{ης} Μαρτίου 1821 και τα ηρωικά κατορθώματα των αγωνιστών. Εν γενικαίς γραμμαίς ο λόγος του ήτο άριστος και εθνικώτατος από όλας τας απόψεις. Μετά την απόλυσιν της εκκλησίας, εις την πλατείαν εψάλησαν διάφορα πατριωτικά άσματα και έγιναν ωραίες απαγγελίες για την ημέρα της παλιγγενεσίας. Εκ μέρους της κοινότητος ωμίλησεν ο κ. Γεώργιος Ζήσκας. Το τέλος του λόγου εκάλυψαν ουρανομήκεις ζητωκραυγαί υπέρ του Έθνους, του Βασιλέως και της Εθνικής Κυβερνήσεως. Κατόπιν και υπό των δύο σχολείων εψάλη ο Εθνικός Ύμνος. Μετά το πέρας της τελετής εγένετο δεξίωσις των κατοίκων εκ μέρους της Κοινότητος εις το

καφενειόν του κ. Χρήστου Κουτσιμανή, όπου προσεφέρθησαν αναψυκτικά. Όλοι οι Λιτοχωρίται ηυχήθησαν εις τον κ. πρόεδρον της Κοινότητος το «χρόνια πολλά». Τελειώνοντας μπορούμε να πούμε ότι η όλη εορτή διεξήχθη με μεγάλην τάξιν και με εξυψωμένον το εθνικόν φρόνημα, τοσούτον μάλλον καθ' όσον η εφετεινή εθνική ημέρα μάς βρήκε όλους ομοφρονούντας και πειθαρχημένους γύρω από την ζωογόνον πνοήν του λαοφιλούς Βασιλέως και του εθνικού κυβερνήτου, ετοιμούς όλους να προασπίσωμεν τα εθνικά ιδανικά και με μια θέλησι και με μια καρδιά.

Επίσης, την ιδίαν ημέραν εγένετο και έρανος υπέρ του εθνικού ορφανοτροφείου και οικοτροφείου. Το ποσόν του εράνου ανήλθε εις 2.000 χιλιάδας δραχμάς περίπου. Διεκρίναμεν δύο γκρουπ, τον κ. Αθανάσιον Κοκόναν μετά της δίδος Μάιρης Γκουντέλια και τον κ. Αθανάσιον Πειστικόν μετά της δίδος Βούλας Χουζούρη.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 30-3-1937)

**ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΝ ΛΑΪΚΟΥ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΥ
ΕΩΡΤΑΣΘΗ ΠΑΝΤΟΥ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ**

**Η ΕΘΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ
ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. (Του ανταποκριτού μας).

Μ' εξαιρετική επισημότητα εωρτάσθη η Εθνική εορτή εις το Λιτόχωρον. Την πρωίαν ετελέσθη δοξολογία χοροστατούντος του Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου κ. Τσιτσιρίκου εις τον Μητροπολιτικόν ναόν. Εις την δοξολογίαν παρέστησαν ο πρόεδρος της Κοινότητος κ. Ευάγγελος Μπιτσκάρης και τα μέλη της διοικούσης επιτροπής κ.κ. Τριανταφύλλου και Τσιφοδήμος, ο δασάρχης κ. Ρούσσοσ, ο προϊστάμενος Τ.Τ.Τ. κ. Παπακωνσταντίνου, ο αστυνομικός σταθμάρχης κ. Πουλιάνος, ο πρόεδρος των Π.Π. κ. Παπαδιαμαντής, οι πρόεδροι των παντοπωλών, βιοτεχνών κ.κ. Κολωνιάρης, Τσιφοδήμος, ο πρόεδρος του Γ.Π.Σ. κ. Τριανταφύλλου, ο πρόεδρος της Τραπέζης Λιτοχωρίου κ. Μόσχοβας, οι μαθηταί και αι μαθήτριαι των

σχολείων και πλήθος κόσμου. Μετά την δοξολογίαν ο πρόεδρος της Κοινότητος κ. Μπιτσκάρης εξεφώνησε τον πανηγυρικό της ημέρας. Εν συνεχεία, εγένετο ωραία τελετή εις την Πλατείαν του χωρίου, καθ' ην οι μαθηταί και αι μαθήτριάι απήγγειλαν πατριωτικά ποιήματα και επηκολούθησε δεξιώσις εις το Κοινοτικόν κατάστημα.

Το απόγευμα εις τα σχολεία εγένοντο τελεταί αι οποίαι εστέφθησαν υπό πλήρους επιτυχίας.

Α. ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 2-4-1938)

Η ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ 27. (Του αντ/τού μας).

Από του απογεύματος της 24^{ης} Μαρτίου ήρχισεν ο εορτασμός της ανεξαρτησίας διά της στέψεως του μνημείου των πεσόντων.

Την πρωίαν της επομένης ημέρας εγένετο δοξολογία εις το ναόν του Αγίου Νικολάου. Τον πανηγυρικό της ημέρας εξεφώνησεν ο διευθυντής του παραρτήματος Γυμνασίου Λιτοχώρου κ. Χρήστος Πιστικός. Επηκολούθησε παρέλασις προ των επισήμων και μετ' αυτήν δεξιώσις εις την λέσχην των εργαζομένων κοριτσιών εκ μέρους της Κοινότητος.

Μεγάλην επιτυχίαν είχαν και αι στρατιωτικά επιδείξεις.

(ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΒΟΡΡΑΣ 28-3-1953)

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ 25^{ης} ΜΑΡΤΙΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Ως κατακλείς εις τον εορταστικόν τόνον της εθνικής ημέρας της 25^{ης} Μαρτίου, την 8^{ην} εσπερινήν εδόθη κοινή θεατρική παράστασις του Α' Δημοτικού Σχολείου και του ενταύθα Γυμνασίου με το έργον του Αριστ. Προβελεγγίου «ο Ρήγας».

Ο ωραίος και πλούσιος στολισμός της αιθούσης με τα αθάνατα εθνικά χρώματα της ιεράς Γαλανολεύκου και η ηλεκτρισμένη από εθνικήν έξαρσιν ατμόσφαιρα, συνετέλεσαν, ώστε ρίγη πατριωτικού ενθουσιασμού να διαπεράσουν τας ψυχάς των απλών και των καλλιεργημένων πνευματικώς θεα-

τών, όταν πεθαίνοντας ο Ρήγας κράζει από τα τρισβαθα της ψυχής του: «Ελευθερίαν έσπειρα, το γένος θα θερίση».

Θερμοί έπαινοι ανήκουν εις το προσωπικόν των συνεργασθέντων Σχολείων, μα ιδιαιτέρως αξίζουν θερμά συγχαρητήρια εις τον ακούραστον δημ/λον κ. Θεοχάρην Παπαδημητρίου, ο οποίος edίδαξε το έργον και εις τον οποίον οφείλεται η μεγάλη και άψογη καθ' όλα επιτυχία της παραστάσεως.

Ο δημ/λος ούτος με την εσωσχολικήν και εξωσχολικήν δράσιν του γύρω από καλλιτεχνικά και αθλητικά ζητήματα αποτελεί το σοβαρότερον στοιχείον εκπολιτισμού και προόδου της κωμοπόλεώς μας.

Την ωραίαν εορτήν ετίμησαν αι στρατιωτικάί και πολιτικάί αρχαί της κωμοπόλεως, το ιερατείον αυτής και πλήθος κόσμου.

Γ.Γ.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 5-4-1953)

ΜΝΗΜΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

Η αξία των εορτών βρίσκεται τόσο στις έννοιες και τα μηνύματα που παρέχουν για σημαντικά γεγονότα και κοινωνικά θέματα όσο και στα οφέλη που οι άνθρωποι αποκομίζουν από τη συμμετοχή τους σ' αυτές, αισθανόμενοι ότι ανήκουν στο ίδιο πολιτισμικό και θρησκευτικό περιβάλλον. Μέσα από τον εορτασμό σημαντικών θρησκευτικών, ιστορικών, πολιτιστικών, πατριωτικών και τοπικών γεγονότων μάς δίνεται η δυνατότητα να γνωρίσουμε το παρελθόν μας, να κατανοήσουμε ιστορικά γεγονότα και τη σημασία τους, να έρθουμε σε επαφή με τις παραδόσεις μας, να εκτιμήσουμε την πολιτιστική κληρονομιά μας και να χαρούμε ιδιαίτερες στιγμές.

Οι εορτές αποτελούν αναπόσπαστο και σημαντικό μέρος της ζωής του Λιτοχώρου. Καθώς είναι άμεσα συνδεδεμένες με την ταυτότητά μας ως μέλη μια κοινωνίας, μιας κοινότητας και ενός έθνους, δίνουν τη δυνατότητα να γνωρίσουμε τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις μας. Σήμερα, βέβαια, οι εορτές είναι μια από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει το Λιτόχωρο, εξαιτίας των αλλαγών που έχουν πραγματοποιηθεί στο επίπεδο των αντιλήψεών μας και λόγω των κοινωνικο-

πολιτισμικών χαρακτηριστικών της ελληνικής πραγματικότητας. Όμως το σεργιάνι στο παρελθόν αποδεικνύει ότι οι εορτές για τους Λιτοχωρίτες είναι από τη φύση τους ένα συναισθηματικά φορτισμένο πεδίο που αγγίζει τα πιστεύω και τις αντιλήψεις μας για ευαίσθητα θέματα όπως η πατρίδα, η θρησκεία και η ταυτότητά μας, δηλαδή το ποιοι είμαστε και τι πιστεύουμε.

Οι παρακάτω περιγραφές είναι των ετών 1923, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1936, 1937, 1938, 1939, 1949, 1953 και 1955. Παρατίθενται χρονολογικά, χωρίς περικοπή.

ΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Αικατερίνη 4 (Του ανταποκριτού μας). Επί τη χθεσινή εορτή του Προφήτου Ηλία πολλοί των γενναίων μας πολεμιστών μετέβησαν από της παραμονής εις το Λιτόχωρον, όπου τελείται κατ' έτος πανήγυρις. Οι πολύτιμοι και γενναίοι υπερασπισταί της πατρίδος λησμονήσαντες πάσας τας κακουχίας της πολυετούς υπηρεσίας των με τον όπλον ανά χείρας, ιστάμενοι εις τας επάλξεις της τιμής και της δόξης της πατρίδος και σώσαντες αυτήν διά της γενναιότητός των από βεβαίας καταστροφής, όπου προδοτική πολιτική τους ώθει, έσπευσαν όπως προσφέρωσι και φόρον λατρείας προς τους αθανάτους Ολύμπιους και εις τους πρόποδας του γηραιού Ολύμπου. Υπό κατάφυτον τοπίον εθαύμασαν την φύσιν, εξύμνησαν την αθάνατον ελληνικήν πατρίδα και εβροντοφώνησαν, δια της σφριγώσης νεότητός των της ελληνικής των δυνάμεως και της αγάπης και λατρείας των προς την ένδοξον ελληνικήν πατρίδα ότι η «Ελλάς ζη και θα ζη εις τον αιώνα τον άπαντα και εις πείσμα όλων των εχθρών της!». Σήμερα οι γενναίοι μας επέστρεψαν ενταύθα και η πόλις μας τους υπεδέχθη καμαρώνουσα την λεβεντιά τους.

Ειφίας
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 8-8-1923)

ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Αι εξετάσεις των σχολείων

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Την Κυριακήν 18^{ην} Ιουνίου ετελέσθησαν αι ετήσiai σχολικαί εξετάσεις των σχολείων μας.

Παρέστησαν εις αυτάς άπασαι αι πολιτικάί αρχαί της Κωμοπόλεως και τα προεδρεία της Ενώσεως Εμποροπλοιάρχων το «Λιτόχωρον», Μακεδονικής Νεολαίας και πολυς κόσμος. Αι εξετάσεις υπό έποψιν εμφανίσεως επέτυχον πλήρως, θα ηθέλαμεν όμως τα παιδιά μας να ξεύρουν ολιγότερα τραγούδια και χορούς και να γνωρίζουν πως η τάδε λέξις γράφεται με (α) και όχι με (β). Τόσον δημοτικισμός...

Είνε γνωστότατον ότι το Λιτόχωρον κατοικούν εμποροπλοίαρχοι και ναυτιλλόμενοι, οίτινες αναζητούντες ανά την θάλασσαν τα προς το ζην, απομακρύνονται των οικογενειών των και εμπιστεύονται τα παιδιά των εις τους διδασκάλους διά την μόρφωσίν των.

Οι σημερινοί μαθηταί του Ημιγυμνασίου μας, παραβαλλόμενοι μετά των προδεκαετίας μαθητών της Ε' Αστικού, υστερούσι τούτων κατά πολύ. Διατί άραγε;

Μήπως η φαιά ουσία των μαθητών εξησθένησεν; Πταίει το σύστημα της εκπαιδύσεως; Ή η αδράνεια των διδασκάλων; Εις αυτά ημπορούν να μας απαντήσουν οι αρμόδιοι.

Κρίνω επάναγκες να τονίσω ότι τα σχολεία πρέπει να υπαχθώσι εις τας Κοινότητας, ίνα διά των σχολικών εφορειών διενεργείται τακτικώς έλεγχος επί των διδασκάλων ως και επί Τουρκοκρατίας και προλάβομεν ούτως την τελείαν αμάθειαν των παιδιών μας.

Ν.Ι.Π.

(ΦΩΣ 27-6-1923)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ (Ιανουάριος καθυστερήσασα).- Παρά πάσαν καιρικήν εναντιότητα η τελετή της καταδύσεως του Τιμίου Σταυρού και παρ' ημίν εγένετο μετά πάσης μεγαλοπρεπειάς και ζηλευτής τάξεως. Από όρθρου οι κώδωνες των εκκλησιών

χαρμοσύνως ηχούντες ανήγγειλον την εκκίνησιν της πομπής διά τον συνήθη τόπον της καταδύσεως του Τιμίου Σταυρού, που είναι η γραφική Ολυμπία χαράδρα, η γνωστή υπό το όνομα «Μύλοι». Της τελετής προηγούνται τα λάβαρα των Εκκλησιών και των ναυτεργατικών σωματείων, προσδίδοντα αφάνταστον μεγαλοπρέπεια εις την όλην τελετήν και διεγείροντα το θρησκευτικόν αίσθημα των φιλοθρήσκων και φιλακολούθων άλλως τε κατοίκων της ερατεινής ημών κωμοπόλεως. Η κατάδυσις του Τιμίου Σταυρού εν Λιτοχώρω αποτελεί καθ' έκαστον έτος μίαν των λαμπροτέρων θρησκευτικών ημών τελετών.

ΦΑΩΝ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 19-1-1926)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Ιανουάριος.- Την παρελθούσαν Κυριακήν 25 τρέχοντος, εγένετο η ειθισμένη μαθητική εορτή επί τη μνήμη των Τριών Ιεραρχών. Η τελετή αύτη καθιερώθη να γίνηται καθ' έκαστον έτος ενωρίτερον της εορτής των Τριών Ιεραρχών και τούτο χάριν των ενταύθα παρευρισκομένων συμπολιτών μας, οίτινες επειδή τυγχάνουσι ναυτιλλόμενοι, αναχωρούσι κατ' αυτάς εις τας εργασίας των.

Μία απλή πρόσκλησις του διευθυντού του Αρρεναγωγείου κ. Υετίωνος ήρκεσε να μας συγκεντρώση στην ευρεία αίθουσα του Αρρεναγωγείου, ήτις φιλοκάλως είχε διακοσμηθή τη ευγενεί επιστασία των διδασκαλισσών μας Σμαρώς Κυριακοπούλου, Σοφίας Ελευθεριάδου, Στέλλας Λουκοβίτου ως και του δημοδιδασκάλου κ. Ευαγγέλου Μπιτσκάρη. Την απαρχήν της τελετής έδωκε ο εμπνευσμένος πανηγυρικός του κ. Μαστρογιάννη, διευθυντού του Ημιγυμνασίου μας, όστις ανέπτυξε εν ολίγοις την δράσιν των Τριών της Οικουμένης διδασκάλων και παρελλήλισε την τότε εποχήν με την σημερινήν, υποστηρίξας ότι η ηθική εδράζεται εις την καλήν διαπαιδαγώγησιν των τέκνων του λαού και εις την πλήρη ενίσχυσιν του σημερινού λαϊκού σχολείου. Το πρόγραμμα της τελετής υπήρξεν αρκετά πλούσιον. Εξαιρετικήν επιτυχίαν εσημείωσεν η ξεκαρδιστική κωμωδία «το Μαντεϊόν των Δελφών», ήτις μας εχάρισε όμορ-

φες στιγμές, δοθείσα αποκλειστικώς από μαθητάς της ΣΤ΄ τάξεως του Αρρεναγωγείου, με πρωταγωνιστούντα τον ευφύστατον μαθητήν Νικόλαον Τσάλην, ζωντανή προσωποποίησης του Μήτρου Κατσίκη. Αλλά και οι διάλογοι του Παρθεναγωγείου υπήρξαν ωραιότατοι και προ παντός «τα Βαφτίσια», με την χαριτωμένην μαθητριούλαν Αλίκην Χατζοπούλου, ήτις παρά το μικρόν της ηλικίας της μας ενεθουσίασε, παίξασα μουσικόν τεμάχιον επί μανδολίνου.

Κατά τα διαλείμματα, οι μαθηταί των ανωτέρων τάξεων έφαλλον όμορφα τραγούδια υπό την ηγεσίαν των δεσποινίδων Ι. Κορακά, Ε. Λαλούση και του δημοδιδασκάλου Δ. Αξατσίδου. Μεταξύ των παρευρεθέντων διεκρίναμεν τον Πρόεδρον της Κοινότητος κ. Τατσόπουλον μετά του περί αυτόν Κοινοτικού Συμβουλίου, τον Αστυνομικόν Σταθμάρχην κ. Μαριάνον, όστις πολύ συνετέλεσεν εις την τάξιν της τελετής δια των αστυνομικών οργάνων του, τον δασονόμον κ. Κατσιγιάννην, τον κ. Ζωγράφον ιατρόν μετά της κυρίας του και πλήθος άλλου εκλεκτού κόσμου. Τα θερμότερα συγχαρητήρια εις το διάσκον προσωπικόν αμφοτέρων των σχολείων.

ΦΑΩΝ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 2-2-1926)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Επιβλητικώτατον μνημόσουνον ετελέσθη την Κυριακήν της Ορθοδοξίας εν τω ιερώ ναώ του Αγίου Νικολάου, υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των κατά τους διαφόρους πολέμους πεσόντων αξιωματικών και οπλιτών αδελφών μας. Της μνημοσύνου τελετής προέστη ο αιδεσιμώτατος ιερεύς Κωνσταντίνος, τον δε δεξιόν χορόν διηύθυνε ο εκ των καλλιφώνων ιερέων μας αιδεσιμώτατος Ευάγγελος Βλαχόπουλος.

Εις την τελέτην παρέστησαν άπασαι αι πολιτικά και στρατιωτικά αρχαί, ο διευθυντής του Ημιγυμνασίου μετά των μαθητών αυτού, ο διευθυντής του Αρρεναγωγείου μετά των διδασκάλων και μαθητών ως και η διευθύντρια του Παρθεναγωγείου μετά των διδασκαλισσών. Τον επιμνημόσουνον απήγγειλε ο διευθυντής του Ημιγυμνασίου κ. Μαστρογιάννης,

αναπτύξας την έννοιαν της πατρίδος και εξυμνήσας την ανδρείαν των πεσόντων συντρόφων μας.

ΦΑΩΝ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 31-3-1926)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΗΤΟΧΩΡΟΝ

Λητόχωρον 7.- Πανηγυρικώτατα εόρτασε η κωμόπολις μας την τελετήν των Φώτων και την κατάδυσιν του Σταυρού. Μετά την θείαν λειτουργίαν οι ενορίται των εκκλησιών, συναντηθέντες εις την πλατείαν, έβαινον μετά των λαβάρων και των σημαίων των σωματείων και συλλόγων, εν μεγάλη πομπή στον Ενιπέα, όπου εις την αντίπεραν όχθην του ποταμού υπάρχει μεγάλη δεξαμενή, η οποία χρησιμεύει διά την κατάδυσιν του Σταυρού, περίξ αυτής βαθμίδες και μικρόν περιίπτερον πιο πέρα δια τους χορούς των ψαλτών και τους ιερείς.

Μεγαλειώδες θέαμα ηπλώνετο γύρω. Τα θεωρεία κατέλαβον οι μικροί, οι οποίοι σκαρφάλωσαν εις τα περίξ δένδρα. Πέριξ της τάφρου ο κόσμος ιστάμενος εις τας βαθμίδας φαίνεται ωσάν να αποτελούσε μεγαλοπρεπή πυραμίδα, άνωθεν της οποίας υψούντο λάβαρα, από δε την άλλην πλευράν του ποταμού, την προς την κωμόπολιν, ίστατο κατά σειράς ο γυναικείος κόσμος που με τα ποικίλα και διάφορα χρώματα των φορεμάτων ομοιάζε σαν ουράνιον τόξον. Την κατάδυσιν του Σταυρού υπό του ιερέως εγνωστοποίησαν διάφοροι πυροβολισμοί των αστυνομικών οργάνων. Τον Σταυρόν ανέλκυσε ο δύτης Μιχαήλ Καρακίτσιος.

Η κατάδυσις του Σταυρού στα παληά χρόνια εγένετο εις τον Ενιπέα, όπου η ανέλκυσις καθίστατο δύσκολος. Δια την τελετήν αυτήν πολύς κόσμος από τα περίχωρα επεσκέφθη το Λιτόχωρον.

ΡΟΥΣΤΙΚΟΥΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 9-1-1927)

ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Λίαν επιβλητική εγένετο η ειθισμένη σχολική και μαθητική εορτή, επί τη μνήμη των τριών Ιεραρχών.

Μετά την συνήθη ιεροτελεστίαν, το βήμα καταλαμβάνει ο διευθυντής του Ημιγυμνασίου μας κ. Δ. Μαστρογιάννης, ο οποίος εξεφώνησε τον πανηγυρικό της ημέρας.

Απηγγέλθησαν πολλά ποιήματα και μονόλογοι, μεταξύ των οποίων υπερέρσαν «Ο διάλογος του αρρεναγωγείου», «Το άτακτον παιδίον», «Η υπνοβάτις», «Διάλογος του παρθεναγωγείου» και άλλα. Εις το τέλος, υπό των μαθητριών του Παρθεναγωγείου εχορεύθη συμμετρικώτατα ο ελληνικός χορός, διηύθυνεν ο εκ των δημοδιδασκάλων κ. Αξασίδης.

Την τελετήν ετίμησαν άπασαι αι πολιτικά και στρατιωτικάί αρχαί της κωμοπόλεώς μας.

ΦΑΩΝ
(ΦΩΣ 4-2-1927)

**ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
Ο,ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ
ΚΑΙ ΟΛΙΓΗ ΑΠΟΚΡΗΑ**

Η εφετινή αποκρηά παρουσίασε μικράν κίνησιν. Καρναβάλια άπειρα αλλά ράκη και άνοστα πράγματα. Την μόνην επιτυχίαν εσημείωσεν η παρέα του κ. Μουρσιώτη. Κρατών ούτος υψηλόν τεμάχιον άρτου, επεδείκνυε στους συντρόφους του, οίτινες πυροβολούντες με κουμπούρας, προσεπάθουν να αρπάσουν αυτό. Δηλαδή παρίστανε την σημερινήν πτώχειαν και υπό ποίας συνθήκας ζώμεν, δια να έχωμεν τον άρτον μας.

Ο Κωνσταντίνος Χιώτης, κήρυξ της Κωμοπόλεώς μας, καρνάβαλος ων και εν μέθη διατελών, εξυλοκοπήθη αγρίως παρά του Ταμίου Συνεταιρισμού ακτημόνων κ. Π. Πλαδή, διότι υπό την ιδιότητα καρναβάλου ύβριζε το συμβούλιον του Συνεταιρισμού ακτημόνων δι' απρεπών φράσεων.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 13-3-1927)

**ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
Αποκρηάτικη κίνησις**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Με πολλήν ευθυμίαν διεξήχθη και εφέτος η εορτή της απόκρεω. Παρ' όλην την κακοκαιρίαν, αρκετοί όμιλοι μασκαρευμένων διέσχισον τας οδούς και ιδίως τας μεταμεσημβριανάς ώρας, προσδίδοντες ούτω αρκετήν αποκρηάτι-

κην κίνησιν.

Προς το βράδυ εγένοντο και οι συνήθεις χοροί εις την πλατείαν των Κατουνίων, άνευ όμως της σχετικής ζωηρότητος, λόγω της κακοκαιρίας. Καθ' άπασαν την νύκτα της Κυριακής οι χοροί και αι διασκεδάσεις εξηκολούθησαν. Επίσης, εγένοντο αρκετοί διαπληκτισμοί και δαρμοί μεταξύ των ευθυμούντων μετημφιεσμένων.

ΦΑΩΝ

(ΦΩΣ 10-3-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΤΩΝ ΠΕΣΟΝΤΩΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Την παρελθούσαν Κυριακήν της Ορθοδοξίας ετελέσθη εν των Ιερών Ναών του Αγίου Νικολάου μνημόσυνον υπέρ των πεσόντων κατά τους πολέμους αξιωματικών και οπλιτών. Εν τω μέσω του ναού είχε στηθεί κενοτάφιον. Εις το τέλος του τρισαγίου ο διευθυντής του Ημιγυμνασίου κ. Δημήτριος Μαστρογιάννης εξεφώνησε τον επιμνημόσυνον κατασυγκινήσας το εκκλησίασμα. Παρέστησαν άπασαι αι στρατιωτικάί και πολιτικάί αρχαί, οι λειτουργοί Μέσης και Δημοτικής εκπαιδεύσεως μετά των μαθητών και μαθητριών και πλήθος κόσμου. Μετά το τέλος της εκκλησίας κατηυθύνθησαν εις το κοινοτικόν κατάστημα, όπου εγένετο δεξίωσις.

(ΦΩΣ 9-3-1928)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Το μνημόσυνον του Μητροπολίτου Σμύρνης

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Νοέμβριος.- Την παρελθούσαν Κυριακήν 24^{ην} τρέχοντος ετελέσθη σεμνοπρεπώς εν τω κεντρικώ ναώ του Αγίου Νικολάου μνημόσυνον υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του σεπτού και αιμινήστου Εθνομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου. Παρέστησαν αι πολιτικάί αρχαί και άπαντες οι μαθηταί των ενταύθα σχολείων. Επιμνημόσυνον λόγον εξεφώνησεν ο διευθυντής του Ημιγυμνασίου κ. Δημήτριος Μαστρογιάννης, ο οποίος εξήρε την δράσιν του σεπτού ιεράρχου, κατασυγκινήσας άπαν το εκκλησίασμα. Επηκολούθησε έρανος υπέρ ανεγέρσεως ανδριάντος, όστις απέδωσε

ικανοποιητικά αποτελέσματα. Τούτο οφείλεται εις την οργανωτικήν επιτροπήν, η οποία περιήλθε τα καταστήματα και δεν ηρκέσθη εις μόνον το εκκλησίασμα.

Γ. ΖΗΣΚΑΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 3-12-1929)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Μία σχολική εορτή

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Φεβρουάριος.- Προχθές Κυριακήν εις την ευρύχωρη σάλα του Α΄ Δημοτικού Σχολείου έλαβε χώραν η σχολική εορτή επί τη μνήμη των Τριών Ιεραρχών. Πανηγυρικούς εξεφώνησε ο Διευθυντής του Β΄ Μικτού κ. Ε. Μπιτσκάρης, ο οποίος, αφού έπλεξε το εγκώμιον των Τριών τούτων Μεγάλων Διδασκάλων της Οικουμένης, έστρεψε τον λόγον του εις την κατάστασιν του Διδακτηρίου του Β΄ Μικτού, το οποίον, ως είπεν, όχι μόνον δεν πληροί τους όρους από υγιεινής απόψεως, αλλά και ένεκα των πολλών ρωγμών, τας οποίας υπέστη, κατέστη ετοιμόρροπον και ακατάλληλον και συνέστησε εις τον κ. Πρόεδρον της Κοινότητος να καλέση Γενικήν Συνέλευσιν των κατοίκων, ίνα σκεφθούν και εξεύρουν τους αναγκαιούντας πόρους.

Μετά ταύτα επηκολούθησαν από σκηής απαγγελίαι, ξεκαρδιστικαί κωμωδίαι και όμορφες μονωδίες, πάσαι καταχειροκροτηθείσαι, ενώ εν τω μεταξύ και κατά τα διαλείμματα αι ανώτεραι τάξεις αμφοτέρων των σχολείων τραγουδούσαν εκ περιτροπής εκλεκτά δίφωνα τραγούδια υπό την καθοδήγησιν των κ. Δ. Αξατσίδου και δ/δος Στέλλας Λουκουβίτου.

Παρέστησαν αι στρατιωτικαί και πολιτικαί αρχαί, ο πρόεδρος της κοινότητος κ. Θ. Γκουνέσης μετά της κυρίας του, τα μέλη του κοινοτικού συμβουλίου κ. Αθαν. Καρτσιούνας, Κ. Σαμαράς, Αθ. Γρούνας, Γεώρ. Παπαθανασίου και Ιωάν. Χουζούρης ιατρός, ο προϊστάμενος του αστυνομικού σταθμού κ. Π. Καλογήρου μετά της κυρίας του, ο προϊστάμενος του ταχυδρομείου και τηλεγραφείου κ. Ασκούσης, τα προεδρεία των διαφόρων σωματείων ειδικώς και ιδιαιτέρως προσκληθέντες. Ενταύθα πρέπει να γίνη μνεία κάποιας παρεξηγήσεως. Μερικοί

δηλαδή αυτοθεωρούμενοι τσορμπατζήδες εξέφρασαν δυσφορίαν, διότι δεν προσεκλήθησαν και δεν προσήλθον. Τα παρόντα των όμως είνε εντελώς αβάσιμα και έπρεπε να αρκεσθούν εις την γενικήν επ' εκκλησίας πρόσκλησιν, όπως τόσοι άλλοι, ώστε να πληρώσουν την σάλα μέχρις ασφυξίας, τιμήσαντες τα σχολεία και τους εν αυτοίς εργαζομένους, και απελθόντες με τας αρίστας των εντυπώσεων.

Την εσπέραν της αυτής ημέρας τη πρωτοβουλία του διδακτικού προσωπικού εδόθη εις την αυτήν ευπρεπισμένην και ηλεκτροφώτιστον σάλα οικογενειακή χοροεσπερίς υπέρ των δημοτικών σχολείων.

Παραδειγματική τάξις και ακρίβεια ετηρήθη εν τη εκτέλεσει του προγράμματος εις βαθμόν που να μην ενθυμούνται παρομοίαν επιτυχίαν. Εις όλους τους ευρωπαϊκούς χορούς διεκρίθησαν αι δ/δες Μαρκησία και Ελένη Λογοθέτου, αι δ/δες Σ. Λουκουβίτου και Δώρα Θεοφιλίδου δημοδιδασκάλισσαι, Κατίνα και Κουρτέσα Γκουντέλια, Φρόσω και Εριφύλη Βασιλείου, ο κ. Π. Καλογήρου μετά της κυρίας του, ο κ. Κ. Μαριάνος με τας δεσποινίδας Λούδα Αηδινοπούλου, Φανής Βλαχοπούλου και Ειρήνης Μαριάνου. Επίσης, διεκρίθησαν εις τους χορούς ο κ. και η κ. Ν. Γκούρβα. Επίσης, ο κ. Γ. Μπύρος μετά της αδελφής του και η κ. Κ. Μπακλαβά.

Τους χορούς ετίμησαν ο ιατρός κ. Π. Ολύμπιος, ο κ. και η κ. Μ. Μαλαμάκη, ο κ. Σακελλαρόπουλος έμπορος, ο κ. Χ. Βασιλείου μετά της κυρίας του, ο πρόεδρος της κοινότητος κ. Ε. Γκουνέσης μετά της κυρίας του, ο κ. Αστ. Τσίρος, ο κ. Αθ. Σιτζούκης αντιπρόσωπος της ασφαλιστικής εταιρείας Ιδρύματος της Ρώμης, ο κ. Μαργαρίτης επιθεωρητής του φόρου αλείας, οι παρεπιδημούντες δημοδιδάσκαλοι Λεπτοκαρυάς κ.κ. Κων/ντίνου και Βαγιάκος, ο κ. Ασκούσης τηλεγραφετής, ο κ. Θ. Καρυοφύλης μετά της κυρίας του και άπαν το διδακτικόν προσωπικόν μετά των κυριών των.

Ο χορός αυτός τω όντι εσημείωσε πρωτοφανή επιτυχίαν, συνεχισθείς μέχρι της 3^{ης} πρωινής εν μέσω γενικής χαράς, εφ' ω και συγχαίρω τους διδασκάλους μας οι οποίοι με τόσην ευ-

γένειαν επρωτοστάτησαν και εχάρισαν εις όλους ένα τέτοιο ευρύτατο οικογενειακό γλέντι που θα μείνη αλησμόνητο.

Γ. ΖΗΣΚΑΣ

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 7-2-1930)

Εις το Λιτόχωρον

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. (Φεβρουάριος).- Το περασμένον Σάββατον δόθηκε χορός υπέρ του Β' Δημοτικού Σχολείου της κωμοπόλεως, εις την καταλλήλως διακοσμηθείσαν αίθουσαν του Α' Δημοτικού Σχολείου. Ολόκληρος η κοινωνία Λιτοχώρου ετίμησεν την χοροεσπερίδα, καθ' όσον ο σκοπός αυτής ήτο υπέρ της ενισχύσεως του σχολικού ταμείου. Ο χορός διήρκεσεν μέχρι πρωίας με αδιάπτωτον ευθυμίαν των παρευρισκομένων εις αυτήν και εχάρισε μίαν ωραίαν βραδυά στους Λιτοχωρίτας. Την χοροεσπερίδα ετίμησαν οι κ.κ. αστυνομικός σταθμάρχης Λιτοχώρου μετά της κυρίας του, ο προϊστάμενος των Τ.Τ.Τ. κ. Φ. Παπακωνσταντίνου, ο υπάλληλος του τελωνείου κ. Σαμσάνης μετά της δίδος αδελφής του, ο κ. και η κ. Γιαννουλοπούλου, ο κ. και η κ. Χ. Βασιλείου μετά της χαριτωμένης ανεψιάς του, ο πολιτευτής του Λαϊκού κόμματος κ. Ιωάννης Χουζούρης μετά της δίδος αδελφής του Σοφίας και ο ανεψιός του, ο τέως πρόεδρος της κοινότητας κ. Γεώργ. Ζήσκας, ο κ. Νικόλαος Μπόντης μετά της μνηστής του Αντιγόνης Μόσχοβα και αδελφής του, ο κ. και η κυρία Βλαχοπούλου, ο ιατρός κ. Παύλος Ολύμπιος και η κυρία Κατσιαμάκα, ο κ. Γρ. Βλαχόπουλος διδάσκαλος, ο κ. Ν. Τσιαλόπουλος υπάλληλος των Τ.Τ.Τ. Κατερίνης, ο κ. Ιωάννης Πατσιαρίκας μετά της αδελφής του και της δ/νίδος Κατίνας Ελευθερίου, ο κ. Σ. Γιαννουλόπουλος μετά της πολύ ωραίας ανεψιάς του Ελένης Γιαννουλοπούλου, ο κ. Ν. Μπαλανίκας (εμπορευόμενος), ο κ. Αχ. Πειστικός (μηχανικός) μετά της αδελφής του Ολυμπίας, ο κ. Αθαν. Κουρδής μετά της κυρίας του, ο κ. Ν. Ελευθερίου, οι κ.κ. Αθ. Κρασιώτης, Αθ. Βρέτας, Κων. Καραδήμος μετά της αδελφής του, Γεώρ. Τσιμούρας μετά της αδελφής του και πολλούς άλλους ών τα ονόματα μας διαφεύγουν.

Την έναρξιν του χορού με τον αθάνατον καλαματιανόν έκαμεν ο διευθυντής του Β΄ Δημοτικού Σχολείου κ. Δ. Αξατσίδης, όστις και διεκρίθη. Εις το Φοξ διεκρίθησαν οι κ.κ. Ν. Μπόντης μετά της χαριτωμένης μνηστής του Αντιγόνης, ο Ν. Μπαλανίκας μετά της δ/νίδος Καραδήμου και ο Ν. Ελευθερίου μετά της δ/νίδος Κατίνας Ελευθερίου. Στο Ταγκό οι κ.κ. Κ. Καραδήμος μετά της αδελφής του, ο Ιωάννης Πατσιαρίκας (δασκαλικόν δαιμόνιον) μετά της αδελφής του και ο κ. Σ. Γιαννουλόπουλος μετά της ανεψιάς του Ελένης Γιαννουλοπούλου. Εις το βαλς ο Ιωάν. Χουζούρης ιατρός μετά της αδελφής του, εις την μαζούρκαν ο κ. Κων. Μαριάνος μετά της κυρίας του και εις το χασάπικο ο κ. Καραφέργιας αποσπάσας τα χειροκροτήματα όλων.

Διεκρίθησαν επίσης με τας ωραίας ενδυμασίας αι δίδες Αντιγόνη Μόσχοβα και Ελένη Γιαννουλοπούλου. Η ορχήστρα υπό τον κ. Γρηγ. Καραγκούνην πολύ καλή.

Τελειώνων συγχαίρω την διοργανωτικήν επιτροπήν, αποτελουμένην από τους κ. Δ. Αξατσίδη, Γ. Τζοβαΐρη, την δίδα Δώρα Θεοφιλίδου και την Σμαρώ Βασιλείου.

Λ. ΟΛΥΜΠΙΟΣ

(ΦΩΣ ΚΑΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

29-2-1936)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Το μνημόσυνον υπέρ των πεσόντων

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Μάρτιος.- Την Κυριακή της Σταυροπροσκυνήσεως και εν των Κεντρικώ Ναώ του Αγίου Νικολάου ετελέσθη μετά πάσης επιβλητικότητος το καθιερωθέν Μνημόσυνον των εν πολέμοις πεσόντων, προεξάρχοντος του Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου κ. Κ. Τσιτσιρίκου. Παρέστησαν αι στρατιωτικάί και Κοινοτικάί αρχαί, το Δημοτικόν σχολείον μετά του προσωπικού και όλος ο λαός του Λιτοχώρου. Επιμνημόσυνον απήγγειλε ο δημοδιδάσκαλος κ. Γρηγ. Βλαχόπουλος και ο κ. Γεώρ. Ζήσκας κατασυγκινήσας το ακροατήριον. Μετά την απόλυσιν, προπορευομένων των μαθητών η πομπή κατηθύνθη εις το Ηρώον ένθα μετά το Τρισάγιον η

μικρά μαθήτρια του Β'ου μικτού Παρασκευούλα Χούτα απήγγειλεν κατάλληλον ποίημα, ράνασα δ'ανθέων το Μνημείον και κατασυγκινήσασα άπαντας, η δε μαθήτρια του Α' Καλλιόπη Κανελλοπούλου μετά την απαγγελίαν επίσης καταλλήλου ποιήματος κατέθεσε στέφανον. Επίσης, στέφανον κατέθεσεν εκ μέρους της Κοινότητος ο Αντιπρόεδρος κ. Γ. Παπαθανασίου συνοδεύσας τούτον διά καταλλήλων φράσεων και ούτω έληξε η ιεροτελεστία αύτη.

ΛΙΤΟΧΩΡΙΤΗΣ

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 22-3-1936)

ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Απρίλιος.- Μετά εξαιρετικής επιτυχίας ετελέσθησαν όλες οι ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδος εις τον Μητροπολιτικόν ναόν του Αγίου Νικολάου, ιδιαιτέρως δε η ακολουθία της Μ. Παρασκευής, χάρις εις το μουσικόν τάλαντο των δύο ιεροψαλτών κ. Γρ. Βλαχοπούλου και Ιω. Καλιακούδα.

Εγένετο και θείον κήρυγμα υπό του ιεροσπουδαστού κ. Διονυσίου Παπαδημητρίου σχετικόν με τα πάθη του Χριστού. Οι εκκλησιαζόμενοι συνεχάρησαν τον νεαρόν σπουδαστήν και εξέφρασαν την ικανοποίησίν των διά το έργον της ιερατικής σχολής της Αγίας Αναστασίας και διά τους διδάσκοντας εις αυτήν, διά την καλήν κατάρτισιν των μαθητών των, οι οποίοι θα πληρώσουν μέγα κενόν εις τα χωρία και τας κωμοπόλεις, όπου σπανίως οι χριστιανοί ακούν τον θείον λόγον και ως εκ τούτου ίσως παρεκκλίνουν εκ της χριστιανικής οδού. Τιμή λοιπόν εις την Μακεδονίαν δια το ίδρυμά της, εις καιρόν που έχει μολυνθεί από τα αντεθνικά κηρύγματα των ξένων προπαγανδών, στόχος των οποίων είνε η ορθόδοξος ανατολική εκκλησία.

Ο στολισμός των επιταφίων του Λιτοχώρου δεν υστέρησε χάρις εις τας προσπαθείας των κυριών και δεσποινίδων μας. Πλούσιος εις διάκοσμον ήτο ο επιτάφιος του Αγίου Νικολάου όστις εγένετο υπό των δεσποινίδων Κατ. Τριανταφύλλου, Μαρ. Ανδριά, Μερόπη και Παρ. Παναγιωτοπούλου και υπό της μικράς Βασ. Τσίρου.

Πολύ καλά στολισμένος ο επιτάφιος του Αγίου Δημητρίου, χάρις εις τας δίδας Μαρίκαν Βάρκα, Βούλαν Αναγνωστοπούλου, Βασιλείαν Τσιτσιρίκου, Μαρίκαν και Κατίαν Γκουντέλια.

(ΦΩΣ 17-4-1936)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Η κίνησις των επιταφίων μας

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Απρίλιος. Με εξαιρετικήν επιτυχίαν διεκοσμήθη εφέτος ο επιτάφιος του Αγίου Δημητρίου. Προς τούτο ανέλαβον τον στολισμόν αι δεσ Μαρίκα Βάρκα, Μαρίκα Γκουντέλια, Κορτέσα Γκουντέλια, Βασιλεία Τσιτσιρίκου, Βούλα Αναγνωστοπούλου, Αντιγόνη Μόσχοβα, Μαρίκα Καλτέκη, Μαρίκα Φρασιόλα, Θεοδώρα Γκουντάρα και Κατίνα Γκουντέλια, αι οποίαι κατέβαλον κάθε δυνατήν προσπάθειαν, ώστε να επιτύχουν μίαν ωραίαν, σεμνήν και επιβλητικήν εμφάνισιν. Ξεχωρίζουν τα τεχνητά στεφάνια των δεσποινίδων Μαρίκας και Βασιλείας Βάρκα κρίνοι ολόλευκοι εξ οργαντίνας (πραγματικόν αριστούργημα), Βούλας Αναγνωστοπούλου τριαντάφυλλα λευκά και ροζ εξ οργαντίνας (αληθινόν κομφοτέχνημα) και του γκρουπ των δων Βασιλείας Τσιτσιρίκου, Ελένης Γκουντέλια, Μαρίκας Καλτέκη, Μερόπης Γκουντέλια και Φρασιόλα, γαρδένιες κάτασπρες.

Η ακολουθία της Μεγ. Παρασκευής εψάλη με μεγάλην κατάνυξιν προεξάρχοντος του αρχιμανδρίτου κ. Παπακωνσταντίνου Τσιτσιρίκου.

Όλως εξαιρετική υπήρξεν η συρροή ευλαβών χριστιανών κατά τας εσπερινάς ώρας και η θριαμβευτική επιτυχία της Γ' στάσεως των εγκωμίων υπό της επί τούτο συστηθείσης χορωδίας του κ. Γ. Βασιλείου. Ωσαύτως τας δύο πρώτας στάσεις έψαλαν οι μαθηταί και αι μαθήτριά των δύο ανωτέρων τάξεων του Β' Δημοτικού σχολείου με αρκετήν επιτυχίαν υπό την διεύθυνσιν του κ. Δ. Αξατσίδου διευθυντού του Β' Δημοτικού και αρίστου γνώστου της βυζαντινης μουσικής.

Λίαν χαρακτηριστική η τάξις η οποία επεκράτησεν εντός του ναού κατά την διάρκειαν της ακολουθίας οφειλομένη εις τους κ.κ. επιτρόπους Ευάγγ. Μπιτσιάρην, Μιχ. Κολωνιάρην,

Δημ. Ελευθερίου και Γ. Ζαχόπουλον, οι οποίοι κατόρθωσαν παρ' όλην την κοσμοπλημμύραν να τηρήσουν τάξιν απόλυτον και παραδειγματικήν.

Ωραία και σεμνά στολισμένος ο επιτάφιος του αγίου Νικολάου. Την διακόσμησιν ανέλαβον αι δεσ της συνοικίας Μερόπη, Ελένη και Παρασκευή Παναγιωτοπούλου, Τασία Κολωνιάρη, Ευαγγελία Στρογγύλη και άλλαι πολλάί. Εκ της όλης διακοσμήσεως προεξέχει η γιrolάντα της δος Παναγιωτοπούλου.

Με μεγάλην σεμνότητα και καλαισθησίαν διεκοσμήθη ο επιτάφιος της Παναγίας Παλαιοημερολογιτών. Κρίνοι, τριαντάφυλλα και βιολέττες άσπρες ήσαν τα κυριαρχούντα άνθη. Την πρωτοβουλίαν έχει η εκκλησιαστική επιτροπή αποτελούμένη εκ των κ.κ. Ζήσκα, Κουτσιμανή, Κουστίνον, Τζιαμίχα και Θ. Κουτσιμανή.

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 19-4-1936)

ΕΙΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Μάιος.- Όπως πάντα η Μεγάλη Εβδομάς εις το Λιτόχωρο διήλθεν εν νηστεία και προσευχή. Εφέτος οι επιτάφιοί μας λόγω της αναπτυχθείσης μεταξύ των δύο ενοριών αμίλλης εστολίσθησαν λαμπρότατα.

Ο στολισμός του επιταφίου του Αγίου Νικολάου παρουσίαζε κάποιαν πρωτοτυπίαν όσον αφορά τον διάκοσμον και ήτο από πάσης απόψεως καλλιτεχνικώτατος. Τον στολισμόν των ανέλαβον αι δεσποινίδες Παρασκευή Παναγιωτοπούλου, Βούλα Καρπόνη, Λινίτσα Τζιανή και Μαρίκα Παναγιωτοπούλου. Του ιερού ναού του Αγίου Δημητρίου τον στολισμόν έκαμον αι εξής δ/νίδες: Βούλα Αναγνωστοπούλου, Κατίνα Κ. Γκουντέλια, Μαρίκα Γ. Γκουντέλια, Ευαγγελή Ελευθερίου, Κατίνα Χούτα, Κατίνα Τσιτσιλίκα, Αθηνά Παπακωνσταντίνου, Ακριβή Γκουντάρα, Βασιλεία Τσιτσιρίκου και Ελένη Γκουντέλια.

Το εφετεινό Πάσχα μας βρήκε μέσα σε μια ψυχική και σωματική διάθεσι για να γιορτάσουμε με περισσότερο κέφι και ευθυμία την εορτήν των εορτών και την πανήγυριν των πανηγύρεων. Η πρώτη μέρα του Πάσχα περιωρίσθη εις την επιβεβλημένην επίσκεψιν των συγγενικών και φιλικών μας

σπιτιών και εις το γλέντι.

Επίσης, τα αστυνομικά όργανα της κωμοπόλεώς μας την πρώτην ημέραν έκαμαν τρικούβερο γλέντι. Στο χορό διεκρίθη ο ενωμοτάρχης κ. Πανέστος Χιωτέλης, στους ευρωπαϊκούς ο σπλίτης Μπόζος. Εκείνος όμως που και φέτος κράτησε τα σκήπτρα ήτο ο γέρος φουστανελλοφόρος Μπαρμπα Καλιός Βλάμης μακεδονομάχος, όστις επί μίαν ολόκληρον τεσσαρακο- νταετίαν σηκώνει το λάβαρο της Πασχαλιάς.

Την επομένην επί τη ονομαστική εορτή του Βασιλέως εγένετο η δοξολογία εις τον φερώνυμον ναόν του Αγίου Γεωργίου πρωτοστατούντος του πανοσιολογιωτάτου αρχιμανδρίτου κ. Τσιτσιρίκου. Εις την δοξολογίαν παρέστη ο αστυνομικός ενωμοτάρχης Πανέστος Χιωτέλης, ο προεδρεύων της κοινότη- τος κ. Παπαθανασίου καθώς και το νεοδιορισθέν κοινοτικόν συμβούλιον αποτελούμενον από τον πρόεδρον κ. Ε. Μπιτσκά- ρην και τους συμβούλους κ.κ. Κ. Τσιφοδήμον και Δημ. Τρια- νταφύλλου, οι πρόεδροι των οργανώσεων και των γεωργικών Συνεταιρισμών, το διοικητικόν συμβούλιον του Εθνικού Μορ- φωτικού Συλλόγου Λιτοχώρου, ο προϊστάμενος των Τ.Τ.Τ. μεθ' ολοκλήρου του προσωπικού, ο δασάρχης κ. Β. Ρούσσοσ, οι διευθυνταί των δημοτικών σχολείων κ.κ. Π. Υετίων και Δ. Αξατσίδης μεθ' ολοκλήρου του διδακτικού των προσωπικού, καθώς και πλήθος κόσμου. Τον πανηγυρικόν της ημέρας εξεφώνησεν ο κ. Γ. Ζήσκασ. Μετά το πέρας της δοξολογίας τα δύο δημοτικά σχολεία ετραγουδήσαν τον Βασιλικόν ύμνον, ακολούθως δε εψάλη ο εθνικός ύμνος.

Επί τη ευκαιρία της εορτής του Βασιλέως ο εθνικός μορ- φωτικός σύλλογος Λιτοχώρου έδωσεν μεγάλην οικογενειακήν χοροεσπερίδα δια την ενίσχυσιν του ταμείου του. Ο χορός εδόθη εις την καταλλήλως διακοσμηθείσαν αίθουσαν του κα- φενείου Χρ. Κουτσιμανή. Η έναρξις του χορού εγένετο με τον αθάνατον Καλαματιανόν. Το κέφι εκράτησεν μέχρι της 3^{ης} πρωινής. Εις την κλήρωσιν του λαχείου ηυνοήθη σκανδαλωδώς υπό της θεάς τύχης η δις Ευαγγελή Μπόντη κερδίσασα τα δύο κυριώτερα λαχεία και δεύτερον η δ/νίς Βούλα Μασταγκά.

Την ως άνω χοροεσπερίδα ετίμησεν ολόκληρος η κοινωνία Λιτοχώρου. Διακρίναμεν τον κ. Γιαννουλόπουλον μετά της κυρίας του, τον πρόεδρον του συλλόγου κ. Γ. Βλαχόπουλον μετά της κυρίας του, τον κ. Π. Ολύμπιον ιατρόν μετά της κυρίας του, τον κ. Ι. Χουζούρη ιατρόν μετά της δίδος αδελφής του Σοφίας και δίδος ανεψιάς του Βούλας, τον κ. Ν. Μπόντην μετά της δίδος αδελφής του Παρασκευούλας και με την μνηστήν του Αντιγόνην Μόσχοβα, τον κ. Δ. Κουτσιμανήν μετά της κυρίας του, τον κ. Δ. Τσίρον δ/ντήν συνεργατικής αυτοκινήτων μετά της κυρίας του, τον κ. Γρ. Φούντον μετά της κυρίας του, τον Δ. Κατσαμάκαν μετά της κυρίας του, τον κ. και την κ. Βλαχοπούλου, τον δημοδιδάσκαλον κ. Ι. Τσιμούραν μετά της αδελφής του Λισσαβέτας και εξαδέλφης του Βούλας Μασταγκά, τον δόκιμον φοιτητήν κ. Δ. Γεωργουλήν μετά της δίδος εξαδέλφης του Ευαγγελής Μπόντη, τον κ. Κ. Οικονόμου μετά της δίδος αδελφής του Μαρίκας, τον κ. Μ. Καρακίτσον μετά της αδελφής του Νίτσας, τον κ. Ε. Γιαννουλόπουλον μετά της εξαδέλφης του Ελένης Χρ. Νικολοπούλου, τον κ. Ι. Ζιάσακον μετά της μνηστής του Λινίτσας Τζιαννή, τον κ. Α. Πειστικόν μετά της δίδος αδελφής του Ολυμπίας, τον κ. Ι. Βασιλείου γεωπόνον, τον Οδ. Βάρκαν φοιτητήν της γεωπονίας, τον απόφοιτον Οδοντιατρικής Βακλαβάν, τον κ. Δ. Μάνον, Γ. Σταμούλην, Ν. Γ. Ελευθερίου, καθώς και τους Γ. Βασιλείου, Νικ. Κ. Ελευθερίου και τους κ. Γ. Τσιμούραν και Σπ. Ζιάσακον και πολλούς άλλους ών τα ονόματα μας διαφεύγουν.

Την διανομήν των εισιτηρίων ανέλαβον οι κ. Ι. Βασιλείου, Δ. Γεωργουλής και Α. Πειστικός, καθώς και αι δίδες Λίτσα Πατσαρίκα, Λούλα Χουζούρη και Ελένη Χ. Γιαννουλοπούλου. Παρεκλήθημεν εκ μέρους του συλλόγου, όπως ευχαριστήσωμεν θερμώς τους ως άνω αξιοτίμους κυρίους και τας ευγενώς προσφερθείσας δίδας καθ' όσον εις το ως άνω γκρουπ οφείλεται η επιτυχής διανομή των εισιτηρίων. Επίσης, συγχάιρομεν θερμώς το διοικητικόν συμβούλιον του συλλόγου δια την ευγενή των προσπάθειαν.

(ΦΩΣ 10-5-1937)

**Η ΕΥΘΥΜΟΣ ΚΙΝΗΣΙΣ
ΧΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ
ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Μάρτιος. (Του ανταποκριτού μας).- Στην ωραίαν αίθουσαν του Α΄ δημοτικού σχολείου, θαυμάσια φωταγωγημένην και στολισμένην, εδόθη την Κυριακήν των Απόκρεω χορός προς ενίσχυσιν του ταμείου των δύο δημοτικών σχολείων της κωμοπόλεώς μας. Αν και ο καιρός ήτο εξαιρετικά ακατάλληλος για χορόν- έπεφτε πυκνό χιόνι- η αίθουσα δεν άργησε να γεμίση από κόσμον που εννοούσε να γλεντήση και να ενισχύση τον σκοπόν της οργανωτικής του χορού επιτροπής.

Η έναρξις του χορού έγινε την 9.30΄ με τον καλαματιανό, τον οποίον έσυρεν ο κ. Υετίων και κατόπιν όλοι σχεδόν οι διδάσκαλοι. Ηκολούθησαν ευρωπαϊκοί χοροί και τέλος οι μαθηταί και μαθήτριαι με τους διδασκάλους και διδασκαλίσσας των επί κεφαλής εχόρευσαν το «Έχετε γεια Βρυσούλες» χειροκροτηθέντες με ενθουσιασμόν. Η κλήρωσις του λαχείου ηυνόησε τας δίδας Μπύρου και Αλ. Γουναροπούλου, τον ιατρόν κ. Π. Ολύμπιον και άλλους.

Ο χορός με μεγάλο κέφι συνεχίσθη μέχρι των πρωινών ωρών. Διεκρίθησαν ο αστυνομικός σταθμάρχης Λιτοχώρου ενωμοτάρχης κ. Πουλιέσης (Ανω Ζυγού), ο προϊστάμενος Τ.Τ.Τ. κ. Φιλώτας Παπακωνσταντίνου μετά της αδελφής του Αθηνάς, ο κ. και η κ. Υετίων, ο κ. και η κ. Τατσιοπούλου, ο κ. και η κ. Τσιφοδήμου, ο κ. και η κ. Κρ. Γιαννουλοπούλου, ο κ. και η κ. Κουρδή, ο κ. και η κ. Γρ. Βλαχοπούλου, ο κ. και η κ. Τζοβαΐρη, ο κ. και η κ. Βρέττα, ο κ. Π. Ολύμπιος ιατρός μετά της κυρίας του, ο κ. Ι. Χουζούρης ιατρός μετά της δίδος αδελφής του Σοφίας και ανεψιάς του Βούλας Φούντου, ο κ. Ι. Τιμούρας διδάσκαλος μετά της δίδος αδελφής του και εξαδέλφης του Βούλας Μασταγκά, ο κ. Παπαζαχαρίας μετά της εξαδέλφης του δίδος Πουλχερίας Τουλιοπούλου, οι κ.κ. Γεώργιος και Ιω. Βασιλείου μετά της αδελφής των δίδος Φρόσως διδασκαλίσσης, Αθ. Κουκόνας μετά της αδελφής του Ελένης, Γρ.

Γκούρβας μετά της δίδος αδελφής του Λούδας και δίδος Αλίκης Χατζοπούλου, Γ. Ελευθερίου μετά της δίδος αδελφής του Κατίνας και δίδων Κατίνας Γκουντέλια και Κορτέσα Γκουντέλια, τας δίδας Κατίναν Μαρούκη και Ελένη Γιαννουλοπούλου, κ. Φ. Νικήταν τελωνειακόν υπάλληλον, κ. Κ. Μαριάνον, Φ. Κούλαν, Τσιαργαλήν, Φαργκάνην, Δημ. Καπλάνην, Χρ. Βασιλείου μετά της κυρίας του, Ευάγ. Εξοχόπουλον και πολλούς άλλους, ων τα ονόματα μας διαφεύγουν.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 3-3-1938)

ΕΙΣ ΤΟ ΛΗΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΗΤΟΧΩΡΟΝ, Ιούνιος.- Την περασμένη Κυριακήν είχαμε την ευτυχίαν να παρευρεθούμε εις την ωραίαν εορτήν των σχολείων μας επί τη λήξει των μαθημάτων. Παρευρέθησαν επίσης όλοι οι γονείς των παιδιών των Α' και Β' δημοτικών σχολείων. Εν αρχή εψάλη αγιασμός υπό του αιδεσιμωτάτου ιερέως κ. Παπαευαγγέλου Βλαχοπούλου. Ακολούθως οι διευθυνταί των σχολείων κ.κ. Δ. Αξατσιδης και Γρ. Βλαχόπουλος εξέθεσαν τα πεπραγμένα και τα αποτελέσματα του λήξαντος σχολικού έτους. Κατόπιν ήρχισεν η εκτέλεσις του προγράμματος μετά πάσης επιτυχίας και ακριβείας. Επί της σκηνης παρήλασεν ολόκληρος ο μαθητόκοσμος. Μετά την εκτέλεσιν του προγράμματος επισκεφθήκαμε τας εκθέσεις χειροτεχνίας των δύο σχολείων. Εμείναμεν κατάπληκτοι από τον πλούτον των και από την τέχνην των μικρών. Δι' ο και συνεχάρημεν θερμότατα το προσωπικόν αμφοτέρων των σχολείων.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 2-7-1939)

Η ΜΑΘΗΤΙΩΣΑ ΝΕΟΛΑΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΙΒΟΝ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΑΙ ΕΠΙΔΕΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Μάιος. (Του ανταποκριτού μας). – Την παρελθούσαν Κυριακήν 21^{ην} Μαΐου εγένοντο αι γυμναστικάι επιδείξεις του Α' δημοτικού σχολείου εις τον κοινοτικόν κήπον.

Εν αρχή των επιδείξεων εγένετο η έπαρσις της σημαίας. Κατόπιν ο μαθητής Ν. Ζήσκας απήγγειλε τον όρκον των αρχαίων Ελλήνων εφήβων και ωμίλησεν εν ολίγοις ο διευθυντής του σχολείου κ. Βλαχόπουλος, συστήσας εις τους μαθητάς αγάπην προς την γυμναστικήν και τον αθλητισμόν. Μεθ' ο επηκολούθησεν η εκτέλεσις των ασκήσεων υπό το πρόσταγμα του δημοδιδασκάλου κ. Ι. Πατσιαρίκα. Εχορεύθησαν ακολούθως διάφοροι χοροί ελληνικοί, μεταξύ των οποίων και ο πατροπαράδοτος λιτοχωρίτικος χορός «Μπελίτικος» καταχειροκροτηθείς.

(ΦΩΣ 26-5-1939)

**Η ΜΑΘΗΤΙΩΣΑ ΝΕΟΛΑΙΑ ΣΤΟΝ ΣΤΙΒΟΝ
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΑΙ ΕΠΙΔΕΙΞΕΙΣ ΕΙΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Ιούνιος.- Την παρελθούσαν Κυριακήν εις το γήπεδον του Δημοτικού κήπου, του ωραίου και μαγευτικού Λιτοχώρου, έλαβον χώραν αι γυμναστικάι επιδείξεις του Β'ου Δημοτικού Σχολείου, εις τας οποίας παρευρέθησαν άπασαι αι τοπικάι αρχαί και πλήθος κόσμου.

Εις τας επιδείξεις έλαβον μέρος μαθηταί και μαθήτριάι των δύο ανωτέρων τάξεων. Την 5^{ην} μ.μ. εισήλθον εις το γήπεδον παρατεταγμένοι οι μαθηταί με την στολήν της Ε.Ο.Ν.. Οι σκαπανείς και αι σκαπάνισσαι του γέρω Ολύμπου, με σώματα λυγερά, παρήλασαν προ των επισήμων υπό τον γυμναστήν των κ. Χριστόδουλον Σπάγκακαν. Μετά την απόδοσιν των τιμών κατά την έπαρσιν της σημαίας, ακολουθούν γοργαί, θεαματικάι και ρυθμικάι ασκήσεις. Εν συνεχεία εκτελούνται τα αγωνίσματα ισορροπίας και αναρριχήσεως, εις τα οποία έλαβον μέρος μαθηταί και μαθήτριάι. Ακολουθεί η απονομή των επάθλων εκ μέρους του φαλαγγάρχου κ. Ιωάννου Χουζούρη και ευθύς αμέσως χορεύονται διάφοροι ωραίοι ρυθμικοί χοροί, διδαχθέντες υπό της δημ/λίσεως Δος Δώρας Θεοφιλίδου. Τέλος, οι μαθηταί και αι μαθήτριάι ψάλλουν τον εθνικόν ύμνον, επακολουθεί η υποστολή της σημαίας και όλοι οι μαθηταί αποχωρούν του γηπέδου υπό τας εκδηλώσεις του πλήθους.

Αξίζει κάθε έπαινος εις τον διευθυντήν του Σχολείου κ. Δημ. Αξατσίδην και εις το γυμναστήν κ. Σπάγκακον, καθώς και την Δα Θεοφιλίδου και το λοιπόν προσωπικόν δια την ωραιότητα των εμφάνισιν των μαθητών.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗΣ
(ΦΩΣ 3-6-1939)

ΜΙΑ ΕΟΡΤΗ ΣΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ

Μέσα σε μία ατμόσφαιρα θρησκευτικής ευλάβειας και πλημμυρισμένη από παιδική χαρά, τα Δημοτικά Σχολεία Λιτοχώρου σε κοινή γιορτή γιόρτασαν το Χριστουγεννιάτικο δέντρο. Τραγούδια που ξυπνούν στην παιδική ψυχή την αγάπη για το Θείο Βρέφος, απαγγελίες και μικρά σκετς που ζωντανεύουν στα μάτια των παιδιών όλη την ιστορική εξέλιξη της γεννήσεως του λαβόντος μορφήν ανθρώπου Θεού, μέσα σ' ένα καλώς διορθωμένο πρόγραμμα αποτέλεσαν το περιεχόμενο της γιορτής. Στο τέλος τα παιδιά, αφού πήραν απ' τα πλούσια κλαδιά του δένδρου το καθένα το δώρο του, με ξεχειλισμένη από παιδική ευχαρίστηση ψυχή, τράβηξαν για τα σπίτια τους κάτω από τις πυκνές χιονονιφάδες. Τη γιορτή ετίμησαν ο Δ/ντής του 71 Τάγματος μετά του επιτελείου του, το ιερατεϊόν του χωριού και πολλοί ιδιώτες. Στους εργατικούς δασκάλους ανήκει κάθε έπαινος.

ΧΑΡΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 1-1-1949)

ΣΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ

Λιτόχωρον 28 (του ανταποκριτού μας).

Εις τα σχολεία της Κωμοπόλεως μας έλαβον χώραν την παραμονήν των Χριστουγέννων ωραίοι σχολικαί εορταί, τας οποίας παρηκολούθησαν αι Αρχαί της πόλεως και πλήθος κόσμου.

Τα πλούσια προγράμματα των εορτών αυτών εις τα δημοτικά σχολεία και εις την νεοσύστατον Οικοκυρικήν Σχολήν εγένμισαν τις ψυχές των συγχωριανών μας με θρησκευτικότητα και χαρά. Αξίζει κάθε έπαινος εις τους Διδασκάλους και Καθηγητάς, που συνετέλεσαν με τις εορτές αυτές εις το να δοθή

εορταστικός τόνος εις την Κωμόπολιν μας τας αγίας αυτάς ημέρας.

Δ.Π.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 1-1-1953)

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΟΥ «ΟΧΙ» ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Με πρωτοφανή μεγαλοπρέπειαν εωρτάσθηκε εις την ωραίαν κωμόπολιν μας η 13^η επέτειος του ιστορικού μας ΟΧΙ. Την πρωίαν εις τας 10.30' ακριβώς εις τον Ιερόν Ναόν του Αγίου Νικολάου εφάλη δοξολογία εις τον Ύψιστον κατά την οποίαν τον πανηγυρικόν της ημέρας εξεφώνησεν ο Δ/ντής του ενταύθα Γυμνασιακού Παραρτήματος κ. Χρήστος Πιστικός. Μετά το πέρας της δοξολογίας εις τον προ του ηρώου χώρον έλαβε χώραν επιμνημόσυνος δέησις και ηκολούθησε η κατάθεσις στεφάνων υπό των αρχών και σωματείων της Κωμοπόλεως. Αμέσως κατόπιν ήρχισε προ των επισήμων μεγαλοπρεπής παρέλασις των μαθητών των Δημοτικών Σχολείων και του Γυμνασίου, των Αναπήρων Πολέμου και των Στρατιωτικών Μονάδων του ενταύθα εδρεύοντος 4^{ου} Συν/τος Πεζικού. Το απόγευμα ο Πρόεδρος της Κοινότητας εδεξιώθη τας αρχάς, σωματεία και πλήθος κόσμου εις το Κοινοτικόν Κατάστημα. Μετά την δεξίωσιν, αι αρχαί και πλήθη κόσμου κατηυθύνθησαν εις την αίθουσαν τελετών του Α'ου Δημοτικού Σχολείου, όπου παρηκολούθησαν θεατρικήν παράστασιν Εθνικού περιεχομένου, δοθείσαν υπό των μαθητών του σχολείου. Προ της ενάρξεως της παραστάσεως ο διδ/λος κ. Φούντος ωμίλησε δι' ολίγων προς τους προσκεκλημένους. Ηκολούθησεν το έργον «Στη μεγάλη Μάνα», διδαχθέν υπό του ρέκτου διδ/λου κ. Θεοχάρη Παπαδημητρίου, ο οποίος πολλά προσφέρει εις την Κωμόπολιν μας από εκπολιτιστικής πλευράς, και αποδοθέν υπό των μικρών μαθητών μετ' εξαίρετικής υποκριτικής τέχνης, τόσον ώστε ρίγη εθνικής εξάρσεως διεπέρασαν τα σώματα όλων μας και δάκρυα εθνικής χαράς έτρεξαν από τα μάτια μας πολλάς φορές κατά την εκτέλεσιν του δράματος. Ο κ. Παπαδημητρίου με τους μαθητάς του διά μίαν φοράν ακόμη έγινεν αιτία να δονηθούν οι καρδιές όλων μας από εθνικήν

υπερηφάνειαν και να βαπτισθούν εις την ιεράν κολυμβήθραν της εθνικής μας ιστορίας. Παρέστησαν εις την ωραίαν τελετήν ο Διοικητής του 4^{ου} Συν/τος Πεζικού κ. Κοτσώνης μετά της κυρίας του, οι Διοικηταί των Ταγμάτων του Συν/τος κ.κ. Μαυρογιάννης και Νομικός, πολλοί αξιωματικοί, ο Πρόεδρος της Κοινότητος κ. Σιτζούκης μετά των Κοινοτικών Συμβούλων, οι Ιερείς της Κωμοπόλεως, ο Αστυνόμος κ. Μαρινόπουλος μετά της συζύγου του και πλήθος εκλεκτόν εκ των κατοίκων.

Τας εορταστικές εκδηλώσεις της ιστορικής ταύτης ημέρας έκλεισεν τεράστια λαμπαδηφορία του Στρατού.

Σ.Τ.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 1-11-1953)

**Η ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗΝ
ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ (Σεπτέμβριος).

Και εφέτος, όπως και κατά το παρελθόν, εωρτάσθη μεγαλοπρεπώς η ύψωσις του Τιμίου Σταυρού εις την αρχαίαν Μονήν (τώρα κείται εις ερείπια καταστραφείσα υπό των Γερμανών) του Αγίου Διονυσίου του εν Ολύμπω. Χιλιάδες πιστοί από τα μέρη της Κ. Μακεδονίας, αλλά προ παντός από τα χωριά της περιοχής Κατερίνης, ανήλθον εις την Μονήν πεζή, δια να προσκυνήσουν τον τάφον του Αγίου Διονυσίου. Το θέαμα ήτο πρωτοφανές. Γυναίκες του λαού φορτωμένες τρόφιμα και τα μωρά των εις την αγκαλιά των, εβάδισαν επί τετράωρον δια να φθάσουν εις το Μοναστήρι οδηγούμενοι από θρησκευτικόν πόθον. Γέροντες και γριές με την βακτηρίαν των ανέβαινον αποστολικώτατα τους γρανιτώδεις δρόμους του Ολύμπου δια να ανάψουν ένα κερι εις τον θαυματουργόν, αλλά άστεγον και πάλιν Άγιον Διονύσιον. Αυτό είναι και πάλι, όπως κατά το παρελθόν, το μόνο παράπονο που απευθύνουν οι αγνοί αυτοί Χριστιανοί προς τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κίτρον κ. Βαρνάβαν, μόνον αρμόδιον. Και ερωτούν: *Γιατί δεν έγινε τίποτε απολύτως μέσα σ' ένα ολόκληρο έτος; Δεν συνεκινήθη άραγε κανείς από τις χιλιάδες των πιστών, που και εφέτος συνέρρευσαν, δια να προσκυνήσουν*

τον τάφον του Αγίου; Μήπως δεν έχει πόρους η Μονή; Όχι. Καθώς είμαι εις θέσιν να γνωρίζω, έχει αρκετούς. Αλλά και από τις εισφορές των χιλιάδων πιστών μπορούσε κάτι να γίνη αν υπήρχε θέλησις, διότι καθώς γνωρίζω αι εισπράξεις της εορτής ανήλθον, κατά τους μετριώτερους υπολογισμούς, εις 25-30.000 δραχμάς, εις είδος και εις χρήμα. Γιατί αυτή η αδιαφορία; Που οφείλεται; Η μεγάλη λοιπόν πίστις των χιλιάδων πιστών δεν πρέπει να διαφύγη και πάλιν εφέτος της προσοχής του μόνου αρμοδίου, του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα. Την πρώτην θέσιν των έργων, τα οποία πρόκειται να κάμη, ας έχη την μερικὴν ἔστω ανοικοδόμησιν του Μοναστηρίου τούτου, το οποίον αντεκατέστησε το δωδεκάθεον του Ολύμπου και ἔγινε χριστιανικός φάρος, ο φωτίζων από 1500 μ.Χ. την Μακεδονίαν. Τον δρόμον δείχνουν οι χιλιάδες των οδοιπόρων του Ολύμπου, οι οποίοι και εφέτος επέστρεψαν απογοητευμένοι, διότι και πάλιν βρήκαν τα ερείπια που είχαν συναντήσῃ και κατά το παρελθόν, χωρίς να μετακινήθῃ οὔτε μία πέτρα.

Επισκέπτῃς-Προσκυνητῃς
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 28-9-1955)

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Το Αστυνομικό Δελτίο στο Λιτόχωρο
της μεσοπολεμικής περιόδου,
μέσα από τις ανταποκρίσεις των εφημερίδων

Τα αστυνομικά μυθιστορήματα είναι ένα διαχρονικό είδος, με γοητευτικούς ήρωες (θύματα και θύτες), σκοτεινές μα ταυτόχρονα αξιαγάπητες περιπέτειες και με σαγηνευτικές αλλά μοχθηρές παρανομίες και αδικήματα. Όμως στα κείμενα που παραθέτουμε πιο κάτω τα γεγονότα είναι πραγματικά, έχουν άμεση σχέση με την κοινωνία και την ιστορία του Λιτοχώρου και προβαίνουμε στη δημοσίευσή τους χωρίς κανέναν ενδοιασμό. Το συμπέρασμα είναι ότι κατά τις δεκαετίες του 1920 και 1930 η ανάγνωση στις εφημερίδες των αστυνομικών δελτίων, νέων και ειδήσεων ήταν μια δημοφιλής συνήθεια, γι' αυτό μερικά κείμενα έχουν και... λογοτεχνική χροιά.

Λίγα λόγια για δύο πρόσωπα που υπηρέτησαν στον Αστυνομικό Σταθμό Λιτοχώρου. Ο Κωνσταντίνος Μαργιάνος του Εμμανουήλ και της Μαρίας γεννήθηκε το 1897 στην Πάρο Κυκλάδων. Κατετάγη το 1917 στη Χωροφυλακή και υπηρέτησε στη Μικρασιατική Εκστρατεία, αιχμαλωτισθείς στη Σμύρνη και αποφυλακισθείς το 1923. Στο Λιτόχωρο το 1924 προήχθη στο βαθμό του Ανθυπασπιστή. Παντρεύτηκε τη Μίνα Αϊδινοπού-

λου, αποστρατεύτηκε για λόγους υγείας το 1933 και απεβίωσε πρόωρα το 1939. Ο Αναστάσιος Νικολάου του Ανδρέα και της Μετάξης γεννήθηκε στα Καλάβρυτα Αχαΐας το 1901. Κατετάγη χωροφύλαξ το 1920, μετατέθηκε στο Λιτόχωρο, όπου παντρεύτηκε, αποστρατευθείς το 1928. Πατήρ 8 τέκνων, είχε τραγικό θάνατο στις 26-6-1946.

Οι ανταποκρίσεις που ακολουθούν είναι δημοσιευμένες στις εφημερίδες της Θεσσαλονίκης.

ΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΙ ΜΑΣ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ 15.- Υπό του δραστηρίου αστυνομικού σταθμάρχου Λιτοχώρου κ. Κωνσταντίνου Μαριάνου, ανθυπασπιστού Χωροφυλακής, συνελήφθη ο ζωοκλέπτης Δημήτριος Τσαρούχας εκ Λεπτοκαρυάς, όστις προ μηνός και πλέον έκλεψε την ημίονον του εκ Λιτοχώρου Ιωάννου Φέρλια. Την ζωοκλοπήν ταύτην ο ρηθείς Τσαρούχας διέπραξεν εν Κατερίνη και εν μέση αγορά. Το κλαπέν ζών, αξίας άνω των 10 χιλιάδων δραχμών, ο Τσαρούχας μετέφερεν και επώλησεν εις Κόνιτσαν, όπου ετηλεγραφήθη υπό των Αρχών εις τας εκεί τοιαύτας προς κατάσχεσιν. Ο συλληφθείς Τσαρούχας, ομολογήσας την πράξιν του, μετεφέρθη εκ Λιτοχώρου ενταύθα και σήμερον ή αύριον αποστέλλεται αυτόθι προς τον κ. Εισαγγελέα.

ΖΕΥΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 19-6-1925)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Ο σταθμάρχης Λιτοχώρου ανέφερεν ότι ανευρέθη πτώμα νέου παρά τας εκβολάς του ποταμού Μαυρονέρι, χωρίς να φέρη ουδεμίαν κάκωσιν. Εκ των ανακρίσεων ως αναφέρει ο σταθμάρχης διεπιστώθη ότι ανήκεν εις τον Νικόλαον Πιτσάβαν, όστις παρεσύρθη καθ' ην στιγμήν ηθέλησε να διέλθη τον ποταμόν.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 15-6-1926)

**ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΩΝ ΒΟΥΝΩΝ
ΕΦΟΝΕΥΘΗ Ο ΛΗΣΤΑΡΧΟΣ ΠΑΡΛΑΝΤΖΑΣ
ΕΖΗΛΕΥΣΕ ΔΟΞΑΝ ΓΙΑΓΚΟΥΛΑ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΧΑΡΑΔΡΑΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ**

Την 9.30 νυκτερινήν της χθες εις την Ανωτέραν Διοίκησιν Χωροφυλακής ελήφθη το κάτωθι τηλεγράφημα του Υποδιοικητού Χωροφυλακής Κατερίνης κ. Φράγκου:

*Εκ Λιτοχώρου τη 21/2/1927
Ανωτέραν Χωροφυλακήν Μακεδονίας,
Θεσσαλονίκην*

Υποφαινόμενος μετά χωροφυλάκων Νικολάου και Μαρονικολάκη, περιπολούντες συννητήθημεν σήμερον 14 ώραν θέσιν Γρακοστράτα, παρά κορυφάς χιονοσκεπούς Ολύμπου, εντός σπηλαιίου χαράδρας τινός, μετά ληστοφυγοδίκων Γεωργίου Παρλάντζα και Χαραλάμπου Νετσίκου. Αρνηθέντων παραδοθῶσι και αντιστάντων, επηκολούθησε συμπλοκή, ριφθέντων εκατέρωθεν πυροβολισμών. Αποτέλεσμα συμπλοκής υπήρξε φόνος πρώτου και σύλληψις δευτέρου. Παρακαλώ σταλή αξιωματικός ενεργήση ανακρίσεις.

*Περιοδεύων Υποδιοικητής Κατερίνης
Φράγκου*

Η προ ολίγων ημερών εξόντωσις της συμμορίας Παρλάντζα, οφείλεται εις την ενεργητικότητα την μεγάλην του διοικητού της ενταύθα Χωροφυλακής κ. Φράγκου, όστις μη αναλογισθείς ούτε κόπους ούτε μόχθους, αλλά και μη οπισθοχωρήσας προ της συμμαχησάσης φύσεως μετά των ληστών, κατώρθωσεν εντός ελαχίστων ωρών να απαλλάξη την επαρχίαν Κατερίνης και Ελασσώνος ενός νέου αστέρος Γιαγκούλα.

Ο κ. Φράγκου πληροφορηθείς την εμφάνισιν της άνω συμμορίας παρά το Λιτόχωρον, χωρίς να τον πάρη κανείς χαμπάρι μετέβη εις Λιτόχωρον, όπου παραλαβών δύο χωροφυλάκας, τους Νικολάου και Μαρονικολάκη και μη αναλογιζόμενος κίνδυνον, ετέθη επί τα ίχνη των ληστών και δια μέσου των χιόνων έφθασεν εις την τετράωρον απέχουσαν εκ Λιτοχώρου θέσιν Γραικόστρατα, πλησίον των κορυφογραμμών του

Ολύμπου, όπου εντός σπηλαίου ανεπαύοντο οι λησταί. Ευτυχώς, δια τα όργανα της τάξεως, οι λησταί δεν αντελήφθησαν την παρουσία του μικρού αποσπάσματος και τούτο έσωσεν εκ βεβαίου κινδύνου την τριανδρίαν.

Ο κ. Φράγκου τοποθετήσας του άνδρας του καταλλήλως, εκάλεσε τους εξαφανισθέντας ληστές εις παράδοσιν, διότι δεν θα εσώζοντο ανθιστάμενοι, υποσχόμενος άμα εις τους ληστές ότι δεν έχουν να πάθουν τίποτε. Εις απάντησιν ο φονευθείς Παρλάντζας εβροντοφώνησε: «Άλλη φορά φυλακή εγώ δεν πάω», και ήρχισε βαλών μετά του συντρόφου του κατά του αποσπάσματος.

Το απόσπασμα ηναγκάσθη αμυνόμενον να ρίψη εις τον άερα και, ανταλλαγέντων πολλών πυροβολισμών, μία των σφαιρών ευρίσκει τον Παρλάντζαν και τον αφίνει άπνουν. Ο νεαρός Νέτσικας ιδών τον σύντροφόν του νεκρόν παρεδόθη αμέσως, ρίψας μακράν το όπλον. Η εξόντωσις της ως άνω συμμορίας ανεκούφισε μεγάλως την τε επαρχίαν Κατερίνης και της Ελασσώνος, όπου οι εξοντωθέντες λησταί πλείστας όσας μικροληστείας και άλλα εγκλήματα διέπραξαν και άτινα οι παθόντες αποφεύγουν να καταδώσουν, φοβούμενοι εκδίκησιν εκ των εκάστοτε αναφαινομένων, λόγω του εδάφους κακοποιών στοιχείων. [...]

Τοιαύτα όργανα της τάξεως, υπομοίραρχος Φράγκου και χωροφύλακες Νικολάου και Μαρονικολάκης, είναι άξιοι παντός επαίνου! Και ο λαός διερωτάται: «Τι άραγε θα συνέβαινεν αν, αντί της γενναίας και αυτοθυσιαζομένης χωροφυλακής, είχαμεν τους μινιόν και γαντοφορεμένους αστυφύλακας αστυνομίας πόλεων;». Τρομοκρατίαν πόλεων και αγαπητικούς πόλεων θα είχομεν! [...]

ΖΕΥΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 22, 28-2-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΜΙΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ

Εκυκλοφόρησεν αστυνομική διάταξις, δι' ης πληροφορούμεθα ότι θα φονεύωνται οι περιφερόμενοι εις τας οδούς αδέ-

σποτοι κύνες. Έως τώρα όμως βλέπομεν μόνον τους αδεσπότους σκύλους και την αστυνομικήν διάταξιν, όχι όμως και την εφαρμογήν της.

Γ.Κ.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 8-6-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Χθες περί την 20^{ην} και 30' συνελήφθη υπό των κ. Χρήστου Πιστικού, Γρηγορίου Τριανταφύλλου, Χρήστου Καλακάνη, Αθανασίου Ρόκα και Γρηγορίου Γκούρβα, το ποίμνιον εξ εκατόν (100) προβάτων του Νικολάου Κουρδή, εντός της δενδροφυτευθείσης πλατείας μας Ολύμπια, παρά τας αυστηράς διαταγάς των αρχών.

Η πράξις κατηγγέλθη εις τον Πρόεδρον της Κοινότητος, όστις υπεσχέθη να μηνύση τον εν λόγω παραβάτην και ζητήση την παραδειγματικήν τιμωρίαν.

Π. ΜΟΣΧΟΒΙΤΗΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 10-6-1927)

ΤΟ ΚΛΑΡΙ ΦΟΥΝΤΩΝΕΙ

ΛΗΣΤΟΣΥΜΜΟΡΙΑ ΕΠΕΤΕΘΗ ΚΑΙ ΑΦΩΠΛΙΣΕ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΥΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Τελευταίως εις διάφορα σημεία της υπαίθρου χώρας εσημειώθησαν αθρόαι εμφανίσεις ληστών. Εις την κίνησιν ταύτην δεν ήτο βεβαίως δυνατόν να υστερήση η κατ' εξοχήν ληστοτρόφος περιφέρεια του Ολύμπου. Ούτω δε κατά τας πρωινάς ώρας είχομεν και εκεί το πρώτον κρούσμα.

Έξ στρατιώται ενός των εκεί θερινών καταυλισμών, είχον εξέλθη αφ' εσπέρας εις γειτονικά δάση προς ξύλευσιν δια το σώμα των. Περί την 2^{αν} πρωινήν ώραν, ενώ οι στρατιώται ανεπαύοντο, εδέχθησαν την αιφνηδιαστικήν επίθεσιν αγνώστων, των οποίων τον αριθμόν δεν δύνανται να καθορίσουν. Οι άγνωστοι ήσαν πάντες ωπλισμένοι και έφερον φουστανέλλες, αναμφιβόλως δε ήσαν λησται. Ούτοι ευθύς άμα τη επιθέσει, κατώρθωσαν να αφοπλίσουν δύο εκ των στρατιωτών, οι οποίοι ευρίσκοντο κάπως αποχωρισμένοι από τους συντρό-

φους των και επετέθησαν κατόπιν εναντίον των λοιπών. Οι στρατιώται χρησιμοποιήσαντες τα όπλα των εξήλθον του δάσους και έφθασαν εις την σιδηροδρομικήν γραμμήν, ακριβώς εις το 397 χιλιόμετρον και ωχυρώθησαν όπισθεν αυτής.

Κατά σύμπτωσιν την στιγμήν εκείνην ηκούσθη μακρόθεν ο συριγμός της ταχείας αμαξοστοιχίας Αθηνών, η οποία έφθασεν εις την πόλιν μας χθες την πρωίαν. Οι λησταί ακούσαντες τον συριγμόν έσπευσαν να εξαφανισθούν, οι δε στρατιώται εγερθέντες επί της γραμμής έκαμαν διάφορα απελπιστικά σημεία προς την αμαξοστοιχίαν να σταματήσει. Πράγματι, η αμαξοστοιχία εσταμάτησε και παρέλαβε τους στρατιώτας, οι οποίοι διηγήθησαν τα ανωτέρω. Οι στρατιώται απεβιβάσθησαν εις τον σταθμόν Πλαταμώνος, όπου επέστρεψαν εις τον καταυλισμόν των.

Ευθύς ως εγνώσθη η εμφάνισις των ληστών, εκ των πέριξ καταυλισμών εστάλησαν στρατιωτικά αποσπάσματα προς καταδίωξιν αυτών.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 28-7-1927)

**ΤΡΕΙΣ ΛΙΤΟΧΩΡΙΝΟΙ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΝΕΚΡΟΙ
ΕΙΝΑΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ ΕΝ ΜΕΡΣΙΝΗ**

Προ τινός κατώρθωσε να δραπετεύση εκ Μικράς Ασίας και να φθάση εις την Ελλάδα, ο Χρήστος Γουλάρης, αιχμάλωτος, ο οποίος μετέβη εις Δράμαν πλησίον των εκεί συγγενών του. Ούτος, μεταξύ των άλλων, λέγει ότι εις την Μερσίνην κρατούνται ακόμη ως αιχμάλωτοι οι εκ του Λιτοχώρου του Ολύμπου Νικόλαος Λάπας, Θεοφάνης Οικονόμου και Μιχαήλ Μπελογιάννης.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 13-6-1927)

**ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
ΔΙΑΡΡΗΞΙΣ ΚΑΠΝΟΠΩΛΕΙΟΥ**

Την παρελθούσαν Κυριακήν άγνωστοι διέρρηξαν το καπνοπωλείον του τραυματίου Γεωργίου Τασοπούλου, κείμενον έμπροσθεν της πλατείας και απέναντι του Αστυνομικού Σταθμού και τούτο λόγω απουσίας του Σταθμάρχου, όστις από δεκαήμερου ευρίσκεται εις Θεσσαλονίκην. Επόμενον ήτο ότι

το παράδειγμα του Διοικητού των θα ηκολούθουν και οι χωροφύλακες, λαβόντες την προς τα κεντρικά καφενεία άγουσαν, αφήνοντας ούτω την κωμόπολιν αφύλακτον, αφ' ετέρου δε τους κακοποιούς να εργάζονται ανενόχλητοι.

Και τώρα ερωτώμεν: Που ευρίσκετο εκείνην την εσπέραν ο προϊστάμενος των χωροφυλάκων, αρχαιότερος χωροφύλαξ, όστις είχε αναλάβη την διεύθυνσιν του Σταθμού αναπληρών τον Αστυνομικόν Σταθμάρχη; Πως ενεπιστεύθη την φρούρησιν της πόλεως εις τρεις νεαρούς χωροφύλακας; Εβεβαιώθημεν ότι κανέν οικογενειακόν δυστύχημα δεν του συνέβη. Πάντως θα είνε ευχής έργον αν λάβη υπ' όψιν η υπηρεσία την ανάγκην της ενισχύσεως του Αστυνομικού Σταθμού, διότι με τρεις νεαρούς χωροφύλακας δεν είνε δυνατόν να εξασφαλισθή η φρούρησις μιás κωμοπόλεως, ήτις αριθμεί περί τας επτά χιλιάδας κατοίκους.

Μέχρι της στιγμής οι διαρρήκται δεν συνελήφθησαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΗΣΚΑΣ

(ΦΩΣ 7-10-1927)

ΛΗΣΤΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Μετήχθησαν εκ Λιτοχώρου οι Νικόλαος Λιότσας και Γεώργιος Μπούρας, διότι προχθές την νύκτα επεχείρησαν να ληστεύσουν την οικίαν του συγχωριανού των Γεωργίου Τασοπούλου, νομίζοντες ότι ούτος απουσίαζεν εξ αυτής. Αλλ' ο Τασοπούλος εκοιμάτο εντός της οικίας του και τους αντελήφθη, κατόπιν δε πάλης κατώρθωσε να τους συλλάβη και τους παραδώση εις την αστυνομίαν, τη συνδρομή και των γειτόνων, οίτινες προσέδραμον εις τας κραυγάς του.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 7-10-1927)

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΕΙΣ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΣΤΑΘΜΑΡΧΗΣ

Επανερχόμενος επί της υποθέσεως της προ ημερών διαπραχθείσης διαρρήξεως του καπνοπωλείου Τασοπούλου, ήτις απασχολεί το κοινόν της Κωμοπόλεως μας, γνωστοποιώ ότι ο Αστυνομικός Σταθμάρχης κ. Σκαρδούτσος δια να φανή ότι κάτι κάνει, συνέλαβε δύο νέους τους οποίους απέστειλε

εις τον κ. Εισαγγελέα, αφεθέντες εννοείται ελεύθεροι, επειδή συνέπεσαν κατά την εσπέραν εκείνην να γλεντούν με μερακλήδες χωροφύλακας, οι οποίοι συνόδευσαν τους νέους, αντί επί τέλους να συνοδευθούν και αυτοί μαζί δια την τάξιν.

Αλλά δεν μας ξενίζει η τοιαύτη του ενέργεια, διότι είμεθα συνηθισμένοι από τοιαύτας παιδαριώδεις ενεργείας του. Και έτσι είμαι υποχρεωμένος να αναφέρω στα πεταχτά δια να κρίνετε τον άνδρα.

Αφοσιωμένος εις προσφιλή του παρέα, δεν εννοεί να την αποχωρίζεται και όταν ακόμη ενεργεί ανακρίσεις. Έχει αναστατώσει τους επαγγελματίας τροποποιών αποτόμως και κατά το δοκούν τας διατιμήσεις, χωρίς να έχη το δικαίωμα, διά να ευρίσκει αφορμήν να καταγγέλη τους προσωπικούς του εχθρούς, απλώς προς εκδίκησιν και για γούστο. Συχνά εγκαταλείπει τον σταθμόν μεταβαίνων εις διασκεδαστικά μέρη, με την προσφιλή του παρέα, πυροβολών ασκόπως, διαταράσσων την κοινήν ησυχίαν, υπόθεσις δια την οποίαν εμηνύθη και μάλιστα παρά χωροφύλακος δια της υπ' αριθμόν 1279/26-7-1927, χωρίς εισέτι να προσδιορισθή.

Και καλά θα κάμη ο κ. Εισαγγελεύς να αναζητήση την μήνυσιν και ίσως από ενδεχομένην καταδικαστικήν απόφασιν μας απαλλάξη η Α.Δ. Χωροφυλακής από τας υπηρεσίας του πρωτοτύπου τούτου Σταθμάρχου.

(ΦΩΣ 15-10-1927)

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΠΑΛΙΝ Ο κ. ΣΤΑΘΜΑΡΧΗΣ

Χωρίς να θέλω, είμαι αναγκασμένος να ασχοληθώ και πάλιν με τον Αστυνομικόν μας Σταθμάρχην, ο οποίος εννοεί να παρέχη κάθε λίγο και νέας αφορμάς, ως εάν να μην έχη να ασχοληθή σε τόσας άλλας υπηρεσίας, καθαριότητας, διατιμήσεις κλπ.

ΕΝΙΠΕΥΣ

(ΦΩΣ 23-10-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ

Το Λιτόχωρον απηλλάγη επί τέλους από των υπηρεσιών του σταθμάρχου κ. Σκαρδούτσου, μετατεθέντος εις τα μεταβατικά αποσπάσματα προς καταδίωξιν της ληστείας, υπηρεσίαν εις την οποίαν δύναται περισσότερο ωρισμένως να ευδοκιμήσῃ. Διότι οι εντός της πόλεως φατριασμοί, καταστροφής μάλλον πρόξενοι γίνονται, ουχί δε καλού τινός τοιούτοι.

Ως αντικαταστάτης του μετατεθέντος διωρίσθη ο κ. Κατσιαδάκης, όστις και από την προϋπηρεσίαν του ενταύθα αφήκε τας καλλιτέρας των εντυπώσεων.

ΕΝΙΠΕΥΣ
(ΦΩΣ 6-11-1927)

ΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΙ ΜΑΣ

Χάρις εις τας ενεργείας και άόκνους κόπους τόσον του αστυνομικού σταθμάρχου Λιτοχώρου κ. Ν. Κατσιαδάκη ενωμοτάρχου, όσον και των ανδρών του ειρηνόμενου αστυνομικού σταθμού, συνελήφθη ο ξακουσμένος αλογοσύρτης Νικ. Λαδιάς εκ Καρδίτσης της Θεσσαλίας και εστάλη εις Θεσσαλονίκην με τιμητικήν φρουράν. Ο εν λόγω ζωοκλέπτης συνελήφθη εν Λιτοχώρω, όπου μετέφερε προς πώλησιν 4 ίππους και μίαν ημίονον εκ κλοπής. Ο αστυνομικός κέρβερους Κατσιαδάκης ιδών τον μεγαλέμπορον τούτον εζήτησε τα σχετικά πιστοποιητικά. Αλλά που να εύρη τοιαύτα. Συλλαμβάνεται αμέσως και υποβληθείς εις ανάκρισιν ηναγκάσθη να ομολογήσῃ ότι είνε ζωοκλέπτης και ότι αποτελεί μέλος της μεγάλης σπείρας της προ καιρού ανακαλυφθείσης υπό του κ. Μαριάνου ανθυπομοιράρχου και του δαιμονίου χωροφύλακος Νικολάου, υπέρ ού εγένετο τότε και πρότασις απονομής ευαρεσκείας και αμοιβής. Αλλά δεν βαριέσαι! Ρωμαίηκο γαρ!

Ο εν λόγω συλληφθείς ζωοκλέπτης Λαδιάς θα εύρη ήδη και τους συντρόφους του εκ Λιτοχώρου Ιωάννην και Δημήτριον Πολυμέρου Κουλιάνον και Αθανάσιον Κουκουνάραν, φυλακισμένους από πολλού και εκεί θα τα είπουν καλλίτερα και

θα κοιττάξουν και τους λογαριασμούς των, άνευ παρουσίας πλέον χωροφυλάκων!

Ζευς

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 14-11-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΙΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Επί δέκα συνεχείς ημέρας βρέχει ακαταπαύστως. Λόγω της μεγάλης βροχής κατέρρευσεν το οίκημα του Αστυνομικού Σταθμού. Ο κ. Πρόεδρος της Κοινότητος καλόν θα ήταν να ψηφίση ανάλογον ποσόν διά την ανέγερσιν του οικήματος.

Γ.Ν.ΖΗΣΚΑΣ

(ΦΩΣ 11-12-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Η κοινωνία του Λιτοχώρου κατάπληκτος επληροφορήθη κατ' αυτάς ότι πρόκειται να επανέλθη εις Αστυνομικός Σταθμάρχης, ο πρώην τοιούτος Νικ. Σκαρδούτσος άχρι τούδε αποσπασματάρχης. Ομολογουμένως δεν ημπορούμεν να εννοήσωμεν διατί η Διοίκησις Χωροφυλακής ελησμόνησεν τόσον ταχέως τους άθλους του ειρημένου και αναρίθμητα επεισόδια τα οποία διέπραξε.

Παρακαλούμεν την Ανωτέραν Διοίκησιν Χωροφυλακής Θεσσαλονίκης να λάβη υπό σοβαράν έποψιν και σχετικόν τηλεγράφημα εκ μέρους των κατοίκων, περί ματαιώσεως της επαναφοράς του, διότι ο εν λόγω αποσπασματάρχης εκρίθη υπό της κοινής εδώ γνώμης ως ακατάλληλος.

Γ. ΖΗΣΚΑΣ

(ΦΩΣ 6-2-1928)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Μήν ολόκληρος παρήλθε και η παρουσία του Αστυνομικού Σταθμάρχου Σκαρδούτσου δεν κατέστη δυνατόν να γείνη ακόμη αντιληπτή. Οι ταραμάδες από 70 δραχμάς έχουν ανέβη αισίως εις 88. Τα βούτυρα Μπάνιαρ από 55

εις 70 και τράβα κορδέλλα. Και έτσι ο βίος κατέστη εις το Λιτόχωρον αβίωτος.

(ΦΩΣ 23-3-1928)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Σύλληψις σπείρας ζωοκλεπτών

Συνελήφθησαν προχθές και απεστάλησαν εις την εισαγγελίαν οι εξής: Δημήτριος Τριανταφύλλου, κοινοτικός σύμβουλος, Μιχαήλ Νίκας και Δημήτριος Χραπανάς. Ούτοι συνεννοηθέντες μετά τινός στρατιώτου Μπουσίκα ονόματι ενήργουν ζωοκλοπίας. Και ο μεν στρατιώτης έκλεπτεν πρόβατα εξ Αικατερίνης και τα επώλει προς τον Τριανταφύλλου. Ο δε Δημήτριος Χραπανάς ηγόραζεν εις εξευτελιστικήν τιμήν παρά του Νίκα αρκετά πρόβατα.

Γ. ΖΗΣΚΑΣ

(ΦΩΣ 24-8-1928)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ

Ο ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗΣ ΠΟΥ ΕΚΒΙΑΖΕΙ

ΚΑΙ ΣΤΟ ΦΡΕΣΚΟ

Το Α' Ανακριτικόν Τμήμα της πόλεώς μας ησχολήθη χθες με την υπόθεσιν του Γεωργίου Ν. Ζήσκα μεταχθέντος εκ Λιτοχώρου και κατηγορουμένου επί τη εκβιάσει της εκεί διαμενούσης και τα οικιακά επαγγελομένης κυρίας Σταματίας Ν. Κλιγοπούλου.

Η υπόθεσις αρκετά ενδιαφέρουσα έχει ως εξής:

Ο ανωτέρω Γεώργιος Ν. Ζήσκας καφεπώλης και ξενοδόχος το επάγγελμα εις την γραφικήν κωμόπολιν, είναι και ανταποκριτής του «Φωτός». Έχων δε την γνώμην ότι δεν έπρεπε ν' αφήση ανεκμετάλλευτον την τελευταίαν ταύτην ιδιότητα, απεφάσισε να την χρησιμοποιήση προς προμήθειαν μερικών χιλιοδράχμων εις βάρος της ανωτέρω κυρίας Σταματίας, η οποία έχουσα σύζυγον καλώς εγκατεστημένον εις την Αμερικήν, ελάμβανε τακτικά άφθονα δολάρια.

Ειδοποίησε λοιπόν την κ. Σταματίαν ότι ξεύρει καλά πως απατά τον ξενιτευμένον σύζυγόν της και με ποίους τον απατά και ότι αν δεν του στείλη 3500 δραχμάς, θα τα αποκαλύψη

όλα δι' ανταποκρίσεώς του προς το «Φως» και θα στείλη κατόπιν την εφημερίδα εις τον σύζυγόν της. Η κ. Σταματία, ενάρετος νοικοκυρά, κατεταράχθη μόλις ήκουσε ταύτα και έσπευσε να καταγγείλη μετά δακρύων την εκβίασιν εις τον αστυνομικόν σταθμάρχην της κωμοπόλεώς μας, κ. Σκαρδούτσον, και να ζητήσει την συνδρομήν του.

Ο αστυνόμος καθησύχασε την κ. Σταματίαν και την συνεβούλευσε τί να κάμη. Την επομένη η κ. Σταματία ειδοποίησε τον Ζήσκαν ότι τα χρήματα είναι έτοιμα και να κάμη τον κόπον να περάση από το σπήτι της δια να πάρη ένα καφέν. Περιχαρής ο Ζήσκας έσπευσεν εις το σπήτι της κ. Σταματίας και αφού επήρε γλυκόν και καφέν ενεθυλάκωσε τον παράν, ευχαρίστησε και απήλθε. Δεν επρόφθασεν όμως να κάμη δύο βήματα έξω από την πόρτα και δύο στιβαροί βραχιόνες τον άρπαξαν. Ήσαν τα όργανα του αστυνόμου Σκαρδούτσου, τα οποία ωδήγησαν αμέσως εις το τμήμα τον Ζήσκαν, διαμαρτυρόμενον και απειλούντα ότι θα την διορθώση την Αστυνομίαν με το «Φως».

Εις το τμήμα, γενομένης ερεύνης επ' αυτού, ευρέθησαν τα χρήματα εις κολλαριστά χαρτονομίσματα.

-Είναι ιδικά μου αυτά! είπε, προσπαθών να δικαιολογήση ανοήτως την επίσκεψίν του εις το σπήτι της κ. Σταματίας.

-Αλήθεια! του είπεν ειρωνικώς ο κ. Σκαρδούτσος. Και αυτή η μονογραφία εδώ στα λεφτά τίνος είναι;

Πράγματι, εις την άκραν των χαρτονομισμάτων υπήρχεν η μονογραφία του αστυνόμου.

Ο Ζήσκας τότε εσιώπησε και εγκλεισθείς εις το κρατητήριο εξάπεστάλη δια της Αικατερίνης εις την πόλιν μας.

Έτσι ο Ζήσκας, καφεπώλης και ξενοδόχος του Λιτοχώρου, κατέστρεψε το ανταποκριτικόν του στάδιον.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 10-10-1928)

ΕΚΤΡΟΠΑΙ ΣΚΗΝΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ ΣΥΡΡΑΞΙΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΩΝ

Το παρελθόν Σάββατον εις το Λιτόχωρον έκτροποι σκηναί έλαβον χώραν, αναστατώσασαι το ωραίον παραθεριστικόν

κέντρον.

Αι σκηναί προεκλήθησαν ως εξής:

Περί τας εσπερινάς ώρας και ότε η κίνησις ήτο λίαν ζωηρά εις τας οδούς, ο Πέτρος Κυρίτσης εν ευθυμία διατελών εξήλθεν έφιππος και περιήρχετο τα κέντρα καλπάζων. Τα αστυνομικά όργανα επεμβάντα κατέπεισαν τον Κυρίτσην να μεταβή εις την οικίαν της μνηστής του και να ησυχάση. Μετ' ολίγον όμως ούτος εθεάθη πάλιν καλπάζων ανά τας οδούς με κίνδυνον να προκαλέση δυστυχήματα, πράγμα το οποίον προεκάλεσε νέαν επέμβασιν των χωροφυλάκων.

Αίφνης όμως τα αστυνομικά όργανα εδέχθησαν επίθεσιν εκατόν περίπου ιδιωτών, οι οποίοι δεν ηγνούν με κανένα τρόπον να αφίσουν να συλληφθή ο Κυρίτσης. Εις διαταγήν του επί κεφαλής σταθμάρχου όπως διαλυθούν οι συγκεντρωθέντες, αντέταξαν άρνησιν. Τινές μάλιστα εξ αυτών ήσαν εφωδιασμένοι με ξύλα και άλλοι με μαχαίρας και πιστόλια.

Επηκολούθησε σύρραξις, οπότε οι χωροφύλακες, διατρέχοντες τον κίνδυνον να αφοπλισθούν, ηναγκάσθησαν να ρίψουν μερικούς πυροβολισμούς εις τον αέρα προς εκφοβισμόν των συγκεντρωθέντων, οίτινες πράγματι και έσπευσαν να διαλυθούν. Ο σταθμάρχης του Λιτοχώρου κατορθώσας ούτω να γίνη κύριος της καταστάσεως, απέφυγε την ενέργειαν συλλήψεων δια να μη προκαλέση εξερεθισμόν των πνευμάτων. Εν τω μεταξύ όμως ετηλεφώνησεν εις Αικατερίνην και μετ' ολίγον κατέφθασε δι' αυτοκινήτου ενίσχυσις, χάρις εις την οποίαν και επεβλήθη πλήρως η τάξις.

Εκ των λαβόντων μέρος εις τας σκηνάς συνελήφθησαν οι Πέτρος Κυρίτσης, Γ. Κυρίτσης, Αθ. Κυρίτσης, Θωμάς Γαβριήλ, Χρ. Κάκαλος και Ι. Καρανάσης. Υπό της Υποδιοικήσεως Αικατερίνης απεστάλη εις Λιτόχωρον αξιωματικός προς ενέργειαν ανακρίσεων.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 29-7-1930)

**ΣΥΜΠΛΟΚΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΩΝ
ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
Η ΙΠΠΑΣΙΑ ΕΝΟΣ ΜΕΘΥΣΜΕΝΟΥ
ΟΙ ΣΥΛΛΗΦΘΕΝΤΕΣ**

Σοβαρωτάτη συμπλοκή μεταξύ πολιτών και χωροφυλάκων έλαβε χώραν εις το Λιτόχωρον το παρελθόν Σάββατον ως αναφέρει έκθεσις του οικείου αστυνομικού σταθμού προς την Διοίκησιν Χωροφυλακής Θεσ/νίκης.

Κατά την ανωτέρω έκθεσιν τα γεγονότα συνέβησαν ως εξής:

Ο Π. Κυρίτσης εν μέθη διατελών, ανήλθε του ίππου του και ήρχισε καλπάζων κατά τρόπον επικίνδυνον και διά τον εαυτόν του και διά τους διαβάτας. Τα αστυνομικά όργανα του οικείου σταθμού εννοήσαντα ότι επρόκειτο περί μεθυσμένου κατώρθωσαν να συλλάβουν τον ίππον του μέθυσου από τα ηνία και να τον σταματήσουν, υποχρεώσαντα τον αναβάτην του να κατέλθη.

Τον Κυρίτσην τα αστυνομικά όργανα ωδήγησαν εις την οικίαν της μνηστής του, όπου και τον αφήκαν να αναπαυθή, επιφυλασσόμενα να του ζητήσουν λόγον των παραβάσεών του την επομένην. Αλλ' ο Κυρίτσης δεν ησύχασε. Εξελθών δε εις τους δρόμους ήρχισε να επικαλείται την συνδρομήν των συγγενών και των φίλων του διά να λάβη εκδίκησιν της προσβολής, ήτις του εγένετο υπό των χωροφυλάκων.

Ούτω εντός ολίγης ώρας περίξ του μεθυσμένου συνεκεντρώθησαν αρκετοί συγγενείς και φίλοι του καθώς και πολλοί άλλοι, τοιουτοτρόπως δε συνεκεντρώθησαν περί τους εκατό, οι οποίοι και εβάδισαν κατά του αστυνομικού σταθμού. Έξωθι του σταθμού ήσαν συγκεντρωμένοι αρκετοί χωροφύλακες, κατ' αυτών δε επετέθησαν οι χωρικοί διά ξύλων και λίθων, υβρίζοντες συνάμα και αναθεματίζοντες αυτούς. Οι χωροφύλακες, κατά την αστυνομικήν έκθεσιν, ευρέθησαν εις δύσκολον θέσιν και ήρχισαν ν' αποκρούουν την επίθεσιν των χωρικών διά των υποκοπάνων, κατ' αυτόν δε τον τρόπον αρκετοί εξ' αυτών υπέστησαν μώλωπας και

μικροτραύματα. Η στάσις όμως αύτη των χωροφυλάκων εξηρέθισε περισσότερο τους χωρικούς, οι οποίοι και επεχείρησαν να εισέλθουν εντός του σταθμού Λιτοχώρου δια να κακοποιήσουν τον σταθμάρχη και τους λοιπούς χωροφύλακας.

Κατά την δυσχερή αυτήν στιγμήν οι ολιγάριθμοι χωροφύλακες ηναγκάσθησαν να κάμουν χρήσιν των όπλων των και ήρχισαν να πυροβολούν εις τον αέρα προς εκφοβισμόν των χωρικών, τοιουτοτρόπως δε ηπειλήθη σύρραξις, η οποία άγνωστον ποίαν θα προσελάμβανεν έκτασιν. Ευτυχώς ότι οι χωρικοί δεν επέμειναν και ήρχισαν φεύγοντες, μέχρις ού τελείως διελύθησαν.

Εν τω μεταξύ προσέδραμεν επί τόπου ισχυρά αστυνομική ενίσχυσις εξ Αικατερίνης, ήτις και συνέλαβε ως κυρίους πρωταιτίους τον Π. Κυρίτσην και τους Γεώργιον και Α. Κυρίτσην, Θ. Γαβριήλ, Χ. Κάκαλον και Ι. Καρανάσην. Πάντες ούτοι θα αποσταλούν εις τον κ. Εισαγγελέα, εν τω μεταξύ δε αναχωρεί εξ Αικατερίνης ανώτερος αξιωματικός, όστις θα μεταβή εις Λιτόχωρον προς ενέργειαν προανακρίσεως.

Υπό των κατοίκων Λιτοχώρου τονίζεται ιδιαιτέρως η σύνεσις και η ψυχραιμος στάσις του αστυνομικού σταθμάρχου Λιτοχώρου εις την οποίαν και μόνον οφείλεται η πρόληψις αιματηρών σκηνών.

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 29-7-1930)

**Η ΑΥΡΙΑΝΗ ΔΙΚΗ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΚΟΥΡΓΙΟΔΙΚΕΙΟΝ
ΣΕΡΡΩΝ**

ΤΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ

Υπό ισχυράν συνοδείαν μετήχθησαν χθες εκ Λιτοχώρου δια να αποσταλούν εις Σέρρας, όπου αύριον Δευτέραν θα δικασθούν ενώπιον του εκεί κακουργιοδικείου, οι τρεις αδελφοί Κυρίτση και οι Γαύρης, Κάκκαλος και Καστάνης, κατηγορούμενοι δια σοβαρωτάτην κατά της αρχής αντίστασιν, λαβούσης μορφήν στάσεως.

Οι ως άνω κατηγορούμενοι υποχρεώσαντες πέρυσι την χωροφυλακήν του άνω χωρίου εις οπισθοχώρησιν και εγκατά-

λειψιν εις χείρας των κρατουμένου, θεωρούνται- συμφώνως τω εγκλητηρίω- ως εγκληματίαι του χειρίστου είδους, διά τους οποίους ζητείται η παραδειγματική τιμωρία. Η πράξις των ως άνω η οποία εσχολιάσθη υπό του πανελληνίου τύπου, συνίσταται εις το εξής:

Ο Πέτρος Κυρίτσης διατελών εν μέθη εισήλθεν έφιππος εις το πάρκον της Κοινότητος Λιτοχώρου, καλπάζων δε ηπείλει να παρασύρη τους εν αυτώ ευρισκομένους πολίτας. Αστυνομικά όργανα έσπευσαν να συλλάβουν τον ως άνω ταραξίαν και να τον οδηγήσουν εις την οικίαν του, πράγμα το οποίο εξελήφθη ως προσβολή κατά της φιλοτιμίας αυτού εκ μέρους των οικείων του.

Απόρροια της αντιλήψεως ταύτης ήτο να δοθή εις τον ταραξίαν νέος ίππος με την εντολήν να καλπάση εκ νέου εις το πάρκον, όπερ και εστοίχισεν εις αυτόν την σύλληψιν. Αλλά οι συγγενείς μετά των λοιπών κατηγορουμένων προκαλούν εις στάσιν τους χωρικούς και ούτω αποσπάται ούτος βιαίως από των χειρών των οργάνων της εξουσίας. Ήδη οι δικαζόμενοι αύριον εις το Κακουργιοδικείον Σερρών έχουν να αντιμετωπίσουν την βαρύτεραν των κατηγοριών.

Δι' αυτούς ο εισαγγελέας τονίζει το εξής:

«Προκαλεί τω όντι κατάπληξιν η ιταμότης και η θρασύτης των κατηγορουμένων και συντρόφων αυτών και η καταλαβούσα αυτούς μανία να ανατρέψουν τα όργανα της εξουσίας και να απελευθερώσουν τον συλληφθέντα. Αντιθέτως δεν δυνάμεθα να παρίδωμεν την υπό του επί κεφαλής της αστυνομικής αρχής επιδειχθείσαν ψυχραιμίαν, μετριοπάθειαν και σύνεσιν, χάρις εις την οποίαν η προκληθείσα αγρία συμπλοκή απέβη αναίμακτος. Παρά τους προπηλακισμούς, ούς υπέστη ούτος, ηκολούθησε την σώφρονα οδόν της υποχωρήσεως δια να μη προκαλέση θύματα εκατέρωθεν.»

(ΦΩΣ 7-6-1931)

Ο ΦΟΝΟΣ ΤΟΥ ΦΥΛΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΥ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ

Αύριον εκδικάζεται ενώπιον του Κακουργιοδικείου της πόλεώς μας μία σκοτεινή υπόθεση φόνου του φύλακος του Σιδηροδρομικού Σταθμού Λιτοχώρου, Σαραφίγκου. Μίαν θυελλώδη νύκτα του παρελθόντος Ιανουαρίου, από την καλύβη του φονευθέντος, όστις από ενωρίς συνδιεσκέδαζεν μετά δύο Σιδηροδρομικών υπαλλήλων, ηκούσθη είς πυροβολισμός. Την πρωίαν ευρέθη το πτώμα του διάτρητον από σφαιρίδια πυροβόλου όπλου. Ενεργήθησαν τότε ανακρίσεις χωρίς να συλληφθούν οι πραγματικοί του δράσται. Μόνον ως ύποπτος συνελήφθη ο διατηρών από πολλών ετών καφφενείον παρά τον Σιδηροδρομικόν Σταθμόν Ιωάννης Φούντος εκ Λιτοχωρίου. Ο φόνος αυτός ομοιάζει μετά του επίσης σκοτεινού φόνου της Μεθώνης, δια τον οποίον ο συλληφθείς ως ένοχος Καλύβας ηθώθη, παρά της εν συγκινήσει την επαρχίαν Κατερίνης.

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 12-10-1933)

Ο ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΑΡΧΗΣ ΤΟΥ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Αύγουστος.- Είναι αλήθεια ότι το Λιτόχωρον τουλάχιστον πρέπει να είναι υπερήφανον, διότι απέκτησεν ένα ιδεώδη αστυνομικόν σταθμάρχην, ικανόν να ανταπεξέλθη εις όλας τας πολλαπλάς ανάγκας της κωμοπόλεώς μας. Ουδέποτε ίσως μέχρι τώρα το Λιτόχωρον εγνώρισεν τοιαύτης εγνωσμένης αξίας αστυνομικόν σταθμάρχην, οίον εν τω προσώπω του κ. Λιανοπούλου. Χαρακτήρ πράος, φιλόανθρωπος, καταδεκτικός, έχει γίνη πολύ γρήγορα δημοφιλής και κατεδείχθη πιστός εκτελεστής του καθήκοντος. Τας εκάστοτε διαφοράς των πολιτών τας επιλύει με τοιαύτην αντικειμενικότητα και επιδεξιότητα, ώστε δικαίως να προκαλή τον θαυμασμόν. Αλλ' η δράσις του δεν περιορίζεται μόνον εις τα καθαρώς αστυνομικά του καθήκοντα. Δεν διστάζει να εκτελή και υπηρεσίας και να ενδιαφέρεται ακόμη και για πράγματα δια τα οποία ίσως υπεύθυνοι είνε μόνον οι κοινοτικοί μας άρχοντες. Φροντίζει δια την εν γένει καθαριότητα της κοινότητος και εξωραϊσμόν και δια κάθε πράγμα το οποίον συντείνει εις

την πρόοδον του τόπου μας. Γενικώς όλος ο κόσμος εδώ είνε λίαν ευχαριστημένος από την εργασίαν του κ. αστυνομικού σταθμάρχου, από τον τελευταίον εργάτην μέχρι του προύχοντος. Δεν είνε ανάγκη να επεκταθώ περισσότερον. Το Κράτος και ιδίως το Αστυνομικόν Σώμα πρέπει να είναι υπερήφανον, διότι έχει εις το ενεργητικόν τοιούτους αξιωματικούς, προσηλωμένους πιστώς ψυχή τε και σώματι εις το καθήκον, αμέσους συναντιλήπτορας και βοηθούς του λαού.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 29-8-1936)

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΙΑΣ ΑΛΛΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

(Πρόκειται για πρόσωπα της λιτοχωρίτικης κοινωνίας που οι χαρακτήρες τους δείχνουν τόσο φυσικοί και ζωντανοί, τόσο καθημερινοί και αγαπητοί. Τι είναι όμως αυτό που τους κάνει να ξεχωρίζουν και ποια χαρακτηριστικά γνωρίσματα διαθέτουν, ώστε το πιο βασικό στοιχείο τους, το όνομα, χωρίς αμφιβολία, να εκπροσωπεί κάτι πολύ ευρύτερο από τον εαυτό τους;

Σε εφημερίδες της Θεσσαλονίκης είναι δημοσιευμένα τα θέματα που ακολουθούν. Αναφέρονται σε ανταποκρίσεις από το Λιτόχωρο των ετών 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1932 και 1939. Είναι προφανές ότι την εποχή εκείνη ήταν προσφιλής συνήθεια η ανάγνωση κοινωνικών εκδηλώσεων στις εφημερίδες.)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Αρραβώνες

Την παρελθούσαν εβδομάδα ετελέσθησαν οι αρραβώνες του ανθυπομοιράρχου μας Κωνσταντίνου Μαριάνου μετά της χαριτωμένης δεσποινίδος Μίνας Αϊδινοπούλου. Εις το ταιριαστό ζευγάρι ευχόμεθα ταχεία την στέψιν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΚΩΝΑΣ
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 9-6-1926)

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Αφίξεις

Τελευταίως αφίχθησαν εξ Αθηνών και Θεσσαλονίκης πλείσται οικογένειαι χάριν αναψυχής και δια παραθερισμόν. Μεταξύ αυτών διεκρίναμεν την οικογένειαν Αγ. Παπαζαχαρίου εκπαιδευτικού συμβούλου και τον επανακάμψαντα εξ Αθηνών φίλον κ. Ιωάννην Χουζούρην φοιτητήν της Ιατρικής.

ΟΥΤΙΣ

(ΦΩΣ 28-6-1926)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Αφίξεις

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, 9 Ιουλίου. Προ ημερών αφίχθη ο κ. Αθανάσιος Λασπόπουλος περί σπουδαίων ζητημάτων πολιτικών Λιτοχώρου. Εκφράζομεν όλοι μας τα συγχαρητήρια εις τον καθηγητήν μας δια την υποστήριξίν του, ως και ημείς βεβαίως θα τον υποστηρίξωμεν εις την υπηρεσίαν όπου πρόκειται να λάβη. Ο κ. Λασπόπουλος ανεχώρησε σήμερον εις τον σταθμόν. Τον συνόδευσαν πολλαί αρχαί.

ΡΟΥΣΤΙΚΟΥΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 12-7-1926)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΓΕΝΝΑΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ 25.- Ό,τι δεν ηδυνήθη να κάμη η Κοινότης, ελλείψει οικονομικών μέσων, το πραγματοποιεί ο άρτι εξ Αμερικής ελθών συμπατριώτης μας ιατρός κ. Αθανάσιος Ζ. Καρακίτσος. Εννοούμε την κατασκευήν δύο βρύσεων, προς ύδρευσιν ανέτου της ωραίας κωμοπόλεώς μας. Ο κ. Καρακίτσος διέθεσε προς τον σκοπόν τούτον 25 χιλιάδες δραχμών, ο ίδιος δ' επιστατεί τα σχετικά έργα, βοηθούμενος παρά των επίσης εξ Αμερικής αφιχθέντων κ. Λαζάρου Καρακίτσου και Βασιλείου Κωνσταντίνου. Συγχαίρωμεν θερμώς τον κ. Καρακίτσον, δια την αγάπην αυτού προς την γενέτειραν.

ΕΙΣ ΟΦΘΑΛΜΟΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 27-3-1927)

ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Ομογενής ευεργέτης

Μετ' ευχαριστήσεως επληροφορήθημεν ότι ο προ μηνός ελθών ενταύθα εξ Αμερικής, ομογενής και συμπολίτης κ. Αθανάσιος Ζ. Καρακίτσος προσεφέρθη και ανέλαβε ιδίαις δαπάναις την κατασκευήν δύο βρύσεων εν τη κωμοπόλει μας.

ΦΑΩΝ

(ΦΩΣ 28-3-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Αρχαιρεσίαι

Την περασμένην Κυριακήν και εν τω καφενείω «Πάνθεον» έγειναν αρχαιρεσίαι του Φιλοθηραματικού Συλλόγου «Όλυμπος». Εξελέγησαν πρόεδρος ο καλός μας δασικός κ. Κατσιγιάννης, αντιπρόεδρος κ. Π. Ολύμπιος ιατρός, γραμματεύς ο δημοδιδάσκαλος κ. Υετίων, ταμίας ο κ. Γκουνέσης, σύμβουλοι οι κ.κ. Σκεφαλίδης και Τσίρος, αναπληρωματικοί οι κ.κ. Μουρσιώτης και Β. Κουστίνος.

Γ.Κ.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 8-6-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ

Ο ΡΕΚΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ 10.- Θα ήτο παράλειψις ασυγχώρητος εις την σειράν των ανταποκρίσεών μου, εάν δεν αναφέρομεν και ολίγα δια την λειτουργίαν του ταχυδρομείου και τηλεγραφείου μας, υπό τον ρέκτην και ευγενέστατον κ. Ιωάννην Αποστολάκην. Ο εν λόγω δραστήριος υπάλληλος, παραλαβών προ εξαμήνου και πλέον την Διεύθυνσιν του Γραφείου, κατώρθωσε να αποκτήση την αγάπην και συμπάθειαν του κοινού της κωμοπόλεώς μας, με την λεπτότητα και ευγενή συμπεριφοράν του προς όλους τους μεταβαίνοντας εις το γραφείον δι' εργασίας των. Ακούραστος προσπαθών πάντοτε να διευκολύνη το κοινόν, μη πνιγόμενος στους πολλούς τύπους, διαθέτει καθ' εκάστην μίαν ώραν επί πλέον και με την άφιξιν των αυτο-

κινήτων την 18^{ην} ώραν, αμέσως ανοίγει μόνος του τον ταχυδρομικόν σάκκον.

Π. ΜΟΣΧΟΒΙΤΗΣ
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 13-6-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Αρραβώνες

Εν στενώ οικογενειακώ κύκλω ο κ. Νικόλαος Σκαρδούτσος, ανθυπασπιστής χωροφυλακής, πρώην αστυνομικός σταθμάρχης Λιτοχώρου και νυν αποσπασματάρχης και η Δις Καίτη Θωμαΐδου, εξ Εσκή Σεχήρ, έδωσαν αμοιβαίαν υπόσχεσιν γάμου.

Γάμοι

Ο κ. Απόστολος Μισιρλόγλου φαρμακοποιός και η Δις Αμαλία Ιωάννου Γιαννουλοπούλου ετέλεσαν τους γάμους των.

Γ. ΖΗΣΚΑΣ
(ΦΩΣ 11-12-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Αρραβώνες

Ο φοιτητής της Φαρμακευτικής κ. Διονύσιος Φέρλιας και η δ/νίς Βικτώρια Κ. Ζωγράφου ιατρού, έδωσαν αμοιβαίαν υπόσχεσιν γάμου. Εις το ταιριαστό αυτό ζευγάρι ευχόμεθα ταχείαν στέψιν.

Γ. ΖΗΣΚΑΣ
(ΦΩΣ 6-2-1928)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Εις το αρχοντικό σπίτι του κ. Γεωργίου Σισκοπούλου αντήλλαξαν δακτύλιον αρραβώνος ο εν Αμερική εγκατεστημένος ομογενής μας κ. Διονύσιος Φαργκάνης, μετά της δίδος Κατερίνας Σισκοπούλου, εν μέσω πολλού και εκλεκτού κόσμου της κοινωνίας μας, ευλογούντος του Αιδεσιμωτάτου Παπακωνσταντίνου Τσιτσιρίκου. Εις το ταιριαστό ζευγάρι ευχόμεθα ταχείαν την στέψιν.

Γ. ΖΗΣΚΑΣ
(ΦΩΣ 7-5-1928)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Αναχωρήσεις

Ο παρεπηδημών εν τη κωμοπόλει μας ομογενής μας κ. Γεώργιος Φαργκάνης ανεχώρησεν οικογενειακώς εις Αμερικήν, όπου προ πολλών ετών ήτο εγκατεστημένος.

Αρραβώνες

Ο άρτι αφιχθείς εξ Αμερικής κ. Νικόλαος Γκούρβας και η Δ/νίς Βαγγελούδα Δημ. Σταμούλη μεγαλεμπόρου Καβάλλας, έδωσαν αμοιβαίαν υπόσχεσιν γάμου. Εις το ταιριαστό ζευγάρι ευχόμεθα ταχείαν την στέφιν.

ΓΕΩΡΓ. ΖΗΣΚΑΣ
(ΦΩΣ 3-10-1928)

ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Την παρελθούσαν Παρασκευήν απέθανεν εκ συγκοπής καρδιάς ο Γεώργιος Ντότσιος.

Η θλιβερά είδησις μεταδοθείσα αστραπιαίως εις την κωμόπολιν μας, εβύθισεν τους πάντας εις απερίγραπτον πένθος, διότι ο Γεώργιος Ντότσιος ήτο μία μορφή πολύ ευγενική με καρδιά τόσο πονόφυχη που όσο πιο βαθιά την εγνώριζε κανείς τόσο περισσότερο την ζήλευε. Ενάρετος και καλοκάγαθος και τύπος ευσεβούς οικογενειάρχου, τα περισσότερά του χρόνια τα αφιέρωσε εις έργα φιλανθρωπίας και κοινής ωφελείας.

Επί 40 έτη ειργάσθη ως επίτροπος εις ενοριακούς Ναούς. Και με την ευγενική και ακαταπόνητη φροντίδα του ανήγειρε δύο Εκκλησίας, τον Άγιον Γεώργιον και την Αγίαν Μαρίναν, εξωραΐσας ταύτας με παντοειδή δένδρα μεταβληθέντα σήμερον εις ιερά άλση.

Αυτός επρωτοστάτησε εις την μεταφοράν του νερού από την θέσιν «Τσιμπίλη» και χάρις εις την πρωτοβουλίαν του ταύτην εξυγιάνθη το Λιτόχωρον σήμερον και κατέστη κέντρον αναψυχής χιλιάδων παραθεριστών.

Τοιούτος υπήρξεν ο Γεώργιος Ντότσιος, ο θάνατος του οποίου αποτελεί πραγματικήν απώλειαν και ευλόγως τον

θρηναί ολόκληρον το Λιτόχωρον. Η κηδεία του έγινε την επομένη μεγαλοπρεπεστάτη εν μέσω πρωτοφανούς κοσμοσυρροής, αφιχθέντων και πολλών εκ Θεσ/νίκης συγγενών και φίλων.

Εν σώματι ηκολούθησαν το Κοινοτικόν Συμβούλιον, τα διοικητικά συμβούλια του Σωματείου Παντοπωλών, της Φιλοπτώχου Αδελφότητος, του Μουσικογυμναστικού Συλλόγου, ο Αστυνομικός Σταθμάρχης, ο Προϊστάμενος του Ταχυδρομείου και Τηλεφωνικού Γραφείου, αι Επιτροπείαι όλων των Ναών και το Προσωπικόν των Σχολείων μας και σύμπας ο λαός του Λιτοχώρου. Κατά την νεκρώσιμον ακολουθίαν κατάλληλον λόγον εξεφώνησεν ο ιερεύς κ. Ευάγγελος Βλαχόπουλος, εξάρτας αρετάς και τα προτερήματα του εκλιπόντος ανδρός.

Ας είνε ελαφρό το χώμα που σε σκεπάζει. Η μνήμη σου διά το Λιτόχωρο θα είνε αιωνία.

ΔΗΜ. ΑΞΑΤΣΙΔΗΣ

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 12-4-1929)

ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΕΝ ΤΗ ΞΕΝΗ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ, εκ Λιτοχώρου

Ο Ευάγγελος Δημ. Βλαχόπουλος, εκ Λιτοχώρου, αφιχθείς προ ημερών εις Αθήνας μετά των ΑΧΕΠΑΝΣ, όπως παρευρεθή εις τας εορτάς της Εκατονταετηρίδος της ανεξαρτησίας της Ελλάδος, τυγχάνει από τεσσαρακονταετίας σχεδόν εγκατεστημένος εν Νέα Υόρκη, όπου, κατόπιν ενδελεχούς εργασίας, κατώρθωσε να διακριθῆ εις διαφόρους επιχειρήσεις και να καταλάβη εξέχουσιν θέσιν μεταξύ των εκεί ομογενών. Πολλαχώς εφάνη χρήσιμος εις εθνικούς και φιλανθρωπικούς σκοπούς, διό και απέσπασε την εκτίμησιν ου μόνον των ομογενών, αλλά και των Αμερικανών συμπολιτών του. Ο κ. Βλαχόπουλος τυγχάνει πρόεδρος της εν Νέα Υόρκη Αδελφότητος των Λιτοχωριτών ο «Όλυμπος», φιλανθρωπικώς δρώσης από του 1907. Μετά τινάς ημέρας αναχωρεί εις την ιδιαιτέραν του πατρίδαν Λιτοχώριον.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 11-4-1930)

**ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Την ημέραν της Αναλήψεως ετελέσθησαν τα εγκαίνια της γεφύρας του Αγίου Αθανασίου, δαπάνη του από πολλών ετών εγκατεστημένου εν Αμερική συμπολίτου μας κ. Ευαγγέλου Βλαχοπούλου, μελέτη και επιβλέπει του επιστήμονος μηχανικού κ. Ντομαδάκη.

Αφ' εσπέρας προσεκλήθησαν επισήμως αι πολιτικά και αστυνομικά αρχαί και πάντα τα σωματεία της κωμοπόλεώς μας. Παρέστησαν ο πρόεδρος της Κοινότητος μετά του κοινοτικού συμβουλίου, ο αστυνομικός σταθμάρχης κ. Καλογήρου, το προεδρείον του ποδοσφαιρικού συλλόγου, το προσωπικόν των Α' και Β' μικτών σχολείων και οι καθηγηταί του Ημιγυμνασίου και πλήθος κόσμου. Περί την 5^{ην} μ.μ. ώραν εις το βάθος 8 μέτρων της επιφανείας άρχεται ο αγιασμός. Μεγάλη δε χαρά την στιγμήν εκείνη εξωγραφίσθη εις το πρόσωπον του ρέκτου εργολάβου κ. Ιωάννου Οσμιδοπούλου, όστις ακούραστος δίδει τας απαιτουμένας οδηγίας και εν τω μέσω της ευχής τίθεται ο θεμέλιος λίθος, εσφάγη δε κατά τα έθιμα και αμνός.

Μετά το τέλος του αγιασμού ο πρώην καθηγητής κ. Μαστρογιάννης εξεφώνησε κατάλληλον λόγον, κατόπιν δε ο αντιπρόεδρος της κοινότητος κ. Γ. Ζήσκας εκ μέρους της κοινότητος ευχαρίστησεν τον κ. Βλαχόπουλον δια την γενναιόδωρον ταύτην προσφοράν δια το κοινωφελές τούτο έργον, ευχηθείς, όπως το παράδειγμα του κ. Βλαχοπούλου και Ευαγγέλου Μπιτσικάρη, διδασκάλου, μιμηθούν και άλλοι φιλοπρόοδοι Λιτοχωρίται.

Είτα εις τους προσκεκλημένους προσεφέρθησαν διάφορα αναψυκτικά και γλυκά.

ΕΝΙΠΕΥΣ

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 1-6-1930)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Μία βάπτισις

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ 6.- Σήμερον και περί ώραν 4 μ.μ. εις τον εξοχικόν ναόν της Αγίας Παρασκευής, κειμένης περί τα τετρακόσια μέτρα εις ύψος και επί των πλευρών του Ολύμπου, υπό

την σκιάν αιωνοβίων ελάτων, ανεδέξατο εκ της κολυμβήθρας ο τοις πάσιν αγαπητός δημόσιος ταμίας Αικατερίνης κ. Κων/νος Αγγελακόπουλος το χαριτωμένο αγγελούδι κοριτσάκι του κ. Σπύρου Παντερμάκη, ονομάσας αυτό Ζαμπέταν. Μετά την βάπτισιν επηκολούθησε γλέντι τρικούβεργο, όπου οι παχύτατοι οβελίαι κατεφαγώθησαν με πρωτοφανή όρεξιν. Άφθονος δε θείος οίνος έδωκεν ζωήν και πρωτοφανή όρεξιν εις πάντας. Οι πολυπληθείς κεκλημένοι και πάντες οι φίλοι εύχονται εις τους ευτυχείς γονείς και τον λεβεντάνθρωπον ανάδοχον να τοις ζήση η Ζαμπετούλα.

ΖΕΥΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 11-7-1930)

**ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΑΙ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ ΚΑΙ Ο
ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΣ ΠΕΡΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΝΟΜΟΣ**

Οι μετανάσται Λιτοχώρου απηύθυναν προς την Κυβέρνησιν το κατωτέρω τηλεγράφημα προς τροποποίησιν του αναγκαστικού νόμου:

Πρόεδρον Κυβερνήσεως Αθήνας

Απροσδόκητος Νόμος περί καταθέσεων συναλλάγματος, ως πέλεκυς βαρύς έπεσε κεφαλάς υποφαινομένων μεταναστών Αμερικής, διότι επί πολλά έτη εργασθέντες και μετά πολλών μόχθων συναποκομίσαντες εις πατρίδα Ελλάδα μικράς οικονομίας, βλέπομεν μειουμένας συντριπτικώς μικράς καταθέσεις. Παρακαλούμεν θερμώς μεριμνήσατε τροποποίησιν Νόμου, σώζοντες πτωχούς βιοπαλαιστάς οικογενειάρχας.

Λιτόχωρον 12 Αυγούστου 1932

Επιτροπή μεταναστών Αμερικής: Χρήστος Σταμούλης, Αθανάσιος Μπάκας, Δημήτριος Νίκας, Αλέξανδρος Μπάκας

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 13-8-1932)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Η διοικούσα την Κοινότητα Λιτοχώρου επιτροπή καθήκον αυτής επιβεβλημένον θεωρεί όπως και δημοσία εκφράσει θερμάς ευχαριστίας προς τον συμπολίτην της κ. Αριστείδην Δρόσου δια την υπέρ της Κοινότητος Λιτοχώρου δωρεάν αυτού εκ δραχμών 10.000, διατεθησομένων δια την κατα-

σκευήν του υδραγωγείου αυτής και εύχεται όπως και άλλοι συμπολίται της μιμηθώσι το παράδειγμα αυτού.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας Λιτοχώρου Ευάγγελος Μπιτσκάρης.

(ΦΩΣ 23-2-1939)

**Ο ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΤΩΝ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΛΙΤΟΧΩΡΙΤΩΝ**

Την προσεχή Πέμπτην 16^{ην} τρέχοντος εν τη αιθούση της λέσχης Ανδριανουπολιτών δίδεται ο ετήσιος χορός του Συλλόγου των εν Θεσσαλονίκη Λιτοχωριτών, όστις χάρις εις τας προσπάθειάς του Διοικητικού Συμβουλίου θα σημειώση εξαιρετικήν επιτυχίαν.

(ΦΩΣ 16-2-1939)

ΤΟ ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟ ΓΛΕΝΤΙ

Χοροί και εσπερίδες Λιτοχωριτών

Ο χορός των Λιτοχωριτών εις την αίθουσαν των Ανδριανουπολιτών εσημείωσεν εξαιρετικήν επιτυχίαν.

Διεκρίναμε τας οικογενείας Παπανικολάου, προέδρου του Συλλόγου, Μηλιοπούλου, Τραμπούνη, Γ. Φούντου, Κλιγκοπούλου, Σκορδαρά, Πιτσιρώνη, Μπακλαβά, τον κ. και την δεσποινίδα Φούντου, τον κ. και την δεσποινίδα Βλαχοπούλου, τον κ. και την κ. Παπαχρίστου, τον κ. και την κ. Βλιαγκοπούλου, τον κ. και την δεσποινίδα Γκουντέλια, τας οικογενείας Τριανταφύλλου, Τσιγαρίδη, Καλαμπαλίκη, Γεωργουλή, Χ. Γιαννουλοπούλου, Τσάλη, Πατσαρίκα, Καραδήμου, τας δεσποινίδας Λάσκου, Β. Καβακοπούλου, Μ. Καβακοπούλου, Ζυγούρη, Λαβαντζιώτου, Σδούγκου, Τσίντσιφα, Φούντου, Μύρου, Παπαδοπούλου, Βάρκα και τους κ.κ. Μπιτσκάρην, πρόεδρον της Κοινότητας Λιτοχώρου, Αναγνωστόπουλον, Γεωργουλήν, Χ. Γιαννουλόπουλον, Κοκκώνην, Πιστικόν, Ζησκάταν, Ελευθερίου, Παπαδόπουλον, Τζούφαν, Αναστασιάδην κ.α.

(ΦΩΣ 17-2-1939)

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΩΜΟΠΟΛΗ ΤΟΥ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ, ΟΠΩΣ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

(Η λιτοχωρίτικη κοινωνία του μεσοπολέμου χαρακτηρίζεται από τις σχέσεις μεταξύ των κατοίκων που μοιράζονται έναν κοινό πολιτισμό. Έτσι η κοινωνία του Λιτοχώρου προϋποθέτει και αντιπροσωπεύει ένα σύνολο συνειδητών σχέσεων που βασίζονται σε κοινές πολιτισμικές παραστάσεις, όπως αυτές διαμορφώθηκαν κατά την Τουρκοκρατία και εξελίχθηκαν στα νεώτερα χρόνια. Αξιόλογες πληροφορίες και στοιχεία για το πλαίσιο λειτουργίας του λιτοχωρίτικου κοινωνικού συνόλου, ο αναγνώστης μπορεί να βρει στα παρακάτω γραπτά κείμενά μας:

α. Θέματα και παράμετροι της κωμόπολης Λιτοχώρου μέσα από τα πρακτικά του Κοινοτικού Συμβουλίου των ετών 1918-1940.

β. Το Λιτόχωρο και τα πρακτικά της Κοινότητας των ετών 1918-1940. Πτυχές, όψεις και απόψεις της κωμόπολης.

Οι ανταποκρίσεις των εφημερίδων της Θεσσαλονίκης και της Κατερίνης που ακολουθούν είναι των ετών 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1935 και 1939. Τα

περισσότερα θέματα απασχόλησαν το Κοινοτικό Συμβούλιο και περιλαμβάνονται στα πρακτικά.)

Η ΕΞΟΧΗ ΕΙΣ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Εις το κομψόν χωρίον Λιτόχωρον ο κόσμος περνά θαυμάσιο καλοκαίρι γεμάτο από διασκεδάσεις χάρις εις το ρηξικέλευθον του κ. Ιωάννου Μεταξιώτου, ιδιοκτήτου της «ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ», του μεγάλου αριστοκρατικού κέντρου, το οποίον συχνάζεται από τον καλλίτερον κόσμον. Μία θαυμασία Τζαζ μπαντ καταθέλγει τους επισκέπτας και η μύρα είνε πολύ δροσερά εκεί εις τους πρόποδας του Ολύμπου. Προσεχώς Αθηναϊκή οπερέττα θα αρχίση τας παραστάσεις.

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 11-6-1925)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ

ΛΙΤΟΧΩΡΟ.- Προ ημερών εδενδροφυτεύθη η ωραία πλατεία της κωμοπόλεώς μας και είναι ενθαρρυντικόν το τοιούτον που επιτέλους κατενόησαν την χρησιμότητα των δένδρων. Τα δενδρύλλια των πεύκων τα οποία εφυτεύθησαν, εάν τύχουν της απαραίτητου περιποιήσεως (και το ελπίζομεν) θ' αναδασώσουν έστω και μετά πάροδον ετών και θα μεταβάλλουν την πλατείαν μας εις μαγευτικόν και κατάφυτον πάρκον. Ως βλέπομεν, τα έργα εν τη κωμοπόλει μας επεκτείνονται. Μετά την δενδροφύτευσιν, είδομεν και φωτισμόν. Ελπίσωμεν και εις μεγαλύτερα.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 13-3-1926)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Παραλλήλως με τα νέα έργα τα οποία επετελέσθησαν εις την κωμόπολιν μας, απεφασίσθη, ως εγνώσθη και η επισκευή του δρόμου μέχρι Σιδηροδρομικού Σταθμού. Το τοιούτον νομίζομεν ότι είναι επιβεβλημένον, αφού κατά τον χειμώνα και αυτή η συγκοινωνία αποβαίνει αν ουχί αδύνατος, όμως δύσκολος.

Η επισκευή, καθώς μανθάνομεν, θα γίνη δια προσωπικής εργασίας. Η τοιαύτη ενέργεια τιμά ομολογουμένως τον ρέκτην

Πρόεδρον της Κοινοότητός μας, καθώς και το περί αυτόν Κοινοτικόν Συμβούλιον, εις τους οποίους οφείλονται και η δενδροφύτευσις της πλατείας μας, ο φωτισμός και άλλα. Εάν επισκευασθή και η οδός, τότε θα δυνηθώμεν να ομολογήσωμεν, ότι η κωμόπολις μας θα καταστή έν από τα ωραιότερα παραθεριστικά κέντρα.

ΦΑΩΝ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 23-3-1926)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Πεννιές

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ 25.- Αι ηλιόλουστες ημέρες του Απρίλη άρχισαν να μας χαρίζουν απολαύσεις και πρό παντός φυσικός, δια τας οποίας το Λιτόχωρον κατέχει πρωτεύουσαν θέσιν. Η κωμόπολις μας με τα άφθονα δένδρα της παρουσιάζεται τας ημέρας αυτάς σ' ένα πλαίσιο ολοπράσινης ομορφιάς, η οποία ποικίλλεται με τες πολύχρωμες βίλες της, τα ωραία σπήτια της.

Η κωμόπολις μας απέκτησε και ωραίον πετρελαιοκίνητον αλευρόμυλον, μετά τελειοτάτου συστήματος μηχανής. Ένα εύγε εις τους επιχειρήσαντας.

ΦΑΩΝ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 28-4-1926)

Από το Λιτόχωρον

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Επειδή το Λιτόχωρον τυγχάνει κέντρον πολλών περιχώρων και αι δικαστικάί αγωγαί είναι πολλάί, θα ήτο καλόν εάν ελύοντο αι διαφοραί αυτών εις το Λιτόχωρον. Προ πολλού το κράτος εζήτησε παρά της Κοινοότητος, κατόπιν αιτήσεως, πληροφορίας δια το ζήτημα της ιδρύσεως Ειρηνοδικείου, αλλά μέχρι σήμερον τίποτε δεν εγένετο. Η Λεπτοκαριά, αν και μικρό χωριό, εντούτοις έχει τας περισσοτέρας αγωγάς. Φαίνεται πως οι κάτοικοι αλληλοτρώνονται.

Προχθές το εσπέρας, ο κ. Ειρηνοδίκης Παπαγιάννης, ο γραμματεύς του Ειρηνοδικείου Παπαγγελίτσος, εις τον οποίον οφείλεται η όρεξις και η οργάνωσις του γλεντιού, ο Αγρονόμος κ. Τζουρλεώτης, οι δικηγόροι Θεοφανόπουλος, Παπαπα-

ράσχου, ο ανθυπομοίραρχος κ. Μαριάνου, αποσπασματάρχης Κατσαδάκης, φαρμακοποιός κ. Μισιρλόγλου, εισπράκτωρ κ. Κωστόπουλος, Πρόεδρος κ. Τατσόπουλος και Δασικοί Κρασακόπουλος και Κατσιγιάννης, συνεκεντρώθησαν εις το καφενείον «Πάνθεον», το περιποιητικώτατον των αδελφών Ν. Ζήσκα, όπου μετά το φαγητόν διωργανώθη απρόοπτο γλέντι, το οποίον διήρκεσε μέχρι των πρωϊνών ωρών.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΚΩΝΑΣ
(ΦΩΣ 3-6-1926)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Συγκοινωνία

Ήτο καιρός πλέον να βελτιωθή η συγκοινωνία σιδηροδρομικού σταθμού- Λιτοχώρου. Δια της αφίξεως δύο νέων πολυτελών αυτοκινήτων, εξ' ών το έν του κ. Νικολάου Τολιοπούλου, η τακτική συγκοινωνία εξησφαλίσθη.

ΟΥΤΙΣ
(ΦΩΣ 11-8-1926)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Η άνοιξις

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Ύστερα από ένα χειμώνα τόσο τσουχτερό όσο και μελαγχολικό και ύστερα από μέρες συννεφιασμένες και μονότονες, σαν σαλιγκάρια ο κοσμάκης της κωμοπόλεώς μας ξεχύθηκε εις τα διάφορα αυτής σημεία, για να ξεσκάση και αποβάλη την μαύρη τού χειμώνα ιδέα που τον πιάνει ανατριχίλα όταν σκέπτεται.

Μόλις είδον το φως του ηλίου οι Λιτοχωρινοί να ζεσταίνη, έτρεξαν να απολαύσουν αυτόν. Οι θαυμάσιες ηλιακάδες ξενάρκωσαν την κοιμισμένην κωμόπολιν μας, που ο χειμώνας την είχε μεταβάλη σε ερημητήριο και τους Λιτοχωρίτας που το κρύο τον χειμώνα τους μάζευσε σαν κουβάρι μέσα στα παλτά τους. Το γνωστόν «Ολύμπιον Πάρκ» γέμισε από κόσμο, ο οποίος ερωτεύθη τον ήλιον και μάλιστα από θηλυκόκοσμο, ο οποίος βαρημένος από την πληκτικήν και μονότονη ζωή που περνούσε μέχρι της προχθές και βαριεστημένος από την βαρειά του χειμώνα ατμόσφαιρα, έσπευσε με λαχτάρα ν' αναπνεύση

ανοιξιάτικο αέρα, να προσηλιασθή ξαπλωμένος στα πράσινα χορτάρια και ν' απολαύση τα μυρίπνοα λουλούδια που τόσο όμορφα άρχισαν να στολίζουν την γη και που με την χάρη των κρατούν κοντά των πάντοτε κάθε θνητή ύπαρξη. Μακρούς απ' το μούχλιασμα του χειμώνα, τώρα μπήκαμε στην άνοιξη.

Έτσι λοιπόν με νέες δυνάμεις όλοι τρέχουμε δεξιά και αριστερά στο Ολύμπιον Πάρκ, μαζεύοντας λουλούδια πούνε γεμάτο από τη φύσι ριγμένα. Έτσι λοιπόν και για μας, που το χειμώνα περνάγαμε σκοτεινές μέρες και νύχτες, έρχεται η άνοιξις και ύστερα απ' αυτήν το καλοκαίρι που μας περιμένουν οι πολυάριθμες εξοχές να γλεντήσωμεν, οι οποίες ήρχισαν να ντύνονται στα γιορτινά τους για να υποδεχθούν Λιτοχωρινούς και παραθεριστάς από τους οποίους θα έχωμεν αρκετούς.

ΡΟΜΑΝΤΙΚΟΣ

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 24-3-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Οι Ξενισμοί

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ 25.- Η δενδροφυτευθείσα πλατεία μας μετωνομάσθη εις «Ολύμπιον Πάρκ». Αυτό το «Πάρκ» ημπορούσε να λείψη. Αρκεί μόνον το «Ολύμπιον» δια να μη χρειάζονται οι Ξενισμοί. Νομίζομεν;

ΕΙΣ ΟΦΘΑΛΜΟΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 27-3-1927)

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Κοινοτικά

Κατά την θερινήν περίοδον ετοιμεντοστρώθη χώρος εις την θέσιν Κατούνια προς πανηγυρικήν τινά χοροεσπερίδα. Εστοίχισεν αρκετάς χιλιάδας. Θα παρακαλέσωμεν τον κ. Πρόεδρον της Κοινότητος δια τας εορτάς να συστήνη ειδικήν επιτροπήν.

Όσον αφορά την δενδροφύτευσιν των Κατουνίων, συνιστώμεν να συστηθή ετέρα επιτροπή υπό την προεδρείαν του ή να ανατεθή εις το Σωματείον το οποίον ήρχισεν την δενδροφύτευσιν η εκτέλεσις του έργου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΗΣΚΑΣ

(ΦΩΣ 7-10-1927)

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Κοινοτικά

Αφού υπάρχει πράξις καθορίζουσα το πλάτος των οδών και παράδοσις, πως επιτρέπη η κατασκευή του τοίχου εις την οικίαν του Κωνσταντίνου Λεμόνα; Και διατί απαγορεύεται η κατασκευή εις την οικίαν του κ. Χρίστου Τιουτούφα; Ο πτωχόκοσμος θα πληρώνει τα σπασμένα;

ΕΝΙΠΕΥΣ

(ΦΩΣ 23-10-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Γεωργικά

Πολλοί γεωργοί υπέβαλον ένστασιν κατά της εκλογής των αντιπροσώπων δια το Γεωργικόν Επιμελητήριον, ιδίως της Β' τάξεως.

Γ. Ζήσκας

(ΦΩΣ 11-12-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΔΟΥ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Την παρελθούσαν Κυριακήν εγένοντο τα εγκαίνια της οδού Λιτοχώρου μέχρι Σιδηροδρομικού Σταθμού. Ομίλησεν ο κ. Παπαπαράσχου Βουλευτής, ειπών ότι πρέπει δια της προσωπικής εργασίας να γίνη ο δρόμος, διότι το κράτος δεν δύναται να διαθέση ούτε οβολόν.

Ο κ. Βουλευτής έπρεπε να είπη ότι, επειδή το κράτος δεν διαθέτη ούτε οβολόν, έχει υποχρέωσιν το ειδικόν ταμείον Κατερίνης, του οποίου η αποστολή του είναι δια την κατασκευήν των οδών της Επαρχίας και εις το οποίον το Λιτόχωρον πληρώνει αρκετούς φόρους εκ των δασικών προϊόντων. Ήρχισεν ήδη η εργασία της οδού και ο κόσμος κατά εκατοντάδας έτρεξεν να πληρώση δια της προσωπικής του εργασίας τα πέντε ημερομίσθια τα οποία η Κοινότης του επέβαλεν.

Απορούμεν πως η οδός γίνεται εκτός του σχεδιαγράμματος του κ. Νομομηχανικού και πως η Κοινότης πληρώνει 4 χιλιάδας δραχμάς εις τον κ. Μιραδάκην μηνιαίως, αφού υπάρχουν Λιτοχωρίται τεχνίται μόνον με 80 δραχμάς ημερησίως,

αφαιρουμένου το ημερομίσθιον εις τας κακοκαιρίας. Ίσως εσυνήθισαν από τον δρόμον του Βαρικού, όστις εστοίχισεν 600.000 χιλιάδας δραχμάς και κάτι άλλο είνε, παρά δρόμος.

Γ. ΖΗΣΚΑΣ
(ΦΩΣ 28-1-1928)

**ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
ΔΙΑΚΟΠΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Λόγω της ακαταστασίας του καιρού διεκόπη η συγκοινωνία Λιτοχώρου-Σιδηροδρομικού Σταθμού, συνεπεία της κατασκευής της οδού και έτσι ευρισκόμεθα εις απελπιστικήν κατάστασιν. Πληροφορούμεθα ότι το Υπουργείον Συγκοινωνίας εψήφισεν 600.000 χιλιάδας δραχμάς δια την σκυρόστρωσιν της οδού. Φοβούμεθα μήπως είναι η είδησις αύτη ομοία με εκείνας που εστέλλοντο κάποτε από τας Αθήνας δια την ίδρυσιν τρίτης τάξεως εις το Ημιγυμνάσιον και ουκ ολίγα εξοδεύθησαν δια την αποστολήν επιτροπής εις Αθήνας.

(ΦΩΣ 16-2-1928)

**ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Συνελθόν το Κοινοτικόν Συμβούλιον εψήφισε κοινοτικόν φόρον επί των αιγοπροβάτων διπλασίαν τιμήν από το έτος 1927, ήτοι 16 δραχμάς κατά κεφαλήν.

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον θα έπρεπε να αποφύγη την φορολογίαν επί των ενοικιαζομένων οικιών, διότι αι οικίαι αρκετά έχουν επιβαρυνθή με τον επαχθή φόρον οικοδομών.

Διορισμός εισπράκτορος

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον δι' αποφάσεως διώρισεν Κοινοτικόν εισπράκτορα με 6% τον κ. Προκόπιον Πλαδήν.

ΖΗΣΚΑΣ
(ΦΩΣ 22-3-1928)

**ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Προς την διαχειριστικήν επιτροπήν Βαρικού και Παλαιοπόρου πολλοί γαιοκτήμονες υπέβαλον αίτησιν

ζητούντες τα ονοματεπώνυμα των χρεοφειλετών, μεταξύ των οποίων τυγχάνουν και μέλη της επιτροπής. Από πότε και δια ποίαν αιτίαν καθυστερούν υπέρογκα ποσά;

(ΦΩΣ 30-4-1928)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΝ

Τα λιβάδια

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, Μάιος.- Η κοινωνία του Λιτοχώρου, καθ' ἃ μας καταγγέλου, ευρίσκεται εν αγανακτήσει και εξεγέρσει με μερικούς μεγαλοσχήμους, που θεωρούν την Κοινοτικήν περιουσίαν ως ατομικήν των. Οι Λιτοχωρίται αγαπώντας την κωμόπολιν των και φροντίζοντες δια τον καλλωπισμόν της και την συγκοινωνίαν της, προσέφερον ολόκληρον την εις Βαρικόν βοσκήσιμον γην εις το Κοινοτικόν ταμείον κοινωφελών έργων και προς τούτο έχουν και ειδικήν επιτροπήν δια να ενοικιάζη και εισπράττει τα ενοίκια της βοσκής.

Τα μέλη όμως της σημερινής επιτροπής του ταμείου τούτου των κοινωφελών έργων, παν ἄλλο πράττουν παρά το προς την Κοινότητα καθήκον των! Και πώς να κάμουν το καθήκον των εις στιγμήν καθ' ἣν αυτοί οὔτοι οι αποτελούντες την επιτροπήν εἶνε οι εκμεταλλεζόμενοι τας βοσκησίμους ταύτας γαίας, νεμόμενοι δια των μεγάλων και μικρών ζώων των τα λιβάδια; Πως εἶνε δυνατόν να εισπράξουν παρ' ἄλλων ενοίκια βοσκής, εις στιγμήν, καθ' ἣν ως μας καταγγέλλεται, οι Γιαννουλόπουλοι (μέλη της επιτροπής ταύτης) χρεωστούν ουκ ολίγα και ονομαστικῶς ἐν μέλος ἐξ αὐτῶν χρεωστεῖ δέκα ἐννέα ὅλας χιλιάδας ενοίκια βοσκής; Ἀλλ' ὡς πότε αὐτή η σαπίλα; Ο λαός Λιτοχώρου αναμένει την επέμβασιν των αρμοδίων, προτού γίνῃ η επέμβασις των Ολυμπίων ἐξ... ἐλάτης κατοίκων!

ΖΕΥΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 12-5-1928)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ.- Προς την Κυβέρνησιν, τον Αρχηγόν του Λαϊκού Κόμματος και τους βουλευτάς απεστάλη το ἐξῆς τηλεγράφημα:

«Εξ υπαρχουσών ενδείξεων περί εμπειρικής χλωροφορμικής θεραπείας πληγών πολεμοπαθών, διαμαρτυρόμεθα εντόνως και ποιούμεθα έκκλησιν προς υγιά κοινωνίαν, εξηυγενισμένον Κόσμον, επικαλούμενοι δημοσιογραφικήν συνηγορίαν, Κοινοβουλευτικήν ετυμηγορίαν υπέρ απαραγράπτων δικαίων και δικαιωμάτων επιληστευθέντων μεταπολεμικώς χρημάτων ημών. Αποκρούομεν μετά βδελυγμίας πάσαν μη εις χρυσόν αποζημίωσιν και λύσιν μη σύμφωνον προς Συνθήκην Βερσαλλιών Νόμον 2109, διεθνώς θεσπισμένα περί ψυχικής οδύνης και διαφυγόντων κερδών, απαιτούντες επιστροφήν αδίκως καταβληθέντων ποσοστών εις πληρεξουσίου εν γένει. Επίσης, ψήφισιν ευεργετικών νόμων υπέρ εξορίστων και ομήρων καταστραφέντων.»

(Πρόεδρος Παραρτήματος Ενώσεως Πολεμοπαθών Β. Ελλάδος)

Γ. ΓΙΑΝΝΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 27-5-1928)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΝ

Χαίρε λαέ ηλίθιε ο πληρώνων τα πάντα

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ 27.- Η χθεσινή Τρίτη ημέρα της εβδομάδος δύναται να ονομασθή η «Κάθοδος των Λιτοχωριτών χωρίς να θέλουν εις Αικατερίνην»! Τριανταδύο άνδρες εκ Λιτοχωρίου, οι πλείστοι γέροντες και πέντε γυναίκες, γραίαι και χήραι, δι' αυτοκινήτων και ... ποδοκινήτων κατέπλευσαν αισίως ενταύθα χθες δια να υποβάλουν ενστάσεις δια τας αγρίας δι' αυτούς φορολογίας επί της καθαράς προσόδου διά τα ενοίκια που παίρνουν από τα σεσαθρωμένα και ετοιμόρροπα σπήτια που έχουν στο Λιτόχωρον! Η επιβληθείσα φορολογία εκυμαίνετο από 750-1500 δραχμάς, εν ώ αυτοί οι δυστυχείς ενοικιάζοντες έν ή δύο δωμάτια δια δύο θερινούς μήνας εις παραθερίζοντας στο Λιτόχωρον και αν τύχη να ενοικιάσουν, δεν εισπράττουν περισσότερον από 300-350 δραχμάς μηνιαίως, ήτοι 600-700 δραχμάς δι' όλον το έτος! Και έναντι αυτού του ενοικίου ζητεί το Κράτος ως φόρον καθαράς προσόδου, φόρον αναγκαστικού δανείου κλπ, όχι μόνον το όλον ενοίκιον, αλλά και την τιμήν

των σπασμένων κεραμιδιών των ετοιμόρροπων σπητιών Λιτοχώρου!

Και ναι μεν η χθεσινή δικάσιμος των ενστάσεων ηυνόησε κατά τι μερικούς Λιτοχωρίτας και απήλλαξεν άλλους, αλλά τη χασομέρεια και τα λοιπά έξοδα ποιος τους τα πληρώνει; Γιατί αυτή η αυστηρότης ή μάλλον η αληπασάδικη ενέργεια των διαφόρων αρμοδίων επί της επιβολής της φορολογίας ταύτης; Διατί δεν εξετάζουν επισταμένως αν όχι τι παίρνει ο καθείς ιδιοκτήτης, τουλάχιστον τα ντουβάρια και το όλον της αξίας της φορολογητέας οικίας; Αλλά δεν βαρυέσαι!

Κατά την χθεσινήν δικάσιμον των ενστάσεων, ως βόμβα εις τους αρμοδίους, έπεσε και το εξής εξωφρενικόν: Ο υπέρ εβδομηκοντούτης γέρων εκ Λιτοχωρίου Ευάγγελος Ταξιάρχης μετ' εκπλήξεως ήκουσεν ότι πρέπει να πληρώση τον επιβληθέντα φόρον, διότι έχει σπίτι με οκτώ (αριθ.8) δωμάτια. Ο δυστυχής γέρων άρχισε να ορκίζεται ότι το σπίτι του έχει μόνον τρία (αριθ.3) δωμάτια και εις αυτά κάθεται ο ίδιος.

Ποίος όμως να τον πιστεύση; Τέλος, αποφασίζεται να γίνη αυτοψία για να αποδειχθή ποίος λέγει την αλήθειαν. Ο επιβαλών την φορολογίαν υπάλληλος κατόπιν αυτοψίας του ή ο γέρων Ταξιάρχης; Ως μάρτυρες επί της εξέτασεως ωρίσθησαν τα τέσσαρα σεσαθρωμένα ντουβάρια του Ταξιαρχείου... Μεγάλου. Μετά το παράσημον του Ταξιάρχου, εγένετο συζήτησις επί της ενστάσεως της χήρας Ιωάννου Δολτσίνου, ήτις κλαίουσα, ετόνισεν ότι δεν έχει ούτε ψωμί για να θρέψη την μισή ντουζίνα παιδιά της και παρεκάλει με δάκρυα να την απαλλάξουν της αδικου αυτής φορολογίας. Της εδόθη η λίαν ευγενής και φιάνθρωπος απάντησις: «Ποιος σου είπε να κάμης τόσα παιδιά;». Και ο ακηκώς μεμαρτύρηκε και η κρίσις δικαία!

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 1-7-1928)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΝ

Ερωτώμεν το Νομαρχιακόν Συμβούλιον

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ 8.-Το Νομαρχιακόν Συμβούλιον, πως δεν έλαβε τον κόπον να φροντίση και δια την επισκευήν του έχο-

ντος αρχέγονον κατάστασιν δρόμου Αγίων Θεοδώρων-Λιτοχώρου; Μήπως το Λιτόχωρον, η κωμόπολις αυτή δεν αποτελεί μέρος του Ελληνικού Κράτους, μήπως το Λιτόχωρον δεν καταβάλλη τους επαχθείς φόρους ή μήπως το Λιτόχωρον κείται εις κανέν απρόσιτον και άγνωστον μέρος της Ελλάδος; Εκ των αποτελούντων το Νομαρχιακόν Συμβούλιον αν όχι όλοι, το πλείστον όμως μέρος αυτών είμεθα υπερβέβαιοι ότι τους θερινούς μήνας τους διέρχονται εις το Λιτόχωρον, αναπνέοντες την ζείδωρον αύραν του Ολύμπου και πίνοντες το Νέκταρ νερό των Ολυμπίων θεών! Θα φιλοτιμηθούν άρα γε οι περί το Ν.Σ. και θα σπεύσουν να θεραπεύσουν την ασχημίαν αυτήν και την αδικίαν που γίνεται εις το Λιτόχωρον; Ας ελπίσωμεν!

ΖΕΥΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 10-10-1929)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Ο λόγος εις το Κτηνοτροφικόν Συνέδριον

Λιτόχωρον, Ιούνιος.- Ο αντιπρόσωπος Λιτοχώρου, πρόεδρος του Κτηνοτροφικού Συλλόγου Αθανάσιος Καρτσιούνας, εις το Κτηνοτροφικόν Συνέδριον υπερημύνηθη θαυμασίως των συμφερόντων των κτηνοτρόφων του Λιτοχώρου. Ανέφερε τας προόδους της κτηνοτροφίας της περιφερείας του, παρά την έλλειψιν επαρκούς κοινοτικής βοσκησίμου εκτάσεως, τας ενεργείας του παρά ταις αρμοδίαις αρχαίς διά την επίλυσιν της διαφοράς μεταξύ των κτηνοτρόφων του Λιτοχώρου μετά της Μονής Αγίου Διονυσίου και εν τέλει εξήτησε την αποστολήν επιτροπής προς τον σκοπόν τούτον και την ανακήρυξιν του Κτηνοτροφικού Συλλόγου Λιτοχώρου εις Συνεταιρισμόν. Ο λόγος του κ. Καρτσιούνα αφήκε τας αρίστας των εντυπώσεων.

Ο ΘΕΑΤΗΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 8-6-1930)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Ζωή και κίνησις

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ 6.- Το αθάνατον Λιτόχωρον ευρισκόμενον μεταξύ των προπόδων και των κλυτίων του αθανάτου Ολύ-

μπου, με την δροσιάν, που αφειδώς δωρίζουν οι Ολύμπιοι και με τα κρυσταλλένια και δροσερά νερά του, τώρα με τα κυνικά καύματα που ήρχισαν να μας βασανίζουν, φιλοξενεί ουκ ολίγους παραθεριστάς και καθ' εκάστην δέχεται νέους τουούτους, οίτινες από των πρώτων στιγμών της εδώ αφίξεώς των μεταμορφώνονται τελείως, ενώ έρχονται χωρίς κέφι, χωρίς ζώην, χωρίς όρεξιν. Και όλα αυτά αποκτώνται τόσον από το θείον κλίμα του Λιτοχώρου όσον και από το φιλόξενον εις την κατασκληβώνουσαν περιποίησιν προς πάντα ξένον των Λιτοχωριτών.

Κάθε βράδυ τα θελκτικά Κατούνια πλημμυρούν από τους αρσενικούς και θηλυκούς και εις όλων τα πρόσωπα είνε εξωγραφισμένη η ζωή, η δροσιά, η θαλερότης.

ΖΕΥΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 11-7-1930)

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ

ΙΔΡΥΣΙΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ-ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ

Την παρελθούσαν Κυριακήν, κατόπιν αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της Ομοσπονδίας Επαγγελματιών της πόλεώς μας, επιτροπή αποτελουμένη από τον πρόεδρον της ομοσπονδίας κ. Θ. Ξηρομερίτην, τους συμβούλους κ.κ. Μάντζιον και Σκληροπίδην και τον γραμματέα κ. Βουβουνίκον, μετέβη εις Λιτόχωρον δια την οργάνωσιν των εκεί επαγγελματιών. Πρωτοβουλία του σωματείου παντοπωλών Λιτοχώρου συνεκεντρώθησαν εις το καφεενείον Δημούτσικου υπερτριάκοντα επαγγελματίαι και βιοτέχναι, προς τους οποίους ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας ωμίλησε περί των απασχολούντων την τάξιν ζητημάτων και υπέδειξε την ανάγκην της οργανώσεως όλων των επαγγελματιών προς καλυτέραν διεξαγωγήν του αγώνος.

Οι παρευρεθέντες απεφάσισαν αμέσως την ίδρυσιν Ενώσεως Επαγγελματιών-Βιοτεχνών Λιτοχώρου, υπογράψαντες το ιδρυτικόν αυτής και το καταστατικόν. Ακολούθως εξέλεξαν την προσωρινήν διοίκησιν, ήτις απαρτίζεται ως εξής: Κ. Τσι-

φοδήςμος Πρόεδρος, Ν. Ζαχόπουλος Αντιπρόεδρος, Ι. Σακκελαρίδης Γ. Γραμματεύς, Δ. Ελευθερίου ταμίας, Σύμβουλοι δε οι κ.κ. Γρ. Γκούρβας, Δ. Πειστικός, Ν. Γκασδόγκας, Κ. Σαμαράς και Γ. Δημούτσικος.

Δια την προσεχή Κυριακήν συνεκλήθη Γενική Συνέλευσις του Συλλόγου Παντοπωλών Λιτοχώρου με θέμα την προσχώρησίν του εις την Ομοσπονδίαν Κατερίνης.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 12-9-1935)

ΛΗΤΟΧΩΡΟΝ!!!

Είναη η πόλις που ηλεκτριζεί και συναρπάζει τουσ παραθεριστάσ. ΗΛΕΚΤΡΙΖΕΙ διότι αποτελεί το ιδεωδέστερον θέρετρον της Μακεδονίασ, με το βουνό και τη θάλασσα και τισ απαράμιλλεσ φυσικέσ καλλονέσ του...

ΣΥΝΑΡΠΑΖΕΙ διότι εις αυτό βρίσκει κανείσ ό,τι χρειάζεταιαι για να περάση ένα ευχάριστο και άνετο καλοκαίρι...

Δρόμοι καλοστρωμένοι.

Υδραγωγείον τελείωσ ανακαινισθέν εσχάτωσ με χυτοσωλήνεσ.

Συγκοινωνία εξυπηρετική.

Τρόφιμα πάμπολλα και ευθηνά.

Ξενοδοχεία κ.λ.π.

Είναη εκείνα τα οποία συνιστούν το μοναδικόν τούτο θέρετρον.

ΤΟ ΛΗΤΟΧΩΡΟΝ!

(ΦΩΣ 27-6-1939)

ΣΧΟΛΙΚΑ

Ειδήσεις για τις σχολικές εκδρομές από το 1927 μέχρι το 1939

(Μπορεί σήμερα ο θεσμός των σχολικών εκδρομών να εξυπηρετεί αποκλειστικά τον εσωτερικό τουρισμό, όμως στο παρελθόν ο σκοπός τους ήταν καθαρά και ουσιαστικά παιδαγωγικός και μορφωτικός. Σε εποχές που τα ταξίδια ήταν δύσκολα και οι συνθήκες συγκοινωνίας δυσχερείς, οι Έλληνες μαθητές απομονωμένοι στις επαρχίες τους, είχαν την ευκαιρία, με τις εκδρομές, να γνωρίσουν την ελληνική ενδοχώρα και τα μνημεία της ιστορίας μας.

Τα παρακάτω αποσπάσματα είναι δημοσιευμένα σε εφημερίδες της Θεσσαλονίκης.)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΕΚΔΡΟΜΗ ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Ιούλιος 7. Προχθές αι μαθήτριάι του σχολείου Θηλέων της κωμοπόλεώς μας, υπό την διεύθυνσιν της αόκνου διδασκαλίσης δεσποινίδος Σμαρώς Κυριακοπούλου, εξέδραμον εις Αγίους Αποστόλους παρά τους πρόποδας του Ολύμπου και παρέμειναν κάτω από τα έλατα και πεύκα, κοντά στο κρύο το νερό όλην την ημέραν.

Εκεί αι μαθήτριάι διεσκέδασαν όλην την ημέραν χορεύουσαι, άδουσαι και παίζουσαι υπό την επίβλεψιν των διδασκαλισών των δεσποινίδων Ευαγγελίας Λαλούση, Ιωάννας Κορακά, Στέλλας Λουκοβίτη και Βασιλικής Ιακώβου. Η εκδρομή έμεινεν αλησμόνητος εις την μνήμην των μαθητριών, επί

των προσώπων των δε εξωγραφίζετο η αγαλλίασις και παιδική χαρά. Οι χοροί, τα παιγνίδια και λοιπαί διασκεδάσεις έληξαν την 19^{ην} ώραν, μεθ' ό αι μαθήτριάι, έχουσαι επί κεφαλής τας διδασκαλίσσας των, επέστρεψαν άδουσαι διάφορα τραγούδια, από τα πιο εύμορφα που εδιδάχθησαν.

Π. ΜΟΣΧΟΒΙΤΗΣ
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 10-6-1927)

**ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΛΥΝΔΡΟΝ
ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΟΥ Β' ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΟΛΥΝΔΡΟΝ**

ΚΟΛΥΝΔΡΟΣ.- Η κωμόπολις μας εφιλοξένησε το Β' Σχολείον Λιτοχώρου, το οποίον επεχείρησε μίαν θαυμασίαν από πάσης απόψεως εκδρομήν. Οι μαθηταί και μαθήτριάι των σχολείων μας υπεδέχθησαν τους συναδέλφους των εκτός της κωμοπόλεως. Οι επισκέπται μας παρήλασαν διά της πλατείας της αγοράς υπό τας οδηγίας του ρέκτου διευθυντού των κ. Ε. Μπιτσκάρη και του εκλεκτού διδασκάλου των κ. Αξατσίδη και υπό τους ήχους των σαλπίγγων και τυμπάνων. Την επομένην παρετέθη γεύμα υπό του προσωπικού των σχολείων μας προς τιμήν των φιλοξενουμένων συναδέλφων των, μετά το οποίον επηκολούθησε ένα πολύ καλό γλέντι. Οι μαθηταί του Λιτοχώρου εφιλοξενήθησαν προθύμως υπό των μαθητών και μαθητριών της κωμοπόλεως μας. Της εκδρομής μετείχον και αι διδασκαλίσσαι δεσποινίδες Δώρα Θεοφιλίδου και Αγγελική Παϊδάκη.

Μετά δύο ημέρας οι εκδρομείς μας επέστρεψαν εις τας εστίας των. Ο διευθυντής του Σχολείου Λιτοχώρου εις απάντησιν της ωραίας αυτής εκδρομής προσέφερεν εις τους μαθητάς Κολυνδρού χρηματικόν ποσόν προς αγοράν δύο μαθητικών σαλπίγγων.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗΣ
(ΦΩΣ 31-5 1931)

**ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΛΙΝΔΡΟΝ
Σχολικές εκδρομές**

Την παρελθούσαν Κυριακήν 24^{ην} Μαΐου εξέδραμεν εις την κωμόπολιν μας το Β' Δημοτικόν Σχολείον Λιτοχώρου. Κατά

την συνάντησιν ο εκδηλωθείς ενθουσιασμός εκ μέρους των παιδιών αμφοτέρων των κωμοπόλεων υπήρξεν απερίγραπτος. Ο Κολινδρός ανέκαθεν κατέχων τα σκήπτρα της φιλοξενίας, ποσώς δεν υστέρησεν και κατά την παρούσαν περίπτωσιν. Τους μικροσκοπικούς αυτούς επισκέπτας μας όλοι ανεξαιρέτως υπεδέχοντο με χαρά. Οι μικροί αυτοί επισκέπται μετά των παντός επαίνου αξίων δασκάλων των, Ευαγγέλου Μπιτσκάρη, διευθυντού της σχολής ταύτης, Δημητρίου Αξατσίδου, Ευαγγελίας Παϊδάκη και Δωροθέας Θεοφιλίδου, εστάθησαν ικανοί να μεταβάλωσι την όψιν της κωμοπόλεως εις πανηγυρικήν. Τα παιδιά μας όλα ημιλλώντο εις την εκδήλωσιν της χαράς και εις την παροχήν φιλοξενίας, πολλά δε έμειναν λυπημένα, διότι δεν ηδυνήθησαν και αυτά να παράσχουν εις τους μικρούς μας φίλους την δέουσαν φιλοξενίαν, αν και ο καιρός τους ηνάγκασε να μείνουν μίαν ημέραν εν Κολινδρώ επί πλέον του προγράμματός των.

Συνολικώς τα σχολεία μας αμφοτέρα, όπως πάντοτε και τώρα, δεν υστέρησαν εις την εκδήλωσιν της αρμοζούσης παραστάσεως.

Την Κυριακήν 24^{ην} Μαΐου, σύμφωνα με το τηλεγράφημα από της 10^{ης} πρωϊνής, το προσωπικόν των σχολείων μας μεθ' όλων των μαθητών και μαθητριών, εξήλθον της κωμοπόλεως και εστάθμευσαν εις μέρος κατάλληλον, αναμένοντες τους επισκέπτας, οίτινες λόγω του λασπώδους εδάφους εβράδυναν και μόλις την 1^{ην} μεταμεσημβρινήν έφθασαν.

Η μακρόθεν εμφάνισις του αυτοκινήτου και ο πρώτος ήχος της μαθητικής σάλπιγγος, ήρκησε να συνεγείρη ολόκληρον την κωμόπολιν μας. Η διήμερος συναναστροφή των μαθητών δεν εγένετο πρόξενος απλής γνωριμίας, αλλά κατ' αυτήν αντηλλάγησαν παιδικαί σκέψεις και ερριζώθη πολύ, μα πολύ βαθειά μέσα εις τας τρυφεράς καρδιάς αυτών, φιλία, ήτις άφευκτα θέλει καρποφορήσει εν τω μέλλοντι.

Το κορύφωμα δε της μαθητικής ταύτης συναντήσεως υπήρξεν η αναχώρησις και ο αποχαιρετισμός των μικρών μας φίλων. Αμφοτέρα τα σχολεία μας μετά του προσωπικού και

των επισκεπτών, συνεκεντρώθησαν εις την πλατείαν της αγοράς, περιστοιχούμενοι υπό απείρου πλήθους. Και αίφνης πρωΐ-πρωΐ η εργάσιμος ημέρα μετεβλήθη εις εορτάσιμον. Και αφού οι μαθηταί του τε Κολινδρού και Λιτοχώρου έφασαν διάφορα άσματα, ο διευθυντής του σχολείου Λιτοχώρου Ευάγγελος Μπιτσκάρης δια καταλλήλου προσλαλιάς ηυχαρίστησε τα σχολεία μας και εν γένει τον Κολινδρόν δια την φιλοξενίαν και δια τας περιποιήσεις, ας η κωμόπολις μας επιδαψίλευσεν εις αυτούς. Εν τέλει δηλώσας ότι δωρεί ανά 150 δραχμάς εις έκαστον των σχολείων μας προς αγοράν ανά μιας σάλπιγγος. Τούτο δε το έκαμε διότι πραγματικώς διέγνωσεν εις τα πρόσωπα των μικρών μας μαθητών εξωγραφισμένην λύπην εκ μαθητικής φιλοτιμίας, γιατί και αυτά να μη έχουν σάλπιγγα, όπως τα παιδιά του Λιτοχώρου.

Εις τον Μπιτσκάρην καταλλήλως απήντησεν ο διευθυντής του Α΄ σχολείου μας Δημήτριος Χουζούρης, εις ον και πάλιν απήντησεν ο έτερος των αρρένων διδασκάλων Δημήτριος Αξατσίδης.

Η δε κατακλείς της μικράς αυτής σχολικής γιορτής υπήρξεν η παρέλασις πεντακοσίων περίπου μαθητών κατά τετράδας, με επικεφαλής τριών σαλπίγγων και δύο τυμπάνων. Αληθινή στρατιά από μικροσκοπικούς στρατιώτας. Το χάρμα και η ελπίς του γένους ημών δια την εις το μέλλον διεκδίκησιν των απαραγράπτων ημών ιστορικών και κληρονομικών δικαιωμάτων.

Ας μοι επιτρέψουν οι κ.κ. διδάσκαλοι Λιτοχώρου Ευάγγελος Μπιτσκάρης, Δημήτριος Αξατσίδης, Ευαγγελία Παϊδάκη και Δωροθέα Θεοφιλίδου, να απευθύνω και δια των στηλών της εριτίμου ταύτης εφημερίδος τα θερμά συγχαρητήρια ολοκλήρου της κοινωνίας και ένα μεγάλο εύγε. Να τονίσω δε ότι αφεύκτως με τοιούτους διδασκάλους θα έχωμεν εις το μέλλον πολίτας καλούς και αγαθούς.

ΔΙΑΒΑΤΗΣ
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 2-6-1931)

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑΙ ΕΚΔΡΟΜΑΙ
ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΤΕΡΙΝΗΝ
ΕΟΡΤΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΔΕΙΞΕΙΣ**

ΚΑΤΕΡΙΝΗ, (Ιούνιος). –Πρωτοβουλία των δημοδιδασκάλων Κολινδρού και Λιτοχώρου διωργανώθησαν τας ημέρας αυτάς δύο εκπαιδευτικάι εκδρομαί των μαθητών και μαθητριών των σχολείων των δύο αυτών κοινοτήτων. Η άφιξις εις την πόλιν μας και η παρέλασις των δια της οδού Μεγάλου Αλεξάνδρου, προυκάλεσεν μεγάλην εντύπωσιν. Ηγουμένων σαλπικτών, συντεταγμένοι οι μαθηταί των δύο μεγάλων κοινοτήτων της επαρχίας μας, μετέβησαν εις το δημοτικόν πάρκον, όπου συνεκεντρώθησαν και οι μαθηταί και μαθήτριά των δημοτικών σχολείων της πόλεώς μας, όπως τους χαιρετίσουν, έχοντες επί κεφαλής τους διδασκάλους των. (---)

Εκ του προσωπικού του σχολείου Λιτοχώρου παρίσταντο οι δημοδιδάσκαλοι κ.κ. Παναγιώτης Υετίων (διευθυντής), Ευάγγελος Μπιτσικάρης, Γρηγόριος Βλαχόπουλος, Δημήτριος Αξατσιδης και αι δεσποινίδες Λοκοβίτου, Ευφροσύνη Βασιλείου, Σμαρώ Κυριακοπούλου, Δωροθέα Θεοφιλίδου.

Αι εκπαιδευτικάι εκδρομαί των δημοτικών σχολείων πρέπει να προκαλέσουν ιδιαιτέραν την προσοχήν των δήμων και κοινοτήτων δια τα ευεργετικά αποτελέσματά των, να ληφθή δε μέριμνα υπό των αρμοδίων και να γενικευθούν εις όλα τα σχολεία της υπαίθρου. Το κράτος δυστυχώς ουδέποτε μέχρι σήμερον ενδιεφέρθη πραγματικά διά την δημοτικήν εκπαίδευσιν.

Το πρόγραμμα της εκδρομής των δημοτικών σχολείων Κολινδρού περιλαμβάνει τα εξής σημεία(---):

Λιτόχωρον: Επιδείξεις, παρελάσεις εντός της κωμοπόλεως, επίσκεψις των αξιοθεάτων μερών της. Επίσκεψις των Αγίων Αποστόλων Ολύμπου και σχετική διδασκαλία περί Ολύμπου υπό του κ. Ελευθεριάδου. Επίσκεψις του πλησίον δάσους, παρατηρήσεις και διδασκαλία υπό του κ. Κουντάνη. Επίσκεψις των βυρσοδεψίων, καταρρακτών, νεροτριβής υφασμάτων κ.α.

Ταύτα κατά την κάθοδον. Κατά δε την επάνοδον: Επίσκεψις των αξιοθεάτων μερών της Κατερίνης και των αναθηματικών στηλών και των ηρώων. Ανάπτυξις του σκοπού της ανεγέρσεως αυτών και της εθνικής δράσεως των υπέρ πατρίδος πεσόντων. Το πρόγραμμα αυτό εξετελέσθη κατά γράμμα. Καθώς και το των σχολείων Λιτοχώρου. Το περιεχόμενόν του και η πρωτοβουλία της εκδρομής τιμά τον διδασκαλικόν κόσμον.

Η Κατερίνη, αριθμούσα περί τας 15 χιλιάδας κατοίκων, με δήμον πλούσιον, δεν διαθέτει παρά 4 χιλιάδας δραχμάς δι' έκαστον σχολείον κατ' έτος και μόνον διά τρέχοντα έξοδα. Άλλα έσοδα δεν έχουν τα σχολεία. Δεν είναι δυνατόν να μιμηθή τον Κολινδρόν και το Λιτόχωρον;

ΞΕΝΟΦΩΝ ΓΙΟΣΜΑΣ

(ΦΩΣ 12-6-1932)

**ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ
ΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΛΥΜΠΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΟΝ
ΚΟΛΙΝΔΡΟΣ - ΚΑΤΕΡΙΝΗ - ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ**

ΚΟΛΙΝΔΡΟΣ, Ιούνιος.- Εδώ και κάμποσο καιρό, εμελετάτο μια εκδρομή των σχολείων Κολινδρού εις Λιτόχωρον, από τη μια μεριά χάριν εκπαιδευτικού σκοπού κι απ' την άλλη για αντεπίσκεψη σε περιουσιγή εκδρομή των σχολείων Λιτοχώρου. Η ποθητή λοιπόν ημέρα είχε φθάσει κι έτσι την Κυριακή 5 Ιουνίου ώρα 5 πρωινή, ακριβώς, υπό τα σαλπίσματα των σαλπικτών του σχολείου, επεβιβάζοντο περί τους 60 μαθηταί και μαθήτριαι των ανωτέρων τάξεων εις τα αναμένοντα αυτοκίνητα. Το πρόγραμμα της εκδρομής αυτής είχε συνταχθή, απετέλει μια πραγματική επιτυχία, καθόσον περιελάμβανε οκτώ διδασκαλίας επί τόπου.(- -)

Την 11 ½ ακριβώς οι εκδρομείς ανεχώρουν διά Λιτόχωρον, όπου την 12 ½ έφθανον διά να ευρεθούν πράγματι προ μιας θαυμασίας λαϊκής υποδοχής. Ό,τι ωραίον έχει να επιδείξη το Λιτόχωρον, είχε συγκεντρωθή εις τον προ του πάρκου χώρον. Τα αυτοκίνητα κατάμεστα μαθητών και καταστολισμένα με

άνθη, διηυθύνοντο από τους πεπειραμένους σωφέρ, τον αθάνατο Κωτσαρίκο Μπιλιαντέρη και Γιώργο Μπασβάντη. Εδώ πια άρχισαν να φαίνωνται παρατεταγμένα τα σχολεία Λιτοχώρου με επί κεφαλής τους αόκνους και ευγενεστάτους διευθυντάς των σχολείων κ.κ. Παναγιώτην Υετίωνα και Ευάγγελον Μπιτσακάρην και τους δραστηρίους δημοδιδασκάλους κ.κ. Δ. Αξατσίδη, Γεώργιον Τζοβαΐρην και Γρηγόριον Βλαχόπουλον και τας ευγενείς δι/σσας Σμαρώ Κυριακοπούλου, Μαρία Σιτζούκη, Ευροσύνη Βασιλείου, Κ. Σπάγκακα, Στέλλα Λουκοβίτου και Δωροθέα Θεοφιλίδου.

Η ευγένεια και η προθυμία των κατοίκων Λιτοχώρου εγένετο αντιληπτή εκ πρώτης στιγμής. Τα παιδιά του Λιτοχώρου ολόχαρα έπαιρναν τους συμμαθητάς των να τους φιλοξενήσουν. Την επομένην ημέραν Δευτέραν, εγένετο ανάβασις εις τον Όλυμπον, όπου εγένετο διδασκαλία περί Ολύμπου από αρχαιολογικής απόψεως υπό του διευθυντού της Σχολής κ. Σ. Ελευθεριάδου. Την διδασκαλίαν παρηκολούθησαν και τα σχολεία Λιτοχώρου με τους διδασκάλους των.

Κατόπιν ο εκ των δημοδιδασκάλων κ. Τρ. Κουντάνης εδίδαξε περί δάσους, εις το κατάφυτον δάσος των Αγίων Αποστόλων. Το εσπέρας εγένετο η επίσκεψις των αξιοθεάτων μερών και την επομένην λίαν πρωΐ εγένετο η διδασκαλία περί καταρράκτου, νεροτριβής, υφασμάτων και βυρσοδεφείων υπό του δημοδιδασκάλου Κίμ. Παντοσίτου, εις την θέσιν «Λάκκος». Την 8^{ην} δε π.μ., τα σχολεία Κολινδρού ανεχώρησαν δια το αρχαίον Δίον, συνοδευόμενοι και υπό των σχολείων Λιτοχώρου μέχρι Κατερίνης.

Εις το αρχαίον Δίον ο διευθυντής του Α΄ Κολινδρού ωμίλησε διεξοδικώς περί των αρχαιοτήτων και από ιστορικής απόψεως, αποδείξας ότι τα αναγραφόμενα υπό των ιστορικών συγγραφέων έρχονται σήμερα εις φως δια της σκαπάνης, εκάλεσε δε τους μαθητάς να γονυπετήσουν εις ένδειξιν σεβασμού και να τηρήσουν ενός λεπτού σιγήν. Οι μαθηταί κατόπιν περιήλθον και εθαύμασαν όλας τας αρχαιότητας. Την 10 ½ η Κατερίνη ήτο ανάστατος, υποδεχομένη τα σχολεία Λιτοχώ-

ρου – Κολινδρού, τα οποία υπό τα ενθουσιώδη χειροκροτήματα του πλήθους διηθύνοντο εις τον Δημοτικόν κήπον.

Εκεί πλησίον του ηρώου, ωμίλησεν ο διευθυντής του Β^{ου} Κολινδρού κ. Ιωάν. Χριστοδουλάρας, περί της σημασίας των αναθηματικών στηλών και των εν πολέμοις πεσόντων, μετά τον οποίον ο κ. Ευάγγελος Μπιτσκάρης προσεφώνησε γλαφυρώς τους τετιμημένους νεκρούς. Κατόπιν, ενώ οι μαθηταί γονυπετείς ετήρουν σιγήν, εστεφανώθη το ηρώον υπό των σχολείων.

Και τοιουτοτρόπως, εξαντληθέντος του προγράμματος της εκπαιδευτικής ταύτης εκδρομής, τα σχολεία επέστρεψαν, αφού επραγματοποίησαν μια πολύ ωφέλιμη από εκπαιδευτικού σκοπού εκδρομήν. Την εκδρομήν αυτήν ενίσχυσεν, ως πληροφορούμεθα, δια χρηματικού ποσού και η Εφορία του Α^{ου} Μικτού Κολινδρού.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 17-6-1932)

**ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ
ΕΝΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, - Καθήκον επιβεβλημένον θεωρούμεν όπως και δημοσία εκφράσωμεν τας θερμάς ευχαριστίας προς τον κ. Δήμαρχον και την πόλιν Ναούσης, ως και τα δημοτικά σχολεία αυτής, δια την ένθερμον υποδοχήν, την απaráμιλλον φιλοξενίαν και την εν γένει πρόθυμον συνδρομήν προς επιτυχίαν της εκπαιδευτικής ημών εκδρομής. Ωσαύτως και προς την βιομηχανικήν εταιρείαν Λαναρά-Κύρτση, δια την ένθερμον και ευγενή προσφοράν, την οποίαν επέδειξε διαθέσασα δύο ειδικούς, οίτινες επί τρίωρον ωδήγησαν ημάς εις πάντα τα διαμερίσματα των εργοστασίων.

Τα δημοτικά σχολεία Λιτοχώρου

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 9-6-1933)

ΕΚΔΡΟΜΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Ιούνιος. –Την παρελθούσαν εβδομάδα 75 μαθηταί των ανωτέρων τάξεων του δημοτικού σχολείου της κωμοπόλεώς μας, με επί κεφαλής τον διευθυντήν κ. Αξατσί-

δην και τους διδασκάλους κ. κ. Ιωάννην Τσιμούραν, Χριστόδουλον Σπάγκακιν και διδά Δώρα Θεοφιλίδου, εξέδραμον εις την ιστορικήν μονήν του Αγίου Διονυσίου του Ολύμπου, όπου διήλθον αλησιμονήτους πράγματι ώρας, χάρις εις τας περιποιήσεις των δύο γερόντων μοναχών της μονής καθώς και του λοιπού προσωπικού αυτής.

Το απόγευμα οι μαθηταί, συνοδευόμενοι και υπό των διδασκάλων των, επεσεκέφθησαν την Σκήτην του Αγίου, όπου ευρίσκεται μέγα και επιβλητικόν σπήλαιον, από το βάθος του οποίου αναβλύζει ιαματικόν ύδωρ, υπάρχει δε και μικρόν ναΐδριον της Αγίας Τριάδος. Οι μαθηταί διενυκτέρευσαν εις την μονήν και την επομένην μετά το εκκλησίασμα συνεκεντρώθησαν εις τον αυλόγυρον αυτής, όπου ήκουσαν από τον ηγούμενον ωραία και διδακτικά πράγματα, σχέσιν έχοντα με την ιστορίαν της μονής και τας εθνικάς υπηρεσίας τας οποίας αύτη προσέφευεν εις το Έθνος κατά τους ιερούς αγώνας της παλιγγενεσίας.

Την μεσημβρίαν παρετέθη υπό της μονής γεύμα εις τους μαθητάς και διδασκάλους, όπου ο διευθυντής του σχολείου ήγειυεν ωραίαν πρόποσιν ευχαριστήσας δια τας περιποιήσεις τους αγίους πατέρας. Το εσπέρας επανέκαμψαν οι μαθηταί μετά των διδασκάλων των εις το Λιτόχωρον, αποκομίσαντες τας αρίστας των εντυπώσεων εκ της ωραίας αυτής εκδρομής.

I.T.

(ΦΩΣ 8-6-1939)

ΜΑΘΗΤΑΙ ΛΗΤΟΧΩΡΟΥ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΛΗΤΟΧΩΡΟΝ, Ιούνιος. – Την 15^{ην} Ιουνίου εξέδραμεν εις Αθήνας το Α΄ δημοτικόν σχολείον Λητοχώρου με συμμετοχήν 50 μαθητών των ανωτέρων τάξεων μετά των διδασκάλων των. Η εκδρομή διήρκεσε πέντε ημέρας, αποτελέσασα σταθμόν εις τα εκδρομικά χρονικά των σχολείων Λητοχώρου, διότι αφ' ενός μεν η απόφασις του προσωπικού του σχολείου με επί κεφαλής τον διευθυντήν του κ. Γρηγόριον Βλαχόπουλον, αφ' ετέρου δε η ωφέλεια των μαθητών υπήρξε μεγίστη. Καθ' όλην την δωδεκάωρον διαδρομήν οι μικροί μαθηταί απελάμβανον

απλήστως των φυσικών καλλονών της πατρίδος των και ήκουον τας διδασκαλίας των διδασκάλων των δια τα διάφορα ιστορικά μέρη. Το κορύφωμα όμως του θαυμασμού των ήτο η τριήμερος παραμονή εντός των Αθηνών, όπου επεσκέφθησαν άπαντα τα αρχαία μνημεία, θαυμάσαντες την δημιουργικότητα των προγόνων των. Κατά δε τους περιπάτους των εις τα αξιοθέατα μέρη της πρωτεύουσας εγένοντο αντικείμενον θερμών εκδηλώσεων, ιδίως υπό του ωραίου φύλου, το οποίον παντοιοτρόπως εξεδήλωνε τον θαυμασμόν του δια το παράστημα, την πειθαρχίαν και την καθαριότητα των μικρών. Εις Αθήνας εφιλοξενήθησαν υπό του Ερυθρού Σταυρού εις το Α΄ δημοτικόν σχολείον Β΄ περιφέρειας Αθηνών, ταις ενεργείαις του δημοδιδασκάλου κ. Μητσάκη. Εκ του προσωπικού του σχολείου έλαβον μέρος οι Ιωάννης Πατσαρίκας, Ευφροσύνη Βασιλείου, Μαρίκα Χημευτού και Κική Ανδρεοπούλου, οίτινες έδειξαν πραγματικόν ηρωισμόν κατά την παρακολούθησιν των μικρών μαθητών, οι οποίοι επέστρεψαν εις τας οικίας των αποκομίζοντες τας άρίστας των εντυπώσεων.

K. M.
(ΦΩΣ 27-6-1939)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

Ανέκδοτα περί δασκάλων και σχολείων κείμενα εξ εφημερίδων του 20^{ου} αιώνα

(Αγωγή, εκπαίδευση και διδασκαλία. Αυτές οι τρεις βασικές και συστηματικές διαδικασίες επηρέασαν και μορφοποίησαν τους μαθητές των σχολείων του Λιτοχώρου, ανέβασαν την παιδεία στην κωμόπολη στο βάθρο της και διασφάλισαν το πολιτιστικό επίπεδο των κατοίκων. Η ουσιαστική εκπαίδευση που είχε αποκτηθεί κατά τους τελευταίους χρόνους της Τουρκοκρατίας, ήταν θεμελιωμένη στην πραγματική ζωή των Λιτοχωριτών και συνεχίστηκε στον 20^ο αιώνα με το εκφραστικό τους όργανο, την ελληνική γλώσσα και τη ζωντανή παράδοση.

Στις εφημερίδες της Θεσσαλονίκης και της Κατερίνης είναι δημοσιευμένα τα πιο κάτω αποσπάσματα των ετών 1923, 1925, 1926, 1927, 1930, 1931 και 1954.)

ΑΠΟΛΥΣΙΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. – Ενώ η έλλειψις διδασκάλων ημέρα τη ημέρα γίνεται πλέον αισθητή, εν τούτοις άγνωστον διατί απελύθη της υπηρεσίας ο δημοδιδάσκαλος της κωμοπόλεώς μας Αθανάσιος Παπαγιάννης. Πρόκειται δε περί διδασκάλου εγνωσμένης ικανότητος, έχοντος πολυετή υπηρεσίαν και προσφέροντος απείρους όσας υπηρεσίας εις τε την Κοινότητα και τους κατοίκους. Δια τούτο η Κοινότης ολόκληρος μετ' εκπλήξεως έμαθε την απόλυσιν και έσπευσεν αμέσως, τόνον

αυτή όσον και ο εις σωματεία ωργανωμένος λαός της, προεξάρχοντος του εδώ τμήματος της Πολιτικής Ενώσεως Μακεδονικής Νεολαίας, να διαμαρτυρηθή προς το Υπουργείον δια την γενομένην αδικίαν και να ζητήσει την ταχείαν ανάκλησιν της απολύσεως, αποδιδομένου ούτω δικαίου εις ένα υπάλληλον όστις εθυσιάσθη υπέρ της Πατρίδος του.

Π. Ε. Μ. Ν.

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 1-6-1923)

ΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΙ ΜΑΣ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. – Προ είκοσι και πλέον ημερών απελύθη εκ της θέσεώς του ο δημοδιδάσκαλος της Κοινότητος Λιτοχώρου, κατόπιν 40ετούς υπηρεσίας, κ. Αθανάσιος Παπαγιάννης. Δια την απόλυσιν ενός τοιούτου διδασκάλου, όστις υπήρξε το σέμνωμα της Κοινότητος Λιτοχώρου επί 40 ολόκληρα έτη και ο ιδεώδης εκτελεστής του καθήκοντός του, το Λιτόχωρον πενθεί. Η οικογένεια του κ. Παπαγιάννη, οικογένεια παραδόσεων, ηγωνίσθη ν' απαλλάξη των ονύχων του Αλή Πασά το Λιτόχωρον κατά τους μαύρους χρόνους της δουλείας. Δεσμία εσύρθη όπισθεν των αλόγων του Κατακτητού δια την αντίστασιν και τον ηρωισμόν και δια του αίματός της κατώρθωσε να γλυτώση το ιστορικόν Λιτόχωρον από την αγριότητα του βαρβάρου Αλή Πασά.

Η οικογένεια Παπαγιάννη αφιέρωσεν όλην την περιουσίαν της υπέρ της διατηρήσεως των σχολείων επί Τουρκοκρατίας. Η Κοινότης Λιτοχώρου αναμετρώσα τας τόσας υποχρεώσεις, τας οποίας έχει απέναντι της οικογενείας, υπέβαλε μετά των Σωματείων αυτής αίτησιν προς ανάκλησιν της αποφάσεως ταύτης, ήν εχαρακτήρισεν ως αδικίαν και δεν το θεωρεί ως τιμητικόν της να βλέπει τον κ. Παπαγιάννην, προστάτην οικογενείας, άνευ θέσεως και διωγμένον και μάλιστα εις την σημερινήν εποχήν, που βεβαίως πας τις ανέμενε ότι θα ελάμβανε και ούτος την δικαίαν του αμοιβήν. Δεν νομίζει δε ο κόσμος ότι η πολυχρόνιος υπηρεσία του κ. Παπαγιάννη είνε εύλογος αφορμή απομακρύνσεώς του και ο επιθεωρητής κ. Τζουάνος θα παρετήρησεν αναμφιβόλως ότι διατελούν εν υπηρεσία δά-

σκαλοι πολύ γεροντότεροι του Παπαγιάννη.

Ημείς, οίτινες υπήρξαμεν μαθηταί του κ. Παπαγιάννη και γνωρίζομεν πολύ καλλίτερον τι είναι ο κ. Παπαγιάννης, ευχόμεθα όμως να ληφθή κάποια πρόνοια, όχι μόνον δια την οικογένειαν ταύτην από το Κράτος, αν θεωρηθή αδύνατος ο επαναδιορισμός, αλλά και από αυτήν την Κοινότητα Λιτοχώρου, ήτις μόνον ούτω θα κατορθώση να ανταποδώση ελάχιστον φόρον των όσων παρ' αυτού είδε.

Εκ του Γραφείου της Π.Ε. Μακεδονικής Νεολαίας
(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 2-6-1923)

ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΖΩΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΝ

Το Ημιγυμνάσιον Λιτοχώρου

Χθες αφίκετο ενταύθα η Σχολική Επιτροπή Λιτοχώρου και απέστειλε τηλεγραφικήν αίτησιν προς την Κυβέρνησιν, παρακαλούσα αυτήν να διατάξη και προστεθή μία ακόμη τάξις εις το εκεί Ημιγυμνάσιον, ήτοι η Γ' τάξις του Ημιγυμνασίου, δεδομένου ότι φοιτούν εις αυτό υπερτετρακόσιοι μαθηταί. Ευελπιστούμεν ότι η Κυβέρνησις δεν θα κωφεύση εις την αίτησιν ταύτην και θα διατάξη σχετικώς.

Ειφίας

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 9-10-1925)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. – Απέθανε και εκηδεύθη χθες, γηραιός σκαπανεύς των γραμμάτων, παλαίμαχος διδάσκαλος ο Αθανάσιος Παπαγιάννης. Συμπαθής φυσιογνωμία, σθεναρός της Παιδείας ζήλωτής, εξυπηρέτησε την κοινωνίαν μετά ζήλου από τε Εθνικής και μορφωτικής απόψεως. Ο όλος βίος του υπήρξε μία ευγενής δράσις διαπαιδαγωγήσεως των τέκνων του λαού μετ' αυταπαρνήσεως, προσκολληθείς εις το βαρύ και επίμοχθον διδασκαλικόν επάγγελμα.

Ο αείμνηστος επί 30ετίαν ολόκληρον edίδαξεν εις τα ενταύθα σχολεία, από τριετίας δε είχε αποχωρήσει της υπηρεσίας λόγω του γήρατος.

Η κηδεία του εγένετο επιβλητικωτάτη, η δε νεκρώσιμος ακολουθία εφάλλη κατανουκτικώτατα εν τω κεντρικώ Ναώ του αγίου Νικολάου. Μετέσχε άπας ο κλήρος της Κοινότητος, το διδασκαλικόν σώμα όλων των σχολείων μετά των μαθητών και μαθητριών των ανωτέρων τάξεων, το διδακτικόν προσωπικόν του Ημιγυμνασίου μετά των μαθητών, ο πρόεδρος της Κοινότητος μετά του Δημοτικού Συμβουλίου, αι σχολικαί επιτροπαί των ενταύθα εκπαιδευτηρίων, οι δημόσιοι υπάλληλοι και πολύ πλήθος κόσμου.

Στεφάνους κατέθεσαν τα δημοτικά σχολεία ως και το Ημιγυμνάσιον.

ΦΑΩΝ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 11-4-1926)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Αφίξεις

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ 25. – Αφίκετο ενταύθα την 18^{ην} τρέχοντος, ο συμπαθής επιθεωρητής των δημοτικών σχολείων περιφέρειας Βεροίας κ. Βασίλειος Πατίτσας, επιθεωρήσας τα δημοτικά μας σχολεία.

ΦΑΩΝ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 28-4-1926)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Το Γυμνάσιον

Ευχαρίστως πληροφορούμεθα ότι τη βοήθεια της Επιτροπής Βαρικού, θα ανεγερθή μέγα και πολυτελές κτίριο, εις ό θα στεγασθούν το Γυμνάσιον και τμήμα Δημοτικού Σχολείου εις την θέσιν αγίου Γεωργίου. Ένα εύγε εις την καλήν μας Επιτροπήν.

Γ.Κ.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 8-6-1927)

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ

Οι μαθηταί της τρίτης τάξεως Ημιγυμνασίου Λιτοχώρου απέστειλαν προς τον Υπουργόν της Παιδείας το κάτωθι τηλεγράφημα:

Εξοχώτατον Υπουργόν Παιδείας, Αθήνας.

Υπουργικόν Συμβούλιον εγκρίναν προσθήκην τρίτης τάξεως Ημιγυμνασίου Λιτοχώρου, μη απαιτούσας ουδεμίαν δαπάνην προϋπολογισμού, υπάρχοντος διδακτικού προσωπικού, μαθηταί αναμένουσι εναγωνίως εγγραφάς, φοβόμενοι απώλειαν ολοκλήρου έτους. Παρακαλούμεν υμάς θερμώς ενεργήσατε χορηγηθή άδεια εγγραφής μέχρι αφίξεως Υπουργού Οικονομικών.

ΕΝΙΠΕΥΣ

(ΦΩΣ 16-10-1927)

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Σχολικά

Ερωτώμεν τον κ. διευθυντήν του Αρρεναγωγείου, τίνα λόγον έχει και αρνείται να εγγράψη τον μαθητήν Σταμούλην, αφού αυτός ο ίδιος έδωσεν ενδεικτικόν με τον βαθμόν Λίαν Καλώς;

ΕΝΙΠΕΥΣ

(ΦΩΣ 23-10-1927)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Εκπαιδευτικά

Αποχώρησις δημοδιδασκάλου εκ της υπηρεσίας

Απεχώρησε λόγω ορίου ηλικίας εκ της υπηρεσίας ο δημοδιδάσκαλος Λιτοχώρου κ. Γεώργιος Χουζούρης. Επί τη αποχωρήσει του, συνελθόν το Κοινοτικόν Συμβούλιον της κωμοπόλεώς μας έλαβε την κάτωθι απόφασι.

Απόφασις

Περί εκφράσεως ευαρεσκείας και ευγνωμοσύνης προς τον αποχωρούντα λόγω ορίου ηλικίας δημοδιδάσκαλον κ. Γεώργιον Χουζούρην.

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον Λιτοχώρου συγκείμενον εκ του Προέδρου αυτού Ευαγγέλου Γκουνέση κ.λ.π. συνήλθε σήμερον εν Λιτοχώρω και εν τω Κοινοτικώ καταστήματι την 14^{ην} Ιανουαρίου 1930. Ο Πρόεδρος εισηγούμενος προτείνει όπως το Κοινοτικόν Συμβούλιον εκφράση την άκραν ευαρέσκειαν και ευγνωμοσύνην του, προς τον αποχωρούντα λόγω ορίου ηλικίας

δημοδιδάσκαλον κ. Γεώργιον Χουζούρη, όστις επί 44 έτη προσέφερεν ανεκτιμήτους υπηρεσίας διά την μόρφωσιν χιλιάδων μαθητών. Η έκφρασις αύτη της ευαρεσκείας και ευγνωμοσύνης αποτελεί καθήκον επιβεβλημένον και υποχρέωσιν της Κοινότητος.

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον ακούσαν τον Πρόεδρον και συμφωνήσαν ομοθύμως μετ' αυτού. Έχων υπ' όψιν τας πολυτίμους υπηρεσίας του αποχωρούντος λόγω ορίου ηλικίας δημοδιδασκάλου Γεωργίου Χουζούρη επί 44 έτη διά την μόρφωσιν και διαπαιδαγώγησιν των τέκνων της Κοινότητος, μεταλαμπαδεύσαντος τα φώτα της Ελληνικής παιδείας εις τας ψυχάς δύο σχεδόν γενεών, κατά τε την υπόδουλον εποχήν καθ' ήν και εθνικώς έδρασε, ως και κατά την μετέπειτα ελευθέραν. Ότι ο αποχωρήσας σκαπανεύς των γραμμάτων καθ' όλον το μακρόν τούτο διάστημα εξετέλεσεν επιμελώς και αόκνως το καθήκον του και ότι είναι άξιος πανδήμου ευγνωμοσύνης και συμπαθείας διά τας εξαιρετικάς αυτού προς την Κοινότητα υπηρεσίας, ομοφώνως αποφάινεται εκφράζει προς τον αποχωρούντα λόγω ορίου ηλικίας δημοδιδάσκαλον κ. Γεώργιον Χουζούρη την πάνδημον ευγνωμοσύνην και συμπάθειαν διά τας εξαιρετικάς αυτού υπηρεσίας προς μόρφωσιν της Ελληνικής νεολαίας.

Και αναθέτει τω προέδρω την περαιτέρω ενέργειαν προς δημοσίευσιν της παρούσης διά του Τύπου Θεσσαλονίκης και Αθηνών.

Απεφασίσθη και αναγνωσθείσα υπογράφεται.

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 19-1-1930)

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΟΝ ΕΙΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Απρίλιος. – Η εφετεινή 25^η Μαρτίου θα μείνη ιστορική διά το Λιτόχωρον. Κατ' αυτήν ο διευθυντής του Β^{οο} Μικτού Σχολείου Λιτοχώρου κ. Ευάγγελος Μπιτσκάρης, έθεσε την βάση της ανεγέρσεως δευτέρου ενταύθα διδακτηρίου, προσενεγκών πρώτος αυτός το ποσόν των 25.000 δραχμών.

Εις άκρον συγκινητική και μοναδικόν παράδειγμα η χειρονομία αυτή του κ. διευθυντού. Ηθέλησε ούτος ν' αποδείξη εμπράκτως ότι επί 35 και πλέον έτη edίδαξεν εις τους νεαρούς βλαστούς έχων ως έμβλημα το του Δημοσθένους «άπας μεν λόγος, αν απή τα πράγματα μάταιόν τι φαίνεται και κενόν». Άπας ο διδασκαλικός κόσμος και ιδία ο του Λιτοχώρου πρέπει να συμνύνεται διότι συγκαταλέγει μεταξύ των στελεχών του τοιαύτα επίλεκτα μέλη. Η ευγενής αυτή πράξις ευχόμεθα να γείνη παράδειγμα εις τους πολυταλάντους. Η πόλις Λιτοχώρου αιωνίως θα είναι ευγνώμων προς τον κ. Ευάγγελον Μπιτσάκρην διά την ευγενή πρωτοβουλίαν του.

I.Σ.

(ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ 25-4-1930)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΚΟΜΗ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

ΠΟΥ ΕΝΘΥΜΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ. Προχθές Κυριακήν, το διοικητικόν συμβούλιον των Μαθητικών Κοινοτήτων του Β^{ου} μικτού σχολείου της κωμοπόλεώς μας, αποτελούμενον από τας μαθητριάς δ/ας Κατερίναν Παπαγεωργίου, Βούλαν Φούντου, Βασιλείαν Φαργκάνην και από τους μαθητάς Περικλήν Φαργκάνην και Ιωάννην Σισκόπουλον και συνοδευόμενον υπό της διδασκαλίσης των δίδος Αγγελικής Παϊδάκη, μετέβησαν εις τας οικίας των κ.κ. Κωνσταντίνου Τσιτσιρίκου ιερέως και Παναγιώτη Μοσχοβίτη λοχαγού εν τιμητική αποστρατεία, ίνα εκφράση τας ευχαριστίας και την ευγνωμοσύνην του σχολείου διά την δωρεάν δύο μαθητικών σαλπίγγων, τας οποίας είχαν την ευγενή καλοσύνην να χαρίσουν εις το σχολείον των.

Το μαθητικόν τούτο συμβούλιον, εκτελούν εντολήν των συμμαθητών των, προσέφερεν εις τους ως άνω και ανά μίαν ανθοδέσμην εις ένδειξιν τιμής και ευγνωμοσύνης.

Παραθέτω ενταύθα επί λέξει χάριν των αναγνωστών, την προσφώνησιν την οποίαν απηύθυναν προς τους δωρητάς, εν τη οποία καταφαίνεται πως τα μικρά παιδιά γνωρίζουν να εκφράζουν την ευγνωμοσύνην των.

«Ερχόμαστε από μέρους των μαθητικών κοινοτήτων του Β^{ου} Δημοτικού σχολείου, να σας ευχαριστήσωμε για τη δωρεά σας, η οποία μας συνεκίνησε βαθειά, γιατί ενδιαφεροθήκατε και για μας τα μικρά παιδιά σας. Από ευγνωμοσύνη σας προσφέρουμε τα λουλούδια αυτά και σας ευχόμαστε απ' τα βάθη των αγνών μας ψυχών την οικογενειακήν σας ευτυχίαν».

Δεν μπορώ παρά να συγχαρώ τόσον τους δωρητάς, όσον και τα παιδάκια διά το αυθόρμητον διάβημά των.

Ο ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 23-5-1931)

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Θάνατος παλαιμάχου δημοδιδασκάλου

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, 19.- Μετά βραχείαν νόσον απεβίωσε την 12^{ην} τρέχοντος περί την 3^{ην} πρωϊνήν ώραν ο εντιμότατος πρώην δημοδιδάσκαλος και αξιαγάπητος Αθανάσιος Ι. Πιστικός, βυθίσας εις βαθύτατον πένθος σύζυγον, τέκνα και λοιπούς συγγενείς. Η κηδεία του εγένετο αυθημερόν περί την 5^{ην} μ.μ. ώραν επιβλητικωτάτη, παρακολουθήσαντος απείρου πλήθους και συνοδεύσαντος αυτόν μέχρι του τάφου, παιανίζούσης πενθίμως και της παραθεριζούσης εν Μετοχίω Αγίου Διονυσίου μουσικής του Παπαφείου Ορφανοτροφείου, συμμετασχόντων εις την νεκρώσιμον ακολουθίαν και εκφοράν άπαντος του ιερού κλήρου της κωμοπόλεως και πολλών εκ των παραθεριζόντων ξένων, εκφωνηθέντων και επικηδείων λόγων υπό των κ. κ. Θεοχάρους Λογοθέτου και Γεωργίου Χουζούρη, πρώην συναδέλφων του αιμνήστου και κατατεθέντων επί της σορού και τεσσάρων στεφάνων.

Τοις βαρυπενθούσι συζύγω και λοιποίς συγγενέσι, πέμπομεν τα ένθερμα συλλυπητήρια ημών, ευχόμενοι τω μεν μετεστάντι κούφην την γαίαν, αυτοίς δε την εξ ύψους παραμυθίαν.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 20-8-1931)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ

Το Σεβαστόν Υπουργείον Γεωργίας εν τη επιθυμία του όπως καταστήση τους Έλληνες αγροτόπαιδας όσον το δυνα-

τόν ικανούς να χρησιμοποιούν τας νέας γεωργικάς μεθόδους και παραλλήλως στοιχεία πολιτισμού εν τη ελληνική υπαίθρῳ χώρα, διὰ του Α.Ν. 920/46 συνέστησεν καθ' άπασαν την Επικράτειαν μαθήματα νυκτερινά Γεωργοτεχνικῆς φύσεως αφ' ενός και γενικῆς μορφώσεως αφ' ετέρου, από Νοεμβρίου εκάστου έτους μέχρι τέλους Μαρτίου του επομένου.

Εἰς την Κωμόπολιν μας ήρχισαν κανονικῶς τα μαθήματα ταύτα, διδασκόμενα τα μεν Γεωργοτεχνικῆς φύσεως υπό του εδρεύοντος ενταύθα γεωπόνου κ. Αρ. Κουνιάκη, τα δε γενικῆς μορφώσεως υπό του ενταύθα υπηρετούντος διδ/λου κ. Θεοχάρους Παπαδημητρίου. Καθ' όλον τον χειμῶνα, αθορύβως συνετελέσθη έν έργον αρκετά σοβαρόν, του οποίου τα αποτελέσματα δεν θ' αργήσουν να φανούν. Με χιόννας, με βροχάς και κακοκαιρίας, δύο ή τρεις φορές την εβδομάδα, συνεκεντρούντο οι αγροτόπαιδές μας εἰς τας θερμάς αίθουσας του Α' Δημοτικού Σχολείου και ήκουον μετά προσοχῆς το Θεωρητικόν μέρος Γεωργικῶν μαθημάτων και επλούτιζαν τας γνώσεις των ακούοντες μαθήματα – διαλέξεις – γενικῆς μορφώσεως.

Ακούραστοι, καταβάλλοντες κάθε προσπάθειαν ὡστε τα μαθήματα να αποβαίνουν ευχάριστα και επωφελή εἰς τους αγροτόπαιδας, ο γεωπόνος κ. Κουνιάκης και ο διδ/λος κ. Παπαδημητρίου, εξετέλεσαν πλήρως το ανατεθέν εἰς αυτούς καθήκον υπό του Σεβαστοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Με την λήξιν δε των μαθημάτων αυτών εφάνη και ένας άλλος τομεύς της εργασίας των. Ο ακούραστος διδ/λος κ. Παπαδημητρίου εφρόντισε και διὰ τον εκπολιτισμόν και την ψυχαγωγίαν των μαθητῶν, αλλά και των κατοίκων της κωμοπόλεως, οργανώσας ωραιοτάτην θεατρικὴν παράστασιν με αγροτόπαιδας, φοιτήσαντας εἰς τα νυκτερινά μαθήματα. Προ της παραστάσεως ωμίλησεν εμπνευσμένα ο γεωπόνος κ. Κουνιάκης διὰ τον σκοπόν των νυκτερινῶν αυτῶν μαθημάτων και ευχήθηκε την ίδρυσιν Αγροτολέσχης, η οποία να αποβή φυτώριον προοδευτικῶν γεωργῶν και καλῶν Ελλήνων πολιτῶν.

Το δραματικόν μέρος της παραστάσεως ηκολούθησε το κωμικόν. Οι αγροτόπαιδες μετετράπησαν εἰς ηθοποιούς και

μετέδωσαν διαδοχικώς εις τας ψυχάς του ακροατηρίου αισθήματα λύπης και χαράς. Το γέλιο εκυριάρχησε της αιθούσης επί ημίωρον και πλέον και οι θεαταί εκολύμβων εις αυτό. Ωραία άσματα ετραγουδήθησαν υπό της χορωδίας των Αγροτοπαιδων και την εορτήν έκλεισεν ο Εθνικός Ύμνος.

Πανδαιμόνιο χειροκροτημάτων επηκολούθησεν, δεικνύον την απόλυτον ικανοποίησιν των θεατών εκ της ωραίας ταύτης τελετής. Παρέστησαν άπασαι αι αρχαί της κωμοπόλεως, εκπρόσωποι των γεωργικών συνεταιρισμών και πλήθος γονέων των αγροτοπαιδων, οι οποίοι εγοητεύθησαν με την προσπάθειαν των παιδιών των.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 18-4-1954)

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΕΙΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Θα ήτο άδικο να μη λεχθούν έστω και λίγα λόγια για την εργασία που επιτελείται εις το Β' εξατάξιον Δημοτικόν Σχολείον μας. Ως γονεύς εκλήθην και παρέστην εις δύο συγκεντρώσεις γονέων κατά τάξεις και έμεινα ενθουσιασμένος από την εργατικότητα και καθ' όλα τέλειαν τού σχολείου λειτουργίαν.

Συνωμίλησα με τον ακούραστον Διευθυντήν του Σχολείου κ. Μιχαήλ Άγγελον και επληροφορήθην ότι επέτυχεν και πραγματοποίησε το Σχολείο του έξ (6) μέχρι στιγμής κατά τάξεις συγκεντρώσεις γονέων με απόλυτον επιτυχίαν, καθ' ότι προσήλθεν τα 95% των γονέων.

Επροτίμησα, μου είπεν, τον τρόπον αυτόν, διότι αι μερικοί συγκεντρώσεις εξυπηρετούσι καλύτερον, παρά αι γενικαί, τα συμφέροντα των μαθητών που φοιτούν εις εκάστην τάξιν. Και πράγματι έτσι είναι. Πολλά πράγματα χρήσιμα για την ανατροφή και αγωγή των παιδιών μου κέρδισα από την παρακολούθησιν των συγκεντρώσεων αυτών. Θα ήτο δε ευχής έργον να εξακολουθούσαν και άλλα. Έμεινα φεύγοντας ικανοποιημένος από την διαβεβαίωση του αξίου κάθε επαίνου Διευθυντού του σχολείου, ότι συντόμως θα λάβη χώραν γενική συγκέντρωσις των γονέων. Αξίζει λοιπόν να συγχαρή κανείς το διδακτικό προσωπικό του Σχολείου αυτού για την προ-

σπάθεια που καταβάλλει να φέρη σε συνεργασία την οικογένεια με το Σχολείο, τους δύο μεγάλους της αγωγής παράγοντας.

Α. Τ.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 18-4-1954)

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ

ΛΙΤΟΧΩΡΟ 20. Την 18-4-1954 εις την αίθουσαν τελετών του Α΄ Δημοτικού Σχολείου Λιτοχώρου, εδόθη διάλεξις οργανωθείσα υπό του προσωπικού του Σχολείου με ομιλητήν τον δημοδιδάσκαλον κ. Χάρην Παπαδημητρίου και θέμα: «Συνεργασία Σχολείου και Οικογένειας προς επιτυχίαν του σκοπού της αγωγής».

Ο ομιλητής με σαφήνειαν κατέδειξεν πως είναι απαραίτητος και επιβεβλημένη η στενή συνεργασία Σχολείου και οικογενείας – των δύο τούτων βασικών παραγόντων της αγωγής – διά την επιτυχίαν του σκοπού της αγωγής.

Αφού δε με διαύγειαν λεπτομερώς εξέθεσεν την αποστολήν του Σχολείου και της Οικογένειας εις το έργον της αγωγής της νεολαίας, ηυχήθη από σήμερον και πέραν στενωτάτην συνεργασίαν Σχολείου και Οικογένειας διά «να καταστούν οι νέοι φορείς των χριστιανικών και Ελληνικών εκείνων αρετών που θα τους επιτρέψουν να συνεχίσουν τον ιστορικό δρόμο της Φυλής μας, τον ιστορικό δρόμο των προγόνων μας».

Την διάλεξιν επρολόγησεν ο Διευθυντής του Σχολείου κ. Φούντος, ο οποίος αφού ευχαρίστησε το πυκνόν ακροατήριον είπεν ότι θα επακολουθήσουν τοιαύται διαλέξεις διά την σύσφιξιν των σχέσεων Σχολείου και Οικογενείας προς επιτυχίαν του σκοπού της αγωγής. Την διάλεξι παρηκολούθησαν αι αρχαί της κωμοπόλεως και πλήθος γονέων των μαθητών.

Τοιαύται γενικαί συγκεντρώσεις γονέων, που διά πρώτην φοράν λαμβάνουν χώραν εις την κωμόπολιν μας, δεικνύουν εκ μέρους των διδασκάλων μας εργατικότητα και σοβαρότητα περί το ζήτημα της αγωγής της νεολαίας.

Μόνον τοιαύται συγκεντρώσεις κατά τας οποίας υπό τύπον διαλέξεων αναπτύσσεται πλατειά και εις όλας τας λεπτομερείας του έν θέμα αφορών την αγωγήν των νέων, είναι δυνατόν ν' αποβούν καρποφόροι και ωφέλιμοι προς τους γονείς εις το βαρύ και δύσκολον έργον της διαπαιδαγωγήσεως των παιδιών των. Μόνον αι γενικαί συγκεντρώσεις των γονέων είναι δυνατόν να εμβάλουν εις τας ψυχάς των ανησυχίας διά την αγωγήν των παιδιών των και αγάπην προς το Σχολείον.

Ακόμη με τοιαύτας μόνον συγκεντρώσεις δύνανται να οδηγηθούν οι γονείς πώς θα συμπεριφερθούν εις τα μικρά παιδιά των διά να διαπλάσουν τον χαρακτήρα των τοιούτοτρόπως, ώστε, όταν ενηλικιωθούν, ν' αποβούν πολίται καλοί, άνθρωποι χρήσιμοι, καλοί Χριστιανοί και θερμοί πατριώται.

Αξίζει λοιπόν κάθε έπαινος εις τον ομιλητήν κ. Χάρην Παπαδημητρίου και το προσωπικόν του Α^ο Δημοτικού Σχολείου διά την μεγάλην αυτήν και υψηλήν προσπάθειάν των.

Γ. Γ.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 25-4-1954)

Λίγες ειδήσεις για κοινωνικά θέματα από εφημερίδες (1954-1964)

(Ο Τύπος είναι πηγή γεγονότων, χωρίς απαραίτητως να εντυφά σε αναλύσεις και σπουδαίες διαπιστώσεις. Μας δίνει μια εικόνα της εποχής του, άλλοτε γραφική και άλλοτε ενδιαφέρουσα. Οι μικρές πολιτιστικές ειδήσεις παρέχουν πληροφόρηση για την πνευματική ζωή και άρα για τα ενδιαφέροντα των Λιτοχωριτών.

Τα κείμενα που ακολουθούν είναι δημοσιευμένα σε εφημερίδες της Κατερίνης κατά τα έτη 1954-1964.)

Από το Λιτόχωρον

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

«Η ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ»

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ 9. (Του ανταποκριτού μας). Η δημιουργία και αναγνώρισις του Φιλοπτώχου Συλλόγου Κυριών και Δεσποινίδων Λιτοχώρου «Αγία Μαρίνα» είναι ένα ακόμη σημάδι προόδου και πολιτισμού της ωραίας και τουριστικής Κωμοπόλεως Λιτοχώρου.

Ο εν λόγω Σύλλογος με την μεγάλην ζωτικότητα που χαρακτηρίζει το Διοικητικόν Συμβούλιόν του, ανέπτυξεν ίδια κατά τας αγίας ημέρας των Χριστουγέννων ευγενή και χριστιανικήν δράσιν.

Περισσότερες των 100 (εκατό) φτωχών και εχουσών ανάγκην ενισχύσεως οικογενειών, έτυχον βοηθημάτων χρηματικών και ούτω διά πρώτην φοράν ίσως τα Χριστούγεννα εωρτάσθησαν με χαράν από όλους τους Λιτοχωρίτες. Ως είμαι εις θέσιν

να γνωρίζω, άνω των 9 εκατομμυρίων δραχμών διενεμήθησαν κατά τας εορτάς. Το χρηματικόν αυτό ποσόν ήτο προϊόν εράνου και δωρεών των εν Αμερική Λιτοχωριτών. Στο σημείο αυτό σταματώ ίνα συγχαρώ τους καλούς αυτούς Λιτοχωρίτας πατριώτες, οίτινες ευρισκόμενοι τόσον μακράν της Πατρίδος των, όχι μόνον δεν την ξεχνούν, αλλά και ενισχύουν την γενέτειράν των παντοιοτρόπως.

Τον Σύλλογον αυτόν θα πρέπει να υποστηρίξουν πάντες, περισσότερον δε η Κοινότης Λιτοχώρου, διότι είναι γεγονός ότι η μεγάλη φτώχεια της Κωμοπόλεως αυτής βρήκε σ' αυτόν ένα παρήγορο αποκούμπι.

Εις το Διοικητικόν Συμβούλιον που το απαρτίζουν αι Κυρίαί Μιχαήλ Αναστασία, Μαρινοπούλου Ροζίνα, Αδαμοπούλου Κατίνα και αι Δεσποινίδες Κουρδή Βασιλική, Καρανάσσου Φωτεινή, Κουτρούλα Ασημίνα και Τσιτσιλίκα Ελένη, αξίζει κάθε έπαινος και τιμή.

A. M.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 17-1-1954)

Δια την ελληνικήν νεότητα

ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ

Και μία συγκέντρωσις του Ορειβατικού

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ 11. (Του ανταποκριτού μας). Η κωμόπολις μας, το ωραίον αυτό παραθεριστικόν κέντρον, έζησεν μίαν ωραίαν ημέραν με δύο θαυμασίας εκδηλώσεις.

Την παρελθούσαν Κυριακήν την 6.30 μ.μ. ώραν, εις τα θερινά ΔΙΟΝΥΣΙΑ, έλαβεν χώραν η υπό της Νομαρχίας, εν συνεργασία μετά της Κοινότητος, οργανωθείσα ομιλία κοινωνικού και εθνικού περιεχομένου, με ομιλητήν τον διευθυντήν του Β' Δημοτικού Σχολείου κ. Άγγελον Μιχαήλ, όστις με συνέπειαν ανέπτυξε το θέμα του «*Η Νεολαία και τα απασχολούντα αυτήν προβλήματα*».

Την ομιλίαν επρολόγησεν ο Διευθυντής της Νομαρχίας κ. Μεν. Τσιακίρης. Πλήθος κόσμου παρηκολούθησεν και συνέρειυσεν εις την συγκέντρωσιν αυτήν. Η Β' Διοίκησις Τεθωρακισμένων διέθεσεν το μεγαφωνικόν της συγκρότημα. Παρηκο-

λούθησαν επίσης την ομιλία, οι Ιερείς της κωμοπόλεως, ο Συνταγματάρχης Διοικητής της 125 Μ. Π. Π. κ. Γεννημάρης, εκπρόσωπος της Β' Διοικήσεως Τεθωρακισμένων, οι δήμαρχοι Κατερίνης και Αιγινίου κ. κ. Ταβαντζής και Παρασκευάς, ο δημοτικός σύμβουλος Κατερίνης κ. Τσούφλιας, ο πρόεδρος του Συνδέσμου Κοινοτήτων Πιερίας κ. Καρατόλιος, ο πρόεδρος της Κοινότητος Λιτοχώρου κ. Κούκουλης μεθ' ολοκλήρου του Κοινοτικού Συμβουλίου και του Κοινοτικού Γραμματέως κ. Ελευθερίου, οι πρόεδροι των Κοινοτήτων Αγίου Σπυριδώνος, Ν. Τραπεζούντος κ. κ. Σταυρογιάννης και Ζανέττας, ο Αστυνόμος Λιτοχώρου κ. Τασόπουλος, άπαντες οι Αξιωματικοί των Στρατιωτικών Μονάδων Λιτοχώρου.

Οι παρακολούθησαντες την θαυμασίαν αυτήν πνευματικήν εκδήλωσιν, αποχωρούντες, συνεχάρησαν θερμώς τον ομιλητήν κ. Μιχαήλ και ηυχαρίστησαν τον Διευθυντήν της Νομαρχίας κ. Τσιακίρην.

Το βράδυ της ίδιας ημέρας, εις το εξοχικόν Κέντρον Δρόσου, έλαβεν χώραν μία ωραία συγκέντρωσις, οργανωθείσα υπό της ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ. Ταύτην ετίμησεν δια της παρουσίας του ο Νομάρχης κ. Ναλμπάντης μετά της συζύγου του και γυναικαδέλφης του. Επίσης παρέστησαν: ο Διευθυντής της Νομαρχίας κ. Τσιακίρης μετά της συζύγου του και γυναικαδέλφης του, ο Διοικητής Φρουράς Λιτοχώρου Συνταγματάρχης κ. Γεννημάρης μετά της συζύγου του, πλείστοι Αξιωματικοί μετά των κυριών των, ο πρόεδρος της Κοινότητος κ. Κούκουλης, ο πρόεδρος της Ενώσεως Γεωργικών Συνεταιρισμών Πιερίας κ. Γεωργουλής, Αντιπροσωπείαι Ορειβατικών Συλλόγων Θεσσαλονίκης, Κατερίνης και Λαρίσης, πλήθος παραθεριστών και επισκεπτών εκ Κατερίνης.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 23-8-1959

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ 30-8-1959)

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ

Την 1^{ην} Νοεμβρίου ημέραν Κυριακήν και ώραν 11 π.μ. εις την ωραίαν αίθουσαν του κινηματοθεάτρου «Ολύμπιον», εδόθη διάλεξις με ομιλητήν τον διδάσκαλον κ. Χάρην Παπαδημη-

τρίου και θέμα: «Τα ιδεώδη της Ελευθερίας και της Ελληνικής Πατρίδος εις την Ζωήν των Ελλήνων από της εμφανίσεώς των μέχρι σήμερα».

Τον ομιλητήν παρουσίασεν ο πρόεδρος της κοινότητος Λιτοχώρου κ. Κούκουλης, ο οποίος και παρεκάλεσεν τους κατοίκους της κωμοπόλεως να παρακολουθούν τας τοιούτου εθνικού περιεχομένου διαλέξεις, διότι αύται αποτελούν εθνικήν κολυμβήθραν, εντός της οποίας αναβαπτίζεται η εθνική μας συνείδησις και αναζωπυρούται ο άσβεστος πατριωτισμός μας.

Κατόπιν ο ομιλητής ανελθών εις το βήμα εις γλώσσαν γλαφυράν και με θαυμασίαν διαύγειαν και ζηλευτήν συνοπτικότητα περιέγραψεν τον ρόλον και την σημασίαν των δύο εθνικών ιδεών της ελευθερίας και της Πατρίδος εις την ζωήν και ιστορίαν μας ως Ελλήνων από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερα.

Αφού δε δια μακρών ετόνισεν τον κίνδυνον που διέρχονται σήμερα να αφανισθούν τα δύο αυτά ωραία και υψηλά ιδεώδη, ανεφέρθη εις τα εξ αυτού προκύπτοντα ιερά καθήκοντα ημών των συγχρόνων Ελλήνων, άτινα επιτελούντες δυνάμεθα να έχωμεν ακράδαντον πίστιν, ότι αφ' ενός μεν θα επιβιώσωμεν ως φυλή, αφ' ετέρου δε θα εκπληρώσωμεν την μεγάλην εκπολιτιστικήν μας αποστολήν – δεδομένην άνωθεν – εις ολόκληρον την ανθρωπότητα, ιδιαιτέρως όμως εις τον χώρον της Μέσης Ανατολής, εις τον οποίον και ανήκομεν γεωγραφικώς.

Την διάλεξιν παρηκολούθησαν και θερμώς συνεχάρησαν τον ομιλητήν το ιερατεϊόν της κωμοπόλεως, ο Πρόεδρος αυτής κ. Κούκουλης μετά του κοινοτικού συμβουλίου, ο Διοικητής της φρουράς Λιτοχώρου, ο παρευρισκόμενος ενταύθα Γυμνασιάρχης του Γυμνασίου Θηλέων Κατερίνης κ. Πετρόπουλος, οι καθηγηταί του ενταύθα Γυμνασιακού παραρτήματος, ο Διευθυντής του Α' Δημοτικού Σχολείου Λιτοχώρου κ. Τσιρέλας μετά των διδασκάλων και πλήθος κόσμου αμφοτέρων των φύλων, το οποίον ασφυκτικώς κατέκλυσε την αίθουσα.

Δ. Τ.

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 8-11-1959)

Η ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» ΣΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας Λιτοχώρου και ο Πρόεδρος του Ορειβατικού Ομίλου, για να προσφέρουν στους συμπατριώτες τους αληθινή πνευματική τροφή και ιδεώδη ψυχαγωγία προσκάλεσαν την χορωδία της Εστίας Πιερίδων Μουσών να δώσει μια Συναυλία.

Έτσι, στις 28 Φεβρουαρίου, τελευταία Κυριακή της Αποκριάς, ώρα 11 π.μ. στο μικρό και συμπαθητικό κινηματοθέατρο «ΟΛΥΜΠΙΟΝ», που ήταν ασφυκτικά γεμάτο, μέσα σε νεκρική σιγή άρχισε το πλούσιο πρόγραμμά της η εξαιρετική χορωδία, διευθυνομένη από τον μαέστρο κ. Παπαδημητρίου.

Χαίρεται να βλέπει κανείς νέους και νέες με δική τους θέληση να καλλιεργούν με θερμή πίστη κι' αληθινή αφοσίωση τη θεία ιδέα της Μουσικής. Γεμίζει η ψυχή του από ικανοποίηση κι' ελπίδα βλέποντας τους νέους της πολυτάραχης σημερινής πραγματικότητας ν' ασχολούνται με κάτι πνευματικότερο. Γιατί τέτοια είναι η Μουσική. Άυλη, γλυκειά, πνεύμα, εισέρχεται δίχως πάθη ταπεινά στη ψυχή του ανθρώπου και την απαλύνει. Εξάπτει ευεργετικά τη φαντασία του. Τον ανυψώνει σε άλλους κόσμους, ιδανικούς. Δημιουργεί μια ευχάριστη κι' ευγενική ατμόσφαιρα στη ζωή του. Κυριαρχεί στο είναι του. Τον αρπάζει από την πεζότητα της κάθε ημέρας. Χρωματίζει με εξωτικά χρώματα την καθημερινή του μονοτονία και κοντολογής καλλιεργεί, εκλεπτύνει και εξευγενίζει τον άνθρωπο.

Τη λαμπρή και ωραία αυτή απασχόληση στους νέους μας την προσφέρει πλούσια στις αίθουσές της με τη χορωδία της η Εστία Πιερίδων Μουσών.

Είχα πολύ καιρό ν' ακούσω αυτή τη χορωδία. Για τελευταία φορά είχα παρακολουθήσει μια Συναυλία της προτού μεταβή στο Φεστιβάλ Αθηνών. Μεγάλη η διαφορά όμως ανάμεσα στη προχθεσινή χορωδία και σε κείνη που άκουσα τότε!!! Πόση ωριμότητα! Φωνές ήμερες, γλυκειές, συγκρατημένες, βγαλμένες με πολλή τέχνη. Άρθρωση άφογη. Τα «φόρτε» αληθινά «φόρτε» και τα «πιάνο» αληθινά «πιάνο». Σαν ν' ακουόταν ένα αρμόνιο. Επειθάρχησαν όλες οι φωνές και δέ-

θηκαν μεταξύ τους έτσι, ώστε ν' αποτελέσουν ένα αρμονικό σύνολο, μια φωνή, μια αδιάσπαστη ενότητα, που τόσο ευάρεστα έφθανε στ' αυτιά μας! Μια αληθινή φωνητική πανδαισία!!

Εκείνο όμως που συνεπήρε κυριολεκτικά το ακροατήριο, πιστεύουμε πως ήταν η έκφραση της εσωτερικότητας, από την έντονη βίωση των διαφόρων ασμάτων, στα πρόσωπα των χορωδών. Οι νέοι που τραγουδούσαν εξούσαν πραγματικά τη στιγμή εκείνη όλα τα συναισθήματα, που γεννούσαν στην ψυχή τους το μέλος και ο λόγος των ασμάτων και το έντονο αυτό ζήσιμο, η εσωτερικότητα αυτή καθρεφτιζόταν στα πρόσωπά των.

Το πλούσιο πρόγραμμα άνοιξε με μια προσευχή το «Χαίρε Μαρία» του Ντονιζέτι και συνεχίστηκε με άσματα του MOZART, του ΣΟΥΜΠΕΡΤ, του ΒΕΡΝΤΙ, του ΛΑΜΠΕΛΕΤ και των δικών μας μουσουργών Καλομοίρη, Λαυράγκα, Αστεριάδη, Γλυκοφρύδη, Ξανθοπούλου και άλλων. Επιτυχία εξαιρετική εσημείωσε το δυσκολώτατο άσμα του ΒΕΡΝΤΙ «Ναμπούκο», που τραγουδήθηκε με πολλή τέχνη κι' ακριβώς εδώ φάνηκαν ανάγλυφα τα πλούσια προσόντα της χορωδίας. Στο τέλος, από απαίτηση του ακροατηρίου, τραγουδήθηκε έξω από το πρόγραμμα, το διασκευασμένο από τον μαέστρο της χορωδίας κ. Παπαδημητρίου ντόπιο λαϊκό τραγούδι «Αμάν Μαρία» με πολύ επιτυχία.

Όπως όμως όλα τα ωραία έχουν στη ζωή μας ένα τέλος, έτσι κι' αυτή η πρωινή Συναυλία της χορωδίας της Εστίας Πιερίδων Μουσών στο συμπαθητικό Λιτοχωρίτικο θεατράκι ετελείωσε, αφού μέσα στις καρδιές και το πνεύμα των λιτοχωριτών ευεργετικά επενέργησε και πέτυχε να χαραχθή βαθειά για πάντα στη μνήμη τους αυτό το εξαίσιο Κυριακάτικο μουσικό πρωινό.

Εκφράζοντας τα θερμότερα συγχαρητήρια στον μαέστρο και τα μουσικόφιλα μέλη της χορωδίας για την ωραία τους αυτή προσπάθεια, θεωρούμε υποχρέωση να συγχαρούμε θερμά και τα ακούραστα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της

Εστίας, για την ωραία αυτή εκπολιτιστική συμβολή τους στην πνευματική και καλλιτεχνική καλλιέργεια των κατοίκων της πόλεως Κατερίνης και ολοκλήρου του Νομού μας, συμβολή που ξεπέρασε τα τοπικά όρια κι' έγινε γνωστή στο Πανελλήνιο με τη βράβευση της χορωδίας στο Φεστιβάλ Αθηνών.

ΧΑΡΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ 18-3-1960)

ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΕΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ

* ΟΜΙΛΟΣ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΩΝ

* ΑΝΑΡΡΙΧΗΤΙΚΗ ΟΜΑΣ

* ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ

ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΟΛΥΜΠΟΥ

Α' ΣΠΗΛ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ υψ. 2.100

Β' ΒΡΥΣΟΠΟΥΛΕΣ υψ. 1.900

Γ' ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ υψ. 2.650

Δ' ΣΤΑΥΡΟΣ υψ. 944

Αριθ. Πρωτ. 80. Λιτόχωρον 16 Σεπτεμβρίου 1964

Προς τον κ. Δ/ντήν της Εφημερίδος «Νέα Εποχή» ΚΑΤΕ-
ΡΙΝΗΝ

Κύριε Διευθυντά

Εις το υπ' αριθ. 199 φύλλον της εφημερίδος σας και εις την στήλην «Σημειώματα» ανεγνώσαμεν σχόλιον με τον τίτλον «Ιδρύσατε Βιβλιοθήκας», όπου διαπιστούται η παντελής έλλειψις Δημοτικών και Κοινοτικών Βιβλιοθηκών εις τον Νομόν μας και γίνεται η σύστασις διά την ίδρυσιν τούτων.

Επί του ανωτέρω σχολίου να μας επιτραπή όπως, προς ενημέρωσίν σας αλλά και του αναγνωστικού της εφημερίδος σας κοινού, σας γνωρίσωμεν τα κάτωθι:

1. Εις το Λιτόχωρον από το 1954 υφίσταται ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος, ο οποίος πέραν των καθαρώς ορειβατικών του επιδιώξεων και την οργάνωσιν του Ορεινού Τουρισμού έχει τάξει ως σκοπόν του και την εξύψωσιν του πολιτιστικού και πνευματικού επιπέδου του Λιτοχώρου. Προς

τούτο εις το Καταστατικόν του Τμήματος Λιτοχώρου του Ελληνικού Ορειβατικού Συνδέσμου προβλέπεται η ύπαρξις, εντός των κόλπων του Συνδέσμου, Μορφωτικού Τμήματος. Μέσα διά των οποίων επιτυγχάνεται ο ανωτέρω ειδικώτερος σκοπός είναι αι διαλέξεις, μαθήματα και προβολαί μορφωτικού περιεχομένου ως και η ίδρυσις και λειτουργία Δημοτικής Βιβλιοθήκης.

2. Η Δημοτική Βιβλιοθήκη Λιτοχώρου είναι σήμερα μία ζωντανή πραγματικότητα. Με την συνεργασίαν του Μορφωτικού, του Συλλόγου Λιτοχωριτών Θεσσαλονίκης και της Κοινότητος Λιτοχώρου ιδρύθη το 1962 και ήδη αριθμεί 700 και πλέον τόμους, που καλύπτουν κάθε τομέα γνώσεως.

3. Η Βιβλιοθήκη είναι κτήμα του Ορειβατικού, το Μορφωτικόν Τμήμα του οποίου φροντίζει διά την ταξινόμησιν, τον δανεισμόν των βιβλίων και την εν γένει λειτουργία αυτής, στεγάζεται δε εις ειδικώς προς τον σκοπόν τούτον εκμισθωθέν Γραφείον.

4. Με προσωπικάς παραστάσεις των υπευθύνων του Μορφωτικού παρά το Υπουργείον Παιδείας (Διεύθυνσιν Γραμμάτων και Τεχνών) κατωρθώσαμεν ώστε η Βιβλιοθήκη μας να συμπεριληφθή εις τας κατ' έτος ενισχυομένας διά βιβλίων Δημοτικής Βιβλιοθήκας του Κράτους.

5. Άμεσος επιδίωξις μας είναι η Βιβλιοθήκη μας να αποκτήση την αυτοτέλειάν της καθισταμένη Νομικόν Πρόσωπον, αργότερον δε εις το ανεγερθησόμενον Κοινοτικόν Κατάστημα να διατεθούν ειδικοί χώροι διά τον δανεισμόν των βιβλίων ως και Αναγνωστήριον.

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη έχει καταστή η πνευματική εστία του Λιτοχώρου, όπου καταφεύγουν οι κάτοικοι και κυρίως οι νέοι, οι οποίοι διψούν σήμεραν όσον ποτέ διά μάθησιν και μόρφωσιν, και ευρίσκουν την πνευματικήν των τροφήν, το καλό βιβλίον, το οποίον μορφώνει και ψυχαγωγεί και παρέχει την Παιδείαν που ζητεί ο σύγχρονος άνθρωπος και απαιτούν οι καιροί μας.

Ευχαριστούμε διά την φιλοξενίαν διατελούμεν μετά τιμής ο Πρόεδρος ΙΩ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, ο Υπεύθυνος του Μορφωτικού και της Δημ. Βιβλιοθήκης ΑΘ. ΚΑΤΣΑΜΑΚΑΣ, Διδάσκαλοι.

(ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ 20-9-1964)

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ

**Με τον Μορφωτικό Σύλλογο Νέων Λιτοχώρου
από το 1936 μέχρι το 1938**

Ο Μορφωτικός Σύλλογος Νέων Λιτοχώρου ιδρύθηκε τον Μάρτιο του 1936 *«σκοπών την μόρφωσιν και εν γένει την πρόοδον των μελών αυτού»*. Στο βιβλίο μου με τον τίτλο «ΧΡΟΝΙΚΑ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ. 1912-2012. 100 ΧΡΟΝΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ», τόμος τέταρτος, Λιτόχωρο 2012, σελίδες 135-140, είναι δημοσιευμένη όλη η αρχική ταυτότητα του Συλλόγου, ήτοι το Καταστατικό, η αίτηση αναγνώρισης στο Πρωτοδικείο, το Πρακτικό ίδρυσης, Πίνακας μελών προσωρινής επιτροπής, Πίνακας των ιδρυτικών μελών και Υπεύθυνη Δήλωση.

Ιδρύθηκε από μια ομάδα νέων ανθρώπων που σαν κοινό στοιχείο τους είχαν τη μεγάλη αγάπη για το Λιτόχωρο και τη διάθεση να συμβάλλουν στην πολιτιστική αναβάθμιση του τόπου. Στη δεκαετία του 1930 ο Μορφωτικός Σύλλογος Νέων προέκυψε ως το αποτέλεσμα μιας πολιτιστικής δραστηριότητας που προϋπήρχε από διάφορες παρέες νέων, πού είτε μέσω του ΑΠΟΛΛΩΝΑ, είτε μέσω της εκκλησίας ή των σχολείων, είτε και αυθόρμητα έπαιρναν μέρος σε διάφορες κοινωνικές, εθνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Σκοπός ήταν να φέρουν κοντά τους λιτοχωρινούς νέους και να τους βοηθήσουν να αναπτυχθούν μορφωτικά και κοινωνικά. Δίνοντας προσαρμοστικότητα στις εξελίξεις της κοινωνίας, ο Σύλ-

λογος απέκτησε νέους, σύγχρονους προσανατολισμούς.

Το χρονικό διάστημα λειτουργίας και δράσης του Μορφωτικού Συλλόγου Νέων Λιτοχώρου ήταν μικρό, μόλις δύο έτη, από τον Μάρτιο 1936 μέχρι αρχές 1938. Όμως η παρουσία του ήταν αξιόλογη και έντονα αισθητή στο λιτοχωρίτικο πολιτιστικό γίγνεσθαι.

Συγκεκριμένα, πολλές πληροφορίες βρίσκουμε στα δημοσιεύματα του Τύπου της εποχής. Ο Σύλλογος συνέβαλε στην επίλυση των τοπικών προβλημάτων, στην ενημέρωση σχετικά με τα κοινωνικά προβλήματα όπως αυτά εμφανίζονταν στο περιβάλλον του Λιτοχώρου, συμπαραστάθηκε στο Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας και υπέβαλε υπομνήματα και αναφορές προς τους αρμόδιους φορείς. Διοργάνωσε μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις και χοροεσπερίδες, συμμετείχε στις εθνικές και εκκλησιαστικές εορτές, πραγματοποίησε ομιλίες και εράνους, διατήρησε και αναβίωσε τα λιτοχωρίτικα έθιμα. Αξίζει να σημειωθεί ότι υπήρξε άριστη συνεργασία με τον Μουσικογυμναστικό και Ποδοσφαιρικό Σύλλογο ο «ΑΠΟΛΛΩΝ» για την από κοινού προβολή και ανάδειξη της κωμόπολης.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι τα κάτωθι: Την παραμονή της πρωτοχρονιάς 1937 η χορωδία του Συλλόγου με επικεφαλής το Διοικητικό Συμβούλιο έψαλε τα κάλαντα στους δρόμους του Λιτοχώρου. Τα Θεοφάνεια 1937 δόθηκε οικογενειακός χορός στο κέντρο «Πίμπλεια» του Δημητρίου Βούρου για την ενίσχυση του ταμείου. Τον Μάιο του ιδίου έτους τα μέλη του Συλλόγου συμμετείχαν στην πρωτοβουλία για την ίδρυση ορειβατικής ομάδας, με σκοπό τη διάδοση της φυσιολατρίας και την τουριστική αξιοποίηση του Ολύμπου. Την Μεγά-

λη Παρασκευή 1936 και 1937, κατά την περιφορά του Επιταφίου, μέλη του Συλλόγου έψαλαν τα Εγκώμια.

Το μέλλον και η προοπτική του Μορφωτικού Συλλόγου Νέων Λιτοχώρου καθορίστηκαν άμεσα από το δικτατορικό καθεστώς της 4ης Αυγούστου 1936, που κήρυξε ο Ιωάννης Μεταξάς, και με το οποίο ανεστάλη το Σύνταγμα και οι κατοχυρωμένες ελευθερίες. Ως επιστέγασμα ήρθε την 7-11-1937 η ίδρυση της Εθνικής Οργάνωσης Νεολαίας (ΕΟΝ), της κυβερνητικής οργάνωσης νέων ανά την Ελλάδα του καθεστώτος του Μεταξά. Η συμμετοχή των νέων στην ΕΟΝ είχε καταστεί αυτονόητη, σχεδόν υποχρεωτική. Στις αρχές του 1938 τα μέλη του Μορφωτικού απορροφήθηκαν-προσχώρησαν στην ΕΟΝ Λιτοχώρου, με συνέπεια την αδρανοποίηση του Συλλόγου Νέων.

Αξιολογώντας σήμερα τη βραχύβια πορεία του Συλλόγου, μπορούμε να παραδεχθούμε ότι συνέδραμε στην άνοδο του πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων του Λιτοχώρου και ιδιαίτερα της νεολαίας, στην καλλιέργεια ανθρωπιστικών αξιών και στη δημιουργία πνευματικής κουλτούρας.

Τα κείμενα που ακολουθούν, του 1936 και 1937, τα ανασύραμε από τις εφημερίδες ΦΩΣ και ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ της Θεσσαλονίκης. Είναι λίαν αποκαλυπτικά.

**ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΞΗ
ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟΝ, ΤΗΝ ΑΝΑΔΑΣΩΣΙΝ ΤΟΥ
ΜΕΡΙΚΑΙ ΟΡΘΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Ιούλιος. – Τώρα τελευταία, πρωτοβουλία μερικών προοδευτικών νέων της κωμοπόλεώς μας ιδρύθηκε Μορφωτικός Σύλλογος Νέων Λιτοχώρου. Οι ιδρυταί του κατέβαλον πολλάς προσπάθειάς έως ότου πείσουν μερικούς ακόμη

για την ωφελιμότητα του Συλλόγου. Τώρα εξαρτάται από την ευγενή υποστήριξιν της οποίας θα τύχει ο Σύλλογος και εκ μέρους των μελών του και εκ μέρους της κοινωνίας μας. Επειδή όμως άλλος είναι ο σκοπός της σημερινής μας ανταποκρίσεως, είμεθα υποχρεωμένοι να σταματήσωμεν εδώ.

Το Λιτόχωρον ως εκ της θέσεως την οποίαν κατέχει, ευρισκόμενον εις τας υπωρείας του δοξασμένου Ολύμπου, έχει ιεράν υποχρέωσιν και επιβάλλεται από αυτά ταύτα τα πράγματα να προστατεύση το πράσινον και να προπαγανδίση για την εξάπλωσιν αυτού, προσέτι δε να εμπνεύση εις όλους τους κατοίκους τον σεβασμόν προς το πράσινον.

Για να επιτευχθή όμως η αγάπη προς το πράσινον, επιβάλλεται πρωτίστως η άμεσος ίδρυσις ενός «Φιλοδασικού Συλλόγου», όστις να αναλάβη υπό την προστασίαν του την φύλαξιν των δασών του Ολύμπου και γενικώς του πρασίνου. Είναι γνωστόν εις όλους μας ότι ο Όλυμπος, εν συγκρίσει με άλλα βουνά, έχει πολύ ολίγα δάση και τούτο οφείλεται εις το ότι ουδέποτε εγένετο η σχετική διδασκαλία ως προς την χρησιμότητα του δένδρου γενικώς και κάθε θέρος παριστάμεθα θεαταί καταστρεπτικών πυρκαϊών, τας οποίας θέτουν άξεστοι και αγράμματοι βοσκοί δια να δημιουργήσουν μίαν ολιγοήμερον βοσκήν των ποιμνίων των.

Μία μεγάλη πυρκαϊά επί του Ολύμπου επί Τουρκοκρατίας, διήρκεσε δύο έτη! Ο καθείς δύναται να φαντασθή πόσαι χιλιάδες στρεμμάτων δάσους κατεστράφησαν. Αυτοί είνε εν ολίγοις οι λόγοι οίτινες επιβάλλουν την ίδρυσιν όσον το δυνατόν γρηγορότερον «Φιλοδασικού Συλλόγου». Δεν είναι ανάγκη από αυτήν την στήλην να αναπτύξωμε τα αγαθά άτινα θα προκύψουν από την προστασίαν του πρασίνου εις τον Όλυμπον και γενικώς εις την κωμόπολιν μας. Ο Σύλλογος ούτος δεν θα φροντίζη μόνον δια την προστασίαν του δάσους, αλλά θα έχη και κάποιαν ευρυτέραν δράσιν μέσα εις το Λιτόχωρον, προοδευτικήν και μορφωτικήν. Δεν χωρεί συνεπώς καμμία αμφιβολία για την ωφελιμότητα ενός τοιούτου Συλλόγου. Τα οπωσδήποτε προοδευτικά στοιχεία της κοινότητάς μας άς

αναλάβουν την πρωτοβουλίαν. Ο δασάρχης Λιτοχώρου κ. Ρούσσοσ, όστις διακρίνεται για την εν γένει ενεργητικότητά του και την αφοσίωσιν εις το καθήκον του ως δασικού υπαλλήλου, άς τους ενισχύση.

Οι Λιτοχωρίται άς υποστηρίξουν την καλήν και ωφέλιμον αυτήν ιδέαν. Ημείς τελειώνομεν ευελπιστούντες ότι η ιδέα μας θέλει εύρει ενθέρμους υποστηρικτάς προς πραγματοποίησίν της.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ

(ΦΩΣ 31-7-1936)

ΜΙΑ ΧΟΡΟΕΣΠΕΡΙΣ ΣΤΟ ΩΡΑΙΟΝ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

Και μία έκπληξις: Το ταλέντο ενός δεκαετούς μαθητού του Οίκου Τυφλών!

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Αύγουστος.- Την περασμένη Κυριακή 2 Αυγούστου εδόθη η πρώτη χοροεσπερίς του νεοσυσταθέντος Συλλόγου, η μεγαλύτερα της θερινής περιόδου. Η επιτυχία της ήτο από πάσης απόψεως καλή και αυτό οφείλεται αφ' ενός μεν εις τας προσπαθείας της οργανωτικής επιτροπής και αφ' ετέρου εις το πλούσιον του προγράμματος. Την καλύτεραν επιτυχία είχε ο μικρός βιολίστας Αντωνάκης Ζαχόπουλος «μαθητής του Οίκου Τυφλών» ένα παιδάκι μόλις 10 ετών.

Σημειώνομε μερικά από τα κομμάτια που έπαιξε: Το ταγκό «Δεν άξιζες για μένα», ένα κομμάτι του «Μπετόβεν», το λαϊκό «Σήκω Δήμητραμ' κι' άλλαξε», «Μίλα μου γι' αγάπη γλυκά». Ο μικρός βιολίστας κατεχειροκροτήθη, αλλά και συνεχίησε το ακροατήριο. Πολλές κυρίες έκλαιγαν.

Η γνώμη μας είναι ότι μια μέρα ο μικρός αυτός βιολίστας θα γίνη ένας από τους καλύτερους παίκτης. Τούτο το μαρτυρεί ότι έρχεται πρώτος μεταξύ των συμμαθητών του. Η έναρξις του χορού εγένετο την 10.30'με τον Καλαματιανόν, τον οποίον εχόρευσε ολόκληρον το Διοικητικόν Συμβούλιον του Συλλόγου. Επηκολούθησαν διάφοροι χοροί ευρωπαϊκοί και ελληνικοί και η κλήρωσις του λαχείου.

Μεταξύ των δώρων ήτο και ένα αρνάκι παχύτατο στολισμένο με κορδέλλες και φιόγκους. Τυχερός ήτο ο απόστρατος

ταγματάρχης κ. Χριστοδουλάκης. Ο χορός εδόθη εις το εξοχικόν «Ολύμπια Παρκ» του κ. Ν. Φωτιάδου και διήρκεσε με αδιάπτωτον το κέφι μέχρι της 3ης πρωϊνής. Την χοροεσπερίδα των προοδευτικών νέων ετίμησεν ολόκληρος η κοινωνία Λιτοχώρου και οι παραθερισταί.

Διεκρίναμεν τας οικογενείας Χριστοδουλάκη, Λαμπίρη, Φασιανού επιθεωρητού Δημοτικών Σχολείων, Κουρδής, Φούντου, Χρ. Κολωνιάρη, Ζαχ. Γιαννουλοπούλου, τον προϊστάμενον του Γεωργικού Γραφείου Κατερίνης κ. Δρίβαν, τον αστυνομικόν σταθμάρχην κ. Λιανόπουλον μετά της κυρίας του, τον κ. Κ. Τσιφοδήμον μετά της κυρίας του, τον κ. Γ. Πόδαν εξ Αικατερίνης με τας δύο αδελφάς του Ουρανίαν και Ευτυχούλαν, τον κ. Ευάγγελον Σκεφαλίδα μετά της κυρίας του και δίδος Ιφιγενείας Μπατάλα, τον κ. Τσουκάρνη μετά της κυρίας του εκ Θεσσαλονίκης, τας οικογενείας Σπ. Κατσιγιάννη, Σαράτση, τον κ. Καρύδην μετά της κυρίας του (δάσκαλον), τον κ. Ιωάν. Καραδήμον μετά της μνηστής του, τον κ. Οδυσσ. Βάρκαν μετά της αδελφής του Μαρίκας, τον κ. Γ. Λιότσαν μετά της αδελφής του, τας δίδας Φοκούστου, Κούνιο, Γεωργακοπούλου κλπ, Λίζαν Πατσαρίκα, τον κ. Γ. Ελευθερίου με τις αδελφές του Κατίαν και Ευαγγελούδαν, τον κ. Γρηγ. Γκούρβαν μετά της αδελφής του, τους κ.κ. αδελφούς Γεωργουλή (φοιτητάς χημείας), Τάκην Παπαδημητρίου, Αθ. Γουζέλην, Αθ. Κιουμουρτζήν, Μιχ. Καρακίτσιον, Γ. Παναγιωτόπουλον, Σ. Ασκεπίδην (εκ Θεσσαλονίκης), τον κ. Χρ. Δεληγιάννην (υπαστυνόμον) μετά της κυρίας του και πολλούς άλλους ών τα ονόματα μας διαφεύγουν.

Τελειώνοντας συγχαίρομεν την διοργανωτικήν επιτροπήν αποτελουμένην από τους κ. κ. Γρ. Βλαχόπουλον, Περ. Αϊδηνόπουλον, Ν. Ελευθερίου και την δίδα Λούδαν Πειστικού, ήτις εργάσθηκε υπερανθρώπως για την καλυτέραν επιτυχίαν του χορού. Δεν παραλείπω να πω ότι παρέστη εις την χοροεσπερίδα και ο υποφαινόμενος υπό την ιδιότητα του ανταποκριτού.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 8-8-1936)

**ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥΣ
ΓΡΑΦΙΚΟ ΧΩΡΙΟ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΠΟΔΑΣ
ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ**

(---) Οι νέοι του Λιτοχώρου- κι αξίζει κάθε έπαινος για τα φιλοπρόοδα αυτά παιδιά- ίδρυσαν τελευταίως τον Μ.Σ.Ν.Λ. (Μορφωτικός Σύλλογος Νέων Λιτοχώρου). Σκοπός του είναι η φροντίδα για την πνευματική ανάπτυξη εν γένει των Νέων Λιτοχώρου και για τον εξωραϊσμό του χωριού. Κι η μέχρι σήμερα δράσις του είναι αρκετά ικανοποιητική. Αυτές τις ημέρες μάλιστα ο Μ.Σ.Ν.Λ. έδωσε μια ωραία γιορτή που δεν πρέπει να διαφύγη την προσοχή μας.

Η γιορτή άρχισε μ' ένα ελληνικό χορό που τον έσυρε με εξαιρετική χάρη ο κ. Βλαχόπουλος, πρόεδρος του συλλόγου. Κατόπι έπαιξε βιολί ο μικρός Ζαχόπουλος. Ο κόσμος εθαύμασε τον επταετή αυτόν βιολιστή, ο οποίος, σημειωτέον, είναι τυφλός. Παρ' όλη όμως την τυφλότητα και την ανηλικιότητά του, έπαιξε με θαυμαστή μαεστρία το «Δεν αξίζεις για μένα» και κατόπι ένα «Μάρς» του Μπετόβεν, το οποίον απέσπασε αυθόρμητα και διαχυτικότερα χειροκροτήματα του κοινού.

Μετά τον αόματο βιολιστή, απήγγειλαν με χαριτωμένη αφέλεια διάφορα ποιήματα μερικά παιδιά παραθεριστών.

Κατόπιν, υπό τους ήχους της μουσικής, επηκολούθησε χορός ευρωπαϊκός, που διήρκεσε αρκετή ώρα. Στον χορό διεκρίθησαν αι δίδες Βάσω Μισυρλόγλου, αδελφές Τσίτση, Στάνα, Ρίζου, Ε. Γεωργακοπούλου, οι αδελφές Συμεωνίδου, η δις Κούνιο, οι αδελφές Κατσιγιάννη κ.α. Καθώς και οι κ.κ. Γ. Χριστοδουλίδης, Τ. Δανεξόπουλος, Χατζηασλάνης, Γ. Μισυρλόγλου, Τ. Γεωργακόπουλος, Ιωαννάς και πολλαί άλλαι δίδες και κύριοι των οποίων τα ονόματα μας διαφεύγουν.

Η γιορτή τελείωσε με την κλήρωσιν του λαχείου, στην οποία πρέπει να ομολογήσουμε, παρατηρήθηκε κάποια αταξία. Η διοργανωτική επιτροπή έπρεπε να φροντίση ώστε η κλήρωσις να διεξαχθή με περισσότερη τάξη και ησυχία. Ας είναι όμως, το γεγονός αυτό μόνο δεν είναι ικανό να μετριάση την επιτυχία της ωραίας γιορτής. Γι' αυτό ο πρόεδρος κ. Βλα-

χόπουλος, η διοργανωτική επιτροπή, καθώς και όλα τα μέλη του καλού αυτού συλλόγου είναι άξιοι συγχαρητηρίων. Και τους παρακαλούμε να τα δεχθούν.

Μ. Π. ΚΟΥΤΙΑΣ
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 13-8-1936)

**ΚΑΛΑΙ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΙ
ΜΙΑ ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΣΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ**

Η ωραία δράσις του Μορφωτικού Συλλόγου των Νέων ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Οκτώβριος.- Όλοι μας γνωρίζομεν πόσον μονότονη και πληκτική ζωή περνά κανείς εις τας επαρχίας, από τας οποίας λείπουν τα διάφορα κέντρα πνευματικά και ψυχαγωγίας, όπως είναι στις πόλεις. Την μονοτονίαν αυτήν εις την κωμόπολιν μας ήλθε να διακόψη προχθές Κυριακήν ο νεοσυσταθείς Μορφωτικός Σύλλογος Νέων Λιτοχώρου με τον εγκαινιασμόν του τμήματός του των διαλέξεων.

Η διάλεξις εδόθη εις την επί τούτω παραχωρηθείσαν αίθουσαν του Α΄ Δημοτικού Σχολείου. Ομιλητής ήτο ο κ. Γρ. Βλαχόπουλος με θέμα «*Η εξέλιξις του βιβλίου από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον*». Εν αρχή ο ομιλητής ηυχαρίστησεν την διοίκησιν του Συλλόγου διά την τιμήν την οποίαν του έκαμε αναθέσασα εις αυτόν την πρώτην διάλεξιν του Συλλόγου. Ανέπτυξεν δι' ολίγων τον σκοπόν του Συλλόγου και των διαλέξεων. Ακολούθως εισήλθε εις την ανάπτυξιν του κυρίου θέματός του, από το πώς έγγραφαν οι άνθρωποι προ της εφευρέσεως του χάρτου και πώς συν τω χρόνω διεμορφώθη το βιβλίον γενικώς, ώστε σήμερα να καταστή αγαπητόν και προσιτόν εις όλους τους αγαπώντας αυτό.

Τελειώνοντας έπλεξεν το εγκώμιον του βιβλίου και ανέπτυξεν τας υποχρεώσεις τας οποίας έχουν οι νέοι προς το βιβλίον, συστήσας εις αυτούς να το αγαπήσουν και να το έχουν ως τον πρώτον και μοναδικόν σύντροφον της ζωής των. Το τέλος της διαλέξεως το διεδέχθησαν τα αγνά και άδολα χειροκροτήματα των παρευρισκομένων και τα συγχαρητήρια όλων μας.

Η όλη διάλεξις ήτο επιτυχεστάτη και συγχαίρομεν δι' αυτό την διοίκησιν του Συλλόγου. Το μόνον το οποίον παρε-

τηρήθη ήτο το αραιόν του ακροατηρίου, το οποίον απετελείτο σχεδόν από τους νέους του Συλλόγου, μερικούς άλλους και από μερικούς διδασκάλους. Θα συστήσω εις τα παιδιά του Συλλόγου να μην απελπισθούν, αλλά να προχωρήσουν με θάρρος και αυτοπεποίθησιν εις τον δρόμον των κι' άς είναι βέβαιοι ότι θα βγουν νικηταί, διότι είναι νέοι και έχουν όλα τα μέσα προς επίτευξιν της νίκης. Άς έχουν πάντοτε υπ' όψιν των τα τελευταίας λέξεις τας οποίας είπεν μετά την διάλεξιν ο πρόεδρος των κ. Ευάγγ. Γιαννουλόπουλος: «Χωρείτε απτόητοι προς το έργον σας και νικήσατε τα τυχόν εμπόδια, άτινα ήθελον σας παρουσιασθή εις την επίτευξιν του σκοπού σας και των ιδανικών σας».

Τελειώνοντας κάνω έκκλησιν εις τα ευγενή αισθήματα των Λιτοχωριανών Θεσσαλονίκης να ενισχύσουν την προσπάθειαν των νέων της πατρίδος των με ό,τι τους είναι δυνατόν. Επίσης, κατά την γνώμην μου καλόν θα ήτο ο Σύλλογος Λιτοχωρινών Θεσσαλονίκης να συνεργάζεται στενώς με τον Μορφωτικόν του Λιτοχώρου, καθ' όσον οι σκοποί και των δύο Συλλόγων είναι παρεμφερείς, αποσκοπούντες εις την πρόοδον της κοινότητός μας.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 18-10-1936)

**ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΑΣ
ΑΙ ΩΡΑΙΑΙ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΝΕΩΝ ΤΟΥ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ
Η ΓΕΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ**

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Νοέμβριος.- Την περασμένην Κυριακήν εγένετο εις το γραφείον του Συλλόγου Νέων Λιτοχώρου η πρώτη τακτική Γενική Συνέλευσις των μελών αυτού. Παρευρέθησαν τριάκοντα περίπου εκ των τακτικών. Θέματα ημερησίας διατάξεως ήσαν τα εξής:

α') Έκθεσις των πεπραγμένων υπό του Διοικητικού Συμβουλίου. β') Διάφορα θέματα σχετικά με τας υποχρεώσεις των μελών προς τον Σύλλογον και γ') εκλογή Εξελεγκτικής Επιτροπής.

Αρχομένης της συνεδριάσεως έλαβε τον λόγον ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Ε. Γ. Γιαννουλόπουλος, εκθέσας σε γενικές γραμμές την οικονομικήν κατάστασιν του Συλλόγου και τα πεπραγμένα υπό του Διοικητικού Συμβουλίου κατά το διαρρέυσαν τρίμηνον. Τελειώνων συνέστησεν εις τα μέλη να τα διέπη η αγάπη προς την εργασίαν, η θέλησις και η αποφασιστικότης, ώστε με την πρόοδον του χρόνου να ευημερήση ο Σύλλογος, εκπληρών τον σκοπόν διά τον οποίον συνεστήθη, όστις σκοπός θα ωφελήση και αυτούς και το Λιτόχωρον. Ακολούθως εξήτησεν την εμπιστοσύνην της Συνελεύσεως, ήτις και του παρεσχήθη σχεδόν παμφηφεί. Μετά ταύτα ο κ. Πρόεδρος έδωκε τον λόγον εις τον κ. Γρ. Βλαχόπουλον, όστις ανέπτυξεν διά μακρών τον σκοπόν του Συλλόγου και τας υποχρεώσεις των μελών προς αυτόν.

Επί του ιδίου θέματος έλαβον τον λόγον και οι κ.κ. Ηρακλής Μπόντης ταμίας του Συλλόγου, Γ. Ελευθερίου, Γ. Λαλούμης και ο Έφορος του Συλλόγου κ. Ιωάννης Καλιακούδας.

Γενομένης κατόπιν εκλογής εξελεγκτικής επιτροπής εξελέγησαν οι κ.κ. Γ. Βασιλείου, Οδ. Βακλαβάς και Γ. Παναγιωτόπουλος.

Καθώς είμεθα εις θέσιν να γνωρίζομεν, πρωτοβουλία της Κοινότητός μας, του Δασάρχου Λιτοχώρου κ. Ρούσσου και του Μορφωτικού Συλλόγου, θα αρχίση εντός των ημερών η δενδροφύτευσις της οδού Σταθμού – Λιτοχώρου, διά καλλωπιστικών φυτών, άτινα θα χορηγήση η δασική υπηρεσία. Κατόπιν αποφάσεως της Γενικής Συνελεύσεως του Μορφωτικού Συλλόγου, τα μέλη του θα κατέλθουν εις ωρισμένην ημέραν διά να δενδροφυτεύσουν ένα τμήμα της οδού.

Εις τους σχόντας την ωραίαν πρωτοβουλίαν περί προστασίας και αγάπης του πρασίνου, ημείς, ως καλοί πατριώτες, και ως παρακολουθούντες εκ του σύνεγγυς κάθε ευγενικήν και προοδευτικήν προσπάθειαν, ευχόμεθα ευδοκίμησιν εις το έργον των, διά το καλόν του τόπου μας.

ΛΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(ΦΩΣ 29-11-1936)

ΕΙΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ

ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ, Μάιος.- Επί τη ευκαιρία της εορτής του Βασιλέως ο εθνικός Μορφωτικός Σύλλογος Λιτοχώρου έδωσεν μεγάλην οικογενειακήν χοροεσπερίδα δια την ενίσχυσιν του ταμείου του. Ο χορός εδόθη εις την καταλλήλως διακοσμηθείσαν αίθουσαν του καφενείου Χρ. Κουτσιμανή. Η έναρξις του χορού εγένετο με τον αθάνατον Καλαματιανόν. Το κέφι εκράτησεν μέχρι της 3^{ης} πρωινής. Εις την κλήρωσιν του λαχείου ηυνοήθη σκανδαλωδώς υπό της θεάς τύχης η δις Ευαγγελή Μπόντη κερδίσασα τα δύο κυριώτερα λαχεία και δεύτερον η δ/νίς Βούλα Μασταγκά.

Την ως άνω χοροεσπερίδα ετίμησεν ολόκληρος η κοινωνία Λιτοχώρου. Διακρίναμεν τον κ. Γιαννουλόπουλον μετά της κυρίας του, τον πρόεδρον του Συλλόγου κ. Γ. Βλαχόπουλον μετά της κυρίας του, τον κ. Π. Ολύμπιον ιατρόν μετά της κυρίας του, τον κ. Ι. Χουζούρην ιατρόν μετά της δίδος αδελφής του Σοφίας και δίδος ανεψιάς του Βούλας, τον κ. Ν. Μπόντην μετά της δίδος αδελφής του Παρασκευούλας και με την μνηστήν του Αντιγόνην Μόσχοβα, τον κ. Δ. Κουτσιμανήν μετά της κυρίας του, τον κ. Δ. Τσίρον δ/ντήν συνεργατικής αυτοκινήτων μετά της κυρίας του, τον κ. Γρ. Φούντον μετά της κυρίας του, τον Δ. Κατσαμάκαν μετά της κυρίας του, τον κ. και την κ. Βλαχοπούλου, τον δημοδιδάσκαλον κ. Ι. Τσιμούραν μετά της αδελφής του Λισσαβέτας και εξαδέλφης του Βούλας Μασταγκά, τον δόκιμον φοιτητήν κ. Δ. Γεωργουλήν μετά της δίδος εξαδέλφης του Ευαγγελής Μπόντη, τον κ. Κ. Οικονόμου μετά της δίδος αδελφής του Μαρίκας, τον κ. Μ. Καρακίτσον μετά της αδελφής του Νίτσας, τον κ. Ε. Γιαννουλόπουλον μετά της εξαδέλφης του Ελένης Χρ. Νικολοπούλου, τον κ. Ι. Ζιάσακον μετά της μνηστής του Λινίτσας Τζιαννή, τον κ. Α. Πειστικόν μετά της δίδος αδελφής του Ολυμπίας, τον κ. Ι. Βασιλείου γεωπόνον, τον Οδ. Βάρκαν φοιτητήν της γεωπονίας, τον απόφοιτον Οδοντιατρικής Βακλαβάν, τον κ. Δ. Μάνον, Γ. Σταμούλην, Ν. Γ. Ελευθερίου, καθώς και τους Γ. Βασιλείου, Νικ. Κ. Ελευθερίου και τους κ. Γ. Τσιμούραν και Σπ. Ζιάσα-

κον και πολλούς άλλους ών τα ονόματα μας διαφεύγουν.

Την διανομήν των εισιτηρίων ανέλαβον οι κ. Ι. Βασιλείου, Δ. Γεωργουλής και Α. Πειστικός, καθώς και αι δίδες Λίζα Πατσαρίκα, Λούλα Χουζούρη και Ελένη Χ. Γιαννουλοπούλου. Παρεκλήθημεν εκ μέρους του Συλλόγου, όπως ευχαριστήσωμεν θερμώς τους ως άνω αξιοτίμους κυρίου και τας ευγενώς προσφερθείσας δίδας καθ' όσον εις το ως άνω γκρουπ οφείλεται η επιτυχής διανομή των εισιτηρίων. Επίσης, συγχαίρομεν θερμώς το διοικητικόν συμβούλιον του Συλλόγου δια την ευγενή των προσπάθειαν.

(ΦΩΣ 10-5-1937)

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και ένα θέμα που τέθηκε σε συνεδρίαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Λιτοχώρου.

Πρακτικόν

Πρακτικόν αριθμός 13 Συνεδριάσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου Λιτοχώρου της 4ης Απριλίου 1937, ημέρας Κυριακής και ώρας 7μ.μ.

Θέματα ημερησίας διατάξεως...

4) Συζήτησις επί διαφόρων κοινοτικών ζητημάτων.

Παρόντες: Πρόεδρος Απόστολος Λείνας, Μέλη...

...

Εν συνεχεία υποβάλλει αίτησιν του Μορφωτικού Συλλόγου Νέων αιτουμένου την χορήγησιν οικοπέδου εντός της πλατείας ΟΛΥΜΠΙΑ διά την εγκατάστασιν Βόλεϋ Μπολ και προτείνει όπως το Κοινοτικόν Συμβούλιον αποφανθή σχετικώς.

(Ακολουθούν υπογραφές)

ΓΑΙΕΣ, ΤΙΤΛΟΙ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ

Τα κτήματα της Μονής Κανάλων και το Λιτόχωρο

Η Μονή των Κανάλων, που τιμάται στο Γενέσιον της Θεοτόκου, βρίσκεται κτισμένη σε υψόμετρο 820 μέτρων, ανατολικά της Καρυάς Ολύμπου, σε απόσταση 8 χιλιομέτρων από αυτή και στο νότιο μέρος του δρόμου Καρυάς-Λεπτοκαρυάς. Κείται στην είσοδο του στενού, δια του οποίου κατέρχεται από το οροπέδιο της Καρυάς στην Πιερία ο μικρός ποταμός Ζηλιάνα (ο Συς των αρχαίων). Η ονομασία της οφείλεται στο φυσικό περιβάλλον της, καθόσον από κάποιο σημείο κοντά στη Μονή πήγαζαν χείμαρροι (κανάλια).

Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας η Μονή των Κανάλων ήταν μια από τις σημαντικότερες μονές της ευρύτερης περιοχής του Ολύμπου, με αξιόλογη θρησκευτική, εθνική και κοινωνική δράση.

Ως προς την οικονομική κατάσταση, μπορούμε να παραδεχθούμε ότι το μοναστήρι ήταν αρκετά εύρωστο κατά την Τουρκοκρατία, με μεγάλη περιουσία. Διέθετε περιουσία που προερχόταν από εισοδήματα, δημητριακά και ξυλεία ή ακόμη και από κοπάδια που έβοσκαν στις γύρω του περιοχές. Από πρωτόκολλο λεπτομερούς καταγραφής, που συντάχθηκε μετά την απελευθέρωση, προκύπτει ότι στην ιδιοκτησία είχε δασική περιφέρεια, τεμάχια αγρών, υδρόμυλους, χειμερινό λιβάδι, βάλτο, θερινή βοσκή και μετόχι. Όλα αυτά στον Όλυμπο και

στην παραλύμπια περιοχή της Πιερίας.

Η περιουσία της Μονής των Κανάλων ήταν μεγάλη και προκαλούσε προβλήματα στους κατοίκους του Λιτοχώρου. Στο Αρχείο της Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης βρίσκουμε έγγραφα αναφερόμενα στη διένεξη της Μονής μετά Λιτοχωριτών. Σε επιστολή με ημερομηνία 11-9-1875, που απέστειλε ο Επίσκοπος Πλαταμώνος Ιάκωβος προς τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Ιωακείμ, γίνεται γνωστή η διαφορά της Μονής και των κατοίκων Λιτοχώρου, σχετικά με τα όρια της μοναστηριακής περιουσίας. Ο Επίσκοπος κάλεσε και τις δυο πλευρές στη Ραψάνη, που ήταν δευτερεύουσα έδρα της Επισκοπής, προκειμένου να γίνει συμβιβασμός. Ενώ όμως ο ηγούμενος της Μονής συμφωνούσε, οι Λιτοχωρίτες δεν υπάκουσαν και έδωσαν αρνητική απάντηση στην έκκληση του Επισκόπου. Από άλλη επιστολή με ημερομηνία 10-10-1875, πληροφορούμαστε ότι το πρόβλημα είναι στάσιμο, με τους κατοίκους του Λιτοχώρου να ζητούν την απομάκρυνση του ηγουμένου Αγαπίου. Με πρωτοβουλία του Επισκόπου Πλαταμώνος έγινε κάποιος πρόχειρος συμβιβασμός. Συγκεκριμένα, ο επίσκοπος πρότεινε και στις δύο αντιμαχόμενες πλευρές να βοσκήσουν τα ζώα τους στη διαφιλονικούμενη περιοχή για 15 μέρες και μόλις εκπνεύσει αυτό το χρονικό διάστημα, να έλθει το θέμα σε διαιτησία και να παραιτηθεί των απαιτήσεών της όποια πλευρά είχε άδικο. Επειδή η μοναστηριακή περιουσία των Κανάλων δεν ήταν καταγεγραμμένη σε κτηματολόγιο, ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης έδωσε εντολή να γίνει η καταγραφή το συντομότερο αλλά ο υπερήλικας ηγούμενος Αγάπιος δεν προέβαινε σ' αυτή την πράξη.

Οι κτηματικές διαφορές μεταξύ Μονής των Κανάλων και κατοίκων του Λιτοχώρου συνεχίστηκαν και μετά το 1877 επί αρχιερατείας του Πλαταμώνος Αμβροσίου, όπως προκύπτει από έγγραφα και επιστολές της Επισκοπής.

Ερχόμαστε τώρα στη δεκαετία του 1920. Σταδιακά, από τους τελευταίους χρόνους του 19ου αιώνα, άρχισε μια περίοδος παρακμής της Μονής, η οποία έχανε την κτηματική περιουσία της και τα άλλα έσοδά της. Τα προβλήματα συνεχίστηκαν. Οι συνεχείς καταπατήσεις σε βάρος της περιουσίας της Μονής, σε συνδυασμό με την κακοδιαχείριση ορισμένων ηγουμένων, είχαν αποτέλεσμα την αποδυνάμωση και τελικά την παρακμή και εγκατάλειψή της.

Το χειμερινό λιβάδι (χειμαδιό) της Μονής των Κανάλων βρισκόταν μεταξύ Λιτοχώρου και Λεπτοκαρυάς, στη σημερινή περιοχή Ιμπραήμ Αυλάκι – Μαύρη Πέτρα – Άγιος Μηνάς – Τοπόλιανη. Κατά μία τουρκική καταμέτρηση η έκταση του λιβαδιού ήταν 12.000 στρέμματα, όμως στη νέα καταμέτρηση που έγινε την 19-2-1926 βρέθηκαν 10.080 στρέμματα. Στις 19 Φεβρουαρίου 1926 έγινε απαλλοτρίωση υπέρ των Γεωργικών Συνεταιρισμών Λιτοχώρου και Λεπτοκαρυάς. Δυνάμει του υπ' αριθμόν 1854 Α' Πρωτοκόλλου Παραδόσεως Νομής, στους κατοίκους του Λιτοχώρου δόθηκαν 5.233 στρέμματα, στους κατοίκους της Λεπτοκαρυάς 3.341 και τα 1.500 στρέμματα που εξαιρέθηκαν από την απαλλοτρίωση παρέμειναν στην ιδιοκτησία της Μονής Κανάλων. Λίγο αργότερα η Μονή εγκαταλείφθηκε και ερημώθηκε.

Ένα πρόβλημα, αυτό των γεωργικών εκτάσεων της Μονής των Κανάλων μέσα στους τίτλους ιδιοκτησίας (κτηματολόγιο) της πάλαι ποτέ Κοινότητας Λιτοχώρου, έλαβε αίσια έκβαση. Στις πλούσιες μελέτες, που έχουν γραφτεί, σχετικά με την ιστορία της Μονής, υπάρχουν πιο αναλυτικά οι πληροφορίες. Φυλλομετρώντας τις παλιές εφημερίδες της Θεσσαλονίκης, ανακαλύψαμε και τις παρακάτω τρεις λίαν ενδιαφέρουσες ανταποκρίσεις, τις οποίες μεταφέρουμε χωρίς περικοπή.

ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΖΩΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Αι κτηματικά διαφοραί

Λιτόχωρον και Μονή Κανάλων

Κρατική αβελτηρία

ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΕΠΕΜΒΑΣΙΣ

Αικατερίνη, 16. – Τα γεγονότα τα λυπηρά Πλαταμώνος περί ών χθες ετηλεγράφησα, δέον να προκαλέσουν την άμεσον προσοχήν και επέμβασιν τόσον του κ. Υπουργού της Γεωργίας, όσον και αυτής της Κυβερνήσεως. Και την προσοχήν ταύτην η Κυβέρνησις οφείλει να στρέψη και εις άλλο σημείον, εις ό εγκυμονούνται παραπλήσια και ίσως επικινδυνωδέστεραι σκηναί.

Και τούτο είνε το ζήτημα Λιτοχώρου – Μονής Κανάλων. Η Μονή Κανάλων από ετών και άνευ τινός δικαιώματος νέμεται μέρος αποτελούμενον από 6.000 περίπου στρέμματα καλλιεργησίμου και χέρσου γης, ανήκοντος δικαιωματικώς εις τους Λιτοχωρίτας. Το μέρος τούτο είναι συνέχεια της περιφέρειας Λιτοχώρου, είνε δε γνωστόν υπό το όνομα «Ιμπραήμ Αυλάκι». Το «Ιμπραήμ Αυλάκι» δυνάμει τίτλων ιδιοκτησίας ανήκει εις τους Λιτοχωρίτας και τους τίτλους τούτους οι Λιτοχωρίται κατά το 1915 παρέδωκαν εις τον τότε Οικονομικόν

Έφορον Κατερίνης επί εγγράφω επισήμω αποδείξει, ήν απόδειξιν οι Λιτοχωρίται έχουν.

Τους τίτλους ο Οικονομικός Έφορος απέστειλεν εις το Υπουργείον Γεωργίας, το οποίον ήδη μ' όλας τας ερεύνας αδυνατεί να τους εύρη. Αλλ' η απόδειξις του Οικονομικού Εφόρου δεν είνε αρκετή μαρτυρούσα την κυριότητα των Λιτοχωριτών και του Ιμπραήμ Αυλάκι; Και δυνάμει τίνος εγγράφου η Μονή Κανάλων είνε ιδιοκτήτρια επί του μέρους αυτού και πως ο κ. Υπουργός της Γεωργίας επιτρέπει εις τον μοναδικόν καλόγηρον και Ηγούμενον της ρηθείσης Μονής να κατέχη και να νέμηται τα 6.000 στρέμματα μαζί με τον σύντροφόν του Κίτσαγαν αρχιποιμένα; Διατί η Κυβέρνησις δεν επεμβαίνει αμέσως εκδιώκουσα εκείθεν τον καλόγηρον και τον άνευ τίνος δικαιώματος νεμόμενον ξένην ιδιοκτησίαν Κίτσαγαν, αποκαθιστώσα τοις νομίμοις ιδιοκτήταις, δίδουσα ούτω εργασίαν εις 500 και πλέον οικογενειάρχας ακτήμονας Λιτοχωρίτας, μέχρι χθες φορούντας την τετιμημένην στολήν των υπερασπιστών της Πατρίδος; Η Μονή Κανάλων υπαγομένη εις την επαρχίαν Ελασσώνος, με ποίον δικαίωμα εγκαθίσταται εις την περιφέρειαν Λιτοχώρου, υπαγομένου εις την Επαρχίαν Κατερίνης;

Οι νομοταγείς Λιτοχωρίται αναμένουν στωϊκώτατα την επέμβασιν της Κυβερνήσεως και απονομήν δικαιοσύνης, αλλά και η Κυβέρνησις οφείλει να επέμβη πάραυτα διά να προλάβη αιματηράς σκηνάς τας οποίας η απελπισία και η απόγνωσις δύνανται να φέρωσι.

Ειφίας

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 19-9-1925)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΝ
ΜΙΑ ΑΓΡΙΑ ΕΠΙΘΕΣΙΣ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ. – Και μετά τα λυπηρά γεγονότα Παντελεήμονος, απευθυνόμεθα εις την Κυβέρνησιν και τον Υπουργόν της Γεωργίας και κρούομεν τον κώδωνα του κινδύνου, εγκυμονουμένων αιματηρών σκηνών μεταξύ των κατοίκων

Λιτοχώρου και των περί την Μονή Κανάλων, διά το διαφιλονικούμενον μέρος της θέσεως Ιμπραήμ Αυλάκι. Το μέρος αυτό είνε ζωτικόν διά την ύπαρξιν Λιτοχώρου. Ανήκει δε δικαιοματικώς το μέρος τούτο εις το Λιτόχωρον, αλλά από ολίγων ετών το εκμεταλλεύεται η Μονή Κανάλων προς πάχυνσιν ενός και μόνου κοιλαρά Ηγούμενου, του και μόνου καλογήρου της Μονής. Οι Λιτοχωρίται είχαν και τους τίτλους του μέρους τούτου, ούς παρέδωκαν κατά το 1915 εις τον τότε Οικονομικόν Έφορον Κατερίνης, όστις και παρέδωκεν εις τους Λιτοχωρίτας απόδειξιν επίσημον δηλούσαν την παράδοσιν των τίτλων του μέρους «Ιμπραήμ Αυλάκι», τους τίτλους δε τούτους τους έστειλεν ο Οικονομικός Έφορος εις το Υπουργείον Γεωργίας, το οποίον σήμερα δεν ξεύρει τι τους έκαμεν και που τους έχει.

Σημειωθήτω ότι το μέρος αυτό αποτελείται από 6.000 περίπου στρέμματα καλλιεργήσιμα και βοσκήσιμα και άνευ αυτών οι Λιτοχωρίται είνε καταδικασμένοι εις τον διά της πείνης θάνατον. 500 άλκιμοι και μέχρι χθες στρατιώται Λιτοχωρίται είνε τελείως ακτήμονες και η θέσις «Ιμπραήμ Αυλάκι» εξασφαλίζει το μέλλον 500 οικογενειών. Το φιλονικούμενον αυτό μέρος συνέχεια της περιφερείας Λιτοχώρου, με ποίον δικαίωμα και με ποίους τίτλους νέμεται ο κοιλαράς Ηγούμενος Κανάλων, ήτις Μονή υπάγεται εις την επαρχίαν Ελασσώνος, ενώ το Λιτόχωρον υπάγεται εις την της Αικατερίνης επαρχίαν.

Και πόθεν αναγνωρίζεται το δικαίωμα εις τον Ηγούμενον Κανάλων και τον σύντροφον αυτού Τσέλιγγαν να παχύνωνται εις ξένην περιουσίαν;

Η Κυβέρνησις, ο Υπουργός της Γεωργίας και οι λοιποί αρμόδιοι, ας επέμβουν πάραυτα, προτού θρηνήσωμεν δυστυχήματα, αποκαθιστώντες τους ακτήμονας και δικαιούχους εις την γην των πατέρων των.

ΖΕΥΣ

(ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ 20-9-1925)

ΔΙΑ ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΝ ΑΝΑΓΚΑΙ ΚΑΙ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Οι αγαπητοί Λιτοχωρίται πρέπει να ομολογήσουν ότι είναι πολύ μεμφίμοιροι, καθότι τα παράπονά των είνε ως επί το πλείστον όλα άδικα και ότι κακώς αντιλαμβανόμενοι την πολιτικήν πραγματικότητα αποδίδουσι συνήθως άδικον εκεί ένθα έπρεπε να αποδώσωσι δίκαιον. Μας μέμφονται ότι ως πληρεξούσιοι της τελευταίας εθνοσυνελεύσεως περιωρίσθημεν μόνον εις την εξυπηρέτησιν των αναγκών του τμήματος Αικατερίνης, ουχί δε και της περιφερείας των. Είμεθα υποχρεωμένοι να συζητήσωμεν ολίγον ενταύθα τα παράπονα των αγαπητών τούτων συμπολιτών μας. Ενθυμούμεθα μίαν φοράν μερικοί εξ αυτών εζήτουν να συμπληρωθή εις εξατάξιον το ημιγυμνάσιον Λιτοχώρου. Άλλοι πάλιν εθεώρουν ότι δίκαιον και εύκολον ήτο να γίνη έδρα Ειρηνοδικείου και εκεί και τα τοιαύτα.

Ημείς μελετήσαντες οπωσδήποτε τας σπουδαιότερας ανάγκας του Λιτοχώρου, είχομεν ίδη ότι επί σειράν ετών η Κοινότης Λιτοχώρου έπρεπε να καταβάλη άπασάν της την ενεργητικότητα εις την λύσιν των ζητημάτων της κατασκευής και επισκευής της οδού Βαρικού – Σταθμού – Λιτοχώρου, της βελτιώσεως της υδρεύσεως και της κατασκευής υπονόμων. Ζητημάτων των οποίων η λύσις είναι επιτακτική δια την ωραίαν αυτήν κωμόπολιν, αλλά και των οποίων η λύσις εξηρτάτο και εξαρτάται κατά μέγα μέρος από τον οικονομικόν παράγοντα.

Θα ήτο βεβαίως ευχάριστον, εάν το Κράτος θα ηδύνατο να προσέρχεται αρωγόν και εις τας ανάγκας των ανά το κράτος Κοινοτήτων, και εάν θα ηδυνάμεθα συνεπώς και ημείς, ως θα επεθύμουν οι αγαπητοί Λιτοχωρίται, να αποσπάσωμεν εκ των πόρων του Δημοσίου τα απαιτούμενα δια την εκτέλεσιν των ανωτέρω έργων κονδύλια. Αλλ' επειδή τούτο δεν ήτο βεβαίως δυνατόν, εσκέφθημεν κατά ποίον τρόπον θα εξηυρίσκοντο εκ των ιδίων της Κοινοτήτος δυνάμεων οι αναγκαιούντες πόροι. Και προς τούτο ειργάσθημεν και εψηφίσθη ο

νόμος 3320, δια του οποίου ιδρύοντο ειδικά Ταμεία κοινωφελών έργων Λιτοχώρου και Κολυνδρού, προικιζόμενα με ωρισμένους ειδικούς πόρους δια την κατασκευήν των ανωτέρω έργων. Ο νόμος αυτός, ο οποίος βελτιούμενος κατά τας ελλείψεις του θα ηδύνατο να αποφέρει δια το Ταμείον Λιτοχώρου άνω των διακοσίων χιλιάδων δραχμών ετησίως, βάσει των οποίων θα ηδύνατο να συναφθή και αναγκαίον δάνειον, δεν κατωρθώθη ακόμη να τεθή εις εφαρμογήν υπό της Κοινότητος Λιτοχώρου, μόνης αρμοδίας και υπευθύνου εις τούτο. Τα ανωτέρω θα ηδύνατό τις να είπη εν τινι μέτρω και δια την Κοινότητα Κολυνδρού.

Οι βοσκότοποι

Έν έτερον μέγα παράπονον των αγαπητών Λιτοχωριτών είνε το ζήτημα του βοσκοτόπου της Μονής Κανάλλων. Τον βοσκοτόπον τούτον νεμόμενον από πολλών δεκαετηρίδων υπό της Μονής Κανάλλων και αποτελούμενον από εκτάσεις επιδεικτικάς και μη καλλιεργείας, είχομεν ευθύς εξ αρχής ενεργήσει παρά τω Υπουργείω Γεωργίας, όπως απαλλοτριωθή κατά τας καλλιεργησίμους αυτού εκτάσεις υπέρ αποκαταστάσεως των περιοίκων ακτημόνων καλλιεργητών. Και εις την ενέργειάν μας αυτήν προέβημεν κατόπιν συστάσεων των κατοίκων Λεπτοκαρυάς, ελθόντων να μας αναπτύξωσιν το ζήτημα τούτο με επικεφαλής τον κ. Κιρκόπουλον, τέως πρόεδρον της Κοινότητος Λεπτοκαρυάς.

Κατά τον ρουν των ενεργειών μας αυτών ελάβομεν γνώσιν εις το Υπουργείον Γεωργίας, ότι ο έτερος των Κεχαγιάδων, των μισθωτών του ειρημένου βοσκοτόπου, ονόματι Κίτσαγας, είχε κατορθώσει δια πιστοποιητικών αποσπασθέντων από την Κοινότητα Λεπτοκαρυάς, να καταπείση το Υπουργείον, ότι αυτός μόνος είνε κτηνοτρόφος του βοσκοτόπου τούτου μετά της ομάδος του και ότι έδει ο βοσκότοπος αυτός να απαλλοτριωθή υπέρ αυτού και της ομάδος του ή πωληθή εις αυτόν. Τούτο εφέρομεν ημείς εις γνώσιν του ετέρου Κεχαγιά και μισθωτού του αυτού βοσκοτόπου ονόματι Μουστάκα, εις όν και συνεστήσαμεν να προμηθευθή και αυτός από την Κοινότητα

Λεπτοκαρυάς – καθ’ όν τρόπον και ο Κίτσαγας – πιστοποιητικά βεβαιούντα ότι είνε και αυτός κτηνοτροφικώς εγκατεστημένος εις τον ειρημένον βοσκότοπον. Κατεστήσαμεν δε και το Υπουργείον ενήμερον της πραγματικής καταστάσεως, συμφώνως με την οποίαν θα έπρεπε, εάν επρόκειτο να απαλλοτριωθή ή επιτραπή η πώλησις της ανεπιδέκτου καλλιεργείας εκτάσεως του βοσκοτόπου τούτου, να προστατευθή και ο Μουστάκας εξ ίσου με τον Κίτσαγαν.

Των διαφόρων τούτων ενεργειών λαβόντες γνώσιν οι Λιτοχωρίται εχολώθησαν εναντίον μου δια τον εξής ακατανόητον λόγον: Φρονούντες ούτοι, ότι ο βοσκότοπος αυτός ανήκει εις αυτούς κατά πλήρες ιδιοκτησίας δικαίωμα, διότι πρό τινων δεκαετηρίδων ενεμήθη ούτος – ως λέγουν – υπό της Κοινότητος Λιτοχώρου, εθεώρησαν ότι απετέλουν βεβήλωσιν κατά του δικαιώματος αυτών πάσαι αι ανωτέρω ενέργειαι, στρεφόμεναι περί την απαλλοτριώσιν του βοσκοτόπου τούτου και προς αποκατάστασιν είτε των περιοίκων ακτημόνων καλλιεργητών είτε των ακτημόνων κτηνοτρόφων.

Το μυστικόν

Με την μικράν μόνον διαφοράν ότι οι αγαπητοί Λιτοχωρίται εκράτουν μυστικόν εις την κάσσαν των το δικαίωμά των τούτο, μη θελήσαντες ουδέποτε μέχρι της στιγμής εκείνης να καταστήσωσι γνωστόν το μυστικόν των τούτο, εις ουδένα εξ ημών των βεβήλων, οι οποίοι βλέποντες ότι επί ήμισυ και πλέον αιώνα νέμεται και κατέχει αυτόν η Μονή, είμεθα λίαν δεδικαιολογημένοι να νομίζωμεν, ότι και η κυριότης ανήκει εις την Μονήν, ως και ανήκει πράγματι. Χολωθέντες λοιπόν οι αγαπητοί συμπολίται ήρχισαν να επιτίθενται καθ’ ημών, ότι εξητούμεν δι’ ανομολογήτους σκοπούς να απεμπολήσωμεν τα δικαιώματά των και τα τοιαύτα. Και αρπάσαντες σπάθας και ακόντια εξεστράτευσαν ως άλλοι Δον Κιχώται, άλλοι μεν να καταλάβωσι τον βοσκότοπον, άλλοι δε να ανακαλύψωσι τους τίτλους ιδιοκτησίας εις τα αρχεία του Υπουργείου Γεωργίας.

Και ο βοσκότοπος δεν κατελήφθη δυστυχώς και οι τίτλοι δεν ανευρέθησαν δυστυχώς. Ημείς εν τω μεταξύ μη αποδίδο-

ντες σημασίαν εις όλας αυτάς τας κινήσεις διότι εγνωρίζομεν ότι, επανερχομένης της ψυχραιμίας θα ανεγνωρίζετο η αλήθεια και θα μας απενέμετο το δίκαιον και ο οφειλόμενος έπαινος, εξηκολουθούμεν τας ενεργείας μας παρά τω Υπουργείω δια την απαλλοτριώσιν της καλλιεργησίμου εκτάσεως του ειρημένου βοσκοτόπου και την απαλλοτριώσιν ή πώλησιν του υπολοιπομένου ανεπιδέκτου καλλιεργείας μέρους. Και επετύχομεν τέλος να κηρυχθή απαλλοτριωτέος, μετά και άλλων τσιφλικίων της επαρχίας, και ο ειρημένος βοσκότοπος κατά την καλλιεργήσιμον αυτού έκτασιν.

Κομματισμοί

Την σημασίαν της εργασίας μας αυτής δεν ηθέλησαν και πάλιν να αναγνωρίσουν οι αγαπητοί συμπολίται. Μερικοί μάλιστα εξ αυτών εκ πολιτικής προς ημάς αντιπαθείας, κατώρθωσαν να παραπείσωσι και τους απλουστέρους ότι η απαλλοτριώσις αύτη οφείλεται εις κάποιον πολιτευόμενον, περιπλανώμενον ανά τα διάφορα κόμματα των Αθηνών και ο οποίος είναι δυνατόν να ανήλθε και αυτός μίαν ή δύο φορές την κλίμακα του Υπουργείου Γεωργίας, αλλ' οποίος – το λέγω ευθαρσώς και υπερηφάνως προς όλους τους Λιτοχωρίτας – δεν προσέθεσε ούτε ένα χαλίκι εις το όλον έργον, το οποίον ανήκει αποκλειστικώς εις εμέ. Το δε έτι χειρόν είνε ότι, καθ' ά πληροφορούμαι, ο κύριος αυτός δυστυχώς ... αλλά περί αυτού άλλοτε, αφού συγκεντρώσωμεν περισσότερας πληροφορίας.

Στέφανος Βαρδάκας
(τέως πληρεξούσιος Κατερίνης)
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 4-2-1926)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δαραράς Αναστ., Μοναστηριολογία Ολύμπου και Πιερίων, Θεσσαλονίκη 1998.

Δαραράς Αναστ. – Κουκουσάς Βασ., Το πρωτόκολλο παράδοσης της περιουσίας της Μονής των Κανάλων

στη Μονή του Αγίου Διονυσίου του Ολύμπου, «Θεσσαλικό Ημερολόγιο», Τόμος 40 (2001), Λάρισα 2001.

Ιερά Μητρόπολις Ελασσώνας, Ιερά Σταυροπηγιακή Μονή Γενεσίου της Θεοτόκου Κανάλων, Ελασσώνα 2001.

Κασαπίδης Δημ., Η ιστορία της Ιεράς Μονής της Παναγίας των Κανάλλων (Καρυάς) μέσα από τα έγγραφα του αρχείου της, «Δ' Συνέδριο. Ο Όλυμπος στους αιώνες», Ελασσώνα 1994.

Κουγιουμτζόγλου Σπ., Η Ιερά Μονή Κανάλων Καρυάς Ολύμπου, «Σελίδες από την ιστορία της Καρυάς», Λάρισα 1995.

Παπαδημητρίου Νόννα, Η επισκοπή Πλαταμώνος και Λυκοστομίου, Αθήναι 2007.

